

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun: Ljubljana številka 10,050 in 10,349 za inzerate.
Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Kdo je kriv

Ob katastrofah, kakršna je sedaj zadela človeštvo, radi sprašujemo po krivcu. Kdo je kriv neizmerne gorja, ki je prišlo nad narode? Ob takih vprašanjih pa se rado zgodi, da se naš pogled ustavi ob trenutnih zunanjih pojavih, pri čemer pozabljamo, da so podobne nesreče največkrat posledica dolgotrajnega stanja in mnogih prikritih ran, na katerih je že dolgo bolehalo človeštvo. Gre torej za nekaj podobnega, kakor pri revolucijah, ki se navadno pripravljajo desetletja in včasih celo stoletja, dokler nekega dne brezpomembna malenkost ne sproži usodnega plazua. V primeru sedanje vojne ne bi bilo težko pokazati na neposredne krivce, s čimer pa bi odgovor vendar ne bil zadosten.

Prvi vidni izraz današnje nesreče nam daje že svetovna vojna 1914.—1918. leta. Pa tudi že doba pred letom 1914. je nosila le še zlagano krinko miru in reda. Toda svetovna vojna je prvič zajela človeka le kot gmoto, kot en sam ogromen kolektiv in mu je z vsjo brezobzirnostjo povedala, čemu je na svetu: Zato, da služi sili in moči. S tem je bil brutalno zavržen naravni in človeku od Stvarnika dan namen njegovega življenja na zemlji. Svetovna vojna je prvič skovala grozno besedo o človeškem materialu, ki pa je sčasoma prišla v navado in rabo pri vseh, ki so odločali o usodi milijonov človeških življenj. Svetovna vojna je človekovo eksistenco omajala v njenih temeljih in pričela vrednotiti njegovo vrednost le še kot »material«. Poznejša formalna kolektivizacija človeka v boljševizmu in narodnem socializmu je dobila svoj nedosegljiv zgled in prvo podobo med samo svetovno vojno. Bila je ustvarjena nova miselnost in novo pojmovanje človeka, ki se je porodila v strelnih jarkih in v vojnih taboriščih. Tudi še potem, ko je bil sklenjen mir, so narodi ostali v nekakšni stalni mobilizaciji. Gesla so bila sicer različna: nekod so človeka nacionalizirali, drugod so ga socializirali. Toda cilj in učinek je bil isti. Njegova vrednost je zdrknila na nižino »materiala« in njegova čast se je cenila po količini snovne proizvodnje. Vsa kolektivistična prizadevanja našega časa se obračajo od človeka in so naperjena proti njegovi osebnosti, ker ga pojmujejo le kot orodje, kot »človeški material« za doseg gotovih politično imperialističnih ciljev. V tem procesu pa je to najhujše zlo, da človek res izgublja svojo naravno zavest in se z njo toplo brezbrzičnostjo vživlja v vlogo »človeškega materiala«.

Glavna krivda za sedanje stanje leži brez dvoma v tem, da ljudje in tudi celi narodi sami sploh ne odločajo več o svoji usodi. Tako vidimo, da se med seboj koljejo in pobijajo narodi, ki si čisto gotovo niso vojne želeli. Sodobni kolektiv, ki je nadaljevanje vojne kolektiva, pomenja popolno izdajstvo nad človekom, nad njegovo osebnostjo in njegovimi človeškimi pravicami. Človek sploh ni več cenjen kot najvišja vrednota, ampak je le še sredstvo politične in državne moči. Na celi črti se uveljavlja pogubna miselnost, da je človek zaradi države in njene moči in ne obratno, da je poglavitni namen države, služiti blaginji vseh državljanov. Novi družabni sistemi le nadaljujejo s ponižanjem, ki ga je že kapitalizem zagrešil nad delovnim človekom, ki tudi ni človeka smatral za cilj in namen, ampak le za sredstvo v gospodarski proizvodnji.

Sicer so v vsakem času bili kolektivi, ki so za tem stremeli, da olope vest poedince in jo izmenjajo za kolektivno vest. Toda njim se je še bilo moči kako ustavljati. Dandanes pa imamo opraviti s totalnim kolektivizmom, ki zahteva totalno, popolno razčlovečenje osebnosti. Tej popolni kolektivizaciji se narodi, ki so ji zapadli, ne morejo odtegniti, ker je človek-poedinec ujet v strašno mrežo najbolj izpostavljenega organizacije. Osebnost je človek prenehal živeti, ker je postal le delček velike mašinerije. Krščanska doba je poznala »hojo za Kristusom«, ki je pomenjala razvoj k čim popolnejšemu človeku. Temu najvišjemu krščanskemu idealu pa je boljševizem zavestno in cinčno postavil nasproti svoj ideal: »hojo za strojem«, ki pa je žal točen izraz miselnosti sedanjega časa. Globlji odgovor na vprašanje: Kdo je kriv sodobne nesreče? ni tako enostaven, kakor odgovor na vprašanje, kdo je neposredno vojno sprožil.

Krivda pa je tudi na mednarodni politiki, ki si je izbrala najbrezobzirnejši egoizem za vrhovno merilo in tako poteptala one naravne vezi, ki bi morale narode družiti. Odkar je Evropa zavrgla idejo krščanske skupnosti, po kateri so narodi ena družina, sploh nima več enotne ideje, ki naj bi jo vezala kot celoto. Morda bramba zapadne kulture? Kakšna bramba, ko pa smo ravno v teh dneh doživeli, da je boljševizem, ki je najhujši sovražnik zapadne kulture, segel do osrčja Evrope in so takoj nato vodilni nemški državni uradni pred vsem svetom razglasili, da imata Nemčija in boljševiška Rusija iste interese. In nemški narod ima gotovo skozi in skozi zapadno kulturno tradicijo. Torej tudi tukaj niso več enotni evropski pogledi. Sekularizacija zapadne kulturne miselnosti je zavrgla vezanost državne politike na naravno pravo in na krščansko pravost,

Meja med Nemčijo in Sovjeti od Johannesburga na severu do Užoka na jugu

Berlin, 23. sept. Tukajšnji politični krogi pravijo, da se nemške čete že premestajo v smislu demarkacijske črte, ki je bila določena na konferenci v Moskvi med Nemci in Sovjeti, in da se to naglo vrši brez vsakega nesporazuma. Ni pa izključeno, da se bodo izvršile nekatere manjše izpremembe. Tako na primer bi Nemčija utegnila odstopiti Rusiji vso Varšavo, ker bi po demarkacijski črti Rusija dobila samo predmestje Prago na desnem bregu. Sovjetom pa je mnogo na tem, da dobe prestolnico, v kateri je zbran ves glavni poljski narodni življenjski in industrijski delavstvo. Rusija postane mejaš Madžarske, dočim ne bo prišla v stik s Slovaško.

Demarkacijska črta je samo začasna, utegne pa dolgo ostati tudi politična meja, katero bodo Sovjeti in Nemčija dokončno določili pozneje. To se bo najbrž zgodilo šele, ko bo končana sedanja vojna in se bo videl njen izid.

Berlin, 23. sept. AA. DNB. »Der deutsche Dienst« piše v zvezi s sporočilom nemškega vrhovnega poveljstva o nemško-sovjetski demarkacijski črti, ki teče od izvira reke San pod prelazom Ušok v Karpatih do vzhodnopruske meje pri Johannesburgu, da je to precizna črta med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Sporazum o tej demarkacijski črti ni najnovejšega datuma, ker je obstojal že takrat, ko je sovjetska vlada izdala povelje, da njene čete vkorakajo na Poljsko. Na konferenci nemških in sovjetskih častnikov v Moskvi je bila ta črta le določena tudi v vseh podrobnostih, posebno glede na borbe, ki se še vodijo v raznih krajih, ker je znano, da se demarkacija med dvema armadama, ki eta še zaposleni v borbi z nasprotnikom, ne da iz strateških razlogov lahko izvršiti. Predajo zasedenih krajev sovjetskim četam so Nemci izvršili na prijateljski način najprej pred Lvovom, sedaj pa se vrši v ostalih krajih. Predaja se vrši v tehničnem pogledu brezhibno ter je vsaka sabotaža Poljakov nemogoča.

Berlin, 23. sept. b. Dopisnik »United Press« sporoča podrobnosti o nemško-ruski razdelitvi poljske republike. Demarkacijska črta nemške in ruske vojske gre proti jugu od reke Pise (južno od Johannesburga v vzhodni Prusiji) do reke Nareva pri mestu Ostrolenka. Potem gre jugozahodno in vzhodno do Varšave, nato ob Visli proti jugu do mesta Zavičest, kjer priteka v Vislo reka San, nekoliko severno od Sandomierza. Demarkacijska črta se podaljša nato ob reki Sani vse do madžarske meje. Na ta način je meja med nemško okupacijsko vojsko in romunskim področjem izključena. Obstojta možnost, da bo rusko področje raztegnjeno na zahodu do Modlina. Prav tako so nemški generali prepustili Rusiji Novi dvor. Ob mestu leži 20 milj severozahodno od Varšave. Celotni poljski hodnik pripade Nemčiji do vzhodne Prusije. Bogato poznansko področje, industrijsko mesto Lodz, poljsko narodno svetišče Čenstohova in Krakov, kakor tudi celotno jugozahodno rudarsko in industrijsko področje je dobila Nemčija.

Vse petrolejske vrelce dobi USSR

London, 23. sept. b. Sklep o začetni določitvi meje med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo na Poljskem je izzval v londonskih političnih krogih veliko iznenadenje,

Izjava Mussolinija

„Delati v miru in z orožjem v roki pazili“

Rim, 23. septembra. AA. Stefani: Mussolini je imel danes na seji fašističnih voditeljev v bolognski pokrajini govor, v katerem je med drugim dejal:

Zbrali smo se v burnem trenutku, v urah, ko ne gre samo za karto Evrope, temveč tudi za karto vsega sveta. Čisto naravno je, da so imeli ti veliki dogodki svoje odmeve tudi v Italiji in da so nas razburili. Peščica ljudi je poskušala v teh dneh ustvariti posebno ozračje in ta bedna skupina ljudi je razširila neke vesti, smešne vesti, ki so se nanašale tudi na mene. Na srečo pa te vesti niso moge naleteti na širši odmev, kar je sicer popolnoma razumljivo, ker je italijanski narod eden izmed najinteligentnejših narodov na svetu ter ne naseda vsaki izmišljotini. Odgovor, ki bi ga mogli dati tej skupini, je, da je treba razčistiti in pomesti tudi s temi zadnjimi ostanki neklih protifašističnih elementov. Mi ne bomo nikdar dovolili, da se bo v kakršni koli obliki delala škoda moralnemu in fizičnemu zdravju italijanskega naroda. Italijanski narod ve, da se kapitan ne da vznemiriti, najmanj pa takrat, ko poveljuje ladji ob burni plovbi. V takih trenutkih Italijan ne bo stopal vsako uro h kapitanu ladje in ga spraševal o novostih, ker ima zaupanje vanj.

Italijanski narod ve dobro, da se bom, kadar bo potrebno, pojavil na balkonu te zgradbe in on tudi ve, če se bom pred njim pojavil na tem balkonu, da je to zaradi tega, da bi mu objavil

zato v medsebojnih odnošajih odloča le še surova sila.

Ta pot je Evropo privedla do takega stanja, da so mnogi videli samo še vojno, ki naj razčisti do neznosnosti napeto ozračje. Sedaj imamo vojno. Toda ali bo res vojna s svojimi grozotami, uničevanjem in sovražstvom prinesla ono lepše, pravičnejše razmerje med narodi, ki ga po našem prepričanju more roditi le najgloblje notranje prerojenje duš in src?

Drin

ker je dal Hitler Stalinu ona področja, ki so jih nemške čete v borbah zasedle. Glasom nemško-ruskega sporazuma morajo nemške čete vrniti Rusiji kakih 100 do 150 km² zemlje, ki so si jo priborili v hudih borbah. Rdeča vojska bo to področje zasedla brez kakršnih koli žrtv. V lvovskem področju je Nemčija

Lvov se je predal Nemcem, ki ga bodo izročili rdeči vojski

Berlin, 23. sept. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo sporoča: Lvov se je včeraj predal nemškim četam, ki so že začele zapuščati svoje postojanke, na katere bodo prispele sovjetske čete. Sedaj teko pogajanja za izročitev mesta sovjetskim četam, ki stoje v vzhodnih predmestjih Lvova.

O priliki čiščenje gozdov ob reki Bzuri (zapadno od Varšave) je bil 21. septembra ujet glavni poveljnik poljske vojske v koridorju, general Bolnovski, z vsem štabom.

Po hudi bitki se je včeraj nemškim četam posrečilo zlomiti močan odpor sovražnika in prestopiti cesto na južni obali Visle med Modlinom in Varšavo ter tako prerezati zvezo med obema mestoma. Pri tem je bilo ujetih več tisoč poljskih vojakov.

Hela še ni zavzeta

Rim, 23. sept. AA. »Messaggero« prinaša dopis iz Gdanska, v katerem se naglašja, da so Nemci do zdaj zavzeli skoraj ves polotok Hela. Nemške čete nadaljujejo svoje napredovanje. Do zdaj je bilo na otoku Heli ujetih 18.000 poljskih vojakov.

Rdeča vojska šele zdaj zavzela Bjalistok in Brest Litovsk

Berlin, 23. sept. AA. DNB poroča iz Moskve: Poročilo sovjetskega vrhovnega poveljstva z dne 22. septembra se glasi: Sovjetske čete, ki operirajo v zapadnem delu Bele Rusije, so zasedle Bjalistok in Brest Litovsk ter začele čistiti gozdove pri Augustovu in Grodnou, v katerih se nahajajo razbiti poljski oddelki.

V zapadni Ukrajini so sovjetske čete nadaljevale operacije, ki jim je namen uničiti ostanke poljske vojske. Očistile so pokrajino Sarnija in pregnale poljske čete.

Moskva, 23. sept. AA. Tass: Vojaki na beloruskem bojišču, ki sodelujejo pri napredovanju sovjetskih čet v zapadni Beli Rusiji, govorijo o demoralizaciji poljske vojske. Poročnik Svankov pripoveduje sledeče podrobnosti: Kolona poljskih čet je korakala v hitrem maršu v smeri proti Vilni. Častnik je z revolverjem silil vojake, ki so zaostajali, naj hitijo. Ko je naenkrat nekdo zavpil »stank!«, je častnik brez glave zbežal v

izročila Sovjetski Rusiji vse glavne petrolejske vrelce in petrolejska področja. V Londonu in Parizu so zvedeli, da so nemške voje oblasti dobile od Hitlerja strogo navodilo in pooblastilo, »da v najkrajšem času in velikodušno skleneno sporazum s Sovjetsko Rusijo ter da vse ovire takoj odstranijo«.

Strahovit učinek bombnih letal

Glavni štab vodje, 23. sept. AA. Nemški dopisni urad (DNB) poroča: V teku včerajšnjega dneva je Hitler obiskal ozemlje, kjer so se vršile operacije v teku minulega tedna. Hitler je obiskal zmagovalne čete severne armade, ki so a hitrimi pohodi obkrožile ob Bugu poljsko armado. Ob tej priliki je Hitler lahko ugotovil strašne posledice bombardiranja nemškega letalstva ob železniški progi. Tako je ena sama bomba uničila oklopni vlak ter onemogočila vsak promet na tej progi. Vojaki iz vzhodne Pruske in Mecklenburga, ki so se posebno odlikovali, so priredili Hitlerju navdušen sprejem. Hitler je odšel nato na nek hrib, odkoder je imel pregled operacij pri Varšavi. Ugotavlja se, da Varšava obstoja še vedno samo zaradi tega, ker imajo nemške čete napram njej človečanske oziroma, daši varšavska posadka krši osnovna vojna načela. Po tem, ko so bile uničene poljske armade, nima Varšava sama na sebi nobenega pomena, ter je nečloveško, siliti prebivalstvo Varšave k nadaljevanju borbe.

Boljševiški režim že začel delovati

Bruselj, 23. sept. b. »Independance Belge« objavlja dopis svojega poročevalca iz Bukarešte, da so Sovjeti že pričeli z ustanavljanjem sovjetske republike na Poljskem in da so med prebivalstvom pričeli deliti hrano. Intelektualci, duhovniki in sploh vsi oni, ki so vodili protikomunistični pokret, so bili aretirani in so jih rdeče oblasti po večini že usmrtili.

Moskva, 23. sept. c. Moskovski radio je objavil, da so boljševiki v Vilnu ustanovili dva dnevnika, in sicer »Pravdo« in »Zadnje novice«, ki bosta širila med ljudstvom komunistično miselnost.

Poljaki se tudi rdeči vojski krepko upirajo

Berlin, 23. sept. AA. DNB javlja iz Moskve: Listi poročajo, da je prišlo o priliki vkorakanja sovjetskih čet v Grodno do hudih uličnih borb. Precejšnje število poljskih oddelkov se je zavarikadiral ter so nudili močan odpor. Borbe so trajale skoraj ves dan.

10 km od madžarske meje

Pariz, 23. sept. AA. Havas poroča iz Budimpešte: Potrjujejo, da so sovjetske čete sicer prispele v Voronjenko na poljsko-madžarski meji, približno 10 km od madžarske postaje Keresmezov.

Rusi odstopijo Vilno?

Pariz, 23. septembra. AA. Havas poroča iz Londona: Bruseljski dopisnik »Daily Express« poroča, da je zvečer priseljal v Bruselj vest, da je ruska vlada sklenila Vilno vrniti Litvi.

Tragična usoda beguncev

Pariz, 23. septembra. AA. Havas: V toku včerajšnjega dne so begunci stalno prihajali iz Poljske na Madžarsko. Smatra se, da znaša število beguncev že čez 25.000. Več ko 5000 poljskih avtomobilov je prišlo na Madžarsko. Rdeči križ in druge ustanove skušajo nuditi beguncem čim večjo pomoč. Begunci pripovedujejo, da je več sto oseb našlo smrt o priliki tragičnega bega skozi Ukrajino. Več beguncev je izvršilo samomor, ko so izvedeli za nesreče svojih rodbin.

Zagrebačka vremenska napoved. Deževno, naraščajoče oblaknost.

Politični zapiski

Slovenskemu narodu v zgodovinskih dneh

Dijaško glasilo »Straža v viharju« prinaša uvodni članek z naslovom: Budno na straži! V njem piše med drugim, kako važni časi so napočili za ves svet in tudi za naš narod, ko nas razne internacionale hočejo notranje razdreti. Nato pa pravi: »Evropa je v vojni. Gre za usodo mnogih narodov. Gre za velike odločitve. Ni vreden, kako bo narodno zadržanje in ljudsko razpoloženje v času, ko bo ta vihar tutil okoli nas. Dogodki pred dvajsetimi leti so nas z bridko izkušnjo izučili o izredni pomembnosti dneva po vojni: dan, ki je zadnjič sicer odločil samo o dvajsetih letih Evrope, ki pa lahko jutri odloči za sto leti! Narod, ki ne bo pripravljen, ki si ne bo natančno svet svojega narodnega namena, svojega narodnega poslanstva, ki ne bo imel takrat svojih sil urejenih in čvrsto organiziranih, ki ne bo pravočasno razorožil svojih notranjih sovražnikov: sejalcev nerada, vznemirjalcev javnega mnenja, razkrojevalcev narodne enotnosti, molitve narodne urejenosti, nergačev proti narodnemu vodstvu, tisti narod bo svojo malomarnost in »širokogrudnost« še dolgo objokoval...«

Polom rdečih internacional

»Slovenski Delavec« v uvodnem članku prinaša zgodovino vseh treh do sedanjih rdečih internacional. Leta 1914. so vse rdeče internacionale zaigale svoje rdeče zastave ter šle v vojno, kar je bil polom druge internacionale, katero so boljševali zato imenovali socialpatriote. Nato pa pravi: »Dosednja marksistična nauka o komunisti zastopala za slučaj vojnih zapletljavost etališe, da morajo komunisti vedno žetleti in tudi aktivno sodelovati za poraz svoje lastne domovine ter na njem ustvarjati predpogoje za socialno revolucijo. Do leta 1939. so komunisti to teorijo venomer pridigovali in zagovarjali ter dokazovali možnost njene izvedbe tudi v praksi. Toda v zadnjih štirih tednih je praksa pokazala, da mora internacionalizem tretje internacionale iti po isti poti, kamor eta šli prvi dve. Kakor smo že rekli, bi morali vsi komunisti delovati za poraz svoje domovine. — Francoski komunisti bi to radi napravili, vendar jim državna oblast onemogočuje njihova protinacionalna stremjenja. Pri nemških komunistih je v sedanjih vojni stvar popolnoma drugačna in ne smejo po nalogu kominterne delovati za poraz narodno-socialistične Nemčije, ker je ta sklenila pogodbo s Sovjetsko Rusijo. V tem primeru je polom internacionalizma še bolj jasn in sedaj opozicionalne tretje internacionale Lav Trockij tretji internacionali upravičeno očita, češ da je šla po isti poti, kakor druga internacionala, torej izdala internacionalizem in so nemški komunisti sedaj postali nekakšni — rekli bi — »komunal-patrioti« kot nova izdaja »social-patriotov«. — Zdaj hoče Lav Trockij ustanoviti četrto internacionalo, ki pa bo prav tako skrahirala kakor so prve tri.

Hrvatski glasovi o nevtralnosti

V Varaždinskih Novostih piše bivši minister dr. Hinko Krizman o nevtralnosti ter med drugim tako le pravi: »Ves naš narod je z enodušnim odobravanjem sprejel sklep vlade, da bo nevtralna. Istočasno pa so bili odredjeni vojaški ukrepi za narodno obrambo in za varstvo prebivalstva. Nevtralnost je naša pravica in dolžnost. Nevtralna je tista država, ki se vojne noče udeležiti in ki izjavlja, da želi trajno ostati izven spopada. Toda s tako izjavo se ljudstvo ne rešuje skrb in država dolžnosti. Nevtralna država ima sicer pravico zahtevati od vojskujočih se držav, da zoper njo ne započne kakšnega oboroženega ukrepa. Vojskujoče se stranke so dolžne spoštovati meje in zemljo nevtralne države, toda nevtralna država je dolžna braniti svoje meje zoper katerokoli vojskujočo se stranko, ki bi hotela svoje operacije izvršiti na njenem zemljišču. Nevtralnost je prav za prav oborožena nevtralnost. Nevtralnost je treba z orožjem varovati in braniti. V tej volji in sili vojaške brambre je edino varstvo in jamstvo, da bo nevtralnost v vojnem zapletu tudi ostala ohranjena. Vojskujoče se stranke bodo nevtralnemu državo pustile samo takrat na miru, če vedo, da je pripravljena braniti svojo nevtralnost. V tem je vrednost nevtralnosti. — V Radičevem Seljaškem domu pa piše Mačkov poslanec kmet Ivan Robič med drugim tole: »Hrvatski kmet je, kakor kmet vsega sveta, največji nasprotnik vojskovanja, ker vojna nič ne ustvarja, marveč razdira. Toda, če pa bo kdo poskušal kršiti meje njegove domovine, bi kmet svoje meje junaško branil. Hrvatski kmet, čeprav je pacifist, to je človek, ki je mirotvoren, vendar ni nobena kukavica. Ni kukavica v obrambi svojih ljudskih in narodnih pravic, kakor ni v obrambi svoje domovine. Prav isto hoče srbski kmet...«

Za katoliške mladinske organizacije na Hrvatskem

Dubrovnika Narodna Svijest piše o novi hrvatski mladinski organizaciji Hrvatski Junak ter nato pravi: »Ne pozabimo pa, da je Junak zamišljen kot organizacija za zbiranje množice hrvatske mladine. Toda hrvatski narod ima še eno označbo, ki ni manj važna kakor narodna zavest, hrvatski narod je namreč ne le kršćanski, marveč je, kar je mnogo važnejše, tudi katoliški narod. V našem hrvatskem narodu že več let delujejo versko-kulturne mladinske organizacije Domagoj in Krizarij. Te organizacije odgajajo mladino v katoliškem verskem ponosu, da postanejo močni značaji tudi v narodnem pogledu. Le tisti, ki je jeklenega značaja v verskem pogledu, more biti prav koristen svojem narodu. To smo skušali za časa diktature. Zato bi bila glavna napaka, da bi zdaj, ko smo si priborili nekaj narodne svobode, mislili, da so nam te kulturno-verske organizacije odveč.«

Junaška bramba Varšave

Pariz, 23. septembra. AA. Havas: Varšavska radijska postaja II je sporočila snoči ob 20.45, da je sovražna artiljerija snoči ponovno bombardirala predmestje Prago. Na zapadnem odseku sovražnik ni izvedel nobene akcije. Popoldne so nemška letala dvakrat bombardirala središče mesta. Protiletalsko topništvo je sestrelilo dve nemški letali. Številne hiše v središču mesta so bile porušene. Žrtve je veliko. Navzlic temu so trgovine odprte ter življenje normalno teče.

Brezobzirno čiščenje v Romuniji

Člani Železne garde ustreljeni brez sodnega postopanja

Bukarešta, 23. sept. »V noči med 21. in 22. septembrom« — kakor vlada objavlja uradno — »romunske oblasti izvršile smrtno obsodbo nad morilci ministrskega predsednika Calinescu, prav tako pa nad onimi, ki so pri tem strašnem umoru kakorkoli že sodelovali. Vlada se je odločila za tako nagel ukrep zaradi tega, ker se je zavedala, da bo le na ta način zatrla zločinsko akcijo Železne garde in ščitila Romunijo v sedanjih težkih in usodepolnih časih. Nikomur ni dovoljeno, da bi sedaj zapustil borbo za varnost Romunije za njen obstoj.«

Romunski tisk obširno piše o voditelju Calinescovi morilcev Dimitrescu, ki je igral pri tem umoru glavno vlogo. On je bil tisti, ki je organiziral atentat na bivšega ministrskega predsednika. Advokat Dimitrescu je prebival pred kratkim v Pragi in je v inozemstvu ustanovil tako imenovane črne legije, ki so imele nalogo, da v ugodnem trenutku pridejo v Romunijo in tam ustanovijo nov red. Na ta način bi Romunija prišla pod gospodarski in politični vpliv inozemstva.

Romunska vlada je sicer uradno objavila le usmrtitve v Bukarešti. Prihajajo pa poročila, da so bili v isti noči ustreljeni še drugi člani Železne garde v Buxani, v Bakšu, Novi Sulici in Adiudu. V Ploestiju sta bila ustreljena dva člana Železne garde, v Temišvaru pa

trije. Vsa trupla so pustila oblasti 24 ur na mestu, kjer je bila izvršena smrtna obsodba. Dalje prihajajo poročila, da so oblasti pustile postreliti 40 članov Železne garde iz taborišča Mercurea Ciucul, kjer so bili internirani. Vsega skupaj je bilo v dveh dneh justiciranih okoli 400 oseb, 2000 pa jih je policija zaprla. Usmrtitve so se izvršile brez kakršnegakoli sodnega postopanja. V opravilo teh usmrtitev naglašajo, da se hoče Romunija enkrat za vselej rešiti notranje nevarnosti, ker je ilegalna organizacija Železne garde dobivala izdatno podporo iz tujine. Povsod, kjer so bile izvršene smrtno obsodbe, so bile poleg trupel pritrjene deske z napisom: »Tako bomo odslej ravnali z morilci in izdajalci domovine!«

Preganjanje vseh članov političnega gibanja Železne garde se je pričelo že včeraj z vso silo in brez milosti izvajati. V Bukarešti in v pokrajini stazi vojaštvo vsa državna poslopja. Oblasti šedale zastopajo stališče, da je umor ministrskega predsednika maševanje njegovih nasprotnikov in da tega umora ni pripisovati tujemu vplivu. V Bukarešti se je sestal vojni svet, ki bo zavzel pravno stališče glede izvršitve smrtnih kazni.

Zaradi atentata na ministrskega predsednika Calinescu je sporočila bukareška policija vsem nezaželenim političnim emigrantom, naj v 15 dneh zapustijo Romunijo.

Na zapadu streljanje

Berlin, 23. sept. Na zahodu je bilo le na posameznih krajih nekaj topniške delavnosti. Pri Saarbrückenu je ogenj protiletalskih baterij prisilil eno francosko letalo, da se je spustilo. Posadka je ujeta. V zračni borbi je bilo zbito eno nemško letalo.

Pariz, 23. sept. AA. Havas. Sporočilo z dne 23. septembra zjutraj se glasi: Pozno popoldne včeraj je bilo odbitih več sovražnih napadov na postojanke, ki smo jih osvojili vzhodno od Saare. Ponoči je bila velika aktivnost na bojišču, zlasti med Saaro in pokrajino, ki se nahaja jugovzhodno od Zweibrückena, ter na reki Lauter.

Nemci okrepili svoje letalstvo

Pariz, 23. sept. c. Na zapadni fronti so opazili, da so se okrepile nemške letalske sile. Nemci so namreč premestili sedaj svoje vojni letalstvo s poljskega bojišča na zapad.

London, 23. sept. c. Danes zjutraj je angleško informacijsko ministrstvo objavilo, da so angleške letalske sile večinoma že vse v Franciji, kolikor jih ni treba za domačo obrambo, in vsa angleška letala so zavzela svoja določena mesta na zapadni fronti.

Ta vest je gotovo odgovor na to, da so Nemci premestili svoje letalstvo s Poljskega na zapad. fronto.

Vloga svinj v sodobni vojski

Schlegel, 23. sept. b. Poročajo, da se francoske čete na zahodnem bojišču za čiščenje min poslužujejo svinj. Francoske čete so hagnale v minirana področja na tisoče svinj ob luksemburški meji, tri kilometre globoko na nemška minirana polja, da tako brez človeških izgub odstranijo večino min. Te taktike so se Francozi poslužili tudi v dolini Meuse in so svinje napravile francoskim četam velike usluge. Svinje so sprožile veliko število min v področju Meuse in so francoske čete nato lahko brez večjih izgub zasedle očiščeno področje, v katerem so se nato utrdile. Francozi sedaj dovažajo velike množice prašičev in se bodo na vsji fronti poslužili iste taktike, ker so Nemci podminirali vse področje pred Siegfriedovo črto ter bi bile človeške izgube prevelike, če bi hoteli očistiti vsa podminirana področja.

Madžarska imenovala poslanika v Moskvi

Budimpešta, 23. sept. c. Uradno je bilo objavljeno, da je Madžarska zopet vzpostavila redne diplomatske stike s Sovjetsko Rusijo. Za madžarskega poslanika v Moskvi je bil imenovan Kristofor, dosedanji svetnik madžarskega poslanstva v Varšavi.

Sovjetska vlada je odobrila to imenovanje in bo kmalu imenovala svojega poslanika v Budimpešti.

Neredi na Češkem, ki jih Nemčija zanikuje

Pariz, 23. septembra. b. Iz zanesljivega nevtralnega vira uradno poročajo, da je bilo v četrtek proglašeno obsedno stanje v centralnem Batinem podjetju v Zlinu zaradi nemirov, ki so se začeli v protektoratu. V neredih v škodinih tovarnah so delavci poškodovali stroje in orodje tako, da ni nič več mogoča produkcija orožja in municije na tekočem traku.

Praga, 23. septembra. AA. DNB: Državni tajnik Frank je dal zastopnikom tujega tiska izjavo, v kateri je najprej pozdravil predstavnike tujega tiska, ki so se mogli sami na kraju samem prepričati, da so neresnične vesti agencije Reuter, da je v protektoratu izbruhnil upor in da se v Pragi vodijo ulične borbe. »Poglejte naokrog,« je dejal Frank, »in javite svojim državam, kako dejansko je. Javite vse tisto, kar ste videli nemoteno in tako hote najboljšo služilo resnici. Upor in borbe so samo sanje Beneša in njegovih prijateljev v Veliki Britaniji.«

Bratislava, 23. sept. b. Izvolitev novega predsednika slovaške republike se bo izvršila koncem oktobra letos na dan proglasitve slovaške republike.

Hud potres

Berlin, 23. septembra. AA. DNB: Iz Carigrada poročajo, da je bilo ob severni obali Smirne v zadnjih 24 urah več potresov, ki so povzročili veliko škodo. Sedaj se izve, da je najbolj poškodovano mestce Dikeli na Egejskem morju. V tem mestu je 250 hiš popolnoma porušeni, tako da je skoraj vse prebivalstvo ostalo brez strehe. Tudi vsi severno od Smirne so pretrpele veliko škodo. Bolnišnice v Smirni so prenatrpane žrtve. Število žrtve je tako veliko zaradi tega, ker je bil potres ponoči, ko je prebivalstvo spalo. Reševalnih del se udeležuje tudi vojska.

Smirna, 23. septembra. AA. Havas: O priliki večerajšnjega potresa pri Smirni je bilo 200 mrtvih, več sto ranjenih, porušeni pa je bilo več tisoč hiš, trgovin in velikih skladišč, 5000 ljudi pa je ostalo brez strehe. Podzemno bobnenje pa se sliši še naprej.

Stroge odredbe hrvatskega bana

Zagreb, 23. sept. b. Ban Banovine Hrvatske dr. Ivo Subašić je izdal sledeče opozorilo: V zadnjem času se je zgodilo več incidentov, ki so jih povzročili zlobni ljudje z namenom, da škodujejo ureditvi razmer in pravičnemu redu v Banovini Hrvatski. Te osebe delajo bodisi iz zlobe, bodisi, da so tuji plačanci. To ogabno protinacionalno rušilno delo pokrivajo s lažnivim nacionalizmom. Da bi se delovanje takšnih elementov lažje nadziralo in onemogočilo, je ban prepovedal vsa javna zborovanja v lokalih in na prostem. Prav tako je opozoril prebivalstvo, naj ne naseda raznim agentom, temveč da se pridržavajo strogo obstoječih zakonov in zakonskih predpisov s popolnim zaupanjem v svoje prave predstavnike, ki se trudijo za napredek Banovine Hrvatske ter za zaščito osebnih in premoženjskih interesov vsega ljudstva. Proti vsem širilecem alarmantnih in lažnivih novic, kakor tudi proti onim, ki rušijo javni red in mir, se bo po zakonu brezobzirno postopalo. Osebe, ki danes v teh težkih in usodepolnih časih zlonamerno škodujejo svoji državi, ne zaslužijo nobene milosti, temveč najtežje in najstrožje zakonske kazni. Vsem podrejenim organom je ban Banovine Hrvatske izdal tozadevna navodila.

Seja glavnega odbora JRZ

Belgrad, 23. septembra. m. V prostorih glavnega odbora JRZ se je danes sestal ožji glavni odbor JRZ. Na sestanku, ki ga je vodil predsednik glavnega odbora JRZ Dragiša Cvetković, so poleg prvega in drugega podpredsednika dr. Korolje in dr. Kulenovića, tajnikov dr. Kreka, Pantića ter blagajnika Mirkovića, prišli še vsi člani ožjega glavnega odbora ter so bili navzoči: dr. Fr. Kulovec, Franjo Smodej, dr. Klar, Milan Simonić, dr. Miškulin, Stevan Čirić, Nurija Pozderac, Uzevir aga hadži Hasanović, dr. Jovan Radonić, Vojin Djuričić, Altiparmaković, Dimitrije Magarašević, Maštrović, inž. Beslić, Jevrem Tomić, Miloje Rajaković, Čejović in dr. Branko Miljuš. Razpravljali so o političnem položaju ter o drugih notranjih vprašanjih. Vsi potrebni sklepi so bili sprejeti soglasno. Na seji sta bila izvoljena dva odbora, ki bosta danes in jutri proučevala vsa vprašanja, ki so na dnevnem redu. O njih bosta izdelala poročilo ter ga predložila plenumu glavnega odbora, ki se bo znova sestal v ponedeljek 25. t. m. ob 10 dopoldne.

Redar v Zagrebu ubit

Zagreb, 23. sept. b. Uprava policije je izdala naslednje poročilo: Davi ob 4.40 je bil ubit policijski stražnik Savo Nikšić na Ozalskem trgu na Trešnjevki, ko je vršil tam svojo dolžnost. Neznana oseba se mu je približala in sestrelila nanj sedem revolverskih strelcev. Oblast je uvedla najstrožjo preiskavo in aretirala v zvezi s tem umorom nekaj sumljivih oseb.

Belgrajske vesti

Belgrad, 23. sept. m. Zastopniki mlinске industrije so imeli sestanek, na katerem so med drugim zahtevali, naj se prepove izvoz pšenice. V zvezi s tem so bili danes sprejeti pri predsedniku vlade Cvetkoviću in trgovinskem ministru dr. Andrešu.

Belgrad, 23. sept. m. Narodna banka je na svoji zadnji seji sklenila, da bo dala na razpolago potreben kredit Privilegirani izvozni družbi. Privilegirani agrarni banki in Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine za nakup rezervne hrane v primeru vojne.

Belgrad, 23. septembra. AA. Danes dopoldne je pravosodni minister podpisal uredbu o sprejemah in dopolnitvah uredbe o sodnih depozitih. Po tej uredbi lahko nalagajo sodišča v smislu § 9. uredbe o občinskih hranilnicah sodne depozite pri občinskih hranilnicah.

Belgrad, 23. septembra. AA. Na predlog kmetijskega ministra dr. Bratka Cvetkovića je finančni minister dr. Jure Šutej odobril izredne kredite v znesku 8.500.000 din za organizacijo in delo ravnateljstva za preučevanje in organizacijo kmetijstva za prehrano tako, da bo ravnateljstvo v najkrajšem času začelo s delom.

Osebnosti

Belgrad, 23. septembra. m. Napredovali so: v 3. pol. skup. 2. stopnje dr. Franjo Česarek, starešina okrajnega sodišča v Mokronogu, in Fran Slabe, starešina okrajnega sodišča v Gornji Radgoni. V 4. pol. skup. 1. stopnje so napredovali naslednji sodniki okrajnih sodišč: Arko Josip v Kočevju, Srećko Grmovšek v Mariboru, Džuro Lesjak v Celju, Leopold Smale v Ljubljani. V 6. skup. Josip Polž, Smarje pri Jelšah, Oton Vičič, Murska Sobota. Upokojeni so: Josip Gunstek, pri okrajnem sodišču Vrhnika, Ivan Grobelnik, pisarniški uradnik okrajnega sodišča v Slovenjem Gradcu, Toustaint Ošak, pisarniški uradnik okrajnega sodišča v Cerklju, Josip Henigman, pisarniški oficial okrajnega sodišča v Kranju, Martin Pinterič, sodni oficial pri državnem tožilstvu v Ljubljani, Franc Avtišek, višji pisarniški oficial pri okrajnem sodišču v Celju. Z odlokom pravosodnega ministra je imenovan za uradniškega pravnikarja 10. skup. Oton Vaš, pri okrajnem sodišču v Brežicah.

Pismo iz Londona

London, v septembru 1939.

Ze več kot pol meseca smo v vojski, razpoloženje londonskega prebivalstva pa je še zmeraj odlično. Skoraj bi še ne bilo mogoče reči, da je Anglija s svojo prestolnico že v vojski in da tam daleč na francoski fronti grme topovi in da angleške vojne ladje po širnih morjih love tuje podmornice. Vsa vojna poročila prihajajo tako ta in tisto, da nikdo ne ve, kje sedaj pluje ta ali ona križarka, kje je v tem trenutku ta družinski oče kot mornar ali mornariški-letalski častnik. Mogoče je na severnem Irskem, mogoče pa kje ob obali Atlantika v južni Franciji.

Toda ljudje se le ne dajo preslepiti s tem navideznim mirom, ki mora kmalu preiti v novo hujšo dobo vojskovanja. Zato še sedaj povsod hitro grade zaklone proti letalskim napadom, po vseh londonskih kletih popravljajo oboke in pred vsa kletna okna nosijo vreče peska. Vreče in pesek so povsod, kjer bi bilo treba koga ščititi.

Doslej v Angliji še niso uvedli živežnih kart in izkaznic. Pač pa so jih že pripravili in oblasti so točno popisale vse zaloge sladkorja, mesa, masti, petroleja in bencina. Po londonskih trgovinah se dobi še vse, kar si kdo poželi in londonske gospodinjice nimajo še prav nobenih težav za nakup živeža in ostalih potrebščin. Cene se niso prav nič povečale od začetka sovražnosti. Toda težave se bodo kmalu začele, kajti prevozniki in velike parobrodne družbe zvišujejo tovarnino. Toda oblasti strogo nadzirajo vse te poskuse in zatro takoj vse, kar bi bilo pretirano. Podražila se je nekoliko samo obleka in obutev. Zasebne vrtove in cvetličnjake v Londonu zaporedoma spreminjajo v zelenjadne vrtove.

Londončani se drže zelo disciplinirano in se strogo držijo vseh predpisov o tem, kako morajo zamenjati svoja stanovanja. Vendar oblasti postopajo zelo širokogrudno in dokler se položaj ne poslabša, bodo mesta ostala ponoči še zmeraj precej razsvetljena. Gledališča in kinematografske dvorane so odprla svoja vrata; edino v sirogem središču mesta to še ni bilo dovoljeno. Zajčje dirke so se zopet začele v Wembleyju in Harringayju. Nogometne tekme se zopet vrše in zoološki vrt je zopet odprt. Tam, kjer je dovolj železnice, so omejili avtobusni promet. Železniške proge so zopet uvedle nedeljske vlake s cenejšimi voznicami.

Najbolj pa pade vsem v oči tole: v Londonu ni več otrok. Res je, nekaj otrok je še ostalo: starši se niso mogli ločiti od njih, ali pa niso znali organizirati njihovega odhoda. Toda v Londonu ni več otrok. Nad pol milijona otrok je odšlo na deželo. Iz Londona in ostalih velikih mest so odpeljali na deželo nad tri milijone otrok. Gibanje otrok na deželi je v začetku seveda povzročilo nekaj težav. Toda sedaj se otroško življenje na deželi ureja. Povsod se bo po teh taboriških začel reden pouk in sožitje otrok iz raznih socialnih plasti bo ugodno vplivalo na oblikovanje bodočega socialnega sodelovanja na Angleškem.

Pismo iz Berlina

Berlin, septembra.

Kdor je opazoval življenje v Berlinu ob izbruhu zadnje vojne v letu 1914 in sedaj, bo v marsičem zelo presenečen. Vojna vira v letu 1914 je pridrela nenadoma; že dolgo ni bilo več nobene pomembne vojne in vse je z nekim čudnim patriotičnim navdušenjem zdrvelo v splošno mobilizacijo. Tedaj se je splošna mobilizacija odvijala skoraj 14 dni in ves Berlin je bil tiste dni poln odmevanja vojaških pesmi, vojaških godb in ropotana vojaških vozil, ki so prevajala skozi mesto čete, topove in druge vojne potrebščine. Iz vseh oken pa so na odhajajoče metali cvetje. V teh dneh pa vsega tega ni bilo!

To bi se marsikomu zdelo na prvi pogled nekoliko čudno, pa ni. Zavedati se namreč moramo, da je nemška vojska v zadnjih letih morala že večkrat izvesti velika premikanja čet; vpoklici vojaških obvezancev so se tako večkrat ponavljali. Že pred meseci so na vzhod zvozili večino vojnih potrebščin in če je bilo v avgustu še mogoče videti po berlinskih ulicah, kako prevajajo orožje in čete, tedaj tega sedaj v septembru gotovo ni več opaziti. Jedro nemške vojske je moralo biti vpoklicano in razpodeljeno že zelo hitro in pravočasno, če se sedaj še kje pojavi kak obveznik v vojaški obleki, tedaj to sploh ne povzroča več nobenega presenečenja. Letos nikdo ni nikjer obisoval vojakov s cvetjem, v zadnjih letih je bil ves nemški narod navajen na to, da s resno disciplino in mirno sprejema in spremlja vse dogodke. Številni vojaški ukrepi, ki so si sledili zelo hitro od zasedbe Porenja naprej v letu 1936, so tako vplivali na prebivalstvo, da jemlje sedanje stanje tako, kakor da bi bilo popolnoma normalno in da v bistvu niti ne posega v potek ljudskega gibanja in snovanja.

Berlin je ponoči res zatemnjen. Prometnih vozil po ulicah je zelo malo, tramvajev je le nekaj, prav tako je zelo malo avtobusov, ki ponoči vozijo z zatemnjenimi lučmi. Pač pa vozi v celoti podzemska železnica in te se sedaj Berlinčani največ poslužujejo.

Pač pa ni zaprt nobeno gledališče, noben kino in vsi varieteti delajo nemoteno naprej. Predgovodi so samo plesi. Glavne velike ulice pa so še naprej razsvetlene, tako posebno Kurfürstendamm, ki je izven območja vladnih poslopij. Tam je zvečer po kavarnah vse polno ljudi, ki na terasah posedajo pozno v noč. Pač pa se pogosto vidi, kako dame v večernih oblekah ob sebi nosijo v zavrtku plinske maske.

Vojne dogodke spremljajo vsi zelo resno in mirno. Vzgoja ljudstva v zadnjih letih je morala vse to doseči, da so ljudje predvsem resni in molčeči. Razgibale jih niso posebno niti velike vesti, ki so javljale padec Krakova, Lodza in Katovic. Vse to je tako rekoč povsod nekako predvideno in mora biti vera v nemško vojsko silna, da se taki uspehi jemljejo kot nekaj samo po sebi umevnega.

Medtem pa stopajo na mesta tistih, ki so odšli na fronto, po javnih službah zopet ženske. Ženske sprevodnice vozijo tramvaje, na avtobusih prodajajo vozne listke in raznašajo pošto po hišah. To se sedaj uvaža še vse hitreje kot pa pod prejšnjo svetovno vojno, ker so medtem razni tečajji v »Arbeitsdienst« poučili moško in žensko mladino o vsem potrebnem in še podglaj miselnost za skupno delo. V zadnjih letih se je ves nemški narod silno navadil na glavna načela javnega življenja v novih razmerah, to je, da je treba ubogati, služiti in delati za skupnost po navodilih. Vojaska disciplina se je torej v nekem oziru raztegnila tudi na vse prebivalstvo.

Podmorska vojna

Pariz, 23. septembra. c. Danes je bilo tukaj objavljeno, da so po izjavah pomorskih strokovnjakov Nemci doslej že izgubili eno petino podmornic, ki so jih Nemci pred izbruhom vojne poslali na Atlantik.

Oslo, 23. septembra. AA. Reuter: Naknadno se izve, da je bila ladja Marti Ragnar od nemške podmornice potopljena na odprtem morju, nasproti južni obali Norveške in ne v Baltičkem morju.

Belgrad, 23. sept. m. Belgrajska drama je snoči z uspehom uprizorila Krajevsko dramo »Direktor Čampac«.

Od nedelje do nedelje

Zunanji pregled

Ves prejšnji teden so prihajale iz Sovjetske Rusije različne vesti, kako se v Kremli sestajajo rdeči oblastniki na vojaške posvete in kako hitro mobilizirajo boljševiške čete. Iz Moskve so ves ta čas pošiljali v svet vesti, da zbirajo sovjetsko štirimilijonsko armado zato, da bi zavarovali mejo ob Poljski, češ, da se boje prenosa sovražnosti in nemirov s poljskega tudi na sovjetsko ozemlje. V noči od 16. na 17. septembra, to je od sobote na nedeljo pa so boljševiki nenadoma pokazali, zakaj so tako hitro pošiljali svoje čete na poljsko mejo. Dne 17. septembra ob treh zjutraj je pomočnik boljševiškega zunanjega ministra Potemkin poklical k sebi poljskega veleposlanika v Moskvi in mu prebral izjavo boljševiške vlade, češ, da bo boljševiška vojska vkorakala na poljsko ozemlje zato, da bi osvobodila ukrajinske in beloruske manjšine. Poljske vlade ni več in zato boljševiki tudi več ne vežejo vse javno podpisane pogodbe med Poljsko in Sovjetijo, ki so določile prepovedovalne tako medsebojno poseganje na tuja ozemlja. Poljski veleposlanik je odločno zavrnil te cinčne razloge za boljševiški vdor na poljsko ozemlje; francoska in angleška vlada sta zaradi tega vdora protestirali pri sovjetski vladi — med tem pa so boljševiške čete že padle poljskim četam za hrbet, in to prav tedaj, ko se je poljska vojska zbirala na novih frontah, kjer bi se ji naj posrečilo daljši organiziran odpor proti sovražniku na zapadu. Povsod, kjer so prodirali boljševiki, se jim je poljska vojska postavila proti, toda dve premoči na dveh straneh ne prenese tudi najbolj junaška armada. Boljševiki so zato prodirali precej brez ovir na poljsko ozemlje, vendar pa so morali tudi sami na več mestih v ostre bitke s poljskimi oddelki, tako posebno pri Kolomeji, Vilnu, Lvovu in drugod. Povsod, kamor so prihajali boljševiki, so začeli takoj s svojim propagandnim komunističnim delom, uvajali so sovjele in oznanjali, da so kot bratje po krvi prišli osvoboditi Ukrajince in Beloruse.

Ves civilizirani svet je vest o boljševiškem vdoru na Poljsko precej presenetila. Sicer sta francoska in angleška vlada izjavljali, da ju to ni preveč presenetilo, ker sta vedeli, da je bil ta postopek dogovorjen ob podpisu nenapadalne pogodbe med Nemčijo in Rusijo dne 23. avgusta, ki sta jo Stalin in von Ribbentrop podpisala v Moskvi. Vse pa je vendarle še bolj zanimalo, kako daleč sega sporazum o Poljski.

Vse to je najprej nekoliko odkril v svojem govoru kanceler Hitler, ki je v torek, dne 19. septembra govoril v Gdansk. Hitler je o zvezi z boljševiki poudaril predvsem to, da je njeno bistvo tudi v tem, da sta se Nemčija in Sovjetija sporazumeli, da Poljska po verski pogodbi nikdar več ne bo vstala. Zato jamčita po podpisu nenapadalne pogodbe Nemčija in Sovjetija. Prav tako je omenil Hitler, da so nemški nameni na vzhodu Evrope zelo omejeni, in to tako, da ne bo nikdar prišlo do sporov med Nemčijo in Sovjetijo. Na vzhodu bo torej sedaj vladal mir, Poljske ni več in Anglija in Francija ji nista mogli pomagati. Zato so prenehale vse obveze zapadnih velesil na vzhodu Evrope in zato je vojska na zapadu nepotrebna. Če se vojska tam nadaljuje, je tega kriva Anglija, ki se ne bori proti nemškemu narodu, ampak proti režimu, ki vlada sedaj v Nemčiji. Hitler je dalje izjavil, da je ponosen na to, da se Anglija bori prav proti njemu. Toda v Nemčiji je danes ves narod isto kot nemški režim in Angliji se ne bo posrečilo prisiliti Nemčije h kapitulaciji, in to niti po triletni, štiriletni ali sedemletni vojni. Če bo pa vojna res trajala tako dolgo, je nekoliko odvisno tudi od Nemčije. Na zapadu Nemčija noče ničesar, tudi na jugu so nemške meje dokončno pognjene. Če se bori Anglija proti Nemčiji, pomeni to, da bo francoski bojevniki tisti, ki bo krvavel za Anglijo; Anglija bo skušala vreči v vojno proti Nemčiji še druge narode.

To je bila jasna beseda, ki bi jo naj razumela posebno Francija v tem smislu, da ni smiselno boriti se za angleške koristi. Zato naj se Francija ocedeji od Anglije. Toda dva dni za Hitlerjem je govoril predsednik francoske vlade Daladier, ki je odločno izjavil, da je francoska vlada sklenila, prav tako kakor angleška vlada, da se bo Francija vojskovala naprej, dokler se ne popravijo vse krivice in dokler ne bo poravnano nasilje, ki je bilo z napadom storjeno Poljski. Daladier je odločno zavrnil misli, da bi se Francija kdaj mogla ločiti od Anglije. Kajti Anglija in Francija se borita zato, da bi Evropa zopet zadihala v svobodi in da se evropski narodi ne bi več bali za svoj obstoj in svojo svobodo, ker so majhni ali pa sosedni narodi, ki je navajen, da mu vlada nasilje. Daladier je v svojem govoru ostro obsodil tudi to, na kakšen način so boljševiki vdrl na Poljsko. Razdelitev Poljske med Nemčijo in Sovjetijo je bila dogovorjena še dne 23. avgusta, to je tedaj, ko so se vsi pogajali za mirno rešitev vseh spornih vprašanj. Tedaj, ko se je poljska vojska zbirala na novi fronti za obrambo, so boljševiki vpadli v hrbet Poljakom. Poljska pa ni strla, bori se naprej in njena zavetnika, Francija in Anglija, je ne bosta zapustili in se bosta vojskovali naprej za Poljsko in za ideale svobode in resnice, ki so temelj pravičnega sožitja med narodi.

Če je bil položaj prvi teden na bojišču neugoden za zapadni velesil in se je še poslabšal z vdorom boljševikov na Poljsko, se je položaj v drugi polovici zanje znatno popravil. V Washingtonu se je sestal ameriški kongres na izredno zasedanje, ki ga je sklical Roosevelt zato, da naj se spremeni zakon o ameriški nevtralnosti. Dosedanji ameriški nevtralnostni zakon prepoveduje namreč izvoz orožja in vojni potrebščin iz Zedinjenih držav v države, ki so zapletene v vojno. Roosevelt je v svojem govoru na seji kongresa

zahteval, da naj se ta določba o prepovedi izvoza izloči iz zakona o nevtralnosti, ker ne škoduje samo ameriškega gospodarstvu, ampak tudi ameriški varnosti in miru, ki naj vlada na ameriškem kontinentu. Zakon škoduje najbolj kontinentalnim državam, manj pa pomorskim velesilam. Če bodo Zedinjene države še naprej prodajale orožje, bodo to trgovci smeli delati samo pod pogojem, da bo kupec blago takoj plačal in da ne bo ničesar dobil na kredit. Tudi bo moral kupljeno blago prevažati samo na svojih ladjah, ameriške ladje pa ne bodo smele v območje, ki je zaradi vojne v nevarnosti, prav tako pa se ameriški državljani ne bodo smeli voziti na ladjah vojskujočih se držav. Tako bodo Zedinjene države varne pred tem, da bi bile zapletene v vojno. Toda tudi nad izidom vojne v Evropi ne sme biti Amerika brezbržna. Vedeti moramo, da smo solidarni z zapadno civilizacijo, ki se bori proti nadvladi nasilja v političnem življenju in da ne smemo pozabiti, da se naš režim naslanja na socialni red, ki sloni na načelih Kristusovega nauka, na verskih načelih, na načelih demokracije in moralnega reda, ki zahteva spoštovanje pogodb in dane besede.

Ves zapadni tisk je objavljal ta govor na prvih mestih, češ, da pomeni jasno besedo o tem, kaj bodo storile Zedinjene države. Francoski in angleški tisk sta pisala, da se je v temi predlogi Amerika postavila že na njuno stran. Odločitev o tem, ali se zakon o ameriški nevtralnosti spremeni, pa še ni padla, ker bo kongres šele v sredo glasoval o Rooseveltovih predlogih.

Medtem pa se je na poljskem ozemlju odigrala nova odločitev. Nemci in sovjeti so se sporazumeli o tem, kako si razdele Poljsko. Dne 22. t. m. je bilo objavljeno, da si Nemčija in sovjeti razdele Poljsko po tejle črti od severa proti jugu: reka Pizja, Narev, Visla in San. Boljševiki dobe nekaj več kot polovico Poljske in bo njihova meja na jugu tekla vzdolž cele bivše romunske-poljske, madžarsko-poljske in ob enem delu slovaške meje. Tako se je zopet še enkrat izkazalo, kako daleč lahko gredo boljševiki.

Boljševiški zunanji minister Molotov je se dne 17. septembra v svojem govoru, ko je utemeljeval, zakaj gredo sovjetske čete na poljsko ozemlje, poudaril, da gredo samo osvoboditi ukrajinsko in belorusko manjšino.

Prav danes objavljajo nemška poveljstva pred Varšavo, da iz človeških ozirov ne obstrujejo več z vso silo Varšavo. Čez nekaj dni bodo po svoj del Varšave prišli boljševiki in bo zato njim prepuščeno.

Boljševiške čete bodo tako prišle na Karpate in nikdar se niti carski Rusiji ni posrečilo, da bi se lahko zadržala tako daleč v Srednji Evropi. Ta dogodek bo imel seveda še zelo velike posledice in vročino v Srednji Evropi bo naraščala. Prvi znaki te napetosti se že kažejo. V četrtek, dne 21. septembra je bil v Bukarešti ubit predsednik vlade Calinescu. Na ulici so ga v njegovem avtomobilu ubili člani razpuščene fašistične organizacije »Zelezne garde«. Z vodstva romunske politike se je tako umaknil mož, ki je bil v notranji politiki odločen nasprotnik fašizma, ki je bil v službi tujine, in je z močno roko hotel urediti v Romuniji razmere, tako da bi si romunsko ljudstvo lahko samo urejalo svoje razmere. Ker je bil tako v romunskih zadevah trden in odločen, je tudi v zunanji politiki zahteval, da naj bo romunska politika samostojna in vredna mož, ki žele na svoj lastni način urejati romunsko državno življenje. Zato je zagovarjal neodvisnost romunske zunanje politike in strogo nevtralnost v sedanji vojni. Bil je velik prijatelj Anglije in Francije, člani »Zelezne garde« pa so se zakleli, da ga bodo odstranili. Vse morilec so še isti večer polovili, jih na kraju, kjer so ubili Calinescu, postrelili in njihova trupla pustili ležati na kraju umora 24 ur. V ostalih delih Romunije so naslednji dan postrelili nad 400 vodilnih članov »Zelezne garde«.

Novo pot bo morala najbrž kreniti tudi turška politika in njen zunanji minister je odpotoval v Moskvo, kamor pride danes, v nedeljo. Turčija je poleg sovjetske Rusije tista država, ki zagovarja načelo, da ne sme nobena druga velesila več prodrati v Črno morje. Kako bosta to prepredili, se bodo te dni razgovarjali v Moskvi.

Poljska vlada pa mora v Romuniji še čakati na to, kdaj bo smela odpotovati v Francijo, kjer so ji že priznali pravice eksteritorialnosti. Iz Romunije vlada ne sme vse dotle, dokler se popolnoma ne uredi položaj bivše Poljske in dokler se ne proglasi, da ozemlje bivše Poljske ni več v vojnem stanju. Po delitvi Poljske z dne 22. t. m. pride k Nemčiji nad 12 milijonov Poljakov in tako bo v sklopu Nemčije živelo skoraj 25 milijonov Slovanov, to se pravi, da bo vsak četrti prebivalec Slovan.

Domači pregled

V ospredju vsega našega javnega zanimanja so kajpada zunanje zadeve, ki se dandanes za nje vsakdo briga. So pa povsod ljudje, ki po svoji neumnosti ali v svoji zlobi delajo iz muhe slona. Taki služijo tujim namenom, ker ljudi bežajo. Ljudje pa so nekateri tudi tako nespametni, da se dajo begati od vsakogar, tudi od takega, ki bi drugače na njegovo besedo ne dal človek počenega groša. To so razni prišepetaleci, ki raznašajo najbolj neumne reči in s tem ustvarjajo med lahkovernimi ljudmi strah. Državne oblasti so zdaj stopile na noge in več takih ljudi že prijele za jezik ter jih kaznovali. Za pametnega človeka je

Demarkacijska črta, ki so jo določili Sovjeti in Nemčija in ki bo ostala tudi politična meja med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo, ako dogodka na evropskem bojišču ne bodo šli drugo pot, se začneja južno od vzhodno-pruskega mesta Johannesburg (na karti Johannesburg) ob rečici Pisa in gre — na zgornji karti je meja napačno zarisana — čez Lomžo, Ostrolenko in Pultusk na Varšavo ter sledi Visli do Sandomierza, kjer se v Vislo izliva reka San; nato sledi Sanu do mesta Przemysla in potem ne gre, kakor je na zemljevidu naznačeno, proti jugozapadu, marveč pteka od Przemysla nekako v ravni črti čez mesto Turko do točke, kjer se stikajo meje sedanje Slovaške in Ogrske ter bivše Poljske, končujoč na prelazu Užok v Karpatih. Torej bo na Užoku četveromeja med Sovjetsko Rusijo, Nemčijo, Slovaško in Ogrsko. To pomeni, da bo Sovjetska Rusija mejila neposredno na Nemčijo, Romunijo in Ogrsko, dočim bo imela Slovaška mejo samo z Nemčijo in Ogrsko (črta, ki je v zgornjem zemljevidu od Przemysla potegnjena na Karpate, se konča pri prelazu Dukla, je pa nepravilna, kakor smo že omenili).

dovolj jasno, kako stvar stoji. Naša država je večkrat slovesno izjavila, da hoče v vojni ostati nevtralna, to se pravi, da se ne mara mečati nikamor. Tako so rekli tudi vse druge male države, ki pa so svoje meje dobro zavarovale. Časi so namreč dandanašnji taki, da je tudi nevtralnost treba zavarovati in meje zastražiti, ker se sicer lahko zgodi, da kak val pljusne sem k nam čez mejo. To bi se tudi kaj lahko zgodilo, ko bi meje ne bile zavarovane. In to prizadevanje za mir bi moral podpirati vsak pošten državljan. Če bomo v tem oziru vsi enotni, se nam ni treba bati, da bi kdo kršil nevtralnost.

V zvezi z zunanjimi dogodki je tudi odredba naše vlade, ki je pretekli teden na svoji seji sklenila, da bodo vsi vojaški obvezniki, ki bi morali priti k vojakom, ki pa bi doma pustili svoje družine brez sredstev za življenje, posledje dobivali za svoje družine od države podpore. To je sklep, ki ga moramo le pozdraviti. Prav tako pa pozdravljamo sklep vlade, ki je sklenila, da bo vsa živina, ki jo bo kmet dal za vojaške namene, plačana, da kmet ne bo imel škode, zlasti tisti, ki so s svojo živino mnogo zgubili.

Važen je tudi sklep vlade, da se mora poceniti cena soli, ki jo ljudstvo potrebuje za svojo prehrano. Na podlagi tega vladnega sklepa je upravni odbor državnih monopolov sklenil, da se cena soli zniža, in sicer: kamena sol v zrnih, morska debela in drobna, sol v briketah ter jodirana sol se zniža od 2,50 din za kilo na 1,50 din na kilo. Od 2,50 din za kilo se dalje zniža cena kamene zmlate ter morske zmlate soli. Denaturirana živinska sol, in sicer morska sušena, drobljena in v briketah se zniža od 1,25 din na 50 par za kilogram, morska, kamena zmlata se zniža od 1,50 din na 50 par za kilo. Pač pa se podražijo sušena sol za industrijske namene, in sicer od 60 par na 75 par za kilo.

Naši marksisti še vedno opletajo z besedami zoper fašizem. Tako nastopajo zoper fašizem v raznih letakih ter tudi v svojih listih. In vendar sta se prav te dni boljševizem, ki ga vodi Stalin, ter fašizem zvezala, kakor vsakdo lahko vidi iz dnevnih poročil. Rdečkarji rohne zoper imperializem.

Stalin se kajpada za čeljustanje naših rdečkarjev kaj malo meni ter s svojim rdečim militarizmom razširja svoj imperializem, čeprav naši rdečkarji drugače uče. — Socijalna demokracija bi se v naši državi rada na novo organizirala. Hrvatje so socijaldemokratom že povedali, da ne bodo pustili, da bi hrvatske delavce vodil kak belgrijski bogataš, kakršen je dr. Živko Topalović. Tudi pri nas so sodrugi od Delavske Politike danes teden imeli v Celju zborovanje, kjer so sklenili, naj se poskusi začeti s socijalistično stranko na Slovenskem. In tisto zborovanje je pozdravil isti dr. Živko Topalović, ki je poprej vodil naše in hrvatske in srbske sodruge in ki je sicer naša petičen možak.

Minister za socijalno politiko je razpustil dosedanje ravnanstvo zagrebskega Osrednjega urada za zavarovanje delavcev ter imenoval za komisarja dr. Juraja Gasparaea, bivšega velikega župana. Vprašanje Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu pa ni nikakoli zgolj hrvatskega, temveč je to zadeva vseh slovenskih, vseh hrvatskih in vseh srbskih delavcev. Naša že mnogokrat izražena misel je, da je treba Osrednji urad v Zagrebu sploh razgati ter pustiti le eno vrhovno nadzorstvo in skupni fond za skupne rizike delavskega zavarovanja, vodstvo delavskih

zavarovalnih ustanov po naj na Slovenskem vodijo Slovenci, na Hrvatskem Hrvatji, v Srbiji pa Srbi. Dosedanji Osrednji urad je vse delavsko zavarovanje strašno podražil s svojo centralizacijo in brezglavo birokratizacijo. S komisarijem samim pa ni še nič pomagano, ako naj ostane pri komisariju.

Zagrebski ban je razrešil dolžnosti zagrebskega župana dr. Teodorja Pejčeta, podžupana Kaufmanna ter ves zagrebski občinski svet. Na mesto teh je ban imenoval komisarja v osebi sodnika Mate Starčevića.

O mladinskih društvih na Hrvatskem zadnji čas hrvatski časopisi precej pišejo. Doslej je med hrvatskim ljudstvom delovala izvrstna katoliška mladinska organizacija Krizarjev. Zdej pa so ustanovili novo mladinsko organizacijo Hrvatski Junak, kakor smo že poročali. Sam dr. Maček je dejal, da je to posledje organizacija hrvatske mladine. Na drugi strani pa se oglašajo katoličani, ki vele, da bo organizacija Krizarjev še naprej delovala, kakor je doslej. In te dni pa beremo, da se pripravljajo še tretje društvo, ki se bo imenovalo Hrvatsko Bratstvo. In zanimivo je, da je že pred dvema letoma pri sestavi pravil za to društvo deloval sam g. dr. Maček. Zdej so pravila v redu ter bodo menda kmalu potrjena. Nične pa noče več slišati, da bi se oživilo nekdanje društvo Hrvatski Sokol.

Na naslov rdečih agitatorjev

Tednik »Gorenjec«, ki izhaja v Kranju, je v svoji večeršnji številki s komunističnimi agitatorji, ki so začeli zadnje dni rovariti, takole obračunal: »Zopet so na delu ljudje, ki s svojo brezvestnostjo skušajo razsiriti med narod neka pričakovanja, ki niso nič drugega kot neumestna uganjanja. To se prav pogosto dogaja po javnih lokalih in tovarnah, ko skušajo nekateri brezvestni ljudje izrabiti mednarodno politično napetost in naravnost, včasih prav z grožnjami, vsiljujejo ljudem svoje mnenje, četudi sami niso o stvari prepričani. Kajti ta njihova propaganda je kaj malo uspešna in tudi neločljiva, tako da pride včasih do prav smešnih prizorov, ko se zapletajo v protislovja. In kdo so tisti brezvestni raznašalci novic? To so vsi ljudje, ki mislijo, da že čujejo glasove mesijanskih tromb rdeče internacionale. V glavi jim že brni zmagovalni korak rdeče armade. Mislimo, da je to početje rdečih bratcev vse kaj drugega kot pošteno. To smatramo mi za zločin in narodno izdajstvo. Kdor na ta način skuša priti med nas, ta ne spada med naš narod. Vsakomur, tudi slovenskemu delavcu, mora biti sveta zemlja, na kateri živi. Naši levčarji pa se tudi prebogajo vesele. Čudno je to, da so nam vedno očitali levčarji, da simpatiziramo s fašisti. Toda, razvoj dogodkov je pokazal, da mi odklanjamo tako fašizem kot seveda tudi komunizem. Rdečkarji sami so se pa izneverili svojemu geslu: proč s fašizmom. Danes so postali sami navdušeni privrženci fašizma. Kako bodo ta svoj korak upravičili, smo pa zelo radovedni. Pokazalo se je, da je bila naša pot pravilna, kajti mi smo odklanjali fašizem in če so rdečkarji res proti fašizmu, zakaj se pa ne pridružijo naši borbi. V tem se jasno pokaže, da se komunizem ni še nikdar držal svojega programa in ni bil še nikdar uspešen. Zato smo prepričani, da tudi danes ne bo uspelo nikomur, tudi rdečkarjem ne, da bi premetili koga s svojimi čencami. Vsak pošten človek, bodisi izobražen ali neizobražen, vsak bo pokazal hrbet takim brezvestnim spekulantom. Tudi čas sam bo gotovo primerno obračunal z vsemi takimi rdečimi voditelji in bo le tisti imel uspeh, ki bo pošteno delal ter se držal dosledno svojega programa.«

Potrli globoke žalosti naznanjamo, da se je preselila v boljše življenje, pokrepana s svetimi zakramenti, naša dobra hčerka in sestra

MARIJA MATEŽA

Pogreb drage pokojnice bo v ponedeljek, dne 25. septembra 1939, dopoldne na farno pokopališče.

Ljubno, Marija Brezje, dne 23. septembra 1939.

Jože, oče; Ana, mati; sestra in brat.

! Izredno napet film! Ne zamudite ga! Poglejte si kakšnih in metod se poslužujejo vohuni v vojni časi! Ta film mora zaradi svoje aktualne vsebine biti v teh dneh zanimati najširše kroge — stari in mladi!

Zakaj sem postala vohunka?

Edwige Feuillere Err ch v. Stroheim in Jean Gailand

Kino Union Tel. 22-21

Predstave danes ob 10.30 (po znižanih cenah) ter ob 13., 17., 19. in 21. uri

Gospodarstvo

Zakon o pobijanju draginje in proti brezvestni špekulaciji

Belgrad, 23. sept. AA. Na podlagi § 113 finančnega zakona za leto 1939-40 je ministrski svet na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje in v sporazumu z ministri za trgovino in industrijo, za pravosodje, za kmetijstvo in za notranje zadeve predpisal sledečo uredbo z zakonsko močjo o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije:

Čl. 1. Pod uredbo spadajo: a) življenjske potrebe (hrana, obleka, obutev, kurivo in razsvetljava); b) poljedelske naprave, poljedelsko orodje in ostala sredstva, ki so potrebna za kmetijsko proizvodnjo; c) pogonski material; d) gradbeni material; e) stanovanja in lokali; f) drugi nujno potrebni predmeti, v kolikor se ne nahajajo v seznamu luksuznih predmetov po zakonu o skupnem davku na poslovni promet in g) material in orodje za izdelavo vseh prej imenovanih predmetov.

Pod določila te uredbe ne spadajo: a) proizvodi kmetov za lastnih potreb; b) monopolisti predmeti in prodaja zdravil v lekarnah.

Čl. 2. Vsak proizvajalec, posredovalec ali prodajalec življenjskih potrebščin in ostalega blaga bodisi da prodaja na drobno ali na debelo, je dolžan dati v prodajo življenjske potrebščine in ostalo blago proizvedeno in nabavljeno za prodajo. Prepovedano je kupčenje življenjskih potrebščin in ostalega blaga z namenom, da bi se potrebščine in blago odtegnili prometu in s tem povzročili njihovo ceno. Za kupčenje pa se ne bo smatrala nabava življenjskih potrebščin in ostalega blaga za potrebe lastnega gospodinjstva, če njihova zaloga ne presega običajne potrebe. Danes se ne bo smatralo za kupčenje zaloge blaga pri nabavljajo-prodajnih združenjih in njihovih zvezah, ki je namenjeno za redno preskrbovanje združenj. Prepovedano je omejevanje proizvodnje, nabave in prodaje življenjskih potrebščin in ostalega blaga pod običajnim obsegom, prav tako pa tudi drugi postopki, ki dovedejo do dviga cen življenjskih potrebščin in ostalega blaga. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom do enega leta dni in z denarno kaznijo do 100.000 din.

Čl. 3. a) Prepovedano je večkratno prekupčevanje odnosa uvažanje nenavadnih posredovanj v prometu z življenjskimi potrebščinami in ostalim blagom, zaradi česar bi se mogla popešiti verziška trgovina.

b) Prepovedano je kupovati življenjske potrebščine in ostalo blago na trgih, tržiščih in sejnih zahajih zaradi prekupčevanja na istem mestu in v času trajanja istega sejamskega dne.

c) Prodajalci na drobno morejo zaradi svoje prekrbe eklepti s prodajalci na debelo kupoprodaje na trgih »tržiščih« in sejnih zahajih samo dopoldne in popoldne, po času, ki je določen za prodajo na drobno na določenem mestu.

d) Prepovedano je brez opravičljive potrebe in običajnih pogojev in načinov prodaje življenjskih potrebščin in ostalega blaga od strani proizvajalcev, posrednikov in prodajalcev. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom 6 mesecev in denarno kaznijo do 50.000 din.

Čl. 4. a) Prepovedano je kupovati od ljudi, ki prinašajo življenjske potrebščine na trg, to blago od njih za potu do trga z namenom prekupčevanja.

b) Prepovedano je prav tako odvracanje proizvajalcev in drugih oseb od tega, da bi prinašali življenjske potrebščine na trg. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom do 30 dni in denarno kaznijo do 5000 din.

Čl. 5. a) Prepovedani so dogovori med proizvajalci, posredniki in prodajalci v namenu, da se določajo cene življenjskim potrebščinam in ostalemu blagu.

b) Sporazumi, ki so pravilno registrirani ali pa bodo registrirani pri ministru za trgovino in industrijo po uredbi o kartelih, bodo revidirani, v kolikor se nanašajo na cene in pogoje prodaje. To revizijo bodo izvrševali organi, ki jih bo imenoval minister za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje, ter za kmetijstvo. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom do enega leta dni in z denarno kaznijo do 100.000 din.

Čl. 6. Vsakdo, kdor prodaja življenjske potrebščine in ostalo blago v trgovini, na trgu, tržišču ali na drugem mestu, mora na vidnem mestu posamič ali v skupnem ceniku označiti cene posameznih predmetov tako, da jih lahko jasno vidi vsakdo. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom 30 dni in z denarno kaznijo do 5000 din.

Čl. 7. a) V hotelih, restavracijah, kavarnah, javnih kuhinjah in gostinjskih obratih se bodo cene jedilom in pijači označevale na jedilnem listu na običajen način.

b) V hotelih in ostalih gostinjskih obratih, ki oddajajo sobe, se bo v vsaki sobi izobesil cenik. Iz cenika se mora razvideti od katerega do katerega časa za odpoved. V označeno ceno se vračunava tudi nagrada za postrežbo, kar je treba izreči označiti v ceniku. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom 30 dni in z denarno kaznijo do 5000 din.

Čl. 8. Prepovedano je proizvajalcem, posrednikom in prodajalcem zahtevati za življenjske potrebščine in ostalo blago višjo ceno, kakor je tista, ki zagotavlja običajni in dovoljeni čisti trgovski dobiček. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom šestih mesecev in z kaznijo do 5000 din.

Čl. 9. Pooblaščenec se minister za trgovino in industrijo ter minister za socialno politiko in narodno

zdravje, da v sporazumu z ostalimi zainteresiranimi ministri izdaja v primeru potrebe o kontroli cen življenjskih potrebščin in ostalega blaga iz čl. 1 te uredbe. Kdor se pregreši proti predpisom, izdanim v smislu tega člena, bo pri trgovini na debelo kaznovan z zaporom do šestih mesecev in denarno globo do 50.000 dinarjev, pri trgovini na drobno pa z zaporom do 30 dni in z denarno globo do 5.000 din.

Čl. 10. a) V vseh mestih, središčih, krajevih, industrijskih središčih in naseljih z več ko 5.000 prebivalci se bodo v roku 10 dni po objavi te uredbe ustanovili odbori za pobijanje draginje in brezvestne špekulacije. b) Odbori za pobijanje draginje in brezvestne špekulacije obstoje v skladu s krajevnimi razmerami od treh do šestih članov, in sicer: iz predstavnikov upravne oblasti, potrošnikov, predstavnikov prodajnih in nabavljajo združenj, trgovcev, proizvajalcev, industrijev in obrtnikov ter stanovanjskih najemnikov. Vsak član tega odbora mora imeti tudi svojega namestnika iz svoje vrste. Člane in namestnike, ki predstavljajo gospodarske ali profesionalne skupine, določajo njihove organizacije. Članstvo v teh odborih je častno in brezplačno. Organizacije vseh odborov izvede prvostopna splošna upravna oblast. — c) Naloga teh odborov je, da kot posvetovalni organi sodelujejo z upravnimi oblastmi pri izvajanju predpisov te uredbe in da ugotovljene nepravilnosti prijavljajo nadrejeni oblasti.

Čl. 11. a) Pooblaščenec se minister za socialno politiko in narodno zdravje, da v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo ter ministrom za pravosodje predpiše posebno uredbo, s katero se bodo uredile najemnine lokalov in stanovanj. — b) Do izdaje te uredbe se najemnine lokalov in stanovanj ne morejo povišati ali pa biti višje, kakor so bile na dan 1. septembra 1939. Kdor bi poviševal najemnine stanovanj in lokalov, bo kaznovan z zaporom do treh mesecev in denarno globo do 20.000 din.

Čl. 12. Pooblaščenec se minister za socialno politiko in narodno zdravje, da za pobijanje draginje in brezvestne špekulacije, kakor tudi zaradi boljše prehrane siromašnega prebivalstva, če se pokaže za to potreba, lahko v sporazumu z zainteresiranimi ministri ustanovi javne aprovizacijske ustanove in podpre že obstoječe, oziroma ustanovi nove nabavljale in prodajne zadruge.

Čl. 13. Kdor se pregreši proti čl. 2, 3, in 8 te uredbe, se lahko kaznuje poleg kazni, ki je določena za določeno kaznivo delo, tudi s prepovedjo nadaljnjega obratovanja začasno ali za vedno.

Čl. 14. a) Pri prekrških iz čl. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, in 9 te uredbe sme preiskovalna oblast začeti zapleniti vse blago, ki je bilo predmet kazenskega prestopka, ter ga izročiti določenemu osebiku v shrambo pod zakonsko odgovornostjo. V teh primerih je dolžna preiskovalna oblast dostaviti naredbo zaplenbe v roku 24 ur pristojnemu eskemu sodišču, ki je dolžno v naslednjih 24 urah izdati odlok, s katerim se prejšnji ukrep potrdi ali razveljavi. — b) V primerih iz členov 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, in 9 te uredbe se lahko poleg kazni in zaporu ter denarne globe obojenemu lahko odvzame vsa količina blaga, ki je bila predmet kazenskega prestopka, v korist sklada za prehrano siromakov, pri ponovnem kazenskem prestopku pa se blago mora odvzeti.

Čl. 15. a) Lastnik podjetja (trgovine), če je fizična oseba, odgovarja za prestopke iz te uredbe, v kolikor ne bo dokazano, da so bila ta dejanja izvršena po njegovih namestnicah ter brez njegove vednosti, oziroma naknadno odobritve. V tem primeru odgovarja namestencem sam. Za denarno globo pa solidarno jamči tudi lastnik podjetja, oziroma trgovine. — b) Pri pravnih osebah odgovarja oseba, kateri je poverjeno vodstvo poslova, v kolikor ne bo dokazano, da je bilo delo izvršeno brez njene vednosti. V tem primeru odgovarja oseba, ki je dejanje izvršila. Za denarno kaznjo, na katero bi bila ta oseba obsojena, pa solidarno jamči tudi pravna oseba.

Čl. 16. a) Vsa dejanja po tej uredbi se dele na prekrške in prestopke. — b) Prekrški so tista dejanja, za katera predpisuje ta uredba kazni zaporom do 30 dni in denarno kaznjo do 5.000 din. Ostala dejanja so prestopki.

Čl. 17. a) Zapore kazni, izrečene po tej uredbi, se ne morejo zamerjati z denarnimi kazniji, toda v primeru neizterljivosti se bodo zamenjali denarne kazni v zapore, računajoč za vsakeh 50 din po en dan zapor. — b) Pretvoritev denarne kazni v zaporno kaznjo ne more prekorčiti treh mesecev pri prestopku niti 30 dni pri prekršku. — c) Pogoje kazni se ne morejo izreči.

Čl. 18. a) Prijave se predložijo prvostopni splošni upravni oblasti oziroma državni, krajevni policijski oblasti.

b) Za izsleditev in presojo prekrškov po tej uredbi so pristojne prvostopne splošne upravne oblasti, oziroma državne, krajevne policijske oblasti, za razpravljanje in izrek sodbe pa so pristojna sreska sodišča od prekrškov kazenskega sodnega postopka.

c) Za predhodne preiskave glede prestopkov po tej uredbi so pristojne prvostopne splošne upravne oblasti, oziroma državne, krajevne policijske oblasti, za razpravljanje in izrek sodbe pa so pristojna sreska sodišča od prekrškov kazenskega sodnega postopka.

d) Postopek je nujen. Čl. 19. a) Proti razsodbi prvostopnih splošnih upravnih oblasti, oziroma krajevnih policijskih oblasti, katere se morajo dostaviti obojenju v roku 8 dni, imajo obojenici pravico pritožbo do bana, oziroma do upravnega mesta Belgrada, v roku 8 dni.

b) Proti razsodbi sreskega sodišča, ki se mora obojenju dostaviti v roku 8 dni, ima obojenec pravico pritožbo na okrajno sodišče v roku 8 dni.

Čl. 20. Izvršne razsodbe se objavljajo v Službenih novinah na stroške obojenca.

Čl. 21. a) Kaznivost prekrška po tej uredbi zastara v enem letu, kaznivost prestopka pa v dveh letih od dneva, ko je prestopok izvršen.

b) Izvršitev kazni pa ne zastara.

Čl. 22. a) Pri ministru za socialno politiko in ljudsko zdravje se ustanovi sklad za prehrano siromakov, kamor se stekajo vse denarne kazni in denar od prodanega zaplenjenega blaga zaradi prekrškov te uredbe.

b) Vse denarne kazni in denar od prodanega blaga po odredbah te uredbe pošljejo izvršne oblasti v nalozbo Državni hipotekarni banki po izteku vsakega meseca, najmanj pa do 5. dne prihodnjega meseca.

c) Minister za socialno politiko in ljudsko zdravje bo razdeljeval dohodke tega sklada za prehrano siromakov po banovinah, oziroma na upravo mesta Belgrada in po ključu zbranih kazni in denarja od prodanega blaga na ozemlju dotične banovine, oziroma uprave mesta Belgrada.

Čl. 23. Pooblaščenec se minister za socialno politiko in ljudsko zdravje ter minister za trgovino in industrijo, da v sporazumu z zainteresiranimi ministri predpiše, če zahteva potreba, pravilnik za izvrševanje te uredbe, kakor da izdaja tudi vse potrebne predpise in navodila za njeno izvajanje.

Čl. 24. Pri ministru za socialno politiko in ljudsko zdravje se ustanovi odbor za pobijanje draginje in brezvestne špekulacije, ki ima nalogo proučevati vprašanje draginje in brezvestne špekulacije in predlagati ministru za socialno politiko in narodno zdravje izdajanje novih ukrepov za pobijanje draginje in brezvestne špekulacije. V ta odbor pridejo po en predstavnik ministrstva za trgovino in industrijo, ministrstva za vojsko in mornarico, ministrstva za kmetijstvo, ministrstva za gozdove in rudnike, ministrstva za promet, ministrstva financ, ministrstva za pravosodje, ministrstva za notranje zadeve, ministrstva za gradbo, ter ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje.

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje sme v ta odbor poklicati tudi predstavnike gospodarskih zbornic, kmetijskih in delavskih zbornic, predstavnike glavne zadrzne zveze ter ostalih zainteresiranih organizacij in ustanov ter posamezne strokovne osebe, v kolikor zahteva to potreba.

Čl. 25. Ta uredba stopi v veljavo z dnem, ko je objavljena v Službenih novinah. Tega dne neha veljati zakon o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije z dne 30. decembra 1921 pravilnik za izvrševanje tega zakona z dne 7. septembra 1922 leta, kakor tudi vsi ostali zakonski predpisi, ki niso v nasprotju z odredbami te uredbe.

Dva meseca je ta film polnil enega največjih kinematografov v Parizu

Jamila

CHARLES VANEL in DENISE BOSC

Po romanu Andri Borda. Ob 10.30, 15, 17, 19 in 21

Car in misterija Orijenta

KINO MATICA tel. 21-24

K nostrifikaciji inozemskih posojil

Sredi oktobra 1939 poteče pogodba (konvencija), ki jo je sklenila pred 2 leti naša država z inozemskimi lastniki naših zunanjih posojil: dveh Blerovih, Seligmannovih, stabilizacijskega iz l. 1931 in nekaterih predvojnih srbskih. Posebna točka v pogodbi določa, da bo vlada pravčasno poskrbela za novo pogodbo, vendar pa o tem dosedaj še ni bilo nikakih poročil objavljenih.

Vseled posebnega stališča, ki ga je zavzela vlada bivšega režima, da se naši državljani in pravne osebe v državnih mejah, ki imajo zunanja posojila brez označbe »plačljivo v Dinc«, takozvane nenostificirana posojila, smatrajo kot tuji državljani in njihovi papirji kot inozemski, dobi prestopanje veljavnosti konvencije za te naše državljane poseben pomen. Bivši režim je namreč prošnjam omejenega števila naših državljanov za nostrifikacijo še ugodil, tako da je do l. 1937 število obveznic v spisih nostrificiranih Blerov in Seligmanna doseglo približno 3 milijone dolarjev. Od takrat dalje pa prošnji za nostrifikacijo niso več reševali pozitivno in je nastopilo zaradi tega stanje, ki pomeni za veliko število naših državljanov občutno krivico s precejšnjo gmočno izgubo, za državo blagajno pa mal dobiček in velik moralni deficit. Če pomislimo, da na primer našim izseljencem povratnikom, ki so si iz svojih prihrankov v inozemstvu nabavili te papirje in jih prinesli seboj, sedaj odklanjajo nostrifikacijo njihovih vrednot, da našim državljanom, ki se iz kakršnegakoli razloga niso oziroma niso mogli poslužiti nostrifikacije, istotako odkreajo nostrifikacijo in jih tako oškodujejo za več kot polovico obresti, tedaj bi to mogli opravičiti le tako, da ima država blagajno od tega koristi, v gmočnem in moralnem pogledu odtehta škodo, ki jo utrpe naši državljani.

Kot razlog, da se je finančni minister branil nostrifikacijo onih zunanjih posojil, ki so že leta v državi in so legalna last naših državljanov so navajali doslej od strani bivšega režima, da bi nostrifikacija odprla vrata špekulaciji, da bi naši državljani s svojo tujo valuto v škodo našega splošnega gospodarstva kupovali naša zunanja posojila po nizkem tečaju v inozemstvu, jih vnašali in tu z velikim dobičkom prodajali. To se bi res lahko zgodilo, če lažje bi bilo pa to preprečiti, če se na primer postavi rok izvršenega nakupa za leta nazaj, o čemur je dokaz zmerom mogoče, in če se na primer dovolj nostrifikacija le za one papirje, čijih kupone je Državna hipotekarna banka vnovčevala že vsa leta. Takih mer, s katerimi je mogoče zapreti vsak nelegalni nakup zunaj, je precej, tako, da razlogi, s katerimi se je upiral bivši režim nostrifikaciji teh posojil nikakor ne drže. Da ti razlogi še celo ne držijo pred nepristranskim forumom sodišča, je naravnost očitljiv dokaz amandman, ki je bil gotovo skrivoma vnesen pod šom 12 v finančni zakon za l. 1939-40, po katerem naši državljani kot lastniki nenostificiranih posojil ne morejo pred sodišči s tožbo zahtevati nostrifikacijo svojih obveznic zunanjih posojil. — Boljšega dokaza za nevzdržnost stališča proti nostrifikaciji legalno kupljenih, kakor tudi že leta v tuzemstvu kot last naših državljanov nahajajočih se obveznic zunanjih posojil, pač ni mogoče najti. Pred okrajnim sodiščem v Belgradu in pred Državnim svetom sta tekli namreč dve pravdi, ki sta potekali ugodno za tuzemske lastnike nenostificiranih posojil. Amandman je onemogočil pot pravice.

Po konvencijah, ki so urejevale transfer kuponske službe, je plačevala država inozemcem in lastnim državljanom, lastnikom nenostificiranih zunanjih posojil njihove kupone naslednje načine: po prvi konvenciji iz l. 1933 za l. 1932 do 1934 v gotovini inozemske valute 15% in v posebnih obveznicah »fundingih« 90%; po drugi konvenciji, v gotovini 15% in v fundingih 55%, dočim je 30% država odtegnila za nekak fond za amortizacijo in nakup teh papirjev; po tretji konvenciji veljavni za leto 1938 in 1939 do oktobra letos, dobivajo lastniki posojil za svoje kupone 45% v inozemski valuti oziroma pri Drž. hipotekarni banki protivrednost po svobodnem tečaju, dočim gre 55% kuponskega iznosa za fond amortizacije. Povprečno je torej država plačevala za

Borze

Dne 23. septembra.

Devizni trg

Tečaj ameriškega dolarja je ostal neizpremenjen na 55 din. Med svobodnimi devizami se je ta teden izboljšal tečaj funtsterling. Dočim je bil v ponedeljek za funtsterling še tečaj din 203, je bil konec tedna 219.13. Francoski frank je tudi skočil v tečaju od 118.21 na 123.50. Tudi holandski goidinar in švicarski frank sta se nekoliko izboljšala, dočim je belgijski frank popustil. Položaj na svetovnem deviznem trgu je seveda popolnoma pod vplivom vojnih dogodkov, zato o kakšni normalizaciji ne more biti še govora.

Nemški čeki so obdržali dosednji stalni tečaj 14.30.

Tečaj grških bonov, ki je imel slabo tendenco, se je proti koncu tedna nekoliko uvrstil, ter je prišlo do zaključkov po 30.125 na zagrebški borzi.

V bolgarskih čekih ni bilo zaključkov, notacije so bile konec tedna le za denar in sicer po 85. Promet v devizah je znašal na ljubljanski borzi 6.773 milj. din proti 12.18 v prejšnjem tednu. Na zagrebški borzi je znašal devizni promet 19.233 milj. (12.78), v Belgradu pa 21.12 (21.78). Največji del prometa na vseh naših borzah odpade na nemške čke. Potrebo po nemških čekih krije v prvi vrsti »Prizad«, ker ponudba privatnikov ne zadostuje. Povpraševanje v svobodnih devizah je razmeroma slabo tako, da je prišlo ta teden že samo s privatno ponudbo do celotnega kritja. Nekaj dni je sicer bilo kritega le en del povpraševanja, je pa proti koncu tedna bila privatna ponudba večja tako, da je krila vso potrebo.

Denar

Curik. Pariz 10, London 17.70, Newyork 443, Bruselj 75, Milan 22.50, Amsterdam 235.50, Berlin 175, Stockholm 105.10, Oslo 100, Kopenhagen 83.15.

Živinski sejm

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 22. sept. je bilo prepeljanih 539 svinj; cene so bile sledeče: mladi prašiči 5-6 tednov stari 60-75 din, 7-9 tednov 80-110 din, 3-4 mesece 130-210 din, 5-7 mesecev 270-390 din, 8-10 mesecev 395-490 din, 1 leto stari 680-870 din, 1 kg žive teže 6-8.50, 1 kg mrtve teže 8-11 din.

kupone v vseh teh letih omejenega transfera 45 do 50%, ter je dejanski izvedla konverzijo na polovico obrestovanja. Seveda samo za inozemske in tem enako obravnavane domače lastnike inozemskih posojil. Kaj je bil res uspeh, se vidi v tečajih naših standard papirjev Blerov in Seligmanna, kakor tudi stabilizacijskega posojila in predvojnih srbskih, ki so danes na inozemskih borzah dosegli nivoje, kakršni so mogli biti pri papirjih južnoameriških republik. Razume se, da ne mislim na tečaje, ki so sedaj nastali po izbruhu vojne, in ki se bodo gotovo popravili ob naši stalni nevtralnosti.

To je korist države v kreditnem pogledu do inozemstva, kakšna je pa v efektivnem pomenu? Finačna uprava mora nabaviti v inozemstvu tujo valuto in jo dati na razpolago za nenostificirane obveznice tako kot za inozemske. Kaj se to pravi pri naši plačilni bilanci, ve vsak gospodarsko šolani, pa je zato preka državna potreba, da se nabava tuje valute za te potrebe čim bolj omeji in tem bolj varuje narodni denar. Nostrifikacija papirjev, ki so v rokah naših državljanov, je zato v eminentno korist državnega gospodarstva.

V zvezi s tem bi bilo ugotoviti, za kolike vsote gre pri posameznih posojilih. Kakor gori omenjeno, gre pri nostrificiranih za ca. 3 milijone dolarjev Blerov in Seligmanna. Da bi bilo istotoliko vseh nenostificiranih posojil, včevši stabilizacijsko in stara srbska na franke se glaseča posojila, je težko verjetno, pa četudi vzamemo to število, predstavljajo polne obresti tega nominalnega zneska približno vsoto 200.000 dolarjev, za katere ne bi bilo treba skrbeti, da se zanje nabavijo devize, marveč bi bili plačani z našim narodnim novcem. Če bi torej te obveznice nostrificirali, bi bila skrb za toliko vsoto tujih deviz odstranjena, ugodeno bi pa bilo tudi upravičeni želji lastnih državljanov.

Dosedaj se je že nekajkrat poskušalo najti razumevanje za ureditev tega perečega vprašanja, vendar pa ni bilo mogoče ničesar doseči iz raznih razlogov. Zveza jugoslovanskih hranilnic je v aprilu letos naslovila na Zvezo mest kraljevine Jugoslavije posebno vlogo, v kateri se je zavzela za rešitev tega vprašanja, ter je Zveza mest na seji upravnega odbora dne 22. aprila 1939 v Petrogradu usvojila te predloge soglasno. Predlogi glasijo: 1. da se vse obveznice (zunanji posojili), ki se nahajajo že v državi nostrificirajo, 2. da se onim obveznicam, ki so bile legalno kupljene od naših lastnikov, a v gržavo nevnešene, dovoli prenos in nato izvrši nostrifikacija.

Upati je, da bo nova ureditev države našla priliko in razumevanje, da se to viseče vprašanje reši vendar enkrat v korist lastnih državljanov, kakor tudi v korist državnega kredita. Sigurno je namreč, da bi ureditev transfera, ki bi bila združena celo z konverzijo teh posojil, prav v sedanjem času ureditev države tudi na zunanji napravila dober vtis, bi našemu državljanstvu kreditu koristila. Minister financ proklamira strogo načelo štednje, kje se more več prištediti, kakor s konverzijo, ki bi bila za inozemske lastnike združena z ugodnostmi, kakor jih je predvidevala prva konvencija iz 1933, ko se je lahko s kuponi Blerov in Seligmanna inozemski kapitalisti udeleževali v našem gospodarstvu in turizmu. Takrat je tak transfer prinesel mnogo koristi, če se danes združijo s konverzijo, tedaj morejo državne finance od tega imeti veliko dobrega, kar bi se sicer ne dalo doseči s še tako rigorozno štednjo. Kot nevtralna država moremo sedaj to mirno izvesti, ne da bi to izgledalo v tem času kot kako izsiljevanje, ali sploh nepravilna ureditev. Če bi pa konverzija inozemskega portfelja zunanji posojil ne bila iz kakršnega koli razloga mogoča, ter bi bilo treba zopet skleniti konvencije, vendar za ureditev vprašanja nostrifikacije posojil, ki jih imajo naši državljani, ne sme biti pomisleka iz že obrazložjenih razlogov.

Dr. J. C.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 1/3, 1/6, 1/9, ter jutri ob 8. uri vefilim v ital. jeziku s TITO SCHIPOM:

Kdo je srečnejši od mene

Novi Viveri! Slager sezoni!

Najduk Janošik

velefilm v slovaškem jeziku, epopeja slovanstva in njegovih večnih borb za svobodo

Otroško zavetišče v Zeleni jami – odprto

Važno socialno delo Vinc. konference Srca Jezusovega v Ljubljani

Otvoritev zavetišča v Zeleni jami. — Desno stebrišče je vhod v kapelo.

Ko je nastopila splošna kriza pri nas, se je zaradi vedno bolj naraščajoče brezposelnosti pojavila beda posebno v predmestjih, v revnih slojih. V odpravi siromaštva v enem delu šempetrske župnije se je ustanovila leta 1931 Vincencijeva konferenca Srca Jezusovega, kateri je bila določena skrb za reveže v kolodvorskem okraju, Vodmatu, Zeleni jami in sosednjih Jaršah, v okrajih, kjer je po večini delavsko ljudstvo in kjer je ravno zaradi brezposelnosti zavladalo največje pomanjkanje, katero je skušala konferenca z nabiranimi milodari lajšati.

Ker pa je v delavskem okraju največ otrok, ki nimajo primerne stanovanj, ne nadzorstva staršev in obstoja nevarnosti, da zapadejo slabemu vplivu pokvarjenosti, je Vincencijeva konferenca Srca Jezusovega kmalu po svoji ustanovitvi začela misliti, kako bi se dalo tej mladini pomagati in jo obvarovati pred propadom. Konferenca je za-

okraju, kjer je pet ljubljanskih največjih tovarn, zavetišče za mladino nadvse potrebno. Tudi krajevska banska uprava je bila temu začetnemu delu zelo naklonjena.

Z delom v zavetišču se je začelo 17. septembra 1937, ko so zapele prvič lopate. 31. oktobra je bil že temeljni kamen blagoslovljen in čez leto dni, 18. septembra 1938, je bila kapela sv. Vincencija ob zavetišču blagoslovljena. Od takrat se opravlja v njej služba božja za prebivalstvo Zelene jame in Novih Jarš. Danes ob 9. bo pa prevz. g. škof dr. Gregorij Rožman slovesno blagoslovil zavetišče, ki bo s tem odprto in se bodo začeli sprejemati otroci.

Zavetišče je velika zgradba. Ni kazalo namreč v okolišju, kjer je potreba po dečji zaščiti tako velika, postavljati kaj malega in potem neprestano dozidavati, kar bi stroške še povečalo. Vsi prostori se sicer trenutno ne bodo rabili. V drugem nadstropju so spalnice, ker bo v zavetišču tudi nekaj internih otrok, ki ne morejo bivati pri starših. V prvem nadstropju so dnevni prostori. V pritličju bo prostor za otroški vrtec, ki se bo v zavetišču ustanovil, ter še drugi dnevni prostori. V kletnih prostorih je velika kuhinja in razne shrambe ter prostorna obednica. Vsa stavba je zgrajena z nabiranimi milodari dobrotnikov, podporami oblasti in posojilom, ki ga je konferenca najela. Notranja oprema in pohištvo ni enotno, tudi ne novo, je pa darovano, nabrano in popravljeno. V poznejših časih se bo nabavila enotna notranja oprema. Zavetišče bodo vodile usmiljene sestre sv. Vincencija Pavelskega, ki so se v zavodu že naselile.

Vincencijeva konferenca Srca Jezusovega pričaže in prosi še tudi v bodoče pomoč mestne občine, saj je to zavetišče odvzelo občini skrb za dečjo zaščito v enem največjih mestnih okrajev. Pričaže pomoč krajevske banske uprave in socialnega ministrstva, da podpre delo in skrb za zaščito delavske mladine v Zeleni jami v Ljubljani in okolici. Prosi za naklonjenost dobrosrčnega ljubljanskega prebivalstva in trgovcev. Obrača se tudi za podporo na tovarniška podjetja, v katerih so zaposleni delavci, ki bodo imeli med dnevom svoje otroke v zavetišču.

Specijalist za ženske bolezni in porodništvo

dr. Slavko Perko

ordinira v Novem mestu na Florjanskem trgu 9

Gnidovčev prosvetni dom v Ajdovcu

Dne 17. septembra je bil v Ajdovcu blagoslovljen »Gnidovčev prosvetni dom«. Pred 150 leti (1789) je bila v Ajdovcu, ki je prej spadal pod župnijo Dobrič, ustanovljena samostojna lokalija. Z 12. novembrom 1789 so se tu začele voditi župnijske (matične) knjige. Rojstna, krstna, poročna in mrljska.

Ob 150 letnici svoje župnije so Ajdovčani postavili svojemu rojaku, škofu Gnidovcu, prekrasen spomenik — nov prosvetni dom, ki ga je sezidal g. Franjo Rataj, stavbenik in član banskega sveta v Novem mestu, in napravil zanj tudi načrt. Delo se mu je izredno posrečilo.

Ajdovčani so dom zidali z velikimi žrtvami. Dve uri daleč so morali voziti pesek. Dekleta so na glavi nosila vodo za gašenje apna. Iz oddaljenih gozdov, ki jih upravlja Začasna drž. uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani in obdajajo jugovzhodni del ajdovške župnije, so fantje in moške spravili ves les; kar ga je bilo treba za ostrešje, so obtesali, druga pa zvozili na dve uri oddaljeno žago in spet domov. Tisti, ki nad našim kmečkim ljudstvom zabavljajo, da je nazadnjaško, da ne ljubi izobrazbe, naj pridejo v Ajdovce, pa bodo videli, koliko kmečki ljudje žrtvujejo za svoj napredek in svojo mladino.

Blagoslov doma se je izvršil nepričakovano lepo. Otroci, fantje in dekleta so priredili prevzvišenemu g. škofu, ki se je ob tridesetih na deset pripeljal v Ajdovce, prisrčen sprejem in ga v lepem sprejemu spremljal pred župno cerkev, kjer je bil zunaj na prostem postavljen oltar. Okoli oltarja so se zgrnili fantje in dekleta, mladi in mladenke v krojih. Pridružilo se jim je veliko ljudstva. Začela se je sv. maša z ljudskim petjem. Pesmi so bile znane, vendar so marsikomu privabile solze v oči. Med sv. mašo je prevzvišeni gospod škof govoril o treh domovih, ki jih vsak človek potrebuje. Prvi dom je domača hiša, ki naj jo posebno mladi ljudje ljubijo in spoštujejo. Izseljenci radi mislijo na svoj dom, četudi je njihov dom lesena, s slamo pokrita hiša. Drugi dom je župna cerkev, kjer smo se duhovno rodili in postali otroci božji. Ta dom je vsem potreben za zveličanje. Vsak katoličan mora svojo župno cerkev ljubiti in jo tudi dejansko podpirati. Tretji dom je novi prosvetni dom. Pokojnemu škofu Gnidovcu je posvečen. V njem se bo mladina vzgajala za Boga, utrjevala v dobrem, izobraževala in se pošteno veselila. Prekrasne besede, ki nam jih je govoril prevzvišeni, bodo vedno ostale v naših srcih.

Sezonskim delavcem v tujini

Murska Sobota, 21. septembra.

Zaradi dogodkov zadnjih tednov so svoji prekmurskih sezonskih delavcev hudo v skrbeh za svoje sorodnike, ki so zaposleni na veleposestvih v Nemčiji in Franciji. V obeh državah je tudi okrog 7000 do 8000 prekmurskih delavcev. Nekateri so že tvegali pot domov, večina pa je ostala še na svojem mestu in čaka sporočila, kaj naj ukrene. Naše oblasti imajo stalno pred očmi koristi sezonskega delavstva, prav tako pa tudi naše organizacije, zlasti Rafaelova družba in Zveza poljedelskih delavcev v Murski Soboti. Seveda krožijo o usodi sezonskega delavstva razne vznemirljive govorice, ki jih trosijo okrog brezvestni agenti in nekateri nerazodni vračajoči se delavci. Tudi ni posameznega primera, ki se je res dogdil, temati kot merilo za usodo vseh naših sezoncev. Ne bo odveč, če ta problem osvetlimo od naših najmerodajnejših strani, da bo vsak svojec sezonskih delavcev vedel, pri čem smo in jim to sporičil.

Zadnje »Novine« priobčujo pismo naših izseljenških duhovnikov g. Škafarja iz Nemčije in g. Camplina iz Francije. G. Škafar piše: Zaradi dogodkov zadnjih dni so mnogi vznemirjeni in so tudi v negotovosti glede pošiljanja denarja. Z ozirom na odgovor naših jugoslovanskih oblasti v Berlinu in Düsseldorfu vam sporočam, da za to ni nobenega povoda. Iz Düsseldorfa mi namreč javljajo: »Zaradi nastalega položaja naj ne bodo naši delavci kar nič razburjeni, ker do sedaj nimamo vzroka, da bi se vznemirjali.« Denar delavci še vedno lahko pošiljajo domov. V težkočah naj se delavci obračajo na naš izseljenški komisariat v Düsseldorfu (naslov: Consulat Royal de Yugoslavie d'Emigration, Düsseldorf, Grafenberger Allee 36). Domače prosim, da o tem obvestijo čimprej svoje v Nemčiji. — Škafar Ivan, Stralsund, Jungfernstieg 2, Pommern. Delavci se lahko na ta naslov tudi obračajo po nasvete.

G. Ivan Camplin, izseljenški duhovnik v Franciji pa sporoča, da delavci zaradi nove devizne kontrole zaenkrat ne morejo potovati domov, čeprav je italijanska meja odprta. To pa zato, ker ne morejo kupiti vozniških listov za italijanske železnice. Iščo se zdaj možnost za ureditev potovanja v domovino, ni pa še gotovo, kdaj bo to urejeno.

Zveza poljedelskih delavcev je s svoje strani dala obvestilo, v katerem pobija izmišljene govorice, da bi bili naši delavci prisiljeni vstopiti v tuje vojske in druge gorostastosti, ki jih razširjajo neodgovorni ljudje brez vsake podlage in potrebe. Zveza daje obenem navodila, kako naj delavci postopajo pri pošiljanju denarja:

»Delavci, ki se nameravajo vrniti v domovino čimprej in bodo zapustili delodajalca pred potekom kontrakta, bodo s tem prekršili pogodbo, ker ne bodo ostali do konca sezone, kakor so se bili pogodili. V tem primeru jim bo zapadla kavcija in bodo morali sami plačati celo vožnjo od kraja dela do naše državne meje. V nevarnosti so tudi, da jim bodo gospodarji odtrgali zaslužek zadnjih dni pred odhodom. Delavcem v Franciji je dovoljeno nesti a seboj samo majhno vsoto denarja, zato naj denar pošljejo po pošti. Franke naj doma zamenjajo pri podružnicah Narodne banke, ki jim jih bo izplačala po pariteti. Delavci v Nemčiji naj pošiljajo denar redno po pošti preko tamkajšnjih bank na točen naslov svojih domačin, in sicer na Deutsche-Verrechnungskasse v Berlinu, ki potem odpolje denar Narodni banki v Belgrad in ta ga šele dostavi naslovlencem v domovini. Gospodarji morajo delavcem preskrbeti potrebne dokumente (Gruntzettel), s katerimi lahko pošljejo denar, in sicer sezonski delavci po 40 mark mesečno, oni, ki so se pogodili na leto dni, pa

35 mark. Če pa delavec več zasluži kakor sme poslati, naj višek zasluži ne zapravlja, ampak naj si toliko obdrži, kolikor rabi za pot in prehrano na poti od mesta dela do naše državne meje, za ostalo vsoto pa naj si nakupi potrebnih reči, ki jih doma rabi, n. pr. ročni šivalni stroj, bicikel, kovčeg, harmoniko itd. Vse, kar se da spraviti v paket, lahko brez skrbi vzamejo s seboj v domovino.

Poslani denar se še vedno lahko zamenja po 14,30 din za marko. Zveza polj. delavcev sporoča to sezonskemu delavstvu in mu daje na izbiro, da se na lastno odgovornost po svoji volji odloči za povratek v domovino, ali pa ostane še naprej na delu do konca sezone, kakor so podpisali pogodbo.

Po teh pojasnilih bodo svoji lahko sporočili svojim v inozemstvu, kaj naj ukrenejo.

Zborovanje JRZ za pljujski okraj

V četrtek je bilo v Pljuju zborovanje JRZ, ki so se ga udeležili vsi odborniki krajevnih organizacij JRZ v pljujskem sodnem okraju. Društvena dvorana minoritskega samostana je bila nabito polna zborovalcev, ki so z velikim zanimanjem poslušali zanimiva izvajanja govornikov. Zborovanja so se udeležili ministri g. Franc Snoj, bivši poslanec in banovinski tajnik JRZ Marko Kranjc, okrajni načelnik g. dr. Janko Vidic, pljujski župan g. dr. Alojzij Ramec, banska svetnica gg. notar Peter Maležič in Franc Prelog, direktor pljujske gimnazije Fran Alič in drugi. Prvi je govoril minister n. r. g. Snoj, ki je orisal zunanji in notranji politični položaj.

Nato je poročal o svojem delu in delu slovenskih poslancev sploh bivši poslanec pljujskega okraja g. Marko Kranjc. Navedel je vse večje uspehe, ki so jih dosegli slovenski narodni poslanci v narodni skupščini in v kratkih potezah prikazal notranje dogodke.

Po debati so vsi zborovalci z velikim navdušenjem sprejeli sledečo resolucijo:

1. Izrekamo svoje zaupanje dosedanjemu delu predsednika banovinskega odbora JRZ za slovensko banovino g. dr. Aniona Koročca.

2. Ugotavljamo in pozdravljamo, da se je z uredbo o banovini Hrvaški z dne 26. avgusta 1939 našla primerna oblika za ureditev teženj hrvaškega naroda.

3. Ugotavljamo, da je z uredbo o razširitvi predpisov uredbe o banovini Hrvaški dana možnost, da se predpisi uredbe o banovini Hrvaški raztegnejo tudi na Slovenijo, s čimer bo ustrezno in zadostno življenjskim potrebam slovenskega naroda.

4. Zahtevamo v imenu življenjskih interesov Slovenije, da se predpisi uredbe o banovini Hrvaški ne morejo udeležiti v vsem obsegu prenesejo tudi na Slovenijo, s čimer se bodo okvotvorile določbe čl. 1. uredbe o razširitvi predpisov uredbe o banovini Hrvaški tudi na Slovenijo.

5. V posledici osnovnih načel, izraženih v zgoraj navedenih uredbah in ustavnega načela o enakosti vseh državljanov, izjavljamo, da je že skrajni čas, da dobi v javnem življenju slovenska narodna zastava svoje častno mesto.

6. Zato smatramo z ozirom na sedanji položaj za pravilno, da se ob vseh javnih nastopih — manifestacijah, poleg državnih zastav izobesijo tudi slovenske narodne zastave.

Lipovcu št. 16. umri 3. februarja 1939 v Ljubljani. Pod besedilom je vklesan kelih, nad njim hostija. Obdaja ju žitno klasje in vinska trta. S pesmijo »Hej, Slovenci, ki jo je pelo 1500 ljudi, je bila dopolnilna slovesnost zaključena.

Popoldne ob pol dveh so bile v župni cerkvi pete litanije Matere božje s krasnim ljudskim petjem. Ob dveh pa je bil telovadni nastop žužemberškega okrožja fantovskih in dekliških odsekov in okolice, ki ga je gledalo nad 1000 ljudi, ki so se čudili lepemu izvajanju prostih vaj. Mladike iz Hinja so prav lepo izvedle simbolično vajo »Slepčeva tožba«, članice iz Žužemberka in iz Dobriča pa so nas s pretresljivo simbolično vajo »Oj Doberdob« spomnile na one kraje, kjer so naši moške in fantje kri prelivali. Nato so se vsi telovadci in telovadkinje zbrali pred tribuno, kjer je govoril g. predsednik Fantovske podzveze v Novem mestu profesor Hugo Bajuk navzoče, izrazil veselje nad delavnostjo žužemberškega krožja in Ajdovčanom čestital, da so si v tako težkih časih postavili dom. Telovadni nastop je tudi Prevzvišeni z zanimanjem spremljal.

Po telovadnem nastopu je bila na vrtu pod domom ob prijetnem igranju žužemberške godbe prosta zabava in srečolov.

Kar nas je posebno veselilo, je bilo to, da se je blagoslova Prosvetnega doma v Ajdovcu udeležilo veliko duhovščine, učiteljstva, županov in občinskih tajnikov iz okolice.

Dneva slovesnosti blagoslova »Gnidovčevega prosvetnega doma« v Ajdovcu ne bomo nikoli pozabili. To je bil dan, ki nam ga je podaril Gospod!

Trojni jubilej vzornega delavca

V idiličnih Spod. Pirničah pod Šmarno goro se je 20. septembra 1889 rodil Matevž Završnik, p. d. Jurčkov. V zgodnji mladosti se je podal v svet, ter se izučil strojno-ključavničarske obrti. 1909 je nastopil službo pri Spaleku (sedaj tovarna Titan) v Kamniku, meseca oktobra istega leta pa je nastopil službo v državni smodnišnici, kjer služi sedaj dvajsetemu

upravniku. Kljub temu, da se je leta 1933 teje ponesrečil pri svojem poslu, je danes še vedno čvrst in zelo vester v svoji službi.

Kot izboren in postaven telovadee je vsa leta do razpusta aktivno deloval v orlovskih telovadnih vrstah. Trideset let je pel v čast božjo na koru mrne cerkve v Kamniku in pri pevcih Prosvetnega društva v Kamniku.

Njegovo agilnost so opazili tudi v vrstah gasilcev, kamor se je tudi včlanil na vabilo svojih prijateljev in kjer se udeležuje tudi z vsjo poštivalnostjo že 21 let. Več let je že vodja strojnega oddelka, od leta 1937 pa je tudi član odbora kamniške gasilske župe in župni praporščak.

Tudi vojna vihra mu ni prizanesla. Boril se je na raznih bojiščih in bil dvakrat ranjen.

Naš jubilar je tudi redek naročnik naših listov.

G. Završniku, ki praznuje istočasno svoj 50. letni rojstni dan, 30 letnico službovanja v državni smodnišnici in 30 letni jubilej kot cerkveni pevec, prav iskreno čestitamo z željo, da ga ljubi Bog ohrani še mnogo let svoji družini, kateri je res vzoren oče.

Župna cerkev v Ajdovcu, poleg nje novi Gnidovčev prosvetni dom.

Droline novice

Koledar

Nedelja, 24. septembra: 17. pobinkoština nedelja. Marija devica, rešiteljica ujetnikov.
Ponedeljek, 25. septembra: Kamil in tovariši, mučenici. Kleofa.
Torek, 26. septembra: Ciprijan in Justina, mučenca. Vigilij, škof.

Novi grobovi

† V ljubljanski bolnišnici je po kratki bolezni umrl gospod Peter Pleveč, trgovec in dobavitelj iz Zaloge pri Komendi. Njegovo truplo so prepeljali na dom v Zalog, odkoder bo v ponedeljek, 25. septembra dopoldne pogreb na župno pokopališče v Cerkljah. Naj v miru počival zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Poročila sta se v Ljubljani g. dr. Kregar France, bančni uradnik, in gđc. Blažević Stelica, zaščitna sestra. Bilo srečno!
— Poroka. Danes se poročita v Dolu pri Ljubljani g. dr. Franc Leskovic, odvetnik v Ljubljani, in gđc. Ina Sinkovic iz Ljubljane. Iskreno čestitamo!

— Bogoslovci ljubljanskega seminarija naj pridejo v semenišče 9. oktobra popoldne. Poprej naj se vpišejo na univerzi, in sicer prvoletniki od 25. septembra do 5. oktobra, vsi drugi pa do vrnitve v semenišče.

— Enoletni učni trgovski tečaj za pisarniške moči pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani. Kongresni trg 2 (prostori Dopsne trgovske šole) priporočamo vsem onim, ki se žele temeljito izobraziti v stenografiji in strojepisu ter dobiti res prvovredno podlago za pisarniška dela. Vpisovanje v tečaj in pojasnila dnevno. — Šolnina mesečno 110 dinarjev.

— Občni zbor Umetnostnozgodovinskega društva v Ljubljani bo v torek 26. t. m. ob 5 popoldne v knjižnici Narodnega muzeja v Ljubljani (vhod z Bleiweisove ceste) s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Citiranje zapisnika XV. občnega zbora. 3. Poročilo predsednika. 4. Poročilo tajnika. 5. Poročilo blagajnika. 6. Poročilo knjižničarja. 7. Poročilo revizorja. 8. Volitve novega odbora. 9. Slučajnosti. Člani in prijatelji društva vjudno vabljene.

Tabor bojnikov na Brezjah

bo na splošno željo v nedeljo, dne 1. oktobra. Vabimo vse Slovence, da prihitijo ta dan na Brezje ter s tem potrdijo, da je vera v mir med nami živa in da je edino zagotovilo blagostanja.

— Poročila inozemskih oddajnih postaj so danes najzanimivejša, kar nam oddaja radio. Kdaj in na katerih valovih jih oddajajo posamezne postaje, vam pove 39 številka tednika »Radio Ljubljana«, ki prinaša o tem poseben članek. Dalje ima ta številka zanimive članke, kot na primer: »Vloga radia v sedanjih vojnih«. Dirigent Šijanec piše o glasbi: »Nove smeri slovenske glasbe«. Poseben članek prinaša pripombo k Pregljevemu »Ljubljanski študentji«, ki jo bodo igrali v prihodnjem tednu v radiu člani radijske igralske družine. List prinaša obširne »eporede domačih in inozemskih postaj v slovensčini«. Ker inozemske revije k nam več ne prihajajo, oziroma ne prinašajo več »eporedov«, je danes tednik »Radio Ljubljana« tako rekoč edini vir »eporedov«. Naročnina velja letno le 80 din. Naročite list pri upravi »Radio Ljubljana«, Miklošičeva cesta 7. Eno številko dobite tudi brezplačno na ogled.

Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 2

vpišuje

v svojo Dvoletno trgovsko šolo, tečaje in predmete — knjigovodstvo, računstvo, slovensčina, nemščina, francoščina, korespondenca v raznih jezikih, stenografija itd. Vpis priporočamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati rednih trgovskih šol. Pouk je individualen in se vrši z dopisovanjem. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

— Železniškim upokojencem in vdovam. Glede prijav za prejemanje dražinskih doličad se opozarjate na sledeče: Vsem onim upokojencem in vdovam, kateri prejemajo svoje pokojnine od finančne direkcije v Ljubljani, bo direkcija prijavo vsakemu po pošti poslala na dom. Za one upokojence in vdove, ki prejemajo svoje pokojnine od železniške direkcije v Ljubljani, bo ta direkcija prijave dostavila vsem železniškim postajam, kjer jih bo vsak prejel ob času predložitve železniških legitimacij v podaljšanje, kamor se bodo tudi izpolnile vrnile. Oni upokojenci in vdove, ki imajo čez 16 let stare otroke, ki obiskujejo šolo, in še niso predložili šolskih potrdil, naj v svojo

lastno korist takoj predložijo šolska potrdila pri oni ednici, ki nakazuje pokojnino. Društvo železniških upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani.
— Italijanske in nemške začetne in nadaljevalne tečaje priredi v večernih urah Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Prihlave v trštveni pisarni, Gregorčičeva ul. 27, pritličje med 8—14.

V šestih mesecih!

Poseben šestmesečni tečaj za stenografijo in strojepisje na Trgovskem učilišču Robida s pravico javnosti, Ljubljana, Trnovska ulica 15 se prične oktobra. — Vpisovanje in pojasnila v pisarni ravnateljstva Trnovska ulica 15,

— »Naša zvezda« št. 1. Izšla je prva številka dijaškega lista »Naša zvezda«, ki izhaja sedaj že deveto leto in se je našemu dijaštvu že močno priljubila. Prva številka nas preseneti s toplo in dijaštvu primerno vsebino. Uvodni članek je izpod peresa pisatelja Finžgarja »Na delo, ker resnobni so dnevi...« V številki sodelujejo še P. Vrtovec s svojimi vsteli iz kongregacijskega zborovanja v Stični, Tine Debeljak popisuje »Prvo svojo pot v Čenstohovo«. Dr. Cajnar razmišlja o tem »Kako vemo za Boga?«. Fortunat je napravil lepo pesem Kristusu Kralju, Silvij Sardenko priobčuje zanimive spomine na škola Jegliča v Rimu, France Jesenovec nadaljuje splošno priljubljeno razpravo »Ali so bili naši kulturni delavci verni«, več sestavkov je čisto dijaških. Posebno bo ugajala nova povest »Zavodar« izpod peresa velikega mladinskega pisatelja p. Hubleta S. J., ki jo je prevedel prof. Anžič. Vsebinska je dijaška in zelo blizu našim razmeram, posebno po zavodih. Zadnja stran prinaša novice iz katoliškega sveta in kongregacijske poročila. Številke krasijo lepe slike. — »Naša zvezda« je najboljši verski list za dijaštvo in zasluži vso podporo. Naročnina je zelo nizka. Izhaja na štirinajst dni in velja za dijaške le 10 din na leto, za podporna člana pa 15 din. Naročite jo v upravi »Naše zvezde«, Ljubljana, Streliška ulica 12-11.

— Cele nogavice, čiste čevlje, zdrave noge in lahko hojo povzroči SANOPED, prašek za čevlje. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— Specialni trgovski učni tečaj za izobrazbo pisarniških moči se otvorijo v začetku oktobra. Poučujejo se vsi glavni trgovski predmeti za pisarniško prakso, stenografija in strojepisje. Dovoljen je tudi obisk posameznih predmetov. Šolnina od 50 do 100 din mesečno. Pojasnila daje: Christofor uč. zavod, Ljubljana, Domobranska 15.

Opozarjamo interesente

za naše kopališče, da zaključujemo letošnjo sezono že s 1. oktobrom

Uprava zdravilnega kopališča Slatina Radenci

— Pot do blagostanja, sreče in neodvisnosti vam pokaže Hranilna posojilnica »Moja doma«, Ljubljana, Dvorčakova 8. Prospekti brezplačno.

— Šolske in damske torbice, aktovke, kovčke. Erjavec, trgovina usnja, Stari trg 18, Ljubljana.

— Kupec in prodajalec srečk. Po krepkem bombardiranju s raznimi oglasi v listih in ponudbah, ki jih dobivaš na dom, se omehčaš, da kupiš srečko in poskusiš svojo srečo. Ze izbira prodajalca je lahko usodopolna. Čim dalj si od njega, toliko težji bo končni obračun. Znamke, priporočila za pisma, pristojbine od položnic, vse to je malenkost s primerom, da je bila tvoja srečka izžrebana. Obvestilo, da je bila srečka izžrebana, je priložena nova srečka nadaljnega razreda. Čakal si denarja, zdaj imaš nove skrbi. Pa saj prodajalec z besedo in sliko ganljivo opisuje, kako si lahko nesrečen, če srečko vrneš. Tako greš v neki trapasti omotici v pričakovanju milijona skozi vseh pet razredov. Morda nisi vedel, da bo treba tudi maturo, obračuna. S tremi srečkami si dobil v dobro 750 din. Za nadomestne srečke ti odštejejo 500 din, za srečke novega kola, ki jih še videl nisi, 100 din in še poštne 5 din, tako da končno mesto 750 din prejmeš boriš 145 din. To ni niti toliko, da kupiš vozovnico v Belgrad, kjer bi se temeljito pomenil s svojim tako dobrohotnim prodajalcem srečk. Ne mečite denarja drugemu, ko imate doma dovolj prodajalcev srečk in sicer solidnih in poštenih. Doma se pogovoriš zastoj, če na vsak način moraš skočiti v ta opasni vrtinec.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

— Roparski vrom pri Golniku. V vasi Letence pri Golniku je bil ta teden v noči med sredo in četrtkom izvršen vrom v Logarjevo domačijo, po domače pri Pekovcu. Ponoči sta vdrla v hišo dva roparja in hotela izropati hišo. Napadla sta starega Logarja, ki sta mu z oboje tiščala usta, da ne bi mogel vpiti in ga tolkla po glavi, po prsih in po trebuhu s čevlji tako, da se je starček onesvestil. K areči je ropot prebudil domačega sina, ki je prihitel očetu na pomoč. Zadel je streljati na roparja, roparja pa sta mu odgovorila nazaj s strelji in nato pobegnili. Roparja sta v naglici našla v predalu le 150 din in na begu odpeljala s seboj dobro ohranjeno kolo. — Poškodbe starega Logarja so zelo resne. Sledi za tolovaji zaenkrat ni nobene.

— Nesrečen padec z motorja. 35 letna učiteljica Ivana Bajec iz Litije se je večeraj popoldne vozila z motociklom. Pri Sneberju pa je po nesrečnem naključju padla z drugega sedeža in se precej potokla. Ostala je v nezavesti. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico.

— Premovanje živine v Sv. Lenartu nad Laškimi. Dne 18. septembra je bilo premovanje selekcijskega društva v Sv. Lenartu nad Laškimi. Ocenjevalni odbor je bil sestavljen iz zastopnika kraljevske banke uprave predsednika g. Gosaka, od zveze selekcijskega društva ing. Koprivšek in dr. Moser, kot zastopnika okrajnega načelstva gg. okrajni kmet. referent Zupan in okrajni veterinar dr. Malenšek, zvezni molzni nadziralnik g. Cater in rodovnikar selekcijske edine g. Veber Karl ml. Premovanju so prisostvovali tudi načelnik zveze g. Turk, načelnik selek. društva v Laškem g. Terbove in zastopnik okrajnega kmetijskega odbora g. Deželak. Na razstavnem prostoru so prignali člani selekcijske edine skupno 48 glav živine in to 2 bika-plemenjaka, 41 krav, 4 telice in 1 bikica. Oba bika sta dobila prvo nagrado. Izmed krav je dosegla 77 točk krava g. Bezgovška iz Velikih Grahovšč, ostale krave: Kneza Franca 74 točk, Planko Alojzija in Deželaka Franca iz Toroga 73 točk, Jagra Avgustina in Tovornika Alojzija iz Lipnega dola po 70 točk. Izmed telic je dosegla prvo oceno telica g. Bezgovška iz Velikih Grahovšč. Skupno je bilo razdeljenih med živinorejce 3600 din. To vsoto so prispevali kralj. banska uprava 1600 din, okrajni kmetijski odbor 1600 din in domača občina 400 din. Za prvo skupino (biki) je bilo določenih 500 din, za drugo (krave) 2785 din, za tretjo (telice) 290 din in četrto skupino (mlada živina) pa 60 din. Pred razdelitvijo nagrad je zastopnik banke uprave g. Gosak opozoril navzočne na nekatere nedostatke, ki jih delajo včlanjeni živinorejci, in je posebno poudarjal dejstvo, da člani premalo vzrejujejo mladine ter se mora ta nedostatek na vsak način čimprej odpraviti. H koncu je povzel besedo g. Turk, ki je pozdravil navzočne v imenu zveze, želeč članom, da bi se pri naslednjem premovanju pokazali še lepši uspehi.

Zdravilno delovanje Rogaske mineralne vode:

Pri splošni nervozni ugodno pomirjuje Rogaska voda Tempel, pomešana s sadnim sokom

— Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi je naslov brošure, ki jo je spisal inž. Stanko Dimnik in jo je izdal in založil Komite tehniškega dela v Ljubljani. — Brošura vsebuje praktična navodila za napravo zaklonišča pred letalskimi bombami. — Prodaja sev vseh knjigarnah po ceni 5 dinarjev.

— Pri kaprtju, motnjah, v prebavi vzemite jutraj, še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz Josefa« grenčica.

— Strel iz zasede. Posestnik Štefan Kreslin iz Srednje Bistrice v Prekmurju je postal žrtev zavrznega napada. Ko je gnil krave na pašo, je nekdo s strani oddal nanj strel, ki mu je prebil roko in levo stran prsi ter izstopil na hrbtno pod levo lopatico. Kreslina so hudo ranjene prepeljali v bolnišnico v Mursko Soboto, o napadalcu, ki je oddal strel iz zasede, pa zaenkrat ni nobenega sledu.

— Polomljeni udi. Iz Murske Sobote: V bolnišnico v Mursko Soboto so pripeljali več ponesrečenec, ki so postali žrtve nepredvidnosti. Dinarica Franciška Stranek iz Numske grabe je umirala velik sod, ki se ji je pri delu skotalil na nogo in jo prelomil pod koleno. Posestnik Vinko Cipot iz Mlajincev je pri gradnji občinskega mosta padel z odra in si zlomil desno roko. Delavec Franc Husar iz Bakovec je padel s kolesa in si zlomil levo nogo, vinčar Franc Juranič iz Podgradja pa je padel z drevesa in si zlomil levo roko. Huda nesreča je doletela tudi posestnico Franciško Fartelj iz Trdkove ter si zlomila levo nogo. V soboški bolnišnici je umrl brezposelni hlapec Karel Mavrič, ki je postal žrtev karambola s tovornim avtomobilom. Dobil je tako hude poškodbe, da jim je takoj po prevozu podlegel. Baje se je vozil s kolesom v precej vžigjenem stanju in se zaletel v tovorni avto.

— Da boste stalno zdravi, le potrebno, da redno pijete Radeneko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in slično. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Nepredvidna mladina. Pred začetkom pouka se otroci navadno podijo okrog šole, bijejo žogo na kakem skritem kraju ali pa igrajo. Včasih se mladi petelinji tudi zlasajo med seboj. V Starinovi vasi v Prekmurju sta se dva šolarčka pred poukom metala po tleh, dokler ni Franc Šiška tako nesrečno priletel na zemljo, da si je zlomil roko. Moral je seveda v bolnišnico v Mursko Soboto.

V Cankarjevi rojstni hiši

Vrhnika, 22. septembra. Odličen slovenski književnik, ki živi v tujini, je priobčil pod tem naslovom v »Slovenec« dne 16. t. m. v št. 212 na račun Vrhničanih slabe vtise, ki jih je doživel ob priliki obiska našega tuga. Ne bom zavračal, da je napisal dr. A. P., temveč ugotavljam, kar je imenovani g. dopisnik ogledoval s precej črnimi očmi Cankarjevo rojstno hišo in spomenik.

Gospod dopisnik pravi med drugim: »... »ne-nadomak sem uzel v nekem oglu Cankarjev spomenik!« Kako omaluzajujoče! In dalje piše: »Po-njem so z mačjo spretnostjo plezali otroci, prijeli kipi za brke, ga vlekli za lase...« a domača in »uradna« vzgoja ne more vzbuditi spoštovanja pri otrocih od Cankarja in njegovega spomenika! Tako pohvala pride lahko le iz tujine! Obrnil sem se na ugledne Vrhničane, posebno sosedo pri spomeniku, da bi pokazali tako deco, to la brez uspeha. Nasprotno, naša deca je v ljubila Cankarja in spouste njegov spomenik, ki stoji na vidnem, lepem kraju tik državnih cest, in ne na nekem oglu. Od tu Cankar-popotnik opazuje one, ki so šli mimo, videli so bele ceste, bele hiše, in so šli dalje. Le Cankar je pogledal Vrhniko v obraz, srce mu je bilo bolno po njej.

In kaj more devljar s praznimi besedami in klejnatim orodjem, če je sedaj že tretji gospodar Cankarjevo rojstno hišo? Ali je on v čem kriv, ker postreže obiskovalcem samo s svojem boram znanjem o Cankarju? Kot gospodar prav rad odpira bram, kjer je veliki mizec zagledal luč te doline šentflorjanske. Mladih let pa Cankar ni prežival na Klanec, temveč nižje doli na Stari cesti — zato ni ostalo v rojstni hiši ne zibelke in ne kosov pohištva, po katerih je v otroških letih plezal apostol zatiranega naroda Cankar sam se je le spominjal »Mesarjevih k'ade« in »najste sone pod mostom«.

Mogoče je hotel g. dopisnik opomniti to vzdrmiti s svojim dopisom dolžnost, ki jo moramo čutiti do našega veleumal Ta apel je vsaj hvale vreden in vsi Vrhničani se strinjamo z njim! Poziv pa naj bi prišel v lepši knjiški Cankarjevega rojstnega kraja in prebivalcev, saj nama Vrhnika ne more prevzeti nase vse narodova krivda! Pri-

Ljubljana, 24. septembra

Gledališče

Drama. Nedelja, 24. sept.: »Neopravičena ura« Izven. Znižane cene. — ponedeljek, 25. in torek, 26. sept. zaprti (generalka). — Sreda, 27. sept.: »Hudičev učence«. Premierski abonma. — Četrtek, 28. sept.: »Kacijanar«. Red četrtek. — Petek, 29. sept.: zaprti. — Sobota, 30. sept.: »Hudičev učence«. Izven.

Drvi bodo ponovili priljubljeno veseligo »Neopravičena ura«, katere avtor je Bekoffi. — Kdor želi preživeti resnično zabaven večer, naj ne zamudi obiska te predstave. Cene znižane.

Za premierski abonma bodo uprizarili v sredo, dne 27. septembra Shawovo igr »Hudičev učence« v režiji dr. Bratka Krefta, z Janom v naslovni vlogi. Dejanje te igre se godi v Ameriki za časa osvobodilnih bojev. Zanimiv dramatični razplet, odlično orisane osebe in spretno zgrajeno dejanje ustvarjajo delo, ki bo gotovo vzbudilo največje zanimanje.

Radio Ljubljana

Nedelja, 24. sept.: 8 Citraški dueti (gg. E. Mezgilits, M. Hebein) — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Za dobro voljo (plošč.) — 9.45 Verski govor (g. dr. Gvido Rant) — 10 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11 Citraške točke (plošč.) — 11.30 Orkestral in pevski koncert. Sodelujejo: g. Andr. Jare (tenor) in Radij. orkester, dirigent D. M. Šijanec — 13 Napovedi — 13.20 Pesnice za ples: Jožek in Ježek, vmes plošč. — 17 Kmet. ura: Pravištem zdravila! (inž. Absee M.) — 17.30 Veselo popoldne: Plošče in Radij. šramel — 19 Napovedi, poročila — 19.40 Nac. ura: Pouk in vzgoja gluhomne mladine (Rud. Dostal, strok. učitelj, Ljblj.) — 20 Slovenski vokalni kvintet — 20.45 Domač koncert Radij. orkestra — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Lahkih nog naokrog (plošč.).

Ponedeljek, 25. sept.: 12 Za boljšo voljo (plošč.) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radij. orkestra — 14 Napovedi — 18 Zdravstvena ura: Zastrupljenja v obratih in obratih (g. dr. J. Herfort) — 18.20 Odmevi iz Koroske (plošč.) — 18.40 Delo radijske postaje v prihodnjem letu (g. prof. Fr. Koblar) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Zanimivosti — 19.40 Nac. ura: Naši poljedelci in radiofonija (inž. V. Veličnovič, Bgd) — 20 Komorni trio (gđc. Fr. Ornikova, gg. prof. Č. Sedlbauer in M. Lipovšek) — 20.45 Orkestralne točke (plošč.) — 21.15 Duet harmonike (gg. J. Jurman in I. Podobnikar) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Drugi programi

Nedelja, 24. septembra. Belgrad: 20 Belgrajske noči. 21 Ork. konc. — Zagreb: 20 Tamburice. 20.40 Zab. konc. — Bratislava: 20 Izzeljska oddaja. 21.20 Ork. konc. — Praga: 20.45 Pesem in glasba. — Solija: 20 Instrumentalni konc. — 20.30 Opera gl. — Ankers: 19.10 Plesna gl. — 20.30 Ork. konc. — 21.20 Jazz. — Beromünster: 19.57 Ork. konc. 20.30 Igra »Sokratova obsodba«. 21.30 Plesna gl. — Bukarešta: 19.40 Ork. in solisti. 21.15 Valčki. 22.15 Lahka gl. — Hörby: 20.45 Opereta. — Trst-Milan: 17.30 Simf. konc. 21 Opera — Legenda o sv. Elizabeti. — Rim-Bari: 21.40 Ope-retna gl. — Florenca: 21.40 Kvartet. — Oslo: 20 Nor-veška gl. — Reykjavik: 21.45 Instrumentalni koncert. Ponedeljek, 25. septembra. Belgrad: 20 Violina. 20.30 Cvejič poje. 21 Kom. konc. — Zagreb: 20 Zbor 2030 Lahka gl. 21 Kom. zbor. — Bratislava: 19.35 Ibsenova »Gospa z morja«. 21 Kom. konc. 22.15 Harfa. — Praga: 19.25 Lahka gl. 21 Ork. konc. — Solija: 20 Simf. konc. 21 Ital. pesmi. — Ankers: 19.50 Turška gl. 20.45 Lahka gl. 21. Ork. konc. 22.20 Jazz. — Beromünster: 19.50 Ork. konc. 21 Izzeljska oddaja. — Bukarešta: 20 Violončelo. 20.35 Romance. 21.25 Plesna gl. — Hörby: 19.30 Stara gl. 20.15 Violina. 21 Vojška godba. 22.15 Solistični konc. — Trst-Milan: 17.15 Plesna gl. 20.30 Filmska gl. 21 Violina. 21.45 Igra. 22.15 Plesna gl. — Rim-Bari: 21 Igra in misterij.

Sestanki

Odbor FO sv. Peter sporoča svojim članom, da bo v četrtek, dne 28. septembra 1939 redni občni zbor. Vjudno prosmo, da se občnega zbora udeležite vsi člani.

Kino

Kino Vič predvaja v nedeljo ob 4, 6 in 8 krasen film »Križev pot ljubezni«. Za dodatek dva zvočna tednika.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne. V nedeljo: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 4 in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31; v ponedeljek: mr. Leustek, Resljaka cesta št. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

znam, da hvaležnosti naš narod ne pozna! G. dopisniku gotovo niso znane vse zapreke, ki jih je moral prebroditi tukajšnji odbor za postavitev Cankarjevega spomenika, da se je Vrhnika od-dolžila svojemu rojaku.

Kar se tiče domače in »uradne« vzgoje, pa bodi resnici na ljubo povedano, da prva kot druga skrbi, da mladina ob vsaki obletnici slavi njega — trudnega popotnika s Klanca in krasni njegov spomenik!

Toliko v pojasnilo javnosti, da ne bo obsodba Vrhniške prevelika. N. G.

Anekdota

Neki slavni berlinski psihiater je zdravil uboga nora, ki se je imel za kralja Ludovika XVI.

Cez nekaj časa se je pri psihiatru oglašil njegov tovariš in vprašal, kako je z bolnikom.

»Kar presenečen sem, tako hitro uspeva zdravljenje,« je dejal slavni zdravnik. »mož se ima od včas naprej le še za Ludovika X.«

Če mora motnik čistiti šipo na avtomobilu.

Kaj pravite?

Pot me je slučajno zanesla na neko vaško pokopališče. Ko ogledujem grobove z lepimi spomeniki, mi pade v oči lep, okusno narejen spomenik. Obstojim pred njim ter berem, berem. Čudno se mi je pa zdelo, da je pod imenom pisano v tujem jeziku. Razmišljam, kakšni ljudje so to ter odkod. Iz zamišljenja me zdrami capljanje otroka, ki me radovedno ogleduje. Vprašam: »Ali veš, čigav grob je to?« — »Od...« — »Jih poznate?« — »O ja, učiteljica so.«

Kaj pravite, g. urednik, k temu. Čudim se, da slovenska učiteljica, vzgojiteljica mladine daje napis v jeziku, kateri vem, da njenim šolarčkom ni umiljen, kakor tudi ne ljudem, ki večidel obiskujejo to pokopališče.

LJUBLJANA

Gobji rekord na živilskem trgu

Vreme zadnjih dni je bilo za gobe dokaj ugodno in zato so se gobarji z veliko vneto lotili nabiranja gobjih zalog. Vse te zaloge pa so bile pripeljane v Ljubljano na sobotni živilski trg, kjer v ranem jutru skoraj niso vedeli, kje naj razvrstijo vse številne prodajalce gob. Tudi mitničarji so bili presenečeni, ko so na mestnih mejah ustavljali kar cele parizirje in vozove s košarami, v katerih so bile same gobe. Nekateri niti niso hoteli iti na misliti, da so gobe samo na vrhu košar, na dnu pa da so jajca, ki bi jih kmetje radi vtihotapili v mesto. Največ gob so pripeljali v mesto iz Dolenjske, iz daljine in bližnje okolice Krke. Precej pa so jih pripeljali v Ljubljano tudi iz Vodič in okolice na Gorenjskem. Prodajalci gob so zasedli ves prostor za stolnico, torej mali trg nad stopniščem, ki vodi k stolnicam branjeve. Zgodaj zjutraj je bilo mnogo skrbelo, kaj bodo z gobji, če jih ne bodo prodali. Videti je bilo namreč, da bodo velike količine gob ostale neprodane, ali pa jih bo treba prodajati globoko pod ceno. Prav gotovo namreč še nikdar ni bilo na ljubljanskem trgu na en dan toliko gob napredaj kar včeraj. Take obilice gob ne pomnijo niti najstarejše gospodinje, ki že dolga desetletja redno obiskujejo živilski trg. Je to razumljivo, saj so gospodinje vse september povpraševale po gobah, s katerimi jim pa prodajalci niso mogli postreči, ker jih ni bilo. Nabirali gob so vedeli za to in so zato prve ugodne dneve pridno nabirali in večinoma vsi prihitali v soboto na trg. Prav gotovo so bili prodajalci gob veselo presenečeni, ko so zapazili, da so v prvih dopoldanskih urah začeli prihajati na trg gostilničarji in začeli na debelo kupovati gobe, ki jih potrebujejo velike množine za vlaganje v kis. Nekateri so pokupili kar po dve tri košare in prodajalec je pospravil denar in se lahko napolnil domov. Razočarani pa so bili vsi tisti kupci, ki so računali, da bo zaradi obilice gob cena gobja proti pol dnevu padla. Okrog pol 11. na vsem velikem gobjem trgu ni bilo več videti velikih zalog, cene pa so se držale še kar dobro. Lepe in izbrane gobe so bile po 12 dinarjev za kg, take so bile tudi najbolj primerne za vlaganje v kis. Najnižja cena, po kateri so bile gobe prodane po teži je bila za slabše in prebrane okrog 7 dinarjev za kg. Običajne merice gob pa so bile na prodaj po 3 in 2 dinarja.

Specialistinja za kožne bolezni

dr. Zdenka Tomiňšek

zopet redno ordinira.

1 Uprava Narodnega gledališča naznanja, da sprejemajo še vedno v pisarni dramskega gledališča (blagajna) prijave za letošnji abonma.

1 Gostovanje Josipa Gostiča. Otvoritev operne sezone bo v soboto 30. t. m. z Goldmarkovo opero »Saba kraljica«. Tenorsko partijo Salomonovega dvorjana Asada bo pol stalno kot gost odlični član zagrebške opere Josip Gostič, sabko kraljico — Kogejeva, kralja Salomona — Janko, velikega duhovna — Betetto, njegovo hčer Sulamit — Hezbalova, Astarot — Sokova, tempeljskega nadzornika — Dolničar. Sloviti ples s čebelo bo plesala Bravničarjeva. Sodeloval bo tudi balet ter pomnoženi zbor in orkester. Dirigent: Niko Štritar, režiser: Ciril Debevec, koreograf: inž. P. Golovin, inženir: inž. Franz. Otvoritvena predstava bo za premierski abonma.

1 Akademikar! Vpiši se v slovensko katoliško društvo »Savica«. Vpisovanje vsak dan od 11—12 dopoldne v Pavlovi sobi III. nadst. v franciškanski palači.

1 Sveta maša zadušnica za pokojno g. Vido Naglič bo v torek, 26. t. m. ob pol 8 v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

1 Obiščite Stiplovičovo razstavo. Umetnostna razstava slikarja F. S. Stoploviča v Jakopičevem paviljonu je odprta vsak dan od 9 do 18. Ne zamudite prilike in si oglejte slikarjeva dela, ki vzbujajo v vseh umetniških krogih veliko pozornost in priznanje. Poleg olj je razstavljen tudi kolektivno zbirko svoje grafike, ki je tako po obsegu kakor tudi po umetniški vrednosti edinstvena.

1 Okrtniki! Zastopstvo obrtnega odseka Zbornice se udeležijo pogreba pok. zborničnega svetnika g. Alojzija Midoferja v Novem mestu in se odpelje iz Ljubljane v nedeljo ob 13.35, vrne pa se z enim večernih vlakov. Obrtnišvo iz Ljubljane in ob dolenskih progah vljudno vabimo, da se priključi odsekovnemu zastopstvu in tako počasti moža, ki se je veliko prizadeval za dobrobit obrtništva. Pokojniško vzorno delovanje za stanovske interese zahteva, da se mu obrtnišvo izkaže hvaležno ne le

s tem, da ga ohrani v najboljšem spominu, ampak tudi s tem, da ga počasti na zadnji poti.

1 »Zlatorogov steg skavtov Lj. III.« ima svojo redno letno skupščino danes točno ob pol 11 dopoldne v beli dvorani hotela Union. Vljudo vabimo vse prijatelje stega in skavtstva, zlasti pa starše članov ter vzgojitelje mladine.

1 Jezikovni tečaji Zveze akademskih izobraženih žena v Ljubljani se bodo pričeli s 1. oktobrom. Naknadno vpisovanje možno še v ponedeljek 25. septembra ob pol 8 zvečer na učiteljski odbor.

1 Združenje diplomiranih tehnikov ima na razpolago službeno mesto strojnega tehnika. Predpogoj 3 do 4letna praksa. Reflektanti naj se zgledajo v tajništvo UDT med uradnimi urami.

1 Razstava sadja, povrtnine in cvetlic. Kakor se je zvedelo, priredi podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Mostah dne 30. septembra do 2. oktobra v telovadnici ljudske šole v Mostah razstavo sadja, povrtnine in cvetlic, ki bo večjega obsega. Prireditveni odbor, kateremu načeluje g. Eriavec, je posvetil vse sile, da bo razstava čim popolnejša. Z razstavo hoče podružnica pokazati koristi smotrnega gojenja sadja in povrtnine, s cvetlicami pa vzbuditi čut do dekoracije vrtov, oken in balkonov. Otvoritev bo 30. t. m. ob 15. Podružnica se je odločila, da bo razstava prosta vstopnine in bo tako slehernemu omogočeno, da si jo ogleda. Prireditvenemu odboru želimo, da bo trud, ki ga ima, poplačan z zanimanjem od strani občinstva.

1 Darovi Rdečemu križu. Neimenovana gospodična je prinesla iz OUZD zbirko 160 din kot dar za Rdeči križ mesto venca na grob pokojne gospe Hlavaty. Iskrena hvala. — Gospa Kormelija Aleksandrovič, rojena Podkrajšek, soproga majorja v Ljubljani, Erjavčeva 3 je darovala Rdečemu križu 500 din na željo njenega pok. brata Henrika Podkrajška, profesorja na srednji tehnični šoli v Ljubljani. Za ta plemeniti dar se Rdeči križ iskreno zahvaljuje.

— Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

1 Francoske tečaje spet odpira za odrasle s 1. oktobrom 1939 francoski institut. Pouk bo v Ljubljani na moškem učiteljsku, Resljeva cesta 10. Vpis od 26. septembra naprej pri služitelju zgoraj omenjenega učiteljskega g. J. Miklavčiču. Mesečna ukovina je 15 din. Za to ukovino se lahko obiskuje vse tečaje. Tečaji trajajo 7 mesecev. Nadaljnji podatki so razvidni iz razglašene na uradni deski v veži moškega učiteljskega. Obisk priznanih tečajev toplo priporočamo in se interese vabijo na pravočasni vpis.

1 Izredna požrtvovalnost. Prostovoljna gasilska četa Ljubljana-Dravje proslavi danes dopoldne izrednih gasilskih praznik. Pod pokroviteljstvom gospoda župana dr. Jura Adlešiča bo namreč blagoslovljen nov 5-tonski orodni avtomobil, ki mu bodo kumovale gospe Štimova in Kalcitčeva in gospodični Suštarčičeva in Kregarjeva. Prireditelj je združena z župnim zletom gasilske župe Ljubljana-mesto. Posebnost pri tem avtomobilu, ki se po lepoti in praktičnosti lahko meri z vsakim tovarniškim gasilskim avtomobilom, je to, da so vsi karoserijski izdelani člani čete sami v večernih urah popolnoma brezplačno po načrtu, ki so ga napravili prav tako sami. Od sreče marca do sreče septembra je bil draveljski gasilski dom izpremenjen v avtomobilsko delavnico, v kateri je 7 moških in fantov delalo prostovoljno tlako in dajalo zgled požrtvovalnosti. S svojim brezplačnim delom so četi prihranili nad 40.000 din in s tem gotovo zaslužili, da vsa naša javnost izve njihova imena. Ti nad vse požrtvovalni in zares vzorni gasilci so naslednji: Tomazič

Naplavljen utopljenka — žrtev zavratnega umora

Mož-morilec je vrgel svojo ženo v Savo

Kranj, 23. sept.

Že včeraj smo poročali, da je bilo najdeno naplavljeno žensko truplo v zapornicah savskega jezua pri elektrarni Majdič. Truplo je ležalo po izjavah zdravnikov v vodi že kakih 14 dni in zato komisija ni mogla na mestu ugotoviti nobenih znakov nasilne smrti. Po Kranju pa so zaželi takoj razjasniti o umoru, zakaj marsikomu so bile znane razmere med utopljenko in njenim možem Cirilom Bučarom. Priče so namreč izpovedale, da je Bučar, odkar sta ločeno živela, večkrat lazil za svojo ženo in jo nekoč tudi pričakoval z odprtim

nožem na savskem mostu. Hotel je obračunati z njo že tedaj, ker ni hotela pokojna Helena, ki je bila zaposlena v Jugoburini, živeti z njim. Policija je takoj začela resno preiskovati vso zadevo. Policijski vodja g. Jagodič je hitro dal po stražniku Levstiku in agentu Mihelčiču aretirati Bučana Cirila. Bučar je delavec, izkušen čevljar, doma iz Britofa št. 29. Pri zaslišanju je od začetka vse tajil, potem pa je pod težo dokazov popustil in priznal, da je izvršil umor. Pripovedoval je, da se je usodni večer sestel s svojo ženo v spodnjem savskem drevoredu. Tam je prišlo med njima do prepira. Bučar je v jezi zgrabil svojo ženo, jo treščil na tla ter jo nato vrgel v Savo. Utopljenka se je najprej skušala oprti na grma, ki je rasel ob vodi in bi se rešila, toda Bučar jo je zopet potisnil nazaj v vodo, tako, da jo je tok znova zgrabil in potegnil s seboj v deročo strugo. Nesrečnica se zaradi obleke in močnega toka na tem mestu ni mogla obdržati. Morilec je spremljal truplo svoje žene ob bregu, ker se je bal, da bi se ji morda vendarle posrečilo priti na breg in se rešiti. Morilec Bučar je sedaj zaprt v kranjskih policijskih zaporih in se popolnoma mirno obnaša. Na zunanjo skuša biti celo ravnodušen. Po sodnijski preiskavi na kranjskem sodišču bo od dan v Ljubljanske sodne zapore.

Ježica

Danes dopoldne ob 3. priredi občinski odbor Rdečega križa na Ježici igro »Njega nic. Cisti dobiček je namenjen za plemenite cilje Rdečega križa. Igra je prav primerna za današnje čase.

Jesenice

Kino Krekov dom predvaja danes ob 3 popoldne film »Mesto v operi«, ob pol 9 zvečer film o današnjih zakonih »Med dvema ljubeznicama« — film iz življenja poročenih ljudi, o družinski sreči, ki jo reši 6-letni sinček. — V ponedeljek ob pol 9 zvečer se bo predvajal film, za katerega se bodo izjavili cenj, obiskovalci. Objavljeno bo po reklamnih tablah.

Trbovlje

Kino Društveni dom predvaja danes komični film »Osmo ženat«. V glavnih vlogah Claudette Colbert in Gary Cooper.

Za mlade rudarje. Vodstvo Rudarske nadaljevalne šole v Trbovljah sporoča, da se vrši vpisovanje za šolsko leto 1939-40 v dneh 28., 29. in 30. septembra t. l. popoldne od 4—5 v 5. razredu deške šole v Trbovljah ter v nedeljo 1. oktobra od 9—11 dopoldne v 1. b razredu. V šolo se sprejemajo mladeniči od 16. leta starosti dalje. Za vpis je predložiti zadnje šolsko spričevalo. Redni pouk se prične 2. oktobra 1939 ob pol 5 popoldne.

Ulica s poljskega mesta v dneh vojnih pohodov

Po državi

* Jubilej zagrebškega znanstvenika v Švici.

Te dni je v Curihu obhajal 60 letnico rojstva dr. Mirko Roš, profesor tehniške fakultete na univerzi v Curihu in ravnatelj švicarskega zavoda za preiskovanje gradiva. Ime dr. Roša, ki je rodom iz Zagreba, je znano v njegovi stroki po vsem znanstvenem svetu. Babil se je največ s proučevanjem konstrukcije mostov, pozneje pa je začel na področju preiskovanja gradbenega materiala. V tej stroki je postal eden prvih znanstvenikov Evrope. Dr. Roš je v svoji praksi projektiral mnogo mostov v Švici in Nemčiji. Mnoge visoke tehniške šole v svetu so mu podelile častni doktorat. Ob 60 letnici so bila v mnogih krajih predavanja in prireditve slavljenice na čast.

* Po 25 letih je našel svojo sestro Murat Hajdar Hodžić iz Dubrovnika. Med svetovno vojno je hotel pobegniti v Turčijo. Sestra je odpovala po morju, on pa po kopnem. V Solunu bi se morala sniti. Toda v Solun je prispel Murat sam. Hatidje pa ni bilo. Menil je, da je prišla ob življenje pri kakšni nesreči na morju. Vendar pa Murat ni opustil upanja, da jo bo našel. Iskal in pisaril je na vse strani in pred kratkim je zvedel, da Hatidja živi v Carigradu, da ima sina in da je že pozabila hrvaški. Murat se bo te dni napotil v Carigrad, da vidi po 25 letih svojo sestro in da jo pregovori naj se vrne v Jugoslavijo.

* Madžarska mina v Donavi. Madžarske vojaške oblasti so obvestile poveljstvo rečne plovlbe v Vukovaru in ostala poveljstva na Donavi, da se je na madžarskem ozemlju z brega Donava odrgala mina ter odplula v naše vode. Da bi se preprečila nesreča, so madžarske oblasti sporočile tudi opis mine. Mina je v obliki deske, dolga 1,20 m in široka pol metra. Pobarvana je s takšno barvo, kakršna je površina Donave. Po mnenju madžarskih oblasti mora biti mina že nekeje v bližini Vukovarja.

* 16 letni pastir ubil tovariša na paši. V vasi Brest-Pokupski pri Sisku je prišlo med dvema mladostnima pastirjema do obračunavanja, v katerem se je zabliksal nož in zahteval smrtno žrtve. 16 letni pastir Josip Dangubič je imel star račun s svojim 17 letnim tovarišem Adamom Turopoljem. Mladi pastirji imajo navado, da si na paši preganjajo dolg čas z vsakovrstnimi igrami, v katerih preizkušajo svojo moč. Pri neki takšni igri je Turopoljec, ki je močnejši, vrgel ob tla Dangubiča in ga povaljal po travi, čemur se mladi pastirji od srca nasmejali. To je Dangubič silno razjezilo in od takrat je kahal srd proti Turopolju in snoval maščevanje. Nekega dne je kupil v Petrinji od Dalmatince dvorezen nož in ga potem na paši vsak dan brusil ob kamen. Tovarišem je dejal, da že ve, zakaj ga brusil. Pred nekaj dnevi pa je dejal pastirjem: »Moram nekaj napraviti, da me pošljejo v Gradsko (kaznilnico), kjer se bom vsaj izučil kakšnega obrta.« Te dni so si pastirji v mirnem dopoldnevu na paši zakurili ogenj in se ob njem greli. Tedaj je iznenada Dangubič potegnil nož in ga s silnim zamahom porinil Turopolju v srce. Turopolje je kričal od bolečine ter se obrnil stran. Tedaj je Dangubič še enkrat zamahnil z nožem in ga zabodel svoji žrtvi v hrbet, da mu je prerezal pljuča in želodec. Smrtno ranjeni pastir je vstal in šel kakih 50 korakov naprej, težko hropeč. Tam se je zrušil mrtev. Mladi morilec pa je povsem mirno počakal orožnike, da so ga prijeli.

* Do smrti se bo pokoril v ječi. Veliki senat okrožnega sodišča v Derventi je te dni sodil dvakratnemu ubijalcu Jozu Aniču iz vasi Basač v tesliškem okraju. 28. avgusta letos se je Jozo Anič spričal v Iljo Aničem. Vzrok prepria je bil ta, da so se prejšnji dan med seboj stegli njuni otroci. V teku prepria je Jozo pograbil težak hrastov kol in udaril Iljo po glavi s tako silo, da se je zrušil nezavesten na tla. Iljo je prišlo na pomoč njegova žena. Jozo pa je tudi njo pobil s kolom na tla. Ko je ležala na tleh, je pričela mlo prositi nasilneča, naj je ne ubije, toda le-ta je bil gluh za njene prošnje in je se naprej divje udarjal po njej, dokler ni umolknila. Ko je videl, da je Ilja že živ, je še njega toliko časa obdeloval z udarci, da je izdihnil. Mož in žena sta imela na glavi strašne rane. Sodišče je Jozo Aniča obsodilo na dosmrtno ječo.

* Samomor priljubljenega zagrebčana. V poslovnici komercialne pisarne jugoslovanskih železničarjev so našli obešenega blaginjaka omenjenega podjetja 50 letnega upokojenega majorja Matića. Matić je bil zadnje čase polt in duševno razvrzan. Bil je zelo opriljubljen in zagrebški družbi in je imel mnogo prijateljev in znancev. Matić je prišel v pisarno že prejšnji večer ter napisal tri poslovilna pisma. Nato je pritril na vrata pisarne listek, na katerega je napisal: »Pazite, utegnili bi se prestrašiti. Ni prijetno, kar boste videli.« Nato se je obesil.

* Vlom, ki se je izplačal. V Vukovaru je bilo v eni preteklih noči vlomljeno v stanovanje glavnega tajnika vlastelinskega posestva grofa Eliza barona Ivana Adamoviča v Vukovaru. Izginil je ves rodovski nakit v vrednosti nad 150.000 dinarjev. Izguba nakita pa pomeni za lastnika skoraj neprecenljivo škodo, kajti ukradeno so bile same dragocenosti rodovinskega spomina. V stanovanju baronovega sluga, ki je zdaj na orožnih vajah, so našli tri škatle, v katerih je bil spravljen del nakita. Sumijo, da je on v zvezi s tatvino. Zapri so tudi dve služkinji.

Visoko priznanje našim železničarjem

Beograd, 23. sept. V imenu Nj. Vel. kralja so bili z ukazom kraljevih namestnikov in na predlog ministra za promet odlikovani pri direkciji drž. železnice v Ljubljani sledeči uradniki:

z redom sv. Save III. stop.: Franc Hojs, pomočnik ravnatelja žel. direkcije, dr. Ludvik Aldih in Franc Podbregar, načelnika;

z redom sv. Save IV. stop.: inšp. Rudolf Mejak;

z redom jugoslov. krone V. stop.: svetnik Miroslav Bertonec, inšpektor Alojzij Grošelj, Avgust Zadnik in Oskar Štrkelj ter višja kontrolorja Viktor Kavčič in Vladimir Tominec;

z redom sv. Save V. stop.: Ludvik Janežič, Franc Janežič, Karel Lapajne, Gabrijel Lavrenčič, Franc Makoter, Dragotin Mateković, Jožef Pirš, Janez Račič, Bogomil Sedlaček, Edmund Sila, Anton Sluga, Anton Urbančič, Anton Vrečko, vsi višji kontrolorji; inž. Dimitrij Bartenjev, inž. Franc Jagodič, inž. Franc Peteršič, vsi višji pristavi; Francišek Golob, Milija Prvanovič, Albin Puh, Ivan Sedin, Anton Štrubelj, vsi kontrolorji; Jožef Kos, višji prometnik; inž. Franc Pišlar, višji strojevodja; Janez Pristov, višji poslovođa; Viktor Cimperman, oficial; Ivan Žerovnik, strojevodja;

zlatu kolajno za zvesto službovanje pa so prejeli: Ciril Adam, Jožef Derglie, Rudolf Zabašnik, vsi prometni uradniki; Ivan Babnik, Franc Gorše in Ludvik Berlec, vsi vlakovodje; Janez Benet, Stanislav Berne, Franc Fatur, Ivan Gros, Anton Klešnik, Stanislav Lutman, Ivan Rebol, Francišek Sos, Jožef Šoberl, Jožef Verkuće, vsi prometniki; Ivan Bužan, Alojzij Eršte, Andrej Jordan, Gregor Pezdur, vsi nadzorniki proge; Amalija Cuk, blaginjarka; Emil Kafol, Martin Štempihar, skladiščnik; Karel Perko, Aleksander Šaler in Ferdinand Bernik, oficiali; Alojzij Pipan, nadzornik signalov; Marijana Nučigaj, strojevodja; Emil Švarc, nadzornik lokomotiv; Janez Karl, poslovođa; Anton Barbič, nadzornik proge; Jovan Bernhard, Ivan Kerzmanec in Vincencij Vernik, strojevodje; Ferdinand

Hladnik, tehnični uradnik; Avguštin Jark, oficial; Franc Pleterski, Martin Tružlas, vlakovodja; Ivan Škorjanec, prometnik; Alojzij Ules, prgelednik vozov, Anton Bonac in Anton Bistič, pomožna telegrafista; Alojzij Krežmar, pomožni strojevodja; Franc Smole, pomožni poslovođa, Emil Batista, Anton Ivanuš, administrativni zvaniki; Kristjan Kirhmajer, administrativni zvaniki; Rudolf Leben, podstrojevodja; Ludvik Miklošič, podvlakovodja; Viktor Orož, odpremi etražnik; Vladimir Razpotnik, promet. zvaniki; Alojzij Budal, nadzornik kresnice; Franc Vivot, skladiščni zvaniki; Franc Radič, desetnik;

srebrno kolajno za zvesto službovanje so prejeli: Jakob Celofija, podpreglednik vagonov; Ferdinand Koren, podstrojevodja; Jožef Zigon, nadzornik črpalk; Mihael Antonič, Ivan Bižek, Franc Eržen, Francišek Skrabar, Janez Šabec, Ivan ŕurk, kretniki; Leopold Anžur, Francišek Dimec, kartanti; Janez Bokša, Franc Dobovec, postajna čuvalja; Franc Verk, Stefan Legiša, progovna čuvalja; Anton Gočec, Franc Zebič, zapisovalca vagonov; Friderik Golež, Andrej Habjan, Jenko Jernej, Francišek Marentič, Anton Mokotar, Karel Sešek, France Zalahar, premikači; Alojzij Gonuf, Jožef Hervol, Francišek Lavrič, desetniki; Franc Hacin in Andrej Robnik, merilci; Franc Jaušnik, Francišek Vode, blokarka; Franc Klenn, Jožef Krajnik, kurjača; Francišek Košelev, Ignac Lončarič, Stefan Pihelj, zavi-rači; Alojzij Peterčeli, Alojzij Sitar, podmanipulanti; Janez Kuhar, služitelj; Francišek Zore, služitelj; Imbro Pavlič, dnevničar; Ivan Ahlin, Alojzij Beribah, Franc Buhačar, Ivan Kum, Franc Ajnhauer, Aleksij Gusev, Franc Kadunc, Ivan Kren, Anton Pasar, Franc Dominko Negro, Franc Novinec, Anton Paser, Jakob Pavčnik, Janez Perharič, Stepan Pleh, Peter Resman, Anton Skubic, Janez Štrukelj, Jakob Zupan, Franc Gasperlin, Janez Cisar, Anton Cvajnar, Fortunat Deželak, Ivan Eršte, Pavel Fandiga, Valentin Golob, Andrej Jakopič, Franc Jurič, Franjo Kovač, Alojz Novšak, Alojz Pajnar, Jakob Remih, Ignac Repih in Janez Salsošnik, delavci.

MARIBOR

Človekoljubno delo Karitativne zveze

Letos je omogočila 100 otrokom s severne meje letovišče na morju

V smislu lepega in pomembnega gesla »v ljubezni Kristusovic opravila Karitativna zveza v Mariboru med reveži mariborskega mesta in na severni meji nadvse človekoljubno delo. Išče in podpira potrebne družine in revne posameznike, ki si sami ne morejo več zadostno pomagati ter jih oskrbuje z obliko, obnavljanjem, hrano in denarjem. Pred dobrimi štirimi leti pa je posvetila Karitativna zveza s svojim agilnim odborom svojo pozornost tudi šolobvezni mladini, ki bi bila zlasti o poštenih potrebah telesne okrepitve na morju. Slabo hranjeni in telesno oslabele mladeži je treba nuditi priliko, da se vsaj za mesec dni preselijo iz zaduhlih in pretesnih stanovanj na sinji Jadran, kjer se navije solnce in zraka ter si okrepijo telo in dušo. Karitativna zveza si je nadela nalogo, da omogoči vsako leto čim večjemu številu otrok letovanje ob morju. Tudi letos je zbrala Karitativna zveza slabotne otroke iz naših obmejnih krajev. V juliju je odšlo na morje 50 dečkov, v avgustu pa 50 deklic. Bili so doma iz vseh obmejnih župnij, od Prevalj do Marije Snežne. Vsi so bili iz najrevnejših viničarskih in drvar-

skih družin. Precej jih je bilo zlasti iz okoliš krcvinske šole. In kako lepo in smotno je bilo urejeno njihovo dnevno življenje ob morski obali: jutraj molitev, telovadba na prostem, kopanje, sončenje, dobra in zadostna hrana in to vse pod nadzorstvom zaščitne sestre ter prefektov in prefektin iz učiteljskih vrst. Zato ni čuda, da so otroci tako dobro počutili in se tudi zadostno okrepili. Ker bi pa Karitativna zveza sama ne mogla ogromnih stroškov, ki so združeni s prevozom otrok, s prehrano in še drugimi izdatki, je velikodušno priskočila na pomoč kr. banska uprava v Ljubljani. In kako resno misli banska uprava na sistematično podpiranje slabotne dece, se vidi iz tega, da je letos po zamisli ban. inspektorja g. Sedlarja postavila tik ob morju v Kaštel-Stafičiču impozantno stavbo, v kateri bo prostora za 140 otrok, kapelica, jedilnica, stanovanje za upravo, za šol. sestre, ki že sedaj požrtvovalno vodijo vse gospodinjstvo. Zlasti naši kraji na severni meji, v katerih je največ uboge, zapuščene mladine, bodo naši banskim upravi za njeno prizadevanje trajno hvaležni.

40 letnica obstoja ugledne tvrdke

Te dni obhaja v Mariboru g. Ferdo Potočnik lep jubilej. Preteklo je namreč 40 let, kar je prevzel majhno mizarstvo podjetje, iz katerega je v teku let s svojo vztrajnostjo in solidnostjo napravil močno in upoštevano tovarno za pohištvo, katere glas je že pred vojno segal daleč do Zagreba, Trsta in Gorice.

Gosp. Potočnik je sloves svoje tovarne utrjeval tudi z udeležbami na črtnih razstavah, na katerih je dobil lepe priznanja. Jubilar je znan kot strokovnjak v mizarški panogi. Strokovni usposobljenosti jubilaritvi se pridružuje tudi plemeniti značaj, kar dokazuje lep odnos do svojega delavstva, ki mu je k lepemu jubileju izrekli iskrene čestitke. Jubilarju, našemu naročniku, tudi mi čestitamo in mu želimo še mnogo uspehov!

*
m Lavantinskim bogoslovcem. Gosposode bogoslovci se vrnejo v kn. šk. duh. semenišče dne 2. oktobra do 18. Dne 3. oktobra bo duhovna obnova. 4. oktobra je otvoritvena služba božja in vpisovanje na visoki bogoslovni šoli. Dne 5. oktobra začetek predavanj. Ravnateljstvo kn. šk. duh. semenišča.

m Za slavnostno otvoritveno predstavo ob 20 letnem jubileju mariborskega gledališča so vse priprave v polnem teku in se v glavnem tudi že dovršujejo. Uprižori se po dolgoletnem presledku zopet Skrbniškova dramatisacija Cankarjevega »Hlapca Jerneja in njegove pravice«. Pred predstavo bo slavnostni govor predsednika Umetniškega kluba dr. Snuderla.

m »Maribor« začne zopet z rednimi vajami. Ženski zbor ima vaje v torek zvečer ob 8., moški zbor v sredo ob 8., skupni zbor v petek ob 8., vsakokrat v pevski sobi. Slomškov trg 20. Ta teden sprejemamo tudi nove pevke in pevce in prosimo, da bi se prijavili v navedenih dnevih. — Odbor.

BETKA LEŠNIK, MARIBOR, Glavni trg 17 a

prilagojena lastno izdelavo dežnikov in sprebajalnih palic. Popravila točno in solidno po nizkih cenah.

m Fantovski odsek Maribor II. pričenja po dvemesečnem odmoru zopet z rednim delovanjem. Jutri, v ponedeljek 25. septembra ob 8. v mali dvorani na Aleksandrovi cesti 6 prvi sestanek v novi poslovni sobi. Pozivamo vse članstvo, da se tega prvega sestanka polnoštevilno udeleži. Vabljeni tudi novi člani!

m Jutri se začne »grozdnih tedne«. Kakor smo javili, se bo tudi letos vršil v Mariboru poseben »teden grozdnarja«, ki ga priredi Zveza gospodinj. Pričetek je bil najavljen na prvi teden v oktobru, toda grozdnar je sedaj popolnoma dozorelo, pa so prestavili prireditev na ta teden. »Grozdnih tedne« se prične že jutri v ponedeljek. Zveza gospodinj bo prodajala grozdnar na Rotovškem trgu pred mestnim socialno-političnim uradom in pa na vrtu restavracije Union na Aleksandrovi cesti. Zveza gospodinj pri tej prodaji ne bo stremela za

nobenim dobičkom, ker hoče pomagati tako mariborskemu prebivalstvu, kakor tudi vinogradnikom. Meščani bodo prišli poceni do lepega zadržega in sladkega grozdnarja, vinogradniki, ki vino težko vnovčijo, pa bodo prodali grozdnar boljše in bolj gotovo, kakor da ga sami ponujajo na trgu ali pa da ga celo prodajajo raznim preprodajalcem. Pomen grozdnarja tedna je velik tako iz zdravstvenega, kakor iz gospodarskega stališča. Grozdnar je važno živilo, ki ga pri nas še vse premalo cenimo. Ni samo zelo hranljivo zaradi velike količine sladkorja, ki ga vsebuje v zelo lahko prebavljivi obliki, temveč tudi zelo zdravilno zaradi mnogih sestavin, ki so za človeško telo zelo potrebne. Iz gospodarskega stališča pa je ta prireditev zelo pomembna, ker vinogradnik s prodajo grozdnarja lahko spravi svoj pridelek po dosti boljši ceni in z manjšim trudom v denar, kakor da ga predela v vino. Prvi poskus grozdnarja tedna se je lani obnesel. Dasi so se pokazale nekatere napake. Tako nekateri vinogradniki v Halozah niso upoštevali navodil, da ni vsako grozdnar za prodajo, poleg tega pa so zaradi slabega vremena trgali v dežju, pa je mnogo grozdnarja segnilo. Letos se na podlagi laniških izkušenj te napake ne bodo več ponovile. Opozorjamo Mariborčane na ta »grozdnih tedne« jim priporočamo, da pridno segajo po žlahtnem, sladkem sadu naših gor.

m Policijska naredba za čas vpolkne rekrutacije. Prihodnje dni bodo poklicani pod zastavo letošnji rekruti. Za te dni je izdala policijsko predstojništvo strogo naredbo, da se dne 29. in 30. septembra ne sme točiti rekrutom in njihovim spremljevalcem alkoholnih pijač. Prepovedano je tudi vsakemu tudi spremljevalcem rekrutov, za te nositi ali kupovati alkoholne pijače. Prestopki naredbe se bodo kaznovali z globo do 500 din ali zaporom do 10 dni.

m Zdravniška dežurna služba. Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njih svojim vrši danes zdravnik dr. Alfonz Wankmüller, Frančiškanska ulica 8, III. nad.

m Okostja v »turških šancah«. Regulacija tistega dela Pobrežja ceste, ki je last mestne občine, se vrši s polno paro. To je del mestnega in Tržaške ceste, kjer se odstranjuje zadnji ostanki Turkov hiše in stare ceste, tako imenovane »turške šance«. Cesta se bo potem tlakovala z granitnimi kockami. Pri odkopavanju brega pa so delavci našli v številna okostja. Okrog magdalenske cerkve je bilo svoje dni pokopališče, ki je segalo še v polpreteklo dobo, pa so okostja še zelo dobro ohranjena. Delavci so jih zbrali ter so bila prepeljana na Pobrežje in tam znova pokopana.

m Prerok z Meyerjevim leksikonom. Po Dravski dolini se potika prerok, ki ima velik vpliv na ljudi. Pri prerokovanju se poslužuje tajinstvene črne debele knjige, ki vzbujajo pri ljudeh posebno spoštovanje. Mož pa je s svojimi prerokovanji povzročil že več družinskih sporov in razprtij, pa so mu zaradi tega oblasti stopile na prste. Orožniki so se zanimali tudi za njegovo preroksko čudotvorno knjigo, pa so ugotovili, da je to navaden Meyerjev leksikon.

Celje

e Rdeči križ v Celju poziva žene in dekleta pa tudi moške, ki niso vojni obvezniki, da se prijavijo kot prostovoljno delovno osebje za primer potrebe. Pismene prijave naslovite na okrajni odbor Rdečega križa v Celju. Prijave naj obsegajo: ime in priimek, poklic, bivališče, rojstne podatke, pristojnost, predizobrazbo, za katero vrsto pomočnega dela se priglasi. Za samarijance in bolničarke ne velja ta poziv.

e Gledališki abonma za leto 1939-40 je razpis. Opozorja se občinstvo, da se za abonma čimprej prihlasi. Cene abonmaja so: Lože I. reda 1575 din, II. reda 1200 din, III. reda 1008 din, IV. reda 756 din. Sedeži v parterju od I. do III. vrste 252 din, IV. do VI. vrste 215 din, od VII. do IX. vrste 177 din. Galerijski sedeži: I. vrsta 126 din, II. in III. vrsta 101 din. Za to sezono so cene nekoliko zvišane, ker bodo abonenti deležni 10 predstav, in sicer 6 dramskih in 4 opernih oziroma operetnih. Nudi se tudi ugodnost, da se abonma lahko plača v obrokih (6).

e V visokih planinah bo poletna tujsko-prometna sezona zaključena s koncem septembra. Izletnikom je še vedno na razpolago Frišauf dom na Okrešlju, ki bo sicer odšel med teden zaprt, oskrbovan pa bo ob sobotah in nedeljah še ves oktober. Kočehov dom na Koroski in Aleksandrov dom v Logarski dolini sta že zaprta. Stalno pa so oskrbovane: Piskernikovo zavetišče v Logarski dolini, Mozirski koča na Golteh in Celjska koča nad Celjem. Izrabite lepe jesenske dni za izlete v planine!

e Pevska vaja Celjskega zborna za mešani zbor bo jutri, v ponedeljek, 25. septembra ob 8 zvečer. Vabljeni vsi! Dobrodošli tudi novi pevci in pevke, ki imajo veselje do petja!

e V počastitev spomina svojega strica pokojnega generala Adolfa Kilarja je darovala družina dr. Zdravko Kalanova 200 din Vincencijevi konferenci. Bog plačaj!

e Mestno kopališče je danes zaradi ustavitve loka zaprto.

e Zdravniško dežurno službo za člane OUZD ima danes dr. Cerin, Prešernova 1.

e Jutri v ponedeljek 25. t. m. bo izplačevanje odškodnin za zemljišča, ki so jih odstopili posestniki za regulacijo Savinje v III. etapi.

e Zaradi nujnih del na omrežju je mestna elektrarnica danes ukinila dobavo toka, in sicer za mesto od 8 do 11, za okolico od 8 do 16. V tem času je smatrali, da je omrežje pod napetostjo.

e Mestno poglavarstvo v Celju opozarja sadjarje in kmetovalce na novo zgrajeno sadno sušilnico v Medlogu pri Celju. Pogoji za sušenje se

V znamenju zračne zaščite

Končno vendar! Še lani in začetkom tekočega leta so — razen nekaj zasebnikov — samo še občinstvo in delavsko-zaščitni odbori delovali na izgradnji zračne zaščite. Sedaj pa moremo skoraj dnevno čitati v časopisju razne članke o problemih zaščite pred zračnimi napadi, in izšlo so tudi že prve brošure o tem. Ban. odbor za zaščito pred zračnimi napadi in njegovi pododbori, krajevni odbori in občine, združene inženirjev in arhitektov se živahno posvečujejo in delajo programe za izvedbo zračno-zaščitnih naprav. Samo v Ljubljani je priredila občina že dvoje zborovanj.

Iniciativo za novo, poživljeno delo so dala občinstva, pa tudi komite tehničnega dela v Ljubljani in posamezni strokovnjaki. In sedaj pišemo in razpravljamo. To je v redu. Dasi ne preti nobena vojna opasnost, nam nareka previdnost, da zaščitimo javne urade, premoženje in imovino prebivalstva že v mirnem času pred posledicami zračnih napadov.

Naloga, ki jih je treba rešiti, so ogromne. Ni le potrebna gradnja zaklonišč in rovov ter maskiranje objektov, treba je v obstoječih krajevnih odborih moštvo določeno za gradbeno-tehnično,

gasilsko ter za kemijsko in zdravstveno zaščito opremiti z vsemi še manjkajočimi potrebščinami in ga do dobra izvežbati za njegov posel. Dosedanja navodila uradom in prebivalstvu o ponašanju med letalskimi napadi se morajo še poglobiti, v splošnem pa ljudstvo podrobneje poučiti o pomenu in potrebi zračne zaščite. O vsem tem se vodi pri kralji. banskim upravi in pri krajevnih odborih za zračno zaščito računa ter so izdelani načrti za popolnitev zračno-zaščitnega dela.

Ako naj bo celokupno delo enotno in smotno, ga mora voditi določeno oblastvo. V ta namen obstoji pri kraljeviski banskim upravi poseben banovinski odbor s pododbori in je organiziran posebej pri upravnem oddelku odsek za zaščito pred zračnimi napadi, ki mu je poverjena evidenca vsega dela. V ostalem je delo po strokovnih vidikih razdeljeno na ustrezne oddelke kraljeviske banske uprave (splošni oddelki za izseljevanje, prosvetni oddelki za propagando, tehnični oddelki za gradbeno-tehnično stroko, oddelki za socialno politiko in narodno zdravje za kemijsko in sanitetno službo). Enako so okrajnim načelstvom in mestnim poglavarstvom kot prvostopnim upravnim oblastvom narasli važni zračno-zaščitni posli. Jasno je, da je možno vse to delo opraviti le ob sodelovanju vseh poklicanih javnih organov in raznih združenj, ki pridejo tu v poštev (gasilske organizacije, Rdeči križ, združenje inženirjev in arhitektov).

Kakor razvidno, je organov, ki naj delajo na izgradnji zračne zaščite, dovolj in je ustanovitev kakega novega organa nepotrebnost, ker gre le za to, kako naj se delo n. pr. pri mestnih gradbenih uradih in pri drugih oblastvih uspešno organizira.

Za izvedbo zračne zaščite je dalje potrebno poznavanje zakonitih predpisov. V tem pogledu se omenja uredba o zaščiti pred zračnimi napadi z dne 13. aprila t. l., Sl. l. št. 195/36 in pravilnik k tej uredbi, ki obsega 4 dele. Značilno je, da ti pravilniki ne obsegajo samo zakonitih določb, ampak tudi navodila za kemijsko, sanitetno, tehnično in drugo službo. Od teh pravilnikov sta dva že izšla, ostali pa bodo v kratkem izdani in službeno listu. Razen tega bodo vsi ti predpisi izšli v posebni založbi (tiskarne »Merkur«) kot ponatis iz »Službenega lista«, dotičnim brošuram pa bo pridjan vselej še poseben članek, ki bo nudil pojasnila in tolmačenje k določbam uredbe in pravilnikov.

Prvi zvezek te izdaje izide prihodnji teden in bo obsegal poleg uvoda, uredbe in navodila za njeno izvajanje še članek dr. Frana Ogrina »Organizacija in pristojnost organov po uredbi o zaščiti pred zračnimi napadi«.

Dosedaj izšlo brošure o zračni zaščiti pa so naslednje: dr. Mavrič Rus; dr. Justin Matej; inž. Stanko Dimnik »Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi« (založil komite tehničnega dela). Omeniti je tudi pravilnik »O bojnih strupih in prvi pomoči«, ki ga je izdala kot ponatis iz Službenega lista mestna občina ljubljanska ter brošuro inž. Glogje Mandrinota o zaščiti civilnega prebivalstva v bodočih vojnah. Vse te brošure so poceni.

Ustvarjenje zračne zaščite je torej na dobrem potu. Potrebno je samo skupno delo in preskrba potrebne denarja.

Plaznanilo!

Prevzel sem in na novo preuredil staro znano gostilno

pri „TURSKI MACKI“

V CELJU, GLEDALIŠKA ULICA 7

Priporočam prvovrstno in renomirano domačo kuhinjo. Topla in mrzla jedila so vedno na razpolago. / Specialitete: Krasna surova šunka, krasni teran, ovčji sir in vsaki čas tržatske triplje s parmezanom. Domače in dalmatinsko vino in razna domača žganja. / Prijazna soba ali salonček so raznim družtvom in proslavam vedno na razpolago. / Ob četrtkih in petkih morske ribe. / Sprejemam abonente. / Zahvaljujem se tudi vsem dosedanjim cenjenim gostom, ki so me posečali v Ljubljani pri Levu, ter se jim še v bodoče priporočam

FRANC ŠTOLFA

dobe pri upravi gospodarstva Mestnega zavetišča v Medlogu.

e Pri celjski borzi dela se je število brezposelnih od 10. t. m. dvignilo od 306 na 396. Delo dobe: 10 tesarjev, 4 hlapci, 1 pekovski pomočnik, 14 kuharic, 6 služkinj, 6 kmečkih dekel, 2 eobarci in ena vzgojiteljica ter natakarija.

e Današnji šport. Danes ob 10 dopoldne bo na Olimpijem igrišču v Gaberju drugorazredna prvenstvena tekma med SK Štormi in SK Jugoslavijo. Ob pol treh bo letom prvenstvena tekma mladina. SK Celje in SK Olimpa ob pol 4 pa podveziva prvenstvena tekma med SK Olimpiem in SK Hrastnikom.

Ptuj

Krožek Slovensko dijaške zveze (SDZ) na ptujski državni realni gimnaziji uprižori danes ob pol 4 popoldne v gostilniški dvorani Bračič v Novi vasi Molierovo komedijo »Scapinove zvijače«. Med odmori igra godba! Sedeži 8, 6 in 4 din, stojlišča 2 din. Prijatelji naše dijaške mladine, pridite in podprite jo pri njenem delu! Naši študentje vam bodo za obilen obisk zelo hvaležni!

e S palicami so napadli in namlatili neznanci 26 letnega hlapca Lešnika Stanka iz Svetine, občina Sv. Urban pri Ptuj. Ko se je zvečer vračal po cesti v Svetinicih proti domu, je planila nanj naenkrat večja skupina neznancev in ga pošteno namlatila s palicami in koli po vsem životu. Lešnik ima na več mestih hude poškodbe, tako da so ga morali prepeljati v ptujsko bolnišnico.

The English Club — Ptuj bo priredil po prvem prihodnjega meseca tri začetniške tečaje in sicer za mladino (učenci od 2. razreda ljudske šole naprej), za diake in za odrasle začetnike. Pri glasbe sprejema g. Bratkovič v prostorih »Posojilnice« na Slovenskem trgu. Posebno priporočamo poset začetniškega tečaja za odrasle gostilniškim, trgovskim in privatnim nameščencem Pouk angleščine bo na tak način, da ne bo bremenjeval tečajnikov, posebno pa ne učencev in dijakov. Pri glasite se v čim večjem številu!

Murska Sobota

Dva nova gasilska doma. V Veliki Polani je tamošnja gasilska četa postavila nov gasilski dom, ki je bil blagoslovljen na nedavni gasilski svečanosti, katere so se udeležile vse gasilske čete iz okolice. Slovenski obred blagoslovitve je opravil dekan g. Jerič iz Turnišča. Ob tej priliki je bil blagoslovljen tudi prenovljen križ na pokopališču. To nedeljo bo izročeno božjemu varstvu nov gasilski dom v murskoseboški župi, to je v obmejnih Prosenjakovcih. Svečanost bo dopoldne ob 10.

Nastop mladine FO in DK v Črensovcih je pokazal lep napredek prekmurske mladine v telesni vzgoji. Proste vaje, etafetni tek in nastop na orodju so bili vzorno izvedeni, kar je mladim telovadcem v čast.

Občni zbor DK je bil v nedeljo v dvorani društvene doma. Po poročilu o delu v preteklem letu je bil izvoljen nov odbor s predsednico Ano Frankovo iz Murske Sobotice.

Osebnost v. Za honorarnega veroučitelja brez honorarja je bil postavljen na gimnaziji kneza Kocjva v Murski Soboti salezijanski duhovnik g. Ivan Zajc.

Vsako leto več dijakov. V letošnjem šolskem letu se je vpisalo v našo gimnazijo 648 dijakov, med njimi 184 dijakin. V samoupravnem osmem razredu je 30 dijakov, tako da je skupno na naši gimnaziji 678 dijakov. Skupno ima zdaj soboška gimnazija 14 oddelkov, prvi in drugi razred po 3, šesti in sedmi razred imata samo en oddelki, ostali razredi pa po 2. V prvem razredu je v vsakem oddelku po 60 učencev.

Iz Julijske Krajine

Most čez Nadižo. Občina Breginj je začela graditi čez Nadižo most, ki bo vezal Logje in Robidišče. Z novim mostom, ki je skrajno potreben, bo zelo olajšan promet v tem predelu Kobariškega kota, zato se ga prebivalstvo zelo veseli.

Strela udarja. V bližini Komna sta pasla brat in sestra Joško in Nada Pipan domačih sedem glav živine. Nenadoma zavrsi nevihta in strela začne žvigati. Udarila je tudi na pašnik, kjer sta pasla Joško in Nada. Vseh sedem govedi in mala Nadiča z njimi je padlo po tleh, le Joško je ostal nedotaknjen in je zletel domov po pomoč. Ko so prihiteli domači, je Nadiča in pet živinčet bilo že zopet na nogah, dve kravi pa je strela ubila. V Vršah pri Cepovanu je strela udarila v neki hlev in usmrtila 2 govedi in nekaj

† Zupančev Pepi

Rajhenburg, 20. septembra.

»Ali cveto rože samo zato, da se osujejo in jih ni več? To sem se vprašal, ko sem v ponedeljek zvedel, da je Zupančev Pepi iz Rajhenburga v noči od nedelje na ponedeljek po šestdesetletni bolezni umrl v brežiški bolnišnici.

Na vseh naših polih, ki peljejo skozi življenje k Bogu, redko srečavamo mlade ljudi, ki z nami mislijo in čutijo. Redki so, vendar med njimi si bil gotovo Ti, Pepi! Ko niti Ti sam nisi vedel, sem prisluškoval Tvojemu zlatemu, mlademu, še nepokvarjenemu srcu, ki je bilo navdušeno za vse lepo in dobro. V duhu sem bral s Tvojega vedno nasmejanega obraza vse idealne načrte za bodočnost. Zalost je napolnila Tvojo nežno dušo, ko so Ti povedali, da boš moral zapustiti za nekaj dni ministriranje, telovadbo in svoje mlade tovariše ter oditi v bolnišnico zaradi zdravljenja.

In v bolnišnici: kako si komaj čakal obiskov domačih in sosedov in kako zelo si tudi v bolnišnici ljubil svoje najljubše prijatelje — knjige. S kakšno vneto s opravil razne pobožnost in kako hrepenenje si sprejemal Gospoda v belem kruhu. Čakal si, da ozdraviš in da pohišiš ministriranje pred Njen oltar, ki si jo tako ljubil... Čakal, da pohišiš zopet v krško meščansko šolo s trdnim

sklepom, da končаш letos četrti razred z odliko... Pa zvesta spremljevalka smrt je še stegovala svojo koščeno roko, da utrga evet, ki je komaj prišel cveteti, in ga presadi v nebeški vrt.

In ko so Te položili v belo krsto na Tvojem domu, si še čakal... čakal na z jesenskim cvetjem in asperagus obdanem mrtvaškem odru, čakal z nasmehom na obrazu, kot da Ti je Marija prišla nasproti... Konec je bilo trpljenja in bolesti, osula se je roža, komaj razcevala, in ni je bilo več.

Iz lin bazilike so se oglašili zvonovi Tebi na poslednjo pot. Čez polje je vel jesenski piš in vrhovi Bohorja so od časa do časa zažareli v svoji lepoti. Lep je bil Tvoj pogreb: štirje duhovniki so prepevali psalme in godba je igrala žalostinke. Spremlilo Te je učiteljsvo krško meščanske šole z g. ravnateljem in katehetom krškim g. župnikom ter Tvoji sošolci: 3. in 4. razred meščanske šole. Potrli so stopali v spredu Tvoji najžji tovariši mladeči in pred njimi zastopstvo slovenskih fantov v krojih ter s praporom. In potem dolga vrsta vseh, ki so Te imeli radi; Pepi, bilo jih je mnogo!

Ko so Te v beli hišici spustili v tesno jamo k Tvojemu rajnemu očetu, je deklški zbor meščanske šole pod vodstvom g. ravnatelja Vutkoviča zapel, da »součena nikdar več sem nazaj ne bot. Potem se je poslovil od Tebe, svojega ministranta, g. kaplan Ramšak. Menda ni bilo suhega očesa ob tem slovesu. Kako pristržno lepo Ti je govoril Tvoj sošolec iz Krškega! In še brat Viktor Zemljak v imenu fantovskega odseka ter Tvoj sosed g. upokojeni župnik Kalan, ki je tolažil Tvojo od bolesti skrušeno mamo.

Pepi, le spavaj, saj Ti je dobro, čeravno je tesen Tvoj novi dom. Pod rušo si nesel vse svoje skrivnosti, svoje načrte in svoje mlade upe. Godzovi Ti zdaj šumijo uspavanko in večnost Ti je odkrila vso svojo prelest... Počivaj mirno, blaga duša!

Redeljsko branje

SOVRAŽNIK

Ko je bil po priliki deset metrov od sovražnikove prednje straže, je Privat Mulhall ležal po dolgem, z desnim ušesom tesno pri tleh. Pritajane sape je prisluskoval. Vlekel je na uho, da bi ujel kako besedo, kašelj ali škrebjanje čevljev po zamrzli zemlji. Pa ni bilo nobenega glasu.

Mar so odšli?

Bilo je ob enajstih ponoči. Tod na tej bojni črti je bilo vse tiho. V daljavi so enolično in otožno revskali težki topovi. Tukaj je bilo vse mirno ko v grobu. Mesec ni bil vzel. Toda nebo ni bilo temno, le neprijazne sinje barve. Bile so zvezde. Tla so se mogla videti na daleč. Bila je huda zmrzal. Bajonetni kraj mrtvih mož so se svetlikali. Vee vprek nametane postave med črtama strelskih jarkov so bili mrtveci. Tege dne je bil tu boj.

Mulhalla so poslali ven, da odkrije, ali se je sovražnik umaknil a svoje bojne črte. Če se je, bodo opolnoči zasledili izpraznjene jarke. Mulhall naj, če more, privede s seboj živega ujetnika. Malo prej so videli nekoga, ki se je razgledoval iznad odmaknjenega stražnega rova, pred katerim je zdaj ležal Mulhall.

Zmeden od tiho je Mulhall začel pridrušeno kleti. Nehal je prisluskovati in se ozrl proti svoji bojni črti. Videl je motne obrise pred kratkim tu pa tam narejenih stražnih kotanj, vinkastih žičnih pregraj in kupov razrite zemlje. Mulhall je klel; čutil je besno sovraštvu do svojih častnikov. Tri leta je bil v bojni črti in nikoli na dopustu. V zadnjem je vedno prenašal le kazni za predrznost in neubogljivost. V bojni črti so ga zaradi njegovega divjega poguma izbrali za vsak nevaren opravek. Toda kakor hitro je prišel iz bojne črte, že je moral pred pribojnika, ker so ga zalotili umazanega na paradi, nenavzočnega, pijanega, ali ker je udaril kakega korporala.

Zleknen na tleh je Mulhall razvneto mislil na krivico, ki so mu jo delali. Prevejan samopašno je namenjen splaziti se nazaj v svojo bojno črto in ustreliti katerega od častnikov ali narednikov, ki ga je mrzil. V mislih je z veseljem ponavljal to dejanje, dokler ni zadete žrtve videl pasti, zviti se in obležati na miru. Potlej ga je v mislih prestrašilo grozeče kričanje; narednik je zavpil njegovo ime; uzrl je velikega podčastnika, ki mu je peto ob peto zravnan bral izpričane dokaze. Prava ploha vpitja, topotanja in strah zbujajočih besed. Zdelo se mu je, da neizmeren, neviden, nečloveški, iz stražnih besed zgrajen stroj ustvarja grozo, ki daje predstojnikom moč čezenj.

V primeri s tem je bilo tu zunaj prijetno.

Obrnil je glavo in spet pogledal proti sovražnikovi prednji straži. Mrznja se mu je zdaj usmerila v sovražnike. Njihove besede niso pomenile nič. Kadar koli jih je slišal, so se mu zdele podobne le pasjemu lajanju. Bal se sovražnikov ni in če je enega ali dva od njih ubil, mu je bila kaznen odpustena.

Nehal je misliti in pomaknil je spodnjo ustnico navzgor. Telo mu je odrevenelo. Pogladil je puškino zapiralo. Za strel pripravljeno puško na tesno v rokah, se je po levi strani počasi odriaval naprej. Odganjal se je z levo nogo. Prisluskoval je pazljivo. Vinkal je ko kača, po nekaj col na hip. Dal ni nobenega glasu. Bil je že na pol razdalje, ko je hipoma obetal. Nekaj je bil zaslislal. Nekdo je moral grieti skorjo trdega kruha, vojni prepečenec ali star zmrzel krušni kratec. Sovražnik. Tu spredaj, pet metrov proč, je bil sovražnik!

Varno se je zvrnil na trebuh in predejal puško predse. Zlagoma je otipal različne dele svoje opreme in orožja, da je videl, ali je vse v redu. Jekleno čelado si je potisnil globlje v čelo, da mu je obod varoval obraz. Nakrivljaj je hrbet, dokler ni bil na kolomih in kolenih. Vzpel se je na noge in roke. Dihaje natihooma skozi nos, se je vlekel dalje počasi kakor poprej in celo tiše. Prišel je do stražne kotanje in za okopom, za majhno vzboklino, obležal pri miru. Sovražnik je bil kakšen meter od njega. Sovražnik je žvečil skorjo in sopesl na glas.

Mulhall je zlagoma privzdignil desno koleno. Postavil je desno nogo na tla pod seboj. Uravnal je puško v desni roki. Levo roko je uprl v tla. Potlej je poškočil. Pogнал se je za naravnost v glavo moža, ki je bil v kotanji onstran. Toda ko je planil navzdol, je z nogo zadel ob nekaj trdega, izgubil puško in se zvrnil čez moža. Z glavo je udaril ob steno kotanje. Za epoznanje ga je omotilo. Vendar se je malone takoj pobral in etegnul roke, da prime sovražnika.

Trčenje je tudi sovražnika podrla na tla. Prav ta čas se je z rokami opiral in vzdigoval ob steni kotanje, usta in oči široko odprte od strahu in čudenja. V desnici je držal kos črnega kruha. Po ustnicah je imel krušne drobtine. Njegov obraz je bil le nekaj col od Mulhallova.

Mulhallu so se roke, ki jih je bil naogoneko etegnul, da se epopade s sovražnikom, nehote povešile. S prečudno prevejanostjo beba je Mulhall po bliskovito prestrežal, da je sovražnik veliko večji in močnejši ko on in da že skoraj vstaja. Mulhall je bil nasprotno še zvežen na tleh. Sovražnik se zdaj ni mogel ganiti, ker ga je bil omrtvil hipni strah. Toda če bi se ga Mulhall lotil, bi prav tieta groza storila, da bi se bojeval ko norec. Mulhall je to vedel in miroval. S svojim obrazom je posnemal sovražnikovega. Odprl je usta in razširil oči.

Opazovala sta se ko dva tuja otroka in ostala negibna. Njuni puški sta ležali druga vstric druge na dnu kotanje. Sovražnikova puška je bila naslonjena na steno jame, ko se je bil Mulhall spo-

taknil obnjo in izgubil svojo. Zdaj ni bil nobeden oborožen. Z obrazoma eta si bila tako blizu, da sta se elisala dihati.

Sovražnik je bil mlad fant, toda dorasel in zelo velik. Imel je rdeča in gladka lica in rdeče ustnice. Bil je trdnih in voljnih mišic. Mulhall je bil tršat, suh in žilav. Obraz je imel blede obrunkat. Gledal je ko podlasica. Povešeni plavi brki so se mu zavijali v usta. Primerjen a postavnim, mladim sovražnikom velikih udov in prožnih čvrstih mišic, je bil videti zaguljen, grd, grbast in izžet od vojne.

Navzlec kakor od groze bebasto odprtim ustom je Mulhall še naprej zverinsko in mirno prežal na priloznost, da prime sovražnika. Ko bi le mogel doseči puško, izmotati sekirico ali izveleci bodalo! Toda saj mora upleniti tega fanta živega! Vleči ga mora nazaj po zmrzlih tleh, za zatilnik, zbadajoč ga z bajonetom!

V tistem je sovražnik storil nekaj čudnega, kar je Mulhalla čisto zmešalo. Najprej se je sovražniku obraz zjasnil v nasmeh. Nato se je zamejal na več grlo, da je pokazal zdrave in bele zobe, ki so se zdeli ko zobje zamorca. Smejal se je z nizkim, grlenim glasom. Medtem je imel oči še vedno razširjene in polne groze. Potlej je počasi, sunkovito in krčevito dvigal roko s kruhom, dokler ni bila skorja pred Mulhallovim obrazom. Tedaj se mu je obraz vnovič zresnil in izraz spremeni.

Strah v njegovih očeh je popustil. Postale so krotke in prijazne. Ustne so mu strepetale. Potlej se mu je streslo vse telo. Kretajoč z rokami in rameni, je Mulhallu vneto pontujal kruh. Premikal je ustne in nekaj grulil, česar Mulhall ni razumel. Drugekrat se je Mulhallu to govorjenje vedno elisalo ko pasje lajanje. Tokrat je zvenelo drugače.

Mulhall se je zmedel, bilo ga je eram. Nagrbantil je čelo. Sprva se je jezil na sovražnika,

ker je zbudil v njem dolgo zagrebano čustvo človeške dobrotljivosti. Potlej je postal nezaupljiv. Ali je kruh zastrupljen? Ne. Sovražnik ga je sam jedel. Nato se mu je iznenada zahotelo zjokati se. Pomislil je na živinsko zakrknjenost in okrutnost svojih tovarišev in predstojnikov in se sam sebi hudo zasmilil. Mulhalla so vsi zaničevali. V lesenjači ni nihče maral imeti odeje z njimi naspol. Čaja je dobil vedno zadnje kaplje. V kantini so se odmikali od njega. Kadar je bil privezan na kolo poljske kuhinje, so ga fantje iz navade erotili in kričali vanj: »Ali te prijemljejo, Mull?« S solzami v očeh je Mulhall kanil ugrizniti roko, ki mu je pomajjala kruh. Zakrivila je, da se je vsa strahotna beda njegovega bitja zvrhala. Oropala ga je edine tolažbe, sovraštvu do nekoga, ki mu je mogel storiti hudo, ne da bi bil kaznovan.

Bil je že na tem, da mu izbije kruh iz rok, ko ga je posvarila naogoneka zvijačnost. Torej je vzel kruh. Negotovo je šaril z njim. Potlej ga je zmašil v žep svoje suknje. Sovražnik se je razveselil in venomer brbljaje začel spet kazati z rokami.

Iznenada je sovražnik nehal brbljati. Oba eta se umirila in se opazovala. Njuna obraza sta postala spet nezaupljiva. Z očmi eta si merila tuji postavi. V obraza se jima je začrtala mrznja. Roke so se jima nemirno pregibale.

Mulhalla je sovražnikovo vedenje malce zmedlo in začel se je bati. Določno se je zavedel njegove velike postave. Zategadelj je začel sovražnika posnemati in gruliti ko oni. Prišel je za rokav in blebetal: »Hu. Ju. Uh. Uh.« Potlej je cesal pret, ki si ga je bil vtaknil v usta. Nato je naglo pokimal. S sumnjo v očeh ga je sovražnik začudeno gledal.

Mulhall si je snel jekleno čelado. V čeladi je bila zmečkana cigareta. Vzel jo je iz nje in dal sovražniku.

Sovražniku se je obraz spet uvedril. Prevzela ga je ginjenost. Vzel je cigareto in nato poljubil Mulhallovo roko.

Tedaj se je Mulhall popolnoma podal temu nenavadnemu novemu čustvu človeške ljubezni in dobrote. Če bi ne bil po svoji naravi nepristopen, bi sovražniku vrnil poljub. Ne da bi ga bil poljubil, se je smehljaj ko erečen otrok in v glavi se mu je vrtelo. Neslišno je nekaj momljaj. Segel je sovražniku v roko in mu jo trikrat stisnil. Celo minuto sta oba molče sedela in zmaknjena strmela drug v drugega. To minuto eta se ljubila, kakor svetniki ljubijo Boga, ali kakor se ljubijo mladi ljudje ob prvem razodetju svojege vznečenega nagnjenja. S tihega in strašnega, a trupli potrošenega bojišča ju je vneslo v tiste sanje, v katerih življenje ekoraja doseže ekrivnost večne lepote.

Topoveko bobneje ju je splasil iz zanosca. Posamezn top je zagrmel čisto blizu, nekje v ozadiju katerega človek pobesni. Bila je neznane oblike. Podobna je bila krogli. Po njej so bili belkasti lasje. Bila je mrzka, tuja, staraeta, znamenje živali. Ko jo je Mulhall zagledal, se mu je kri zasirila. V glavi zadaj za čelom mu je začelo pojče zveneti. Spet ga je pograbi obupna besnost in mu prenapela čustva.

sovražnikovih bojnih črt. Nad glavama eta elisala brentati granato, ki je priletela od daleč.

Sovražnikov vojak je osupnil. Obraz se mu je pomračil. Usedel se je na pete in segel Mulhallu v roko. Čvrsto je stiskal Mulhallovo roko in nekaj grulil.

Tudi Mulhall se je prebudil, toda kasneje. Duša se mu je bila globoko zatopila v prečrčno sanjarjenje človeške ljubezni, njemu tolikanj odtujene. Kakor bolnik, ki se zbudi iz težkega spanja, je ogledoval sovražnikov obraz in iskal pomen spremembe, ki jo je bilo povzročilo topoveko bobnenje. Tedaj se je zbudila v njem zvijačnost. Ali je bilo tieta kako znamenje?

Ne da bi bil obraz predrugačil, se je spet pozivil.

Sovražnik je še grulil. Zlezel je na dno kotanje in pobral svojo puško. Mulhall se je mučil med željo svoje zvijačnosti zadaviti sovražnika, dokler mu je kazal hrbet, in ekoraj letovetno željo objeti sovražnika in prositi ga, naj ostane. Zela zvijačnosti se je v tem boju obletela, in Mulhall se je čutil zelo osamljenega in neerečnega, kakor da bo moral izgubiti nekoga, ki ga je ljubil vse življenje. Zategadelj je krotkih oči opazoval nasprotnika in ostal negiben. In vendar ga je čez vse jezilo, ker ni mogel sovražnika črtiti in zadušiti.

Ko je pobral puško, je sovražnik postal in se ozrl v zmečkano cigareto, ki jo je še držal v roki. Potlej se je zamejal in začel nezmerno mahati z rokami. Poljubil je cigareto. Dajal je čudne glasove in obraz mu je žarel od veselja in prijateljstva. Nato je položil puško na tla in pokazal v Mulhallovo čelado, potem pa v svojo. Smejal se je. Seel si je čelado, ki je bila drugače oblikovana ko Mulhallova.

Ta hip se je Mulhall eljno zdrznil. Odrevenel je. Spet se je povrnila vsa njegova zaguljenost in divjoet. Sovražnik mu je nastavil glavo. Kakor hitro jo je Mulhall zagledal, ga je premoglo poželenje po krvi, kakor da je sovražnik žival, ki jo je pričakal, da jo ugonobi. Sovražnikova razkrita glava je blaznila njegove čute ko mamilo, od

Dvajset mož pa en top Iz San Marina najbolj čudne države v Evropi

San Marino je najbolj čudna in hkrati najbolj svojska evropska republika. Več, že prepelelih trdnjav, ki se dvigajo na 800 m visokem Monte Titano, in ki se od njih zlasti trije, s srebrnim perjem olajšani stolpi blestijo daleč ven v deželo, tvorijo znak te države, ki je jako slična škatlji z igračkami. Prekrasen razgled v daljave se ti nujno od tod preko širne Padove nižine. Prav zadaj se svetlikajo sinji Jalovi Jadranskega morja v razpotegneno obalo Riccione in Riminija. V jasnih dneh, preden zaide sonce, so visoko tam na severu vidni celo stetni rožasto in vijoličasto blesteči se obronki Dolomitov.

San Marino ima za seboj 1600 letno preteklost. Takrat se je dalmatinski menih sveti Marino (od tod San Marino) odpravil na razdrle čeri gore (monte) Titano, kjer se je naselil. Brez dvoma se mu še sanjalo ni, da bo čez nekaj stoletij njegovo puščavniško gnezdo postala država posebnost vrste v Evropi. V dobi stoletij je nastala tu majhna naselbina, ki si je iz nje razvila slednjič država v miniaturi. Francoska revolucija je šla precej brez sledi mimo tega svobodnega gorskega gnezda. San Marino se je pač zapletlo v boje garibalincev, vendar je republika ohranila svojo samostojnost. Po konvencijah iz leta 1862, ki so jih odslej še večkrat prenovili in jim dostavili dodatke, se je ta gorska republika postavila v varstvo italijanskega kralja, kar je še do današnjih dni.

»Svət šestdesetih« in oba predsednika vodita usodo male države, ki ima približno 14.000 prebivalcev. V glavnem mestu istega imena prebiva 2000 ljudi. Vsi so kolikor toliko v sorodu in skrbno pazijo, da ne pridejo priseljenci mednje. Seveda ima San Marino tudi oboroženo silo, ki je pa seveda, kot vsa država, posebna majhna. Vsebuje — reči in piši — dvajset vojščakov! Iz dvajsetih vojakov torej, vstevši častnike, sestoji »armada« San Marina, ki se je pa vendarle udeležila bivše svetovne vojne. Ob koncu vojne eta bila v seznamu mrtvih zapisana 2 San Marince! Ta dva vojaka eta še zdaj v časti. — Vojaki so sami krepki, zdravi ljudje, ki imajo svojo posebno »marinško« uniformo; pokriti so s tako zvanim »Wagnerjevim baretom«. Celo majhen top ima San Marino. Majhen je ta topič, ki počiva v mirnih časih v ropotarnici. Le kadar je volitev predsednika ali sicer kaka slavnost, potegnejo topič iz skrinjalice in začno streljati z njim, da je veselje.

Tujec je v San Marinu najbolj presenečen po tem, da se more z avtom po krasnih septentih pripeljati prav do vhoda palače predsednika, torej mu ni treba prevoziti vsega hriba. Čez majhen most, ki ima na meji tablo z napisom republike, vodi cesta v mesto. Noben omejni orožnik te ne ustavi, niti karinik te ne nadleguje, noben arepo zroč kriminalni uradnik ti ne vtika nosu v potni list. Nihče te ne ovira, meni nič tebi nič stopiš v eno od najbolj čudnih mest v Evropi. Najbolj te osupne seveda to, da v San Marinu ni ne davkov ne carine ne trošarine in eploh nobenih dajatev.

Takoj te iznenadijo izredno lepe, zares negovane in čiste ceste in ulice. Vlada palača je naravnost ožalšana, ko iz škatlce vzeta zgradba s stolpom in uro na zvončkanje. Seveda ima tudi ta zgradba nazobčane vrhe in razne loke, vijuge, vdolbine in gotoka okna. Bazilika, ki počiva v njej, trupo svetega Marina, je prav tako svojska, kot so vsa druga poslopja v mestecu. Seveda imajo tudi državno kaznilnico, le da je malokdaj kak jetnik v njej. Marince si svoje spore pobotajo sami s seboj, in sicer — a pestmi.

San Marino je dežela loveev na znamke. Kdor pride v San Marino, si nakupi znamke ali piše razglednice in pisma, le da more nalepiti čim več znamk iz San Marina, da so znanci doma čim bolj nevoščljivi. Te znamke so namreč krasota svoje vrste, in marsikaka velika država bi si jih morala vzeti za zgled. Iz izkupitve za znamke dobiva država kaj lepe dohodke na leto, saj morajo biti državni izdatki na kakšen način vendarle kriti.

Marinčan živi prav lepo brez skrbi blavendan. Opravlja svoje pose, leko delov, tjavt in se lahko preživlja. Nikomur ni podložen, vsi so drug drugemu enaki, pa bodi pastir ali bogat mešan. Kar se dogaja krog njega, to izve iz ust svojih obiskov ali pa vsake 14 dni z lista »Il popolo San Marino«. Kakšno ljubko, priščrno gorsko gnezdo ti je tale San Marino!

ZOLNI KAMENČKI

Znani SALVAT CAJ proti zolnim kamenčkom in bolečinam zolnega mehurja se dobiva pri glavnem zastopniku: **Apoteka Sv. Ivana, Zagreb, Kapitul II.** Prospekte o zdravljenju pošiljamo zastonj.

O. R. S. Br. 27870-1936. Rn. 3487.

Grobnice in spomenike

kamnoseško stavbna, cerkvena dela izvršuje po nizkih cenah

francosko kiparsko podjetje

Franjo Kunovar

pokopališče Sv. Križ-Ljubljana telefon 49-09

Kurenčkova Neška ma tud beseda

Zdej en čas du-
bivam skori veak dan
kašen pisem. Učeseh
pa tud pu dva, al pa
še pu več. Če b tla
jest na usak pisem
udguvarjat, b nucala
ta narven ene dva
tajnika, pa še tedva
b mogla čez ura de-
lat. Seveda, tu m pa
pr teh slabeh časeh
na nese. Sej sem že
mojga muža prusila,
de b m pumaču pr te
reč, ke ma tku lep
čas tkula zvečer, ke
je frej. Ta mrcina m
je pa sam figa ke
pud nuse pumulu, pa
m reku, de se u babje čenče neče mešat. Nej kar
sama use tu upravem, on gre pa rajši kam na ka-
šen ferkelček, ke se mu velik bl prleže, koker pa
pisajne. Vite, takla je moj dedec. Noja, pa sej
sa mende usi glih. Usak holt rajš glaš, seveda če
ni prazen, u roka prime, koker pa štilček. Tu se
pa tku zastop, de jest tud nimam časa, de b ceu
dan za miza sedela, pa pisala. Marke pa tud pre-
cej kuštaja. Zatu nej m častite dame nekar na
zamerja, če na dubeja ud mene nekol nubenga
tulk dela, de se še usekent nimam časa, de sem
slučajen nahodna. Znablu a tud na morem nekol
vorenj puštihat, koker a jih druge dame, ke maja
kar pu dve al pa tri služkinje na razpulgajne.
Ja, tu je en križ. Nubeden m na bo veruje, de
sem taka reuca. Puseben pa še tekat, keder mo-
rem tud kuhna puribat in pa vokne pumit, ke m
jih ta salabolsk pošten derekceon usak dan pu-
packa s tietem ametni, ke jih strešaja glih pud
našem voknem u ena kar udprta jama. Seveda,
pol jih pa kašna sapca na naše vokna prenese.
Zdej nej pa eden reče, de nisem pumiljavna ured-
na. Če b jest vedla pred, preden sem bla tku na-
umna, de sem se umužila, b jest dedce fige pu-
kazala. Al ni velik bl lušten, de b en člouk le-
dek in pa frej? Al miselte, de b se jest kerkat
umužila, če b moj ženem tku za mana na tišu in
se m prilzovu. Uesorte m je ublebovu, če ga uza-
mem. Večkat m je še clu reku, de me bo na ru-
kah nosu. Če je zdej kerkat na negava ubluba
epounem, m pa ajnfos prau, de sem že predebela.
Pa ustane use pu ta starem. Ja, tku m je pa ta
mrcina na srce pihu, de sa se m nazadne reze za-
čel eline cedit pu zakone. Zdej pa mam. Oh, če
bom jest še kerkat na svet pršla, na bom nekol
več tku zarukana, de b še šla umužit. Se milju-
nerja b na marala, ke tak sa pa še elabši. Tak
sam nuse prou u luft vihaja, dela se pa nubenga
na pupimeja.

Nu, pa kua vam bom zdejla tle jamrala? Zdej
je že prepozno. Kar je tu je. Zdej vam bom rajš
en pisem prebrala, ke sem ga pred ene par dne-
vem ud ene gespe dubila. Glih tkula m je pisala:

»Dražestna geopa Neška Kurenčkova!
Nekar m na zamerte, de vas nadlegujem z
ene par vreticam. Vi na verjamete kuku jest usa-
ka nedela tešku čakam na »Sluvenca«, ke mate
tud v beseda. Sej nē na rečem, učeseh tud
Gustl kašna pametna pugnunta, ampak bi mal
kerkat. Nemu greja mende use druge muhe pu
glau. Ampak tega mu na emete puvedat, de na
bo hud name. Vi, dražestna geopa, ete pa tku
brihten, de b biu prou gvišen marekšen diplu-
mat rad v vaš kož. Lde prauja, de b mu tud vaša
glava večkat prou pršla. Verjamete, de se jest
usaka ta druga nedela, ke mate v beseda, že ub
petch zjutri iz pujette skubacam in letim s ta
trečga štuka u sam sraju pu štenjah dol u veža
pugledat, če je raznašalka že »Sluvenca« pud
veznem uratnem not purinla. Če ga se ni, pa zle-
zem epet nazaj gor u pojella in se še mal nazaj
uležem. Učeseh morem tu kar pu trikrat pumuvit,
preden dubim »Sluvenca« u roka. Veste, de tu ni
špae. Hedu naroden je tu, ampak ni nē za puma-
gat. Ene parkat sem že tista raznašalka uzmer-
jala, zakua m ga tku pozen prnese. Pa veste kua
m je rekla? Rekla m je, de nej ji en motocikel
kupem, pa bo »Sluvenca« pred pr men. Dokler
ga bo mogla pa kar h nočam pu hišah raznašat,
de b na more pred prnest, ke na zna cuprat.
Glih tkula m je rekla. Ke ji pa jest že zatu na
morem motocikla kupet, ke sem preveč švoh pr
kas, ji pa na morem pumačat. Lepu vas prosem,
sej še za naručnina »Sluvenca« kumi usak mesec
tieteh par ficku ekp spraud, de ga pušten in to-
čen plačujem, kuku ji pa morem pol še motocikel
kepvat. Tu ja nisa mačkene souze. Zatu b vas
jest, dražestna geopa, prou lepu prusila, če b pr
upravi »Sluvenca« pr kašen prložnaet predlagal,
de nej b uprava raznašalkam motocikle kepila,
de b jim šlu bli hiter izpud rok. Sej eami veste, de
sa raznašalka velike reuce, ke morja prec zjutri
na teše ukul pu bel lbulan letat in »Sluvenca« pu
hišah raznašat. Ene par krajcerju b že tud jest
dala rada zraven, sam de b m na blu treba za-
stojte že ub peteh zjutri u sam sraju iz ta trečga
štuka dol u veža letat. Enkat se znam še preha-
dit, pol bote pa mel.

Z udičnim epuštjavnam

Pudpis nečitliu.

Sej sem dubila še velik drugeh piemu, ampak
sa tak, de jih na morte probčt. Te piema bom pr
prložnost puslala u Maribor, de jih bo »Toti list-
probčt«, če mu na boja preveč dostojen.

Zdej vam morem pa še prou hiter neki pu-
vedat, de na puzabem. Veste, jest mam punavad
zmeri tulc eneh reči u glau, de pridem večkat u
velika zadrega, ke na vem, kam b use tu spraula.
Tu je že reč, de nosem s eaba zmeri ena precej
velika toška, ampak tiet, ke ma člouk u glau, na
morem spraut u toška, ke toška putrebujem za
druge reči, ke m večkat bi prou prideja, koker
pa tiet, ke jih mam u glau.

Veste, te dni enkat sem tla jit epet kar na-
raunaet pu Starmu trge ke preke Suštarskem
most. Zdej zadne čase sem hudila raj ub lbulan
mem etarinariju, ke je biu hudnik na Starem trge
tku razrukumauhan, de se nisem upala jit pu nem,
ke na znam plavat. Kumi pridem ke tu tiet stare
hiše, ke je bla soje čase krvava rihta not, pa že
zagledam, de je tiet hudnik že tku lepu puštman,
koker je biu soje čase. Kar vesela sem bla, ke
sem tu vidla. Sej še ni doug, ke b na tietu hud-
niku u en kotl hmal en utrok utonu. Če b na pr-
šou k ereč glih tekat en pulcaj tam mem in na
putegnu tietga utroka hiter ven iz kotle, pa b biu
ta reuček utonu. Seer mama u našem konc pre-

Jesenska pesem naših goric

Z modrega neba sije toplo jesensko sonce in
lije na zemljo rumene žarke. Zrak je postal mi-
lejši, božajoč. Vsa pokrajina je, kot bi se priprav-
ljala na velik praznik. Bele cerkvice se bleste
raz gričkov kakor svetli biseri. Jesen prihaja in
z njo veselje, čas pridelkov, ki jih bodo pridne
roke spravljale kmalu pod domači krov.

Ta letni čas je nekaj nadvse lepega za šta-
jerske vinske gorice, saj one zaslanjajo v pre-
lestni lepoti.

Najlepše je sedaj v času pridelkov, v času
zlate kapljice tod: v sosedstvu belih cerkvic, hra-
mov, kleti, viničarij in zidanic, ki se svetlikajo v
prozornem lepoti daleč naokoli. Človeka obide neka
svečana čustvenost in od radosti mu živahno udar-
ja srce. Doli niže v vinogradih pa zori rujno vince,
rumeno kot čisto zlato... Hranijo ga polni, košati
grozdi vseh barv.

Bližajoči se jeseni zabrne prvi v pozdrav klo-
potci — stražarji zorečega grozja na slemenih
vinogradov. Svojim gospodarjem ga varujejo pred
rjavimi in črnimi krilatimi požrešneži. Nekateri
stražijo zamolklo in počasneje, drugi glasno udar-
jajo in ropotajo, tretji pa brne in kriče v dolgih,
neprekinjenih taktih. Fantje kar tekmujejo, ka-
teri bo postavil večjega, saj je jesen njihova, čas
njihove pesmi.

Včasih posamežno, takrat pa, ko potegne čez
skoraj od vina dišeče holmce veter, mogočno v
združenem zboru klopotačjo slave zlato jesen, ki
je za slovenskega vinogradnika in kmeta najlepši
in najvažnejši letni čas.

Ko klopotačje za nekaj trenutkov utihne, se
kljunasti tatovi mahoma prikradejo iz gozdov med
najbližje trsove; naglo pa jo uberejo nazaj, kadar
jezno zagrmje. Tako se drug iz drugega norčujejo.
Ponoči pa tu in tam pade kak strel v straži krače-
nim kljunšem.

Ob tej poeziji so štajerske vinske gorice ne-
kak skrivnostnega ob svojem velkem bogastvu.
Vsa njihova pestrost pa je posvetilna molitev pa-
tronoma jesenskega časa: svetemu Urbanu, pa-
tronu vinskih goric, in svetemu Martinu, priljub-
ljenemu svetniku zlate kapljice. Oba prebivata v
cerkvi vrh holma nedaleč nad zadnjim vinogradom.

V tem nežnem objemu z jesensko narodo pri-
pravljajo »prečec« — stiskalnice, ki bodo trdo sti-
skala sladke, zmlete jagode, terjajoč za svojega
gospodarja slehernno kapljico. Čisti, pometa pro-
store in umiva posodo: brente, škafe, košare in
sode, da bo sladki mošt čist in vince užito. V
nobenih špranjah ne sme biti prahu, vsaka posoda
bo služila gospodarju.

Kadar pride čas trgatve, tedaj gospodar odide

zgodaj h »goric« in še enkrat pregleda, ali je vse
pripravljeno. Za njim prispejo trgači in prično
najprej pod trsem spodbirati jagode, nato pa
»bratic«; tedaj živahnost v štajerskih vinskih go-
ricah doseže svoj višek. Vinogradi postanejo po-
zorišče največje živahnosti in veselja. Prepevanje
veselih trgačev se razlega od gorice do gorice,
od hriba do hriba. Razgibana jesenska idila ob
trgatvi ne najde primera — posebno še tedaj ne,
ako je pridelek resnično bogat.

Tedaj prinašajo nosači brente za brente slad-
kega grozja v prešo, sipajoč ga v veliko kad.
Dva meljeta grozje z dvovalčnim strojem, go-
spodar pa skoraj nima časa povsod izvažati vse
leto težko pričakovani sad. Ko »prešnič« koš na-
polnijo, ga pokrijejo ter naravnajo kladu. Ne-
usmiljeno pritiska, da se vreteno zajoče nad lepim
grozjem, ki ga ni več. Curkoma lije mošt iz ko-
ševih špranj v cev, odkoder steče v klet v po-
sebnost za to pripravljeno posodo. Potem ga na-
takajo v sode, ki jih previdno zakrijejo, ko so
polni, da bo mošt lahko vrel.

Pozno tja v noč stiska klada in joče vreteno;
mošt šumi in se peni. V preši in zunaj nje pa
veseli trgači slave praznik trgatve, najlepši čas
v naših vinskih goricah.

Ko je vse obrano, fantje snamejo klopote in
jih shranijo do druge jeseni. Otroci pa se dan za
dnem še preganjajo križem po vinogradih na »po-
berkovanec« — obirajo namreč grozje, ki ga je
tu in tam kateri izmed preveč razposajenih trga-
čev pozabil na trti.

Sele, kadar orumeni listje na trsu in ga veter
prične raznašati po okolici, premine vesela raz-
posajenost, trajajoča polovico jeseni. Nad vinske
gorice leže tiha spokojnost iz katere se bo pri-
hodnje leto porodilo novo življenje.

Jesen je tudi čas sadonosnikov.
Drevesa se čisto blaste od brežtevinskih plo-
dov: jabolk in hrušk. Veje se klanjajo pod težo
sladkega bremena, kakor bi se zahvaljevala Bogu
za obilni dar.

Neizmerno bogastvo daje s sadjem naroda
pridnemu slovenskemu kmetovalcu. Ded starina,
ki je drevje vsadil, cepil, čakal in ni dočkal
sadu, je imel prav, ko je uredil sadonosnik. Vnuki
in pravnuki sedaj proslavljajo njegovo delo, saj
je tako lepo poskrbel za potomce. Na svoji zem-
ljici dedni se vesele sadov njegovega dela, časte
žuljave njihove roke.

Res: v klopotačjih zborih, trgatvi in sadnem
blagoslovu se odraža pesem naših goric, pe-
sem zahvale, pa tudi poezija prošnje za prihod-
njost.

(France Crnc.)

Lov s sulicami

Pri iskanju bajeslovnih divjih konj, ki baje
živijo po oddaljenih pokrajinah ob obeh rekah
Koloni in Omolonu v Sibiriji, sva s prijateljem
naletela na taborišče ondodnih domačinov Lamu-
tov, ki se je raztezalo s svojimi nepremišljenimi,
usnatimi šotori vzdolž Omolona. Sklenila sva, da
ostanemo tu nekaj tednov, da bi odondod odhajala
na svoje lovske in raziskovalne pohode. Pri tem
pa sva bila priča takemu lamutskemu načinu
lova na severne jelene, da še zdaj le z grozo
pomisliva nanj.

Crede severnih jelenov, ki od pozne jeseni
do konca pomladi romajo po neskončni tajgi ob
gorenjem teku Koloni in Indiginke, se v začetku
poletja odpravijo na sever, v hribovski svet Sta-
novoja, in še dalje, v neizmerno daljave pustini-
skih severnih tundar, da bi se tako izognili ne-
skončni nadlegi komarjev, ki spreminjajo poletno
tajgo v pravi pravcati pekel. Ko pa se začenja
jesen, ki s svojimi mrzlimi nočmi pokonča to nad-
logo, se prične povratno romanje severnih jele-
nov v njih staro gozdno domovino. To jesensko
romanje se vrši po tisočletnih potih, in kraj teh
pradavnih potov jih pričakujejo domačinski lovci
Tunguzi, Lamuti, Korjaki in Jukagirci.

Ze poprej sva s prijateljem večkrat slišala
praviti o tem romanju severnih jelenov v po-
ročju Omolona. Vendar nista dosti verjela bese-
dam Lamutov, zlasti še, ker nista bila željna
jelenov, pač pa sva imela v mislih le divje konje,
za katerimi pa niti sledi nista nikjer našla, če-
prav so nama Tunguzi govorili o njih, da imajo
ti konji dolgo, sivobelo dlako in izredno okusno
meso, kar je navzlic vsemu pomenilo, da jih
vendarle poznajo. Medtem ko sva kolovratila po
divjini ob reki navzgor in navzdol, sva videla,
da so imeli Lamuti že pripravljene sulice za lov
na jelene; opazila sva tudi njihove lahke čol-
ne, ki so jih poskrili na bregu med vrbovje v
dveh, medsebojno oddaljenih skupinah. Nato sta
dva lamutska lovca, ogleduha, odšla iz taborišča,
da bi o pravem času napovedala prihod jelenjih
čred. Od tega dne dalje je bilo v taborišču epet
mimo. Kakor običajno, so ženske v svojih velikih

kožlih kuhale salamāt, nekakšen močnik iz moke
in raztopljenega, presnega masla iz jelenjega mle-
ka, in kakor sicer, smo jedli brusnice in ribe in
smetano z mazgo iz borovnice, a lovci so epet
bojevali na lov na neverice, zajce in lisice, ali
pa so lovili rbe.

Nekega dne sva se s prijateljem vračala s
tridnevnega pohoda po okolici. Izpod sivga ne-
ba je mežljal dežek v tankih curkih. Tajga je
bila še bolj otožna in žalostna in kakor zasol-
zena. Tedajci sva zaslišala divje kričanje in

vzklikanje. Bila sva še pol ure oddaljena od
taborišča in vprav pred nama je bil velik ovinek
reke. Z onstran reke se je glasilo hrumenje. Vse
taborišče, moški, ženske in otroci, je bilo na
nogh.

Jeleniče je vzkliknil tovariš. »Brž!« in že
je stekel naprej.

Ze čez nekaj minut sva bila na bregu reke.
Nekako tri sto korakov pred nama so švigali po
vodah štirje lamutski čolni sem in tja, v slehern-
nem pa je zadaj veslal po en čolnar z dvema
vesloma. Spredaj v čolnu pa je stal lovec, držeč
v desnici sulico, ki je z njo suval v vodo. Ondi
je plaval jelenja čreda. Kakor gost, nizek in
mnogovečnat gozd je molelo rogovje jelenov iz
vode.

Na stotine jelenov je bilo — to sva zapa-
zila na prvi pogled. Hrbet zraven hrbita — po
deset, dvajset drug poleg drugega so plavali

TEHNIKA

Ležaji iz umetne smole

Zadnja leta se z vedno večjim uspehom
uvajajo v tehnično uporabo najrazličnejše neko-
vinske snovi. Poznamo bakelit, ki je v elektro-
tehniko in marsikakem pogledu izpodrinil por-
celan in ki se uporablja tudi za izdelavo ne-
številnih predmetov za vsakdanjo uporabo. Ba-
keliit se seveda za izdelavo strojnih delov, ki so
količkej obremenjeni, premalo trden material.
Pač pa so začeli za strojne dele uporabljati iz-
delke iz različnih umetnih smol, ki so pod pri-
mernim pritiskom in pod primerno temperaturo
zlepljene s posebnimi tkaninami v celoto. Taki
izdelki so zelo pripravi posebnost tam, kjer se
rabi veliko število natančno izdelanih kosov.

Izdelki iz umetnih smol se izdelujejo v po-
sebnih stiskalnicah, v natančnih pocinkanih mo-
delih. Izdelava je tako točna, da odpade vsako
obdelovanje pri sestavljanju kosov v celoto. Iz-
delki iz umetnih smol ki v marsikaterem po-
gledu bolje služijo kakor pa kovina in so tudi
cenejši, če se izdelujejo v dovolj velikem številu.
Imajo pa to slabo lastnost, da jih majhne tovarne
in majhni obrati sami ne morejo izdelovati.

Kot uspelo novost pri uporabi umetne smole
so se pokazale zlasti blazinice za ležaje. Ležaji
strojev, ki so morali prenašati velike sile, n. pr.
pri valjarjih, drobilcih kamenja, vagonih, dviga-
lih, žerjavih, obdelovalnih strojih, tekstilnih stro-
jih itd. se izdelujejo tako, da počiva ležaj na
posebni blazinici, ki je izdelana iz primerno od-
pornega materiala. Poleg trdnosti so posebno
važne tiste lastnosti materiala, ki omogočajo do-
bro mazanje in ki preprečujejo, da bi se tečaj
v ležaju zajedel. Zato se blazinice ležajev na
notranji strani zalijejo s primerno kovinsko zli-
tino, ki ji pravijo kompozicija. Kadar je notranja
stran blazinice ležaja izrabljena, se kompozicija
v vročini raztopi in v ležaju se vlije nova zlitina.
V zadnjih letih pa so za blazinice ležajev začeli
uporabljati namesto kompozicije neko snov, na-
pravljeno iz umetnih smol, ki prihaja na trg pod
imenom novoteks. Ležaji se z novoteksom
ne morejo zalivati tako kakor se zalijejo s kom-
pozicijo, kadar so izrabljeni, pač pa se dobiva
novoteks v obliki cevi vseh mogočih dimenzij.
Cev se prereže v smeri vzdolžne osi in se vlije
v blazinico ležaja tako, da pokrije os z obeh
strani. Izkušnje z novim materialom so v marsi-
čem pokazale njegovo prednost. Pokazalo se je,
da je trenje v ležajih iz novoteksa zaradi bolj-
šega mazanja, ki ga omogoča novotekski ležaj,
manjše. Zato se zmanjša poraba sile za obrat,
neobremenjen stroj pa v obratu manj trpi. Živ-
ljenjska doba ležajev se bistveno podaljša, pri-
tem pa se os, ki teče v ležaju, manj izrablja. Tudi
prah in blato takemu ležaju manj škodi kakor
kovinskemu.

dalje, rogovje poleg rogovja, en sam dolg spre-
vod, čigar začetek je priplaval vprav do tretjine
reke, medtem ko je bil konec pravkar odplaval
z onstranskega brega. Prav do naju je bilo sli-
šati, kako so uboge živali v smrtnem strahu so-
pihale in jecale. Pogledala sva skozi daljnogled,
a sva ga koj odstavila z očmi. Prizor, ki sva ga
uzrla, ni bil za oči Evropejca. Saj vse to ni bilo
drugače ko strahovito in nesmiselno klanje, go-

zotno mesarjenje na debelo. Spet in spet so se
zalesketale sulice, spet in spet se je rezilo zasa-
dilo v hrbet, v srce kake živali, ki se je po-
topila, se pognala naprej, se epet prikazala, a
jo je druga, bolj oddaljena, čakajoča skupina čol-
nov ujela in zvelkala na suho.

Hotela sva oditi, vendar nista mogla; bilo
je, ko da morava gledati, koliko teh nesrečnih
živali je moglo dospeti na breg. Bili so samo
štirje čolni, ki so opravljali to mesarsko klanje,
in vendar so pošiljali drugim, spodnjim čolnom
mnogo, še preveč dela. Tam spodaj pa je bilo
tudi dosti žensk in otrok, ki so večidel do pasu
stali v ledeni vodi in so vlačili k bregu plen,
kadar ga je kak čoln pritiral do njih.

Slednjije je začetek tropa dosegel trdna tla.
Rogovje se je dvignilo, mokri hrbti so se po-
ganjani kvišku. Ze je voda škropila in se penila
okrog mrgolenja brzih, topotačjih nog, potem
so se na zaraslem bregu pojavile prve živali,
medtem ko je konec črede dosegel komaj polo-
vico reke.

Zdaj sta se dva čolna pognala zadaj za tro-
pom, spet so se zalesketale sulice, spet je voda
odnašala mrtve in smrtne zadete jelene. Več in
več jelenjih hrbov pa se je dvigalo iz valovja
na tej strani brega, zmeraj gostejša je bila čreda
živali, ki je ušla klanju. Ko so slednjič tudi zad-
nje došle na odrešilni breg in so izginile med
grmovjem, je moj prijatelj pripomnil, da je ušlo
smrti okrog dve sto jelenov. A koliko jih je
ušlo doletela?

Cez uro nato sva vedela, da je padlo devet-
deset jelenov kot žrtev klanja, kar je bilo za
jelenjo čredo jako ugodno število, saj sva kasneje
zvedela, da je včasih tudi do tri sto jelenov
prebodelih s sulicami.

Najino ogorenje spričo strahotnega lovskega
divjanja se je precej uneslo, ko sva zvedela, da
so temu prebivalstvu jeleni neobhodno potrebni,
če nočejo od lakote umreti. »In kdo naj umrje«
— ali jelen ali jaz? — je jako prepričevalno po-
jasnil to zadevo neki star Lamut, ki sva z njim
o tem govorila. Vprav jeleni so namreč pogla-
vitna prehrana teh plemen v dolgi in hudi sibir-
ski zimi. Vendar — kateri pravi lovec, ki je
hkrati prijatelj narode, bi se mogel ubraniti
občutki globoke žalosti, če vidi, kako se s takim
divjim mesarjenjem od leta do leta iztrebja in
kričijo črede severnih jelenov? (J.M. Velar.)

Stoletnica fotografije

Leta 1839 je francoski fizik na znanstveni akademiji v Parizu François Arago predaval o Daguerrovih fotografskih izsledkih. V januarju je napovedal veliko iznajdbo in 19. avgusta je že podrobno poročal o njej. Zamisel fotografiranja je ticala v tisti dobi. Razvoj kemije v Franciji in Angliji je nudil potrebne pogoje. Potreben je bil le še poslednji korak, prav majhen korak, ki sta ga prestopila Niépce in Daguerre.

Nicéphore Niépce, rojen 1765 v Chalon-sur-Saône, je bil določen za duhovski stan in je deloval v nekem samostanskem semenišču, dokler ni izbruhnila francoska revolucija, ki je ukinila samostane. To ga je primoralo, da si je izbral nov poklic. Posvetil se je heliografiji in je leta 1829 sklenil s Daguerrom zvezo, da bosta skupaj delovala pri izpopolnitvi iznajdbe, ki jo je odkril Niépce in jo izboljšal Daguerre. Čez štiri leta nato je Niépce umrl.

Daguerre (roj. 1787 v Cormeilles) je živel kot dekoracijski in gledališki slikar v Parizu. Nadaljeval je poskuse z jodiranimi srebrnimi ploščami, dokler mu ni naključje prišlo na pomoč. Na jodirani srebrni plošči se je dotle še takrat tvorila vidna risba, če je bila dolgo obsevana. A če je bilo obsevanje kratko, ni bilo na plošči ničesar vidnega. Daguerre je take neobsevane plošče deval v omaro, češ da so pokvarjene. Ko jih je čez več tednov vzel iz omare, je zagledal na njih slike, ki so se napravile same od sebe. Zakaj? Daguerre je preiskal vsebino omare in je našel v njej posodico živega srebra. Izpuhtevanje živega srebra je pričaralo dotle nevidne slike na dan. To je bilo leta 1835. Čez dve leti je Daguerre epoznal lastnost kuhinjske soli, da ta razvija srebne soli in — daguerreotipija je bila iznajdena.

Prvi fotografi so se še borili s snovjo svojega poklica, njih poglavito zanimanje se je tikalo tehniške plati: bili so iznajditelji.

Leta 1839 je bilo fotografiranje še jako zamotana zadeva. Toda Arago je koj spoznal velikanski pomen fotografije za ekspedicije in potovanja. Leta 1839 je napisal, da bodo fotografske slike glede na točnost pokrajinskih razmer prekosile dela najposobnejših slikarjev. Istega leta je slikar bojišč Horace Vernet, prvi popotnik, ki je fotografiral, fotografiral Smirno in Beirut. Skupina fotografov, ki je sledila tehniki in iznajdbi, se je bolj zanimala za realistične sile in je fotografirala mlino na veter na Montmartru, neznan predmestni ulice v Parizu itd. A Anglež Talbot si je izbral za fotografiranje kolizej v Rimu, staroangleško opatijo, majhno mesto, strehe vaških hiš itd.

Te daguerreotipije se še niso dale kopirati, so bile narobe vidne, na kovinskih ploščah in so se le na poseben način gledane pokazale kot slike. Henry Fox Talbot je iznašel prvi, za svetlobo občutljivi papir in je upodabljal pozitivne. Leta 1844 je Talbot izdal prve knjige s fotografskimi ilustracijami. Hipolit Bayard pa je odkril, da je moči na za svetlobo občutljivem papirju v temnici razviti sliko. To je bilo prvo izhodišče za moderno fotografijo.

Ko je Daguerre leta 1839 predložil akademiji znanosti v Parizu svojo prvo fotografsko zbirko portretov, je mislil, da je ta umetnost uporabljiva samo za lepote, »saj se njegov aparat ne zna

laskati. A ko je bilo po talbotipiji omogočeno tudi retuširanje, tedaj so se vsi hoteli fotografirati in nastali so portreti uradnikov, častnikov, nevest in vladarjev in družin. Leta 1858 je Feliks Tournachon (z drugim imenom Nadar), ki je bil zdravnik, književnik, častnik, tehnik in fotograf, posnel prvo sliko mesta s ptičje perspektive, pri čemer se je z balonom dvignil nad Pariz. — Viktor Hugo si je krajšal čas v svojem izgnanstvu na otoku Jersey s tem, da je fotografiral razne pokrajinske prizore.

Fotografija je povzročila preobrat v grafiki in reprodukcijah. Odpravila je monopol kar cele vrste obrtnikov in umetnikov, ki so doslej samo oni mogli mamljive predmete ohranjati za stoletja. Prav tako so se v 15. stoletju borili rokopišci zoper tiskarstvo, češ da pači leposlovje, — in miniaturni slikarji zoper bakroreze, katere so dolžili, da uvajajo posnetke brez duše.

Stirje slikarji so se odpovedali umetnosti in se posvetili fotografiranju kot umetnosti bodočih časov. Ti, ki so začeli delovati s kamero, so hoteli dokazati, da morejo doseči vse značilnosti slikarstva, in so proizvajali tiste polepšane in neresnične fotografije iz 80 let, ko je bilo fotografiranje zares na nizki stopnji. To so bile fotografije starih očetov, ki so bili videti tako ganljivo stari in že z eno nogo v grobu in so pestovali prav pridnega, sladkobno ubogljivega vnučka. Šele v 20. stoletju se je izkazalo, da mehanični čudež ne more nadomestiti umetniškega nastrojenja.

V stoletju zvočnega filma, gledanja na daljavo, fotografije zvezd in mikroskopično majhnih stvari, kar vse izhaja iz one preproste znanosti Niépca in Daguerre, se komaj še začudimo tem tehničkim rekordom. Kaj nas dandanašnji briga, da se je

„Hamlet“ - kdo ga je napisal?

Pravijo, da se Angleži mnogo manj zmenijo za svojo največjo dramatik, kot mi. In da je Shakespeare pri nas dosti bolj znan, kot v svoji domovini. Neki holandski list — saj tudi na Holandskem mnogokrat uprizarjajo Shakerpearja — se glede na to jako duhovito norčuje iz Angležev.

V slavni šoli v Etonu vpraša profesor učenca: »Kdo je napisal „Hamleta“?«

Učenec: »Jaz ne.«

Zvečer je isti profesor povabljen na pojedino. Svoji sosedi pripoveduje, kaj mu je učenec odgovoril, nakar mu ta odvrne: »Torej ga ni on napisal?«

Profesor se obrne k svoji levi sosedi, ji pove dogodek iz šole in dostavi še to, kar mu je odgovorila desna soseda.

Leva soseda pripomni: »Torej ga je vendarle on episal?«

Po večerji se profesor zabava z gospodinjjo in ji pove, kaj mu je učenec odgovoril in kaj sta mu pripomnili obe dami. Gospodinja pa pravi: »Potem se pa pač ne bo nikoli zvedelo, kdo ga je...«

Ubolgi profesor ves ogorčen odide iz hiše. Z njim stopa neki drug gost s te večerje. Temu pripoveduje profesor seveda tudi ves dogodek.

Jeseni na polju

čas za obsevanje, ki je trajal pri Dagueru eno uro, skrajšal na štiridesetino sekunde? Se ne zmedimo se ne za to. Fotografije z letal, fotografije iz dna morja, rentgenske slike in žive slike kinematografije so čarobne tvorbe, ki nam nudijo drugačno gledanje na življenje, vse hitreje, bolj raznolično. Fotografski aparat nam je dal fotografski dnevnik te dobe, ki nam ohranja kratko, dasi do zvedno neskončno prostornino stoletja, z vsemi njegovimi osrečujočimi in bridkimi dejstvi.

Jesenski večer

Studenček bister žubori
tam sredi gozdnih jase.
V njem zlato sonce se žari —
ob njem se jelen pase.

Za grmom lovec skrit stoji,
orožje k licu dvigne —
iz dolge hladne cevi
strel smrtonosen švigne.

Omahne jelen ves krvav —
in pordeči zelena
se praproti in množina trav
od mrtvega jelena.

Iz rane teče topla kri,
v studenček s curkom lije,
z vodico hladno se spoji —
in sonce jo obsije.

Poslednji žarek — kot za slovo —
na valčkih zatrepote —
zatone sonce za goro,
za megle temno-rdeče.

Marija Brenčič.

ANEKDOTA

Sin princa Battenberškega je bil vnuč angleške kraljice Viktorije. Prevejanec je bil dijak in ko mu je nekoč zmanjkalo denarja, je pisal svoji babici, naj mu ga pošlje. A kraljica mu ni hotela ugoditi in mu je pisala dolgo pismo najlepših nasvetov, s katerimi mu je obrazložila koristnost skrbne vestnosti v denarnih zadevah, zmernosti v željah in varčnosti sploh.

A kako je osupnila, ko je že z obratno pošto dobila od svojega vnučka pismo tele vsebine:

»Ljuba babica! Prisrčna hvala za Tvoje dragoceno pismo: kar za pet funtov sem ga prodal nekemu, ki zbira rokopiše. Prosim, piši mi še enega! Pozdravi Tvoj vnuček.«

manjševalna beseda za voz, 41. žensko kretno ime, 43. nemški naravoslovec in modroslovec (1779 do 1851), 44. skrajšana beseda za kovanje, 47. tuja beseda za prijeten vonj, 49. kratka za irsko teroristično organizacijo, 51. druga beseda za vredo, 53. otok v severnem delu Jadranskega morja, 55. tuja beseda za Nemca, 57. vojaška strelna priprava, 58. druga beseda za besednjak, 59. vrsta rednih dohodkov, 60. vrsta iger z žogo, 61. vrsta lagunskega otočja, 65. vrsta padavin, 66. pristaniško mesto v severnem delu Afrike, 69. slonov zob, 70. nevestin delež, 73. velika lesena posoda, 74. važen del glave, 75. pristaniško mesto na zahodnem obrežju Finske, 76. vrsta severne živali.

Rešitev križanke

z dne 17. septembra 1939

Vodoravno: 1. zlato, 6. Salama, 13. lka, 16. Loni, 17. baronek, 18. atol, 19. oda, 20. pomagač, 21. omara, 22. milo, 24. rov, 26. lkar, 28. Olib, 29. Azisi, 31. lega, 33. Renata, 35. Rimini, 38. lira, 40. polom, 42. Stol, 44. ali, 45. Betanija, 47. polemika, 50. nos, 52. Amur, 54. Onega, 56. Rigi, 57. Sahara, 59. labora, 62. Kana, 64. titan, 66. lbar, 68. Anam, 70. ata, 71. pika, 73. nagib, 75. imovina, 78. vod, 80. oven, 81. Amerika, 82. Laba, 83. mar, 84. Granada, 85. saten.

Navpično: 1. zlo, 2. Lodi, 3. anali, 4. tip, 5. obočina, 6. Samol, 7. ara, 8. Logi, 9. Ana Karenina, 10. mečar, 11. lko, 12. Samo, 13. Itala, 14. korito, 15. Alabama, 22. Mare, 23. ovi, 25. Veliki Kamen, 27. repa, 30. sito, 32. gib, 34. noma, 36. Mole, 37. Ilir, 39. Atos, 41. Lima, 43. Lego, 46. Jura, 47. polinom, 48. Mara, 49. aga, 51. satanas, 53. rana, 55. nabava, 58. fil, 60. bačer, 61. Anima, 63. Atika, 65. Tivat, 67. Ring, 69. mora, 72. Kobe, 74. bar, 76. vid, 77. Ala, 79. dan.

Rešitev številnice

1. ptič, 2. zvon, 3. Bug, 4. meh, 5. Kaš, 6. Srb. Mirovna zveza je nekakšna zmaga, kjer sta premagana oba sovraga, a nihče nič ne izgubi.

Številnica

22. 12. — 6. 7. 13. 14. 13. — 14. 13. 10. 4. 5. 22. 15. 13. — 14. 3. 6. 22. — 14. 22. — 22. 11. — 12. 13. 23. — 12. 5. 16. 20. 13. — 14. 22. — 5. 1. 6. — 10. 3. 22. 8. 16. 1. 16. — 9. 18. 7. 9. 23. 18. 9. — 14. 4. 22. 1. 16. — 22. 12. — 20. 9. 3. 5. 16. — 12. 13. 23. — 12. 5. 16. 20. 13. — 14. 22. — 5. 6. — 18. 3. 19. 7. 22. 4. — 17. 19. 23. 9. 23. 16. 4. 7. 14. 22. — 2. 16. 1.

Ključ:

1. 2. 3. 4. 5. — žuželka
6. 7. 8. 9. 10. — del maše
11. 12. 13. 14. — znamenje
15. 16. 17. — srednjeveška bratovščina
18. 19. 20. — poljska reka
21. 22. 23. — Jud.

Če si namesto gornjih števil vstaviš pravilne črke, dobiš sodoben izrek iz drame Henrika V., ki jo je napisal Shakespeare.

Besednica

Cigan, faran, lijak, mejač, polja, Rusin, sijaj. Iz vsak črk dobiš pet vojskujočih se evropskih volesil.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16			17			18				19				
20			21				22				23			
24	25	26					27	28				29		
30				31	32				33		34	35		
36				37					38	39	40			41
42			43			44	45			46			47	
48		49			50		51	52					53	
54	55				56			57				58		
59					60	61	62					63		
64		65	66	67				68	69	70				
71				72				73	74			75	76	
77						78				79			80	
81							82					83		

V vsak prostorček vstavi po eno črko. Besede se začnejo pri številkah, nehajo pri debelejših črticah ter pomenijo:

Vodoravno: 1. tuja beseda za enoglasno cerkveno petje, 6. druga beseda za okus, 10. tuja beseda za poslanika, 16. kraj v Vojvodini, 17. tuja beseda za tečaj, 18. kraj pri Domžalah, 19. žensko krstno ime, 20. kratka za rusko časopisno agencijo, 21. kraj pri Cerknici na Notranjskem, 22. druga beseda za ovitek, 23. predstojnik moškega samostana, 24. žensko kretno ime, 28. druga beseda za otroka, 29. zgodovinsko pomembna rečica v Bosni, 30. izraz pri kartanju, 31. jugoslovanska denarna enota, 33. druga beseda za puščavnik, 36. visoka planota v srednjem delu Azije, 37. sodobni ruski pisatelj romanov, 40. arabski naziv za misijonarja, 42. knjiga postav, 45. poglavar družine (narobe), 46. okusno kraško vino, 48. tuja beseda za nравоlovce, 50. del čeljusti, 52. žensko krstno ime, 54. slovenski šahist, 56. druga beseda za omet, 58. Slomškov rojstni kraj, 59. druga beseda za planjavo, 62. del telesa, 63. prestolno mesto države Peru, 64. natančno odmerjena časovna enota, 67. bližnja sorodnica, 68. druga beseda za slikarja, 71. latinsko ime za starogrškega božja liu-

bezni, 72. pristaniško mesto pri izlivu Marice v morje, 74. druga beseda za epono, 75. turški naslov, 77. mesto ob Goljski Moravi v Srbiji, 78. mesto ob vnožju Fruške gore ob Donavi, 79. grška črka, 80. druga beseda za bitko, 81. vrsta južnega sadja, 82. tuja beseda za malika, 83. letoviski kraj v Švici.

Navpično: 1. tuja beseda za učno knjigo krščanskega nauka, 2. povečujoča slavnostna pesem, 3. abecinski poveljniški naslov, 4. starogrški bog lepote in umetnosti, 5. pseudonim francoskega pisatelja Juliana Viauda, 6. druga beseda za plast, 7. slovenska beseda za figuro, 8. pseudonim angleškega pisatelja Brofeldta, 9. umrli angleško-ameriški pisatelj romanov, 10. izraz iz matematike, 11. tuja beseda za računstvo, 12. veliki ruski knez, 13. druga beseda za veter, 14. poveljnik kozaskega oddelka, 15. druga beseda za poljedelca, 25. oseba iz velike francoske revolucije, 26. državnica pod angleškim protektoratom v zahodnem delu Azije, 27. trgovski izraz za predplačilo, 28. kraj med Starim trgov pri Ložu in Cerkljanskim jezerom, 31. tuja beseda za zbirko podob, 32. tuja beseda za sprejemno listino, 34. druga beseda za kosilo, 35. izumirajoča divja žival, 38. važen del glave, 39. po-

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kursu. Vrši vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše ček, račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: številka 1458-63, Ned Dienst; Luksemburg: številka 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

MLADI SLOVENEČ

Kokum

Domotožje

Oj, oblaki, kam hitite
prek morja?
Rada z vami bi odplula
daleč tja...

Daleč tja, kjer rodna koča
kraj gorá
z nageljni rdečimi se
mi smehlja;

daleč tja, kjer govorijo
jezik moj,
kjer že zdavnaj mati našla
mir je svoj;

kjer se vije bistra Sava
in šumlja
v vetru gozd mi pesem znano —
tja bi rada šla!

Obrekovanje

Nekega kmeta je že dolgo pekla vest. Napotil se je v samostan k menihom po tolažbo. Skesano je povedal, da je grdo obrekoval svojega sosedo, pozneje pa se je prepričal, da ga je obrekoval po nedolžnem.

Stari menih se je zamislil. Čez nekaj časa pa je rekel:

»Če hočeš spet dobiti mirno vest, napolni vrečo z drobnim perjem. Optaj si jo na rame in pojdi z njo na dvorišče sleherne hiše, kjer si sosedo obrekoval. Na vsako dvorišče položi ono peresce na tla.

Kmet je storil, kar mu je menih svetoval. Čez nekaj dni se je vrnil v samostan in povedal, da je opravil naloženo pokoro.

Menih ga je resno pogledal in rekel:

»Pokora še ni končana. Pojdi s prazno vrečo nazaj v vas in poberi raztreseno perje.«

Kmet je prestrašeno odgovoril:

»Tega pri najboljši volji ne morem storiti, očel.«

»Zakaj ne?« je vprašal menih.

»Zato, ker je veter medtem gotovo že vse perje odpihal.«

»Prav imaš, moj sin!« je menih svečano povzdignil svoj glas. »Glej, prav tako je tudi z obrekovanjem: grde besede o svojem bližnjem lahko trosimo okrog — s izgovorjenih besed ne moremo nikoli več vzeti nazaj.«

M. K.:

Uspavanka nagajivka

Francek, naš Francek bo trgovec postal,
aja tutaja;
komaj je star štiri leta in pol,
že na vso moč rad zijala prodaja.

Tonček, naš Tonček postal bo pastir,
aja tutaja;
komaj je star sedem let, že ves dan
pase lenobo, teličkom nagaja.

Jožek, naš Jožek bo kuhar postal,
aja tutaja;
rilec vam kuha in solze cedí,
ko se zbudi in ko sonce zahaja.

Jakec, naš Jakec bo godec postal,
aja tutaja;
delo, učenje mu nič ne diši,
z muco bi plesal ves dan ringaraja...

Kmet je peljal voz s ena. Sredi ceste se mu je voz nenadoma prevrnil.

»Pomagajte, pod vozom je moj sin!« je začel kričati na vse grlo.

Ljudje so prihiteli in pomagali možu dvigniti voz in znova naložiti seno. Ko je bilo vse v redu, je nekdo vprašal kmeta:

»Kje pa je sin?«

»Doma«, je odgovoril kmet.

»Zakaj ei pa potem kričal, da je pod vozom?«

»Je razjezil sosed.«

»Zato, ker mi drugače nobeden ne bi hotel pomagati!« se je odrezal kmet.

M. K.:

Hrabra lovca Blažič in Mazič

Oče Blažič, mojster Mázič —
to sta, to sta vam junaka!
njuno hrabrost v naši tati
vam pozna že vsaka sraka.

Kadar kri: na boj! zakliče,
s puško se oborožita;
dvajset krvoločnih zajcev
pod goró se ne bojita.

Lovski blagor, lovska sreča
spremljata ju za petami:
zmerom na pohodih lovskih
jima kaj bingljá na rami...

Bahal se je mojster Mazič:
»Najmanj sto za strel že vzgójil
zajčkov sem, lisic in kozlov!«
Blažič je še vse podvójil.

Z glavo je neverno májal
striček Kuzmič, jezno reče:
zajčka zadnjega že zdavnaj
pod goró je volk pojedel.

Ko na lov spet odhlačata,
tiho se za njima splazi,
skrije se za staro brinjo
in prav budno gleda, pazi.

Hej, kaj vidi striček Kuzmič:
žganju sladko se smejata,
z mlečnim kruhom in klobaso
lovca hrabro se mastita.

Ko sta vseh dobrot že sita,
pa začneta v vneti bojni
s puško streljati v praznino.
Bum, bum, bum! grmi kot v vojni.

Potlej zvlečeta iz torbe —
kaj? — Nagačenega zajčka!
Zmagoslavno ga čez rame
vržeta si, dudeldajčka...

Striček Kuzmič tam za brinjo
grdo pljune, jezno reče:
»Takele lažnive kljukce
naj sam zlodej v peku speče!«

STRIČKOV KOTIČEK

Drugo pismo iz Prlekije

Dragi kotiček striček! — Ti, ki si z telkimi pucami in čehi (dečki) dopisil, Ti pač ni za zameriti, če mora človek eno leto na odgovor čakati.

Te pa ali Bog ploti, ke si se nam predstavlja. Žiher mi pa verjé, da Ti sedaj ne bom zgrešja, še prideš k non v Prlekijo, ker kelho jas poznám stricov in vujecov v Prlekiji, nima nobeden takšne častitljive bradavice na nosu. Še naš dobri sosed stari Golob je nimajo, če glih so bili nekda freteranar (veteran). Tisti klobúk z kokotomim perjom pa še majo zdaj v ladici (skrinji) skrit. Se vendar (menda) bojijo, da ga ne bi vrabli (vrabci) za gnezdo pončali.

Lubi Kotičkov striček, jas znón, da se Ti že dosti po sveti vandra in tudi dosti hudega preživja, da pa niti ne vupaš klopoteč proti vetri obrniti, to se pa zares grdo čuje. Tudi to Ti moram povedati, da mi Prleki sújke (plašče) nič po vetru ne obračamo.

Mi ostanemo Prleki,
kakor smo bili:
enega srca
in ene krvi!

Zato Te pa vabimo, dragi Kotičkov striček, da prideš k non enkrat vojs (v vas). Veš, jaz bojo prinás glih najbolje lúštni dnevi: jaboke bomo mleli za mošt, potlan (potem) bomo začeli grozdje trgati, po večerih bomo pa kuruzo kočuhali in repo obrezovali. K vsemu temu pa naša mati spečejo fajn črni krúh, iz túнке (čumnate) prinesejo klobas, oča pa v pútrji prinesejo vina in za lúkof je res tak veselo, da Ti tega nemrem povedati. Za Tebe, Kotičkov striček, bi še tota jed bila posebno priporočljiva, ker klobase, črni krúh pa vino — to je vrošivo (zdravilo), ki dá človeku moč in korajžo. Če se boš Ti, dragi Kotičkov striček, tega najedel, potem ne boš nikdar sújke po vetru obračal, ampak zmiraj tak, kak boš to sam šteja (hotel).

Pa še nekaj bi se rad s tobom poguča (pogovoril). Zdi se mi, da je Tebe strah se z vlakom voziti. Dragi Kotičkov striček, zdaj me pa poslušaj. Kuje (konje) imamo res iskre v Prlekiji, o tem se lahko prepričaš, če prideš na Cven na dirke. Ampak naš vlak — od totega bi se pač dale štiri pisi! Dere (ko) on skozi Žerovince vozi, lahko podočki dol stopiš in greš k Holožani opode zvonit in ga boš še pri brútrli (pokopališču) dušja (dohitel), takšna počasna mrha ti je to! Zato se pa nič ne boj, da bi zavolo prehitre vožnje Ti pri nas

dúšo zgúbja. Le korajžo pa šnajd, pa pridi, dokliče (dokler) je še caj!

Ti kliče: Bog živi! — Prlek iz Rodomerščaka pri Ljutomeru.

Dragi Prlek! — »O ti moj lúbi prleški guč, kako srečen sem, da te spet slúšim!« sem ves ganjen dejal, ko sem Tvoje pismo prebral. Kakor kravji zvonec mi prleški guč ubrano in mehko doni na uho. Ne vem, res ne vem, ali je na svetu še kakšen guč, ki bi bil lepši od prleškega? Dva para prelučnjenih škornjev stavim, da ga ni!

S tem veličastnim uvodnim slavonskim sem se vam, lúbi Prlek, gotovo tako prikupil, da me boste zdaj kar po vrsti na klobase in črn krúh vabili. Joj, to bo imenitno! Nad staro, betežno mamko Evropo se zbira črni oblaki, v daljavi grme topovi: bum, bum, bum! in lakota, ta najstrašnejša popast vseh časov, baje že škili izza daljnih gor — jaz pa veselo vriskam in prepevam pesem, ki mi je kar sama iz globočine pesniško navdahnjenega rokava privrela:

»Noč je lepa, noč je tiha —
hej, dovolj klobas bo, krúha
tam v deželi lúbeni,
kjer živijo Prleki...«

Vaš vlak je res nekaj posebnega, starinsko častitljivega, a nikarte si ne domisljate, da v počasnosti prekosí vse svoje tovariše po svetu! Kamniški vlak — ta ti je šele tič, ta! Tako počasi in preudarno sopiha po tračnicah, da je zadnjič neki polž za pol minute prej prišel iz Ljubljane v Kamnik kot on... Ta polžja počasnost je včasih vredna zlatega denarja, še ni dolgo od tega, ko je potovka Špela tam nekje iz okolice Kamnika sklenila, da ponese zvrhano košaro jajc v Ljubljano naprodaj. Rečeno — storjeno. Skobaca se na vlak, sede na klop in blaženo zadremleje. Kamniški vlak leze, leze, kakor da bi hotel odnesti prvenstvo v počasnosti. Tako ti previdno prilaze do Ljubljane. Potovka Špela se prebudi in hitro pogleda, ali je košara z jajci še na polici. Seveda je še, a kruto se moti, kdor misli, da so jajca še v njej. Kaj šel! Ko potovka Špela košaro odgrne, ji veselo začeblijo nasproti — piščanci. Poleti je pač bilo, vročina je bila huda, vožnja dolga kot večnost — pa so se drobčanci izlegli in podjetno zlezli iz jajčnih lupin. Lahko si misliš, kako prijetno iznenađenje je bilo to za potovko Špelo! Namesto jajca, je na ljubljanskem trgu prodala piščance in kupček v njenem mošnjčku je bil dvakrat tolikšen, kakor bi bil, če bi bila prodala jajca. Da, da, polžja počasnost našega dobrega, starega kamničana je res vredna, da ji človek čast in slavo poje!

Kdaj jo primaham k vam v vojs (v vas), še ne vem, primaham pa jo prav gotovo, če mi bo sreča

jemu patronu, svetemu Gregoriju! In on? Ali ee je pokrižal, ali je molil, ko je legel k počitku? Nič čudnega potlej, če ga že prvo noč straši. Kazen božja je to!

Hitro se je pokrižal in začel goreče moliti. Za mater, za rajnega očeta, za strica Rodarja, za puščavnika Sabljivo in še za srečno zadnjo uro je izmolil očenaš.

A ta noč je bila kakor zakleta. Miru ni hotelo biti. Že je ovčar spet skočil na noge in prislunil. Zdelo se mu je, da se je utrgal iz noči zamolkel trušč, kakor da bi nekdo s silo vdrl v stajo. Takoj na to je bilo slúšati grozeče renčanje in pretresljivo bleketanje, kakor da bi med zbegane ovce planila krvoločna zver.

Ovčarju se je posvetilo v glavi. Jezno se je udaril s pestjo po čelu in zarobantil:

»Le kje je moja pamet nocoj? Takoj bi bil moral vedeti: volčji mrcini diši sladka ovčja kri!«

Mladostna moč ga je vsega prevzela. Spretno se je pognal na ognjišče, potegnil iz glist suho trsko, skočil nazaj na tla in hlastno podrgnil žveplenko ob hlačenico. Tókrat je imel srečo: žveplena glavica se je vnela. Prižgal je z drobnim plamenčkom trsko in ves razburjen zaklical Gregu:

»Da se mi ne ganeč iz koč! Kmalu bom na zaje.«

Že je odpahnil durí, že je bil na pragu, pa se je še nečesa domislil. Zagnal se je v kot, pograbil je okovano gorjačo, ki je bila prislonjena tja — in že ga je vzela črna noč.

Gregar je ostal sam, čisto sam. V napetem pričakovanju je upiral oči v temo in si upal komaj dihati. Črna, neznana groza se je prihujeno plazila k njemu in ga začela daviti in pestiti, da je bilo hudó.

Preglušujoči hrušč zunaj je naraščal. Ovce so bleketale v smrtni stiski, ovčar je tulil kot obse-

mila. Če prej ne pa takrat, kadar mi bo zmanjkalo korajže in mi bo gospod zdravnik predpisal »vrošivo« (zdravilo), ki ga v svojem pismu omenjaš.

Torej na veselo svidenje in lepe pozdrave vsem mojim lúbi Prlekóm, najlepše pa Tebi! — Kotičkov striček.

Predragi Kotičkov striček! Veako nedeljo se razveselim »Mladega Slovence«. Danes naj Ti opišem svoje počitnice!

Lepega julijskega dne eva se z mamico odpeljali v Kamnik. V tem lepem kraju sem preživela najprej dneve svojih počitnic. S prijateljico Majdo sva se kopali v kopališču Neptun, kjer sva plavali, skakali v vodo in igrali pinkponk. Včasih pa sva šli k brhki hčerki planin — Bistrici. Tam sva postavljali mlinčke, gradili jezera in delali iz mivke gradove. Tako so minili dnevi in morala sem se vrniti v Ljubljano. Tu pričakujem šole, ki ee z dolgimi koraki bliza.

Pozdravlja Te — Miljeva Tomc, učenka III. razreda osnovne šole v Ljubljani.

Draga Miljeva! — Ob Tvojem pismu mi je spomin kot mlad kozliček odbežal daleč nazaj v tiste čase, ko sem tudi jaz mlinčke postavljala in gradove zidal. A nisem si zidal gradov na trdih tleh, kot jih zidate otroci dandanašnji dan, ampak sem si jih zidal — v oblake. Takšni gradovi so se seveda razpršili hitro kot dim, ki ga iz svoje pipice puhnem. Zdaj bi bil vesel, če bi si mogel postaviti leseno bajto, kajti prišel sem do spoznanja, da je bajta na trdnih tleh sto-krat več vredna kot palača — v oblakih.

V svojo sramoto Ti moram povedati, da v Kamniku še nisem bil, čeprav mi je bil Kamnik nekajkrat takorekoč že pred nosom. Slišal pa sem o tem znamenitem mestu že toliko lepega, da si ga moram v kratkem ogledati, naj stane kar hoče. Mahnil pa jo bom tja raje kar peš, kajti pregovor pravi: Čas je zlato. Nočem doživeti sramote, da bi z vlakom prisopihal v Kamnik šele ob svoji — stoletnici. Svojo stoletnico nameravam slovesno praznovati v beli Ljubljani in ne v Kamniku, kajti Kamnik je za take slovesnosti vendar še nekoliko premajhno in preneznatno mesto. Bela Ljubljana pa se že zdaj mrzlično pripravlja na ta zgodovinsko važni dan, ko bodo ropotali bobni, žvižgale rakete, grmeli topovi, letali aeroplani križem-kračem po zraku in vihrale bele ali črne zastave — vse moji stoletnici na čast. Tudi Tebe povabim na veličastno ropanje bobnov in na grmenje topov! Boš videla, kako bo to lepo.

Sola se je medtem z dolgimi koraki že približala — da se le ne bi približalo še kaj drugega, stokrat hujšega! Joj, kako lep bi bil ta božji svet, če ne bi na njem živel tudi nekaj razbojnikov, ki ne privoščijo svojemu bližnjemu mirnega, brezskrbnega življenja. Saj gotovo slišiš tu pa tam, da so tega ali onega roparja, ki ima na vesti grd zločin, orožniki ujeli in pod ključ spravili? Škoda, da tudi takih razbojnikov, ki imajo na vesti tisočkrat huje in strašnejše zločine, ni mogoče ujeti in pod ključ spraviti! Potlej bi se ljudje šele oddahnili. Pa bo tudi te razbojnice prej ali slej doletela zaslužena kazen, trdno verujem v to, kajti — Bog vse vidi, Bog vse ve, greh se delati ne sme!

Lepo pozdravljena! — Kotičkov striček.

Lubi Kotičkov striček! — Včasih sem se Te še bal, zato Ti nisem pisal. Ali imaš res veliko belo brado? Zdaj sem korajžen. Star sem 10 let. Tudi dolge hlače že nosim. Pa s kosom se znam voziti. Ob nedeljah pomagam bratu prodajati po

vasi »Slovenec«. Takole ga prodajam, kakor me vidiš na sliki. »Mladega Slovence« berem ob nedeljah popoldne kar naglas. Ko bom večji, bom tudi jaz napisal kakšno povestico.

Vem, da ne boš vrgel moje slike in mojega pisma v koš.

Lepo Te pozdravlja — Rokec Sitar, Marja Ljubno na Gorenjskem.

Dragi Rokec! — Ni čudno, da si tako korajžen in samozavesten, ko pa že hlače dopetaže nosiš. Dolge hlače so bile že od nekdaj znak fantovskega poguma. Pa ne mislim takega poguma, ki ga nekateri frkolini kar javno prodajajo na cesti; čim bolj so nedostojni, neolikani, surovi — tem bolj mislijo, da so »korajžni«. Taka gnila korajža ne zasluži drugega, kakor da jo oče z leskovo šibo potiplje! Prava korajža se zrcali v srčnosti, plemenitosti in značajnosti. Da, predvsem v značajnosti. Kdor je zmerom in povsod značajan, ta najlepše izpriča svoj fantovski pogum. Pošten fant bo svojo korajžo samo takrat podkrepil s pestjo, kadar bo branil svojo čast, svoj ponos. Drugače pa je korajža trde pesti — navadno razbojništvo in nasilje. Na žalost je dandanes že zmerom mnogo ljudi na svetu, ki ne znajo razlikovati pravega poguma od nepravega. Ti kar ostani takšen, kot si: vesel in zaveden slovenski fant, da boš starejši in domovini v ponos!

Kakor je videti na sliki, imaš še eno koristno lastnost: podjeten si. Ta podjetnost Ti kar z obraza žari. Tudi podjeten mora človek biti, če se hoče po življenski lestevici visoko povzpeti. Mehkužnem, omahljivcem in slabim danes ročice več ne vrti.

Da bi imel pri prodaji »Slovenec« čim več uspeha, Ti iskreno želi in Te prav pristržno pozdravlja — Kotičkov striček.

rko Kunčič:

Pravljice in pripovedke izpod Triglava

Pastirček Gregar in zmaj

(Pripovedka za mlajše)

(Nadaljevanje)

Ponoči je starega ovčarja, ki je imel kot sova ahlo spanje in kot divji zajec tenek sluh, vrgel pokonci sumljiv šum. Pridržal je sapa in si zaslonil ušesa s širokimi dlanmi. Cop, cop, cop! je nekaj šklopotalo in počasi kobacalo iz bližnje gošče.

»Kakšna pošast pa je to?« je zamomljal ovčar in se ročno skobacal s pograda na tla. Po prstih se je splazil k okencu v steni in ostro zapilil oči v gluho noč.

Na nebu so se bili medtem kar povprek napokčili svinčeno sivi oblaki; le tu pa tam je še v medlem modrikastem siju samotaril otoček, sredi njega pa je zaspano mežikala drobna zvezda. Tema se je gostila zmerom bolj. Mogočni obrisi gora so se topili v njej kot snežne kepe v spomladanskem soncu.

Ovčar je brodil po temi z nastežaj odprtimi očmi. Videl ni ničesar. Splazil se je na drugo stran ognjišča, kjer je na svojem pograda ležal Gregar. Narahlo ga je z roko oplazil po rami in mu dahnil na uho:

»Gregar! Gregar!«

Gregar se ni ganil; spal je kot ubit.

Ovčar ga je potresel močneje.

Gregar, še ves omamljen od spanja, je sunkovito vztrepetal in prestrašeno izgoltal.

»Kaj pa je?«

»Pasti! ga je posvaril ovčar in mu šepnil: »Ali slišiš?«

Gregar je v objemu strahu, ki ga je kot blisk prešinil od glave do nog, postal v trenutku ves buden. Vzpel se je pokonci, razširil oči in napeto prislunil. Cop, cop, cop! je šklopotalo iz noči in se bližalo kočí.

»Joj, stric, divji mož bo ali pa zmaj!« je pri-
dušeno zinil Gregar in se prizel tesno k ovčarju.

»Pasti! ga je ovčar znova posvaril in pomirjevalno šepnil: »Ne boj se, saj so duri zapahnjene!«

V kočí tišina, težka in gluha, da bi slišal črva, ki bi v trilem lesu zaškrtil, zunaj pa: cop, cop, cop! zmerom bliže, zmerom glasneje. Pod lopatastimi nogami se je lomila suhljad kot slamnate bilke.

Ovčarja se je polotil nemir. Ni vedel, kaj bi in kako. Nepremično je stal ob pograda in pritiskal trepetajočega Grega nase, kakor da bi ga hotel zaščititi s svojim telesom.

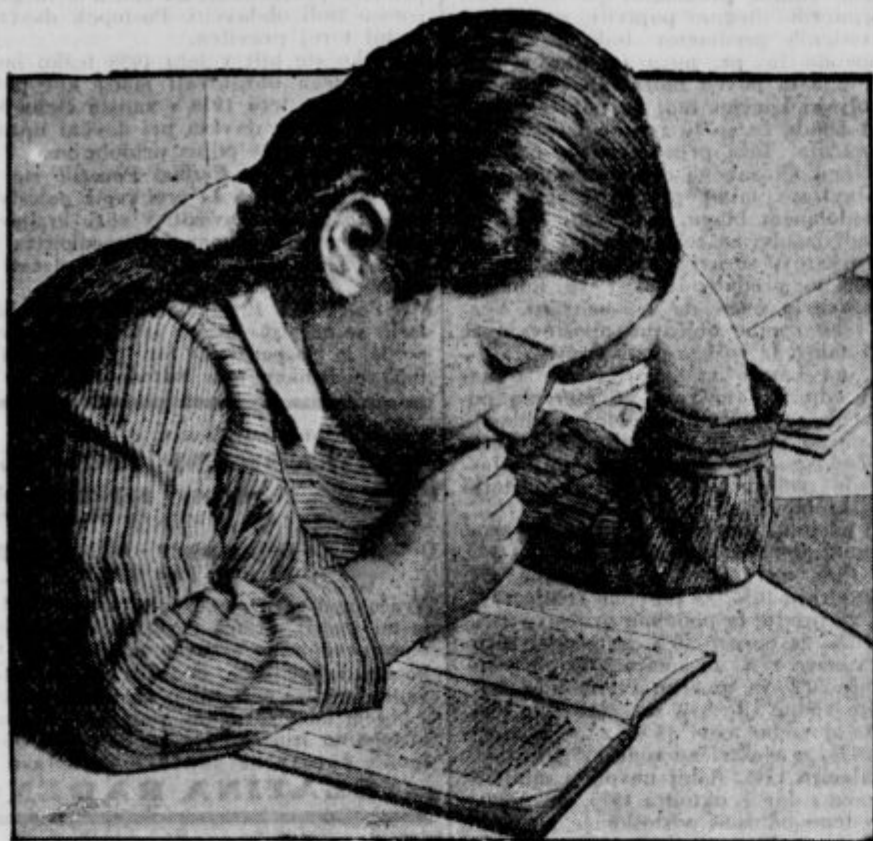
Zdajci se mu je zazdelo, da so topotajoči koraki pred kočjo utihnili. A samo za kratek hip. Že se je spet oglašilo, zamolklo in skrivnostno kot prej. A ni se več bližalo kočí; začelo se je oboroč oddaljevati in se je nazadnje čisto oddaljilo.

»Čudno!« je zabundral ovčar in majal z glavó.

»Nemara sam zlodej uganja svoje norčije nocoj in lomasti okoli. Noč ima pač svojo moč.«

Gregar je bil prepričan, da je nevarnost šla mimo in oddahnil se je. Pa mu je kar na lepem nekaj prišlo v spomin. — Ali mu ni mati ob slovesu gorko polagala na srce: »Gregar, ne pozabi se vsak večer priporočiti angelu varuhu in svo-

ZA DRUŽINO

Najdražji biser zakona

Aleš Ušeničnik nam je spisal »Knjigo o življenju«, v kateri odgovarja na vprašanje: »Ali je vredno živeti?« Tudi glede zakonske zveze bi ta ali oni lahko vprašali: »Ali je vredno biti poročen? Ali je vredno, vezati se z zakonskim drugim vse do smrti z nerazdružno zakonsko zvezo?« No, čemo razmišljati, koliko bi jih na to vprašanje odgovorilo iz subjektivnih razlogov pritrilno ali zanikalno — to je eno tistih vprašanj, pri katerih se glasovi ne štejejo, ampak tehtajo! — sprito danih dejstev in resnic pa je treba na zgorajšnje vprašanje postaviti takle objektivni odgovor: »Ker je zakon postavljen in zakramentalno posvečen od samega neskončno modrega in svetega Boga, mora biti in je v resnici tako velika dobra človeštva, da težko odtehta in polnovredno

odplačuje vse žrtve, ki so z njim združene.« Kakorkoli pa vrednotimo njegove dobrine — v diamantnem blesku in bogastvu se nam pokaže zlasti pravi končni cvet in sad zakona, ko pomislimo, da vzgaja in mora vzgajati neumrljive človeške duše v Kristusovem duhu, v božje otroke.

Da morata zakonca otroka vzgajati, je zdravi pameti jasno kot beli dan. Da ga morata vzgajati najprej tako, da si bo znal služiti svoj vsakdanji kruh, je jasno prav tako. Na dlani je tudi, da mu morata preskrbeti čim več tiste izobrazbe, ki je primerna njegovemu bodočemu poklicu. Glavno vprašanje pa je — tako pravijo nekateri — »Kakšno versko izobrazbo naj dam svojemu otroku, kakšen svetovni nazor?«

Ali kaj pravimo: glavno vprašanje? Saj tu ni

sploh nobenega vprašanja! In če bi bilo, je to vprašanje že davno, od vekomaj rešeno, rešeno dokončno za vsakere starše in vsakere otroke, ki pridejo na svet. Tu ni nobenega vprašanja, ampak samo večni božji zakon, ki nikogar nič ne vprašuje, ampak samo veleval: »Vsak otrok, ki se rodi na svet, je absolutna božja last. Za vsakega je že od vekomaj določen cilj, za katerega mora živeti: V čast in slavo božjo. Za vsakega so določena pota, so dani zakoni, ki vodijo do tega od vekomaj danega cilja. Otroku je pisan ta zakon od prvega trenutka njegovega bivanja na zemlji, prav tako kakor staršem, samo da je pisan za starše, čim jim Bog da otroka, še drug zakon: Uvajaj otroka v božji zakon! Da je v tem božjem zakonu predvsem vsa vera našega Odrškega Kristusa, je umevno samo po sebi.

So učeni gospodje, ki jim je edino božanstvo svet, vesoljstvo, in ki pravijo: »Svet stoji na večnih in nespremenljivih zakonih in naravnih silah.« Mi pa k temu pristavimo še tole: »Čisto pravi! Ali svet ni samega sebe s kljuko enel. In veliko bolj, skrbneje kot za zunanji vidni fizični svet je postavil Stvarnik za umnega človeka, ki ga je odločil za božjega otroka, še lepše, pa prav tako večne in nespremenljive zakone, po katerih naj uravna človek svoje naravnostno življenje. In da to teče po teh božjih zakonih, je več vredno kot vse življenje in gibanje materialnega vesoljstva. Pod tem večnim, svetim, božjim zakonom stojimo vsi, starši pa so posebej z veliko zapovedjo, vzgajati po njem vsakega otroka, ki ga jim izroči Bog.

Zato velja za starše, čim jim Bog da kakega otroka, jasno jim začrtana pot, po kateri morajo voditi svojega otroka. Tu je nemogoča kaka izbira. Tu ni ne velja beseda: »Vzgojim ga brez vere, ko kdaj doraste, naj si pa izbere vero, ki jo sam hoče.« Tudi otrok nima nič pravice, izbirati tu karkoli v svojem življenju, ampak samo sveto dolžnost, ponižno in voljno sprejeti razodeto božjo resnico. — »Kdor ne bo veroval, bo pogubljen!« — Sveta dolžnost staršev pa je, da začno čim prej otroka vzgajati za voljan in ponižen sprejem Kristusove vere. Tu ne velja nič: »Naj bo svobodomislec, marksist, komunist, kakor sem jaz, ali ga pa dam vzgojiti v kaki nekatoliški veri.« Ne, otrok mora biti to, kar je zanj odločeno od vekomaj. Tu, ko je za vselej spregovorila božja avtoriteta, nima nobena druga avtoriteta nič več govornika. Tu nimajo starši nobene pravice več: starši niso absolutni lastniki svojih otrok, že zato ne, ker je duša otrok ustvarjena naravnost od Boga. Oboji, starši in otroci so last božja in oboji stojijo pod večnim božjim zakonom.

In do kolikvega dostojanstva, do kolikve lepote se dvigne otrokova duša, če je prežeta od Kristusovih resnic! Vsa dobra nagnjenja v njej so razvita do viška, do popolnosti. Kar je v srcu človeškega plevla, vse to so porušila in pometala iz njega Kristusova načela. In vsa ta zdrava duša sije v sijaju posvečujoče milosti, nosi v sebi nebesa, kolikor jih je mogoče uživati že tu na zemlji, nosi v sebi jamstvo večne blaženosti, je z vsem svojim mišljenjem, čustvovanjem, hočenjem, dejanjem in življenjem en sam velik in lep slavospev Troedinemu.

Takole precejaš, ko kuhaš žolice in sok iz raznega sadja: zgoraj posoda s sadjem, v sredi prtič (tančica), spodaj posoda, kamor se izceja čist sok.

Akvarij v sobi

Akvariji so v prvi vrsti za opazovanje vodnih živali in rastlin. Ker pa so lepo zasajeni akvariji nekaj prav posebnega, jih postavljamo v večje sobe. S tem pa ni rečeno, da jih v majhnih sobah ne bi mogli imeti.

V početku so imeli akvariji kelihasto obliko in so bili popolnoma stekleni. Šele kasneje so se pojavili štirioglati z železnim ogrodjem. Ti so posebno pripravi za stanovanja, ker imajo primerne oblike in jih lahko postavimo na vsako mizo.

Že v naravi je pravilno razmerje med živalmi in rastlinami, bodisi v vodi ali na zemlji, prav tako moramo najti to razmerje v sobnih akvarijih. Vodne živali porabijo precej več kisika, ki ga dobijo iz vodnih rastlin, zato dodajamo tem živalim na ta ali oni način kisika.

V akvarije sadimo v prvi vrsti vodne rastline, ki žive popolnoma v vodi. Te so potrebne za zdravlje in življenje v akvariju živečih živali. Neke izmed teh rastlin žive popolnoma v vodi kot: Ceratophyllum, Najas, Isoetes in tudi Elodea. Posebna zadnja je menda najpripravnjša za akvarije, ker da mnogo več kisika in nudi mladim ribicam dovolj hrane. Poleg tega pa rabi le malo mivke, kjer se vsiđa. Drugim rastlinam plavajo na površini listi ali pa cveti: Potamogeton, Trapa in lokvanj. Manj primerne so rastline, ki žive brez zemlje in imajo svoje koreninice kar v vodi, dočim plava listna rožica na vodi: Aldrovanda, Salvinia, Pistia, Azolla in vodna leča.

Precej izbire najdemo tudi v močvirskih rastlinah. Te pa sadimo le v družbi z vodnimi. Prav tako lahko vzamemo alge, posebno mnogobrazne Ulvaceae, temnozeleno cevaste Enteromorpha intestinalis ali plavajoči rečni mah Hypnum fluitans. Na dno akvarija zasadimo v mivko vodno Pelaginello Fontanalis.

Za pravilen razvoj živali ne sme temperatura vode presegati 20° C (68° R). Nižja od 10° C (50° R) pa jim prav tako škoduje. Zato je v akvariju neobhodno potreben toplomer. Najbolje me-

Obroči za sušenje perila

Če sušiš manjše stvari, je obroč za sušenje perila zelo priročen. Lahko ga obešiš samo v kot sobe ali med dva stola ali kam drugam. — (Glej sliko.)

sto za akvarij je pri oknu, vendar tako, da padajo sončni žarki v akvarij, le zjutraj ali zvečer. Če imamo v akvariju zlate ribice, je lahko voda toplejša in bolj na soncu.

V akvarij damo namesto zemlje mivko, ali pa pokrijemo zemljo z njo. Na mivko posujemo na drobno bolj grobe peska, da se pri dolivanju voda ne skali. Posek in mivka morata biti dobro izkužena, da se ne zastrupijo živali z apnenim prahom. Po lastnem okusu pa grupiramo tudi različne pečine iz školjk in večjih kosov kamena. Vodo menjamo le po potrebi enkrat mesečno. Manjše akvarije zasadijo bolj na gosto z rastlinjem in jim damo manj ribic. Tem ni potrebno umetno dodajati kisika. Na liter vode računamo 1—2 zlati, ali drugačni 3—5 cm dolgi ribici.

Ce hočemo imeti lep in svažen akvarij s čisto vodo, moramo redno vsak dan s pinceto odstraniti vse gnijoče dele rastlin in kadavre mrtvih rib. Na notranji strani šip se nabere neke alge, ki kmalu prekrivajo steklo, da je močno. Te alge odstranimo na dva načina: s polži in mehničeno. V akvarij damo nekaj vodnih polžov, ki se prehranjujejo s temi algami, ali pa vzamemo brivsko klinico, ki jo pritrđimo poševno na leseno palčico in ostrgamo šipe. Nekateri akvaristi so proti polžem, ker baje prenašajo bolezen, vendar ni nič ugotovljenega.

Za terrarium (steklena posoda z močvirskimi živalmi) posebno primerne tudi pri nas cvetoče rastline so: viola biflora, močvirska vijolica: eardamine asarifolia, silena alpestris, parmaia palustris, Achemilla, valeriana dioica bellia perennis, homogyne, myosotis, Anaphalodes verna, majhne praproti in pritične vrbe. Trav v terrarium ne sadimo, da se preveč ne razrastejo.

Iz majhnih kamnov zgradimo podzemeljske votline in jih krijemo s praproto, da se lahko skrivajo živali.

Mladini je všeč, da je soba lepa in pripravna. Tu sta dva kosa pohištva, ki tej želji tudi ustrezata.

Divan je moči čez dan potisniti pod police za knjige. Tako je na pogled ožji in je pripravnjši za sedenje. Knjižna police ima majhno loputo, ki se da spustiti navzdol in na njej pisati ali jesti; tako je posebno primerna za čas kake bolezni.

Zrcalo pri toaletni mizi se da sklopiti in pogrezniti. Tako postane miza — pisalna miza. (Glej na sliki!)

Kako buče poceni vkuhaš

Buče je prav lahko mogoče vkuhati, in ker so skoraj brez okusa, jim tudi lahko damo vsakršen okus. Najprej je treba ta veliki sadež zmeraj dobro umiti in olupiti, nakar izbrekamo peske in kar se jih drži.

Ce pripravimo buče kakor kumare je treba za vsak kilogram buč, en četrt kilograma sladkorja, en četrt litra jesiha in prav toliko vode. Dodas nekaj žbic in kumine.

Buče razrežes na dolge proge in jih dvakrat popariš z vrelo vodo. V drugo jih pustiš v vreli vodi, nakar daš kosce na sito in jih še s prtičem dobro osušiš. Potem skuhaš skupaj sladkor, vodo, jesiha in začimbe, da se zgosti. V tej gošči vkuhaš kosce buč. Nato jih jemlješ ven in jih polagaš v primerno posodo. Ko so vsi položeni, jih poliješ z vrelo eokom, kjer jih pustiš 4 dni. Potem sok odliješ in ga spet prevreš, da je popolnoma gost. Nato ga spet poliješ na buče in zavežeš posodo še vročo.

Tudi z ingverjem vkuhaš buče. Za vsak kilogram buč je treba 75 g ingverja, pol kilograma eladkorja in kodelico vode in toliko jesiha.

Ingver namakaš 24 ur v vodi. Buče razrežeš na kocke, jih popariš z vrelo vodo, kjer jih pustiš, da se shladi. Potem jih ocediš in osušiš. — Nato prevreš ingver, ga ostrgaš in kuhaš s sladkorjem in jesihom, da se zgosti. V sok daš buče in jih kuhaš in vzameš ven. Sok kuhaš dalje, da se zgosti. Potem daš buče v sok, dobro premešaš, kuhaš še nekaj časa, daš vse skupaj v posodo in takoj zavežeš.

KUHINJA

— Kartljola bo ostala lepo bela, če priliješ malo mleka v vodo, kjer se kuha.

— Okus in barva goveje juhe sta boljša, če daš v juho polovico čebule, ki jo prej na plošči štedilnika opečeš, da postane na prereznih strani rjava.

— Vodo, kjer opereš riž, ne vrzi proč, ampak v njej operi nogavice, perilo itd., ki se potem pri likanju lepo svetli.

— Če imaš na rokah po delu take madeže, da jih še milo ne odpravi, pa obribaj roke s kuhanim krompirjem.

— Če se v posodah za vodo nabere kamen, ga odpraviš, če daš čez noč jesiha v te posode.

— Mastne madeže s preprog usnjatih stolov in s podnice odpraviš, če daš na madeže kavino usedlino (szoce) in jo pustiš ondi, dokler se ne posuši.

Nekaj iz jesenske mode

Bluza je iz volnenege blaga. Posebna je zaradi tega, ker ima na ramenih preprosto vezanino in je njen kraj zelo preprost.

Rokavice, ki so imele prej po tri črte za okras, so zdaj drugače okrašene (glej sliko).

Najnovejši čevlji imajo vretenčaste pete in topo konico.

Tega še ne veš!

Ozke steklenice se brž posušijo, če vtakneš vanje zvito polo pivnika, ki vlaga brz posuši vase.

Paradižnikov ne reži na deski, ampak na porcelanastem krožniku. Tako ostane sok ves na krožniku in zlička tega soka je izvrstno mazilo za kožo. Sok se naj na koži posuši.

V slaščičarni

Nedavno sem bila slučajno v slaščičarni. Mati s polletnim fantkom je stopila v trgovino in razvil se je tak razgovor:

Mati: Srček, povej, kaj bi rad?

Otrok: Mama, saj že zdavnaj veš, da bi rad mešan sladoled.

Trgovka: Mešanega zdaj nimam, pač pa vanilijevega. Popoldne bo pa tudi mešan.

Otrok (zatopota z nogami): A jaz na vsak način hočem mešanega!

Mati: Otrok moj, ali nisi slišal, da ga bodo imeli šele popoldne?

Otrok (zakriči): Zejen sem in hočem imeti sladoled!

Mati (vsa iz sebe): No, srček, pa si izberi: Ali dobiš zdajle vanilijev sladoled ali pa popoldne veliko porcijo mešanega. Zdaj pa, kaj hočeš?

Otrok (zatopota): Potem hočem imeti takoj vanilijev sladoled in popoldne veliko porcijo mešanega.

Prodajalka, ki je že nestrpno čakala, kako se bo odločilo, je prinesla vanilijev sladoled. A ta stvar se je nadaljevala:

Mati: In kaj boš zraven, ovčica ti moja? Ali piškote?

Otrok (trmasto): Ne, teh ne maram.

Mati: Ali kosček torte?

Otrok: Ne.

Mati gre z otrokom k mizi s tortami in naravnost prosi otroka, naj si sam izbere. In dolgo je trajalo, da je doseгла, da si je otrok milostno izbral fino torto.

Jaz pa sem se zamislila v svoja otroška leta, ko smo imeli le kosček suhega kruha in je morala tudi mati stradati. In potihem sem se vprašala, kaj le bo čez 20 let iz tega otroka! Zaslepljena mati se mi je zamislila; kakšni grenki sadovi bodo to, ki jih bo pridelala iz te svoje vzgoje!

Nova oblika jesenskih jopje

Bezgovna pijača

Nalij v posodo za kumarice, ki drži 5 litrov, sveže vode. Daj vanjo tri velike bezgove cvete, pol kg sladkorja, osminko litra vinskega jesiha in neolupljeno, na kosce razrezano limono. Postavi odprt kozarec za tri dni na sonce, nato tekočino precedi, napolniš steklenico, ki jih zamašiš in postaviš v klet. Pijača mora biti jako mrzla. Potem se peni kakor šampanjco.

Naš domači zdravnik

V. J. M. m.: Velike skrbi vam prizadevajo lasje. Dve leti vam že močno izpadajo. Na lasišču se vam neprestano oca priklaja. Ta priklaja se vam tako hitro dela, da si morate najmanj vsak teden enkrat umiti glavo. Priklaja je masten. Brali ste, da je delni vzrok izpadanju las nered v prebavilih. Imate namreč kronično vnetje žolčne sluznice. Zdravili ste se že v bolnišnici. Zdravil ne jemljete nobenih, tudi dijetne se ne držite strogo. Ali je kako sredstvo, ki bi preprečilo tvorbo priklaja? Kako bi ga krajjevo zdravili?

Vzrok izpadanju las pri vas je priklaja. Vzrok priklajev nam je iskati v motnjah pri presnavljanju. Lase si dajte čisto ali pa zelo na kratko striči, da vam bo lasišče tem bolj dostopno. Glave si ne smete prebogosto umivati, ker s tem kožo še bolj dražite. Popolnoma zadostuje, če si jo umijete vsake dva do tri tedne enkrat. Voda mora biti topla. Mito pa uporabljajte tako, v katerem je žveplo. Zelo priporočljiv je minni cvet. Po vsakem umivanju si glavo dobro izperite v čisti vodi. Dnevno si natrite lasišče z 80 do 90% alkoholom. Ko se vam bo stanje zboljšalo, pa zadostuje, če si natrite lasišče z alkoholom po dvakrat na teden. Ne ustrašite se, če boste opazili, da vam v roki ostane celo perishe las. Ti lasje bi itak izpadli. Če to ne bi pomagalo, pa sežite po žveplenem mazilu in si namažite lasišče zvečer tri do štiri dni zaporedoma. Treba pa je vztrajnosti, ker je nadloga zelo trdovalna. Zaradi želodca pa se ravnajte tako, kakor so vam v bolnišnici svetovali. Receptov ne pišem.

Tvori: Pred leti ste se prehladili. Imeli ste vnetje porednice, ki ste ga kmalu preboleli. Napravili pa so se vam tvorbi po hrbtu, stegnu in nogah. Zdravili ste se v bolnišnici, kjer so vam punktirali gnoj. Tvorbi so se vam pozdravili, začela pa so vam zatekati moda, na katerih opazate nekakšne rove, iz katerih se cedi gnoj. Mislili ste, da bo to tudi prešlo kakor tvorbi. Ker ne preide, se bojite, da ne bi bilo to kakšna spolna bolezen.

Spolna bolezen v tem smislu, kakor se navadno smatra, menim, da pri vas ni. Po vašem opisu in po načinu, kako so vas v bolnišnici zdravili, menim, da je vse to v zvezi z boleznijo na pljučih. Gnoj pa, katerega ste dali preiskati, prita, da imate na modih tako zvano mešano infekcijo. Svetujem vam, da se čimprej napotite v bolnišnico. Sami v tem primeru ne boste veliko dosegli. K večjemu se boste toliko zane-marili, da bo ozdravljenje nemogoče.

Jurist: Pred pol drugim letom so se pojavile bolečine v želodcu z močnim zaprtjem. Zdravniki in prav tako tudi v bolnišnici so vam rekli, da so žveci, ki vam povzročajo te nadloge. Menite, da je to posledica mladostnih zabod. Vprašujete, če se bo dalo to še popraviti.

Vse se bo dalo še popraviti, če boste imeli dovolj trdnost volje in si življenje pametno uredili. Gibljite se čim več. Ne samotarite in ne premišlujte! Bavite se s športom in telovadbo, ki je izvršen pripomoček za vzgojo volje. Jajte čim več soliva, sadja, medu, pijte eviček, kiselko, jogurt, slatinsko vodo. Jemljite lahko odvajalno sredstvo, vsak dan ob določenem času in določen količini, da se navadite na redno iztrebljanje. Ko se boste privadili rednemu iztrebljanju v določenem času, pa znižajte polagoma množino odvajalnega sredstva, tako da boste sčasoma izhajali brez odvajalnih sredstev.

P. D.: Kakšni zdravstveni zavodi oziroma hiralnice morejo prejeti mirnega umobolnega, ki ima le včasih bolj vidne napade?

Potrebno je, da se obrnete na zdravnika, ki bo odločil, ali je potrebna izolacija bolnika v zavodu. V poštev bi prišla umobolnica v Ljubljani ali na Studencu, ali pa v hiralnici sv. Jožefa v Ljubljani.

Pravni nasveti

Posojilo trgovki. A. R. D. — Denar, ki ste ga posodili trgovki, zato da se je osamosvojila, vam je dolžna vrniti trgovka sama. Od njenega očeta ne morete zahtevati povračila tega dolga. Le če je njen oče pristopil k temu posojilu kot porok in plačnik, potem bi lahko zahtevali plačilo dolga tudi od očeta. Pravdo boste dobili. Denar pa boste dobili, če ima trgovka kaj lastne imovine, ki jo boste smeli zaseči z izvršbo.

Skupna lastnina. A. R. P. d. M. — Imeli ste polovico deleža na skupnem gozdu, ki je bil prodan. Do prodaje gozda je moglo biti le zaradi tega, ker je večina solastnikov bila za prodajo. Najbrž je tudi vaša žena v vaši odsotnosti na to pristala in prodaje sedaj ne morete več razveljaviti. Stroške prodaje, ki zadenejo prodajalce, t. j. vse solastnike, je pač sorazmerno med vse razdeliti. Plačati boste morali le toliko od teh stroškov, kolikor jih odpade na vašo polovico solastniškega deleža. — Glede izplačila izkupička od lani prodanega gozda, vam svetujemo, da ga naj v vašem imenu žena zahteva. Naj gre na sodišče in naj prosi, da se srenjski odbornik, ki je prodajo izvršil, povabi k sodišču. Nasprotnik bo tedaj povedal svoje stališče in bo sodnik mogel vaši ženi svetovati, ali bi imela tožba kaj izgleda ali ne.

Privatni študij meščanske šole in napredovanje v državni službi. A. S. Gleda privatnega študija na meščanski šoli se obrnite na ravnateljstvo one šole, kjer bi radi napravili izpite. Dovoljena meščanska šola odgovarja nepopolni srednji šoli in daje kvalifikacijo za uradnika, ki začne z X. skupino. Poštni minister ni izdal dosedaj kakšne prepovedi glede napredovanja onih, ki v službi dosežejo višjo kvalifikacijo. Tako omejitev je izdal svoječasn minister za promet, ki je odredil, da se ne smejo predlagati za prevodbo in preimenovanje oziroma za prestop v stroko, za katero se zahteva višja šolska izobrazba oni službenici, ki so v teku službovanja pri državnih prometnih ustanovah pridobili višjo šolsko izobrazbo po 18. juniju 1936. leta.

Meščanska šola in trgovinska obrt. P. V. Vprašate, ali morete dobiti dovoljenje za izvrševanje trgovine, ker ste dovršili štiri razrede meščanske šole. — Dovoljenje štiri razrede meščanske srednje ali njej enake strokovne šole nado-

Zagrenjena: Pred 10 meseci vas je začela boleti glava. Po levi strani na vrhu glave in nad tilnikom. V glavi čutite pekoče bolečine, prav tako tudi po telesu, kakor bi vas žgali ogorki cigarete. Shujšali ste za 6 kg. Teka nimate. Preden vas je začela boleti glava, so vas boleli zobje v zgornji levi čeljusti, ognojile so se vam korenine. Poldrugo leto imate hud nahod, tako da ste za 10 mesecev izgubili vonj. Nahod se vam je toliko popravil, da lahko spet vohate. Po vrhu glave čutite kakor bi vas nekaj grabilo, oziroma stiskal obroč. Če ležite, imate občutek, kakor bi vam nekaj ležlo po glavi. Zjutraj vas navadno ne boli glava.

Možnosti je več. Brez preiskave ni mogoče ugotoviti, kaj je vzrok vašemu glavobolu. Omenjam samo glavobol, ker se vam zdi to najbolj važno in vas najbolj moti. Morda imate še druge nadloge, ki jih ne omenjate, ker se vam ne zde važne. Zame pa bi bilo prav to važno, da izlučim, od kod glavobol. Iz opisanega morem sklepati dvojje: lahko so žveci, ki vam delajo neprijetne. Lahko pa glavobol izvira iz nosu, oziroma iz obnosnih votlin, ki niso v redu. Zato se obrnite na zdravnika, ki vas bo preiskal od nog do glave.

E. T. Lj.: Na levi roki vam raste morska kost, ki je kakor češnja velika. Vprašujete, kako bi se dala odpraviti brez operacije?

Položite roko na mizo, čez položite mehko krpo, potem pa vdarite z lesenim kladivom po kosti. Včasih je tak način zdravljenja prav uspešen.

Z. P.: Vaša žena, ki je 68 let stara, ima tri mesece hude bolečine v desnem kolenu. Pri vsakem koraku jo zelo boli. Zjutraj, ko vstane, skoraj hoditi ne more. Ko pa se malo shodi, ji je bolje. Koleno ji zateče, če le malo več hodi. Zdravnik ji je predpisal obkladke in ležanje. Ležala je 5 dni. Počutila se je mnogo bolje. Ko je pa spet začela hoditi, so se ji ponovile vse težave. Bolečine pa ima tudi pod levim rebrom in lokom, pri vsakem vdihu jo močno zaboli.

Za koleno bi bila potrebna rentgenološka preiskava. Menim, da so nastopile spremembe na kosteh, ki se v teh letih rade pojavljajo. Nogo bi bilo potrebno napraviti v kolenu negetno in jo razbremeniti. Obrnite se na kirurga. Bolečine pod levim rebrom in lokom so verjetno v zvezi s spremembami na porednicah, ki pa imajo zopet lahko najrazličnejše izvore.

I. L. V.: 40 let ste stari. Močni, na videz popolnoma zdravi. Nikoli še niste bili resno bolni. Štiri mesece čutite pri hoji hude bolečine v stopalih. Imate bolečine kakor bi hodili po iglah. Ne pijete in ne kadite.

Bolečine v podplatih so znak, za katerim se lahko skrivajo najrazličnejše in najbolj pester bolezni. Lahko je to samo preobremenitev nog. Misliti pa moramo na bolezenske spremembe tudi v kosteh, mišicah, sklepih. Prav tako so lahko v zvezi z obolenjem hrbtenice možga. Potrebna bi bila preiskava od nog do glave, zato vam priporočam, da se čimprej obrnete na internista.

B. H. I.: Brali ste nekje, da uživanje paradiznikov povzroča raka. Zakaj potem toliko priporočajo uživanje paradiznikov? Vi si ne upate dati otrokom.

Pred leti so v Švici ros opazili, da se je na živalih po ubrizganju paradiznikovega soka razvila raka podobna tvorba. To so časopisi zgrabili in ljudi preplašili. Prav nobenega dokaza nimamo zato, da bi se tudi pri človeku kaj podobnega razvilo. Res pa uči skušnja, da paradiznik zaradi kislin, ki jih vsebuje, pospešuje tvorjenje različnih kamnov (ledvica, žolčnik). Priporočajo pa ga zaradi tega, ker je tako bogat z vitamini.

Patent za izum posebnih klešč. F. R. Preob-širni so predpisi o patentni zaščiti in prijavi patenta, da bi jih mogli na tem mestu ponatisniti. Obrnite se na supravo za zaščito industrijske svojine in prosite, da vam pošlje navodila za prijavo patenta. Iz teh navodil boste zvedeli za vse podrobnosti, kako morate postopati in tudi kakšne takse morate plačati.

Mojskiški izpit. Z. H. J. Obrnite se na izpitno komisijo pri vaši obrtni zbornici.

Pokojnina občinskih uslužbencev. Č. G. Shi-šli ste, da je izšla neka uredba, po kateri mora občina dajati pokojnino uslužbencem, če druge niso zaavrovani. Radi bi izvedeli za vsebino uredb. — Kakšna posebna uredba o tem vprašanju ni izšla. Predpisi o pokojninah za občinske uslužbenice so navedeni v uredbi o občinskih uslužbenicah z dne 12. marca 1936, ki je objavljena v »Službenem listu dravske banovine z dne 29. julija 1936. leta.

Akademski naslov. A. I. Gleda rabe akademskega naslova velja pri nas predpis zakona o osebnih imenih z dne 19. februarja 1929. Po predpisu tega zakona sme dodajati svojemu rodbinskemu imenu kratko, e katero se običajno označuje dotično akademsko dostojanstvo ali akademski naslov (doktor, inženir, magister), oseba, ki izpolni pogoje dotičnih zakonskih predpisov in more dokazati, da ima akademsko dostojanstvo ali akademski naslov. Kdor je dobil diplomu, e katero se mu priznava akademsko dostojanstvo na inozemski univerzi ali visoki šoli, sme na ozemlju naše države javno rabiti dotični akademski naslov samo, če je bila diploma nostrificirana na naši univerzi. Kakšni starejši predpisi, ki nasprotujejo predpisom zakona o imenih, ne morejo več veljati.

Služba pri finančni kontroli. I. L. F. Prošnje za službo pri finančni kontroli je treba vložiti pri finančnem ministru. Vložite jo preko domače finančne direkcije. Prošnje je treba priložiti dokaz, da izpolnjujete pogoje § 3 uradniškega zakona.

Neredno dostavljanje pošte. F. J. Samo za časa sezone se vam je pošta dostavljala, potem pa ne več. Obrnite se na pošto direkcijo, ali vse brez uspeha. Vprašate, kaj bi storili. — Kar ste pisali nam, sporočite poštni direkciji v Ljubljani. Gotovo bo vse storila, da se na vaši pošti odpravijo nedostatk.

Dva vpokojena zvanjnika. A. R. L. Dva državna uslužbenca-zvanjnika sta bila s polnimi službenimi leti vpokojena. Prvi je imel nižjo pokojninsko osnovo, pa prejema sedaj nekoliko večjo mesečno pokojnino, kakor drugi, ki je imel višjo pokojninsko osnovo. Radi bi, da bi pojasnili, kako je nastala navedena razlika. — Le če bi

Davčni nasveti

Odpisi pri družbenem davku. Zakon dovoljuje odpis zaradi zmanjšave vrednosti fizičnih predmetov, in sicer: zgradb, strojev, mrtvega in živega inventarja in substance, katerih obraba je neposredna in redna posledica temu, da se ti predmeti ukoriščaajo v poslovanju podjetja. Razen fizične obrabe predmetov pa se v konkretnih primerih utegne pojaviti zmanjšava zgoraj navedenih predmetov tudi iz kakega drugega povoda (n. pr. nova tehnika v proizvodnji), toda ta povod mora biti evidenten. Zakon dovoljuje končno tudi še odpise zaradi drugih vrst izgub, če so te izgube izrazito poslovnega značaja. Tak primeri se — po pravilniku k členu 83. zakona o neposrednih davkih — pojavljajo takoj pri likvidnem delu imovine (dodelanemu blagu, materialu itd.), na primer zaradi izgube na teži, zaradi kvarjenja, razpisa fabrikatov, surovin materiala, ker se niso pravčasno prodali ali ker se fabrikat slaborazpečava in se ne da več vnovčiti. Vendar se pa take izgube običajno upoštevajo že pri ocenitvi izgub. Iz vašega dopisa se — žal — ne razvidi, na katero vrsto primerov se nanašajo vaši odpisi. Zato vam ne moremo pojasniti, zakaj da so vam odpise deloma oddali. Možno je, da so pa bili vaši odpisni odstotki previsoki. Zadevno vas opozarjamo na pojasnila, ki sledijo pod označbo: Odpisni odstotki (amortizacijski odpisi).

Odpisni odstotki (amortizacijski odpisi) smejo znašati normalno: za tvorniške zgradbe 3%, za barake 10%, za gospodarske zgradbe 4%, za tvorniške stroje 10%, za posebne stroje 15%, za peči 6%, za orodje in podobne priprave 25%, za modele 30%, za opravo 10%, za pisalne stroje 20%, za vozove 15%, za kočije 20%, za osebne avtomobile 20%, za tovorne avtomobile 25%, za investicije vodne sile 8%, za železniške drogeve 5%, za dovodne cevi 15%, za električne instalacije 20%, za električne vode 15%, za telefonske instalacije 15%. (Glej navodila ministrstva za finance z dne 5. oktobra 1935, št. 70.800.) Zgoraj navedene odpisne odstotke je smatrati za običajne (normalne) in jih finančna uprava zato priznava kot davka proste. Če ste torej odpisali pri posameznih predmetih več kot je v gornjem razkazu navedeno, potem je bilo pričakovati, da bo finančna uprava presežek obdavčila. Kolikor se je to dejansko zgodilo, potem nimate drugega izhoda, kot da vložite pritožbo, v kateri morate navesti, z a k a j da ste uporabili višji amortizacijski odpisni odstotek in je hkrati treba potrebo višjega odpisa dokazati. Ako tega ne storite, nimate veliko upanja, da se bo vaši pritožbi ugodilo.

S. L. v Z. V. Poslovnem letu 1938 ste zaradi težke bolezni le nekaj mesecev obratovali. V zvezi temu so vam za davčno leto 1939 predpisali pridobitno od enoletnega čistega dohodka. Ali je to prav?

Odgovor. Izredni primeri, v katerih se je ustavilo poslovanje obrata v predhodnem poslovnem letu, se ne smejo upoštevati, ko se

ugotavlja davčna osnova za tekoče davčno leto, ker se dade taki primeri davčno rektificirati ob pogojih člena 51. med samim poslovnim letom. Če je torej dohodek iz kakega obrata v davčni prijavi izkazan zaradi bolezni le za nekaj mesecev, je prijavljeni dohodek v takem primeru preračunati na eno leto in ga je v tem iznosu tudi obdavčiti. Postopek davčne uprave je bil torej pravilen.

Ako ste bili v letu 1938 težko bolni in ste zaradi tega obratovali manj kot pol leta, ki morali že v letu 1938 v smislu člena 51. zakona o neposrednih davkih pri davčni upravi pravčasno prositi za odpis pridobitne.

A. V. L. — Carina. Poročili ste inozemko. Ker je imela žena že prej svoje pohištvo, mislite, sedaj to pohištvo uvoziti v našo kraljevino v evrobo ustanovitve skupnega gospodinjstva. Vprašujete, če boste morali za ta uvoz plačati carino in koliko.

Po čl. 9. t. 10 predloga zakona o obci carinskih tarif se ne plača carina za staro pohištvo, obleko, perilo in gospodarski ter gospodinski inventar tujih podanikov naše narodnosti, ki se vselijo v

Preživite prijetno jesen v RADENSKEM KOPALIŠČU ki zdravi z uspehom bolezni srea, ledvic, živcev, želodca in notranjih člez. **September - oktober paval 10 dni 150 din.**

Vračunano vsi: stanovanje (vsaka prosta soba po lastni izbiri), hrana, 1 zdravniški pregled ter po njem predpisane naravne oglikove ali mineralne kopeli, zdraviliška, godbena in občinska taksa, velika analiza seči, sobna postrežba ter zdravljenje s pitjem naše zdravilne vode. — Godba, dancing in tonkino izmenoma vsak dan. — Obširne prospekte dobite na zahtevo od uprave kopališča

SLATINA RADENCI

našo državo, ako je to njihova lastnina in služi njihovi lastni uporabi in če odgovarja njihovemu imovinskemu stanju. Ta ugodnost velja tudi za tujce, podaneke drugih narodnosti, ki se naseljujejo pri nas v cilju, da se bavijo s kmetijstvom, obrtjo in industrijo ali pa se naseljujejo pri nas v kako drugo produktivno, kulturno in humano svrhu, a to samo pod pogojem, da tudi država, kateri ta oseba pripada kot podanik in iz katere prihaja, postopa prav tako z našimi podaniki, ki se izseljujejo v dotično državo.

Iz tega torej sledi, da boste ženino pohištvo in balo po našem mnenju lahko uvozili v našo kraljevino brez carine pod pogojem, da ima take carinske ugodnosti tudi dotična država, kateri je žena doslej pripadala kot podanica. Razume se pa, da pohištvo ne sme biti povsem novo, ker bi tako pohištvo ne uživalo carinske prostosti. Ostale formalnosti in podrobnosti boste pa zvedeli pri carinarnici, ki bo izvršila uvozno ekpedicijo.

Kmetijski nasveti

Ustanovitev vodne zadruge. F. D. G. — Sora dela vam in številnim drugim posestnikom, ki imajo ob njej zemljišča, precej škodo, ker leto za leto bolj trga obrežje in odnaša zemljo. Radi bi sami zavarovali obrežje, oziroma regularili tok, pa tega ne zmorete. Prosilili ste za podporo, pa se vam je reklo, da je posameznikom na dajelo, ampak skupnostim, to je vodnim združbam. Zelite vedeti, kako bi prišli do te organizacije. — Za ustanovitev vodne zadruge se obrnite na tehnični oddelek — hidrotehnični odsek banske uprave, ki bo na lice mesta poslala strokovnjaka, ki bo posestnikom razložil, kako se ta ustanovi in kake podpore je deležna. Prej pa morate pridobiti po možnosti vse ali vsaj večino tistih posestnikov, ki imajo svoja zemljišča ob Sori in ki jim ta dela škodo, da pridejo na sestanek, na katerem bo zastopnik banske uprave razložil pomen in naloge vodne zadruge in kako se taka ustanovi in koliko podpore lahko dobi. Pomnilni je, da se ta zadruga lahko ustanovi, ne, če je večina posestnikov za to, ampak če imajo tisti posestniki, ki so za ustanovitev, večino zemljišč, ki pride v poštev pri regulaciji. Tedaj se ostali protivniki morajo vkloniti in prispevati za to po izmeri njih zemljišča, kakor jim to predpiše banska uprava.

Vlažna tla v kleti. I. U. K. — V kleti imate hlovnata tla, ki vlečejo vlago nase, da so čisto mehka in mokra. Ob dežju se najbrž nabere voda v ponikovalnicah, ki se nahajajo v bližini hiše in od tam vdira proti hišni kleti, kjer jo ilovica vsrkava. Zelite klet imeti suho. — Ilovica vsrkava vodo iz spodnjih plasti, to je talno vodo. Lahko pa tudi, da prodira vlaga vanjo skozi zidove ob času deževja. V tem primeru bi morali odkopati zid od zunaj do temelja, iztrgati vso malto iz špranj ter ga dobro cementirati. Potem pa cement namazati s kako izolirno snovjo, n. pr. z asfaltnim gudromom in z mastiksom. Jarka pa ni zasuti z ilovico, ampak z gramozom ali kamenjem, da se voda odteka. Če je pod kletjo talna voda, tedaj morate ilovico izkopati kakih 40 cm globoko nasuti na dno do 30 cm na debelo gramozu ali premogovega pepela (leša) in nato šele položiti 10 cm na debelo ilovico. Tedaj bodo ostala tla suha, ker ne bo mogla talna voda do ilovice. Katerega teh dveh načinov za osušenje kleti si boste izbrali, morate pa sami določiti. Najbolj gotovo bo pa, če izvedete oboje del, ker tedaj bodo tla sigurno ostala suha.

imeli na razpolago osebne spise, iz katerih bi bilo razvidno, kaj se je vse uračunalo enemu ali drugemu, bi vam mogli dati točen odgovor. Drugače pa svetujemo nezadovoljnim vpokojencu, da se pritoži na državni svet, ako misli, da se mu ni vse priznalo, kar mu pripada.

Stalno nesposoben. L. S. Služili ste v bivši avstro-ogrski vojski od leta 1914.—1918. Leta 1928. ste bili vpoklicani na orožne vaje in pri vojaškem pregledu ste bili spoznani za stalno nesposobnega. Plačevali ste vojniko. Vprašate, če boste morali v primeru ponovnega vpoklica v vojaško službo še dalje plačevati vojniko in kaj bi storili, da bi bili oproščeni. — Če vas ponovno pokličejo, vam ne bo treba plačevati vojniko. Gleda oprostive vam ne moremo ničesar povedati, ker ne vemo iz kakšnega razloga bi radi dosegli oprostitve.

Službeni prejemki ob času orožnih vaj. J. F. S. Samo za štiri tedne imate pravico zahtevati službene denarne prejemke, ako ste vpoklicani na orožne vaje, vendar le tedaj, če je službeno razmerje nepretrgano trajalo leto dni in ako ne prejemate od države ustrezne odškodnina.

Kaka ohraniti ježa čez zimo? S. Z. Lj. — Svoječas ste imeli v kuhinji polno ščurkov, ki ste jih pa odpravili z ježem. Radi bi pa to koristno žival ohranili čez zimo, da vas tudi prihodnje leto obvaruje pred golaznjico. Ne veste pa, ali naj bi ga spustili na vrt, da tam prebije zimo, ali ga pa obdržati doma. — Jež je mesojede in se preživlja v glavnem z razno golaznjico: s črvi, hrošči in ališnim. Prijajo mu tudi razni kuhinjski odpadki. Pozimi pa prespi v zimskem spanju v kakšni luknji, v katero si nanosi listja in trave. Zato je težko, da bi ga mogli ohraniti v stanovanju čez zimo. Bolje je, če ga spustite na prosto, kjer si bo sam poiskal prezimovališče in epomladi ga morda spet poiščete in spravite v stanovanje.

Naš živinozdravnik

Delni izpad nožnice pri kravi. S. K. P. — Vaši osem let stari kravi se od časa do časa pokaže iz eramicne neka rdečkasta oteklina v veličini debelejša jabolka. Oteklina se giblje istočasno z dihanjem živali. Če je žival bolj sita, izstopi večji del oteklina ter se dotika tal, tako da je na vrhu oteklina nastala že rana. Ko krava vstane, se oteklina izgubi. Ker je krava že šest mesecev breja, ste v strahu, da oteklina ne bi ovirala poroda. Vprašate, kaj je ta oteklina in kako bi jo odstranili? — Omenjena oteklina je lahko dvojje: je lahko novotvorba v nožnici, ali pa del nožnične sluznice. Če je oteklina trša, bo najbrž novotvorba, če je pa mehka, bo najverjetnejše del nožnice, ki se je oddvojil od podloge. Do delnega izpada nožnice pride navadno pri starejših kravah, po težkih porodih, pri živalih, ki ne dobe v hrani dovolj vitaminov ter kalcijevih in fosfornih soli, nadalje pri živalih, ki se malo gibljejo ali pa so zaradi kakega drugega vzroka oslabele. Če je torej pri vaši kravi izpadajoča oteklina del nožnice, tedaj skrbite, da bo krava stala z zadnjim koncem vsaj 1 decimeter višje kakor a sprednjim, kravi dajte večkrat pa po malem izdatne in krepke hrane, tako da krava ne bo nikoli preveč napolnjena, ker sicer prepolna čreva pritiskajo na notranje spolne organe in tako povzročajo močnejši izstop nožnice. Skrbite, da krava čim več giblje na prostem, v hlevu pa naj nosi poseben pas, ki preprečuje izpadanje nožnice. Pas naj ne bo niti pretesen niti preohlapen, ker v prvem primeru pride lahko do odmiranja zunanjih delov epoluliva, v drugem pa ne doseže svojega cilja. Razume se, da se mora pas stalno čistiti, ker pride lahko do različnih vnetij zaradi nečistoče.

Stresanje glave pri psu. I. E. Lj. — Vaš lovski pes je začel zadnje čase, ko hodite na lov, tako stresati z glavo in ušesi, da mislite, da mu bodo odleteli ušiji. Razen tega večkrat drgne z glavo ob tla ter se praška po ušesu. Pregledali ste psa uhlje, a niste mogli ugotoviti nič posebnega, le ko ste psa prešli za koren levega uhlja, je zavilil. Psi bi radi rešili neprestanega stresanja ter ga spet uposobili za lov, ker zanj v takem stanju ni sposoben. — Psi, ki se veliko zunaj, kar rado zaide v uho osinje ali različno semenje trav. V takem primeru začne pes stresati z glavo, da bi se rešil zneljubega gostca, ali čim bolj pes stresa z glavo, toliko globlje se zarinje osinje, oziroma tuje telo, ki povzroča v globini uhlja vnetje, ki potem napreduje z smeri navzgor in navzdol. Ker je vnetje ušesa precej dolgotrajna in komplicirana zadeva, je najbolje, da zdravljenje vnetega ušesa prepustite strokovnjaku veterinarju, ki bo s pomočjo otoskopa pregledal bolno uho, po možnosti ugotovil pravi vzrok vnetja ter ga odstranil, ker bi sicer bil sluh psa v nevarnosti.

ODREŽITE
„SLOVENEČ SVETOVALEČ“
odgovarja samo na vprašanja, katerim je priložen tale odrezek.
„Slovenec“ 24. septem. 1939

Borzna igra za pšenico v Kanadi

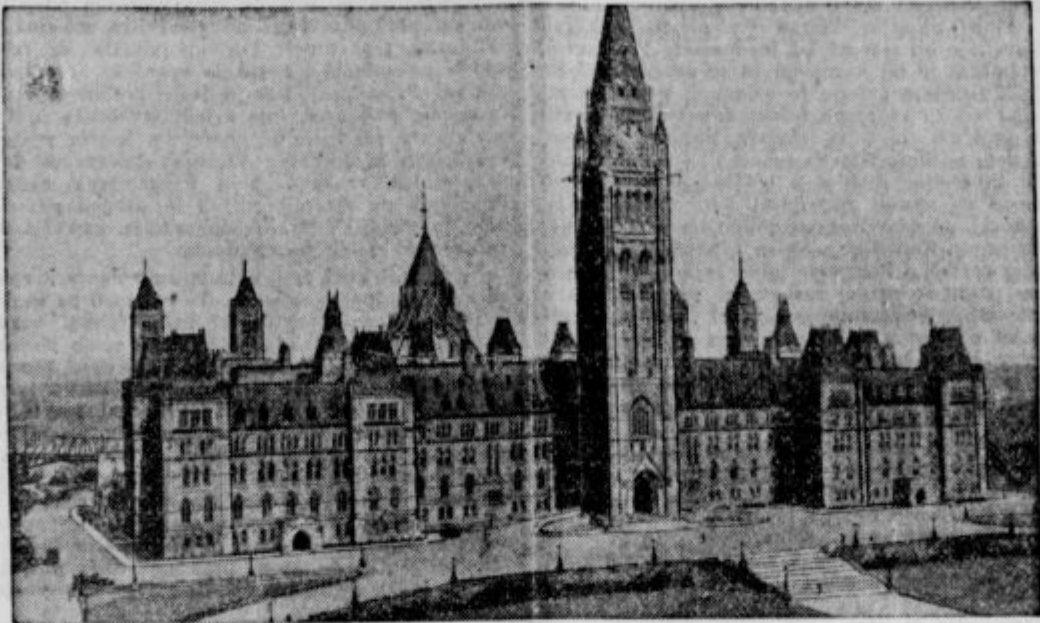
Spekulacija z najvažnejšim živilom človeštva

Stojim na galeriji, ki je polna ljudi, in gledam nizdol v nekakšen rov, ali bolje — v areno. Osmerokotna je, lesene stopnice vodijo vanjo. Arena in stopnice so polne hrupnih ljudi divjih kretenj. Temu kraju se pravi »Pitt« in je središče svetovne žitne trgovine. V Pittu se bje bitka za žito. Danes je velika bitka, vsa borza je polna ljudi, ne samo tu v 7. nadstropju, kjer je borzna dvorana, marveč tudi spodaj v pritličju, v pisarnah mešetarjev. Zgoraj špekulirajo mozteti, člani borze, gospoda žitne trgovine. Da si član borze, ni kar tako in je to draga zadeva. Da ima kdo pravico, da sme tu spodaj v Pittu kričati z drugimi vred, in mahati z rokami in špekulirati, stane 50.000 dolarjev pristojbine. V pritličju med mešetarji se lahko vsakdo iznebi svojega denarja, ki hoče tvegati nekaj dolarjev. Vse to splošno razburjenje je jako razumljivo. Pred nekaj dnevi so se začele cene za pšenico dvigati. Vsa Kanada, vsa Amerika se je začela razburjati. Dvigajo stopinj vročice kakega na smrt bolnega človeka ne bi moglo biti bolj v skrbeh opazovano, kakor je ta toplomer pšeničnih cen. Spočetka se je dvigala cena za bušel pšenice (60 funtov) počasi, nato pa hitreje. Časopisi so kar vriekali od veselja. Prvikrat je bila spet dosežena dolareka marka. Le naprej, le naprej, cene so morale plezati višje in višje »Biki« so dali pšenične cene na svoje rogove in so jih euvali višje in višje. V ozadju pa so jezno renčali »medvedje« in so prežali na svoje šanse. »Biki« so špekulantje najvišje vrste. Ti nakupijo žito, ko je poceni ali ko so jim zazdi poceni, in poganjajo cene z vsami pripomočki kvišku, da ga potem prodajo. »Medvedje« pa so — obratno — prodali žito, ki ga pa — mimogrede povedano — niti nimajo niti ga niso nikoli plačali — in ekušajo cene potisniti nizdol, da bi žito poceni kupili.

Pomislim na mnoge farmarje, ki jim ta zmeden diradaj pšeničnih cen vzame veakršno zmožnost za preračunanje, ki ga borzna igra poniža do špekulantov. Kdaj naj žito prodajo? Nihče ne ve tega. Tudi špekulantje ne, ki vendarle sami določajo cene. Tu sta še Argentina in Avstralija razen Kanade in Združenih ameriških držav. Potem ima pa še božja volja tudi besedo zraven. Mogoče je suša, mogoče povodenj; ali so kobilice, če je žetev vprav izredno obilna. Nihče ne ve tega. Vse to je važnega pomena za kanadekega pšeničnega farmarja, ki je popolnoma navezan samo na izvoz, ki zavisi samo od izvoza bolj kot veakdo. Zakaj, Kanada proizvaja v dobrih letih na 500 do 600 milijonov bušljev, potrebuje pa zase in za semensko žito največ 100 milijonov bušljev.

Zaradi teh stvari in pa, da bi se otresli svoje smrtne sovražnice borze, so prerijeki farmarji

ustanovili po svetovni vojni družbo »Pool«. Vsi pšenični kmetje naj bi se zbrali skupaj, naj bi oddali svojo žetev »Poolu«, naj bi potem oni narokovali pšenične cene svetovnemu žitnemu trgu, da bi farmarji slednjič že dosegli stalno in pravično ceno za svojo pšenico. Toda zgodilo se je, da se niso ve farmarji priključili »Poolu« in da

Parlament v Ottavi, ki je glavno mesto Kanade.

so tu še druge velike pšenične države. »Pool« je zašel v največje finančne težkoče. Slednjič je priskočila vlada na pomoč in je jamčila za bančne dolgove »Poola«. »Pool« je obstal, a svojo vladačo postojanko je izgubil. Dandanašnji je le še družba kakor so tudi še druge, ki sprejema žito v komisijo. Upanje na kake stalne, trdne pšenične cene je šlo po vodi, ples na borzi pa divja naprej. Se enkrat grem na vrh v borzno dvorano. Skoraj bo ura dvanajset, napetost je dosegla vrhunec. Videti so le še mahajoče roke. Vse je eno samo blazno kričanje, ki se dviga kvišku iz Pitta. Ljudje so zgneteni kar v nagnjeno gručo, v klobuč samih zverženih, drug z drugim se borečih trupel. Pitt se je spremenil v gnojno jamo.

Kazalec ure se nenehoma bliža koncu borze. Kretnje postajajo bolj in bolj divje, kriki so zmeraj bolj hripavi. Občudujem oba uradnika za svojima mizama, ki ujmeta iz vsega tega meteža

krikov pravilne številke in jih telefonirata fantičem na galeriji, ki tekajo ob steni dvorane sem in tja in zapisujejo z vso naglo številke drugo pod drugo. Ti fantje imajo telefonske slušalke kar na ušesih in ko tako tekajo ob tablah sem in tja, so zmeraj po žicah v zvezi z obema mizama. Avtomati jih vodijo kakor lutke, kakor umetno narjene ljudi, ki jih je treba z žico voditi in navijati.

Štirinajet minut čez poldne! Čez eno minuto bo konec borze. Kriki tam spodaj so se spremeniili v tuljenje in rjovenje. Nikomur, ki tu na galeriji ne vede stoji in gleda, ne more priti na

misel, da se tam spodaj prodaja pšenica, veakdanji kruh, najvažnejša prehrana človeštva. Pa saj že zdavnaj to ni več kruh in pšenica, za kar se bjejo tam spodaj. Številke, ki v Pittu frčijo od uet do uet, niso s tem, kar prav za prav predstavljajo — toliko in toliko bušljev pšenice — niti malo v zvezi. To so same prazne številke, namisljena števila. To je slepa hazardna igra, je pšenična ruleta. To je igra brezkrvnih senc, en sam zmeden ples strahov. Toda je igra, ki jo morajo živi ljudje plačati s krvjo in z znojem, tisti ljudje, ki so se mučili za pšenico, ki tu na divje špekulirajo z njo.

Zvon se oglasi. Borze je konec. Le počasi se polega razburjenje. Iz Pitta odmevajo kriki, kakor od ljudi, ki se potapljajo. V ušesih mi doni zamolkli zvok borznega zvonca. Tako mi je, kakor bi slišal, kako bje ura gospodaretvu vsega sveta.

Ukrajinska cerkev

Ko so zdaj sovjetske čete zasedle vzhodno Poljsko, je usoda ukrajinske Cerkve na Poljckem, ki je že nekoč prehodila svoj križev pot, spet na površje.

Kdo so Ukrajinci? Slovani, ki bivajo v Ukrajini, v južni Poljski, v Bukovini, Besarabiji in v nedavni Karpatski Rusiji. Cerkveni strokovni jezik označa Ukrajince kot katoličane slovanskega obreda v Galiciji, v prejšnji Češkoslovaški in tudi pri nas, tudi če niso ukrajinskega izvora.

Anti, to je bil eden od plemen, ki od njih izhajajo Ukrajinci, so imeli že v 4. do 7. stoletju veliko državo. V 9. stoletju je bil Kijev eredišče kneževine, ki se je kmalu eznanila s krščanstvom. Splošno je bilo razširjeno pod Vladimirjem Velikim (980—1015), ko se je v glavnem mestu Kijevu dal krtiti ves narod; Kijev je bil potem tudi sedež metropolita za vso Rusijo. V naslednjih dobah je prešla vlada Ukrajincev v roke Velikorosov. Ko so prodrli semkaj Litvanci in se je Jagiello poročil s poljsko dedno kraljico Jadvigo (1386), se je dežela polagoma združila s Poljsko. Cerkveno so Ukrajinci spadali k patriarhatu v Carigradu, ki je po cerkvenem razkolu skušal prenesti nasprotje do Rima tudi med nje, ne da bi se bila zveza z Rimom povsem prekinila.

Ker je sedež metropolita prešel iz Kijeva v Vladimirovo (1299) in v Moskvo (1328), se je zgodilo, da so galiski knezi (1303) in knezi Litve ustanovili svoje lastne metropolitanske stolice, ki jih je Carigrad v naslednjih stoletjih zdaj potrdil in zdaj ukinil.

Sele ko je zmogovito prodrla katoliška obnova in so začeli delovati jezuiti, so se Ukrajinci cerkveno bolj zbližali z Rimom. Dne 23. decembra 1595 je papež Klement VIII. dovolil zastopnikom ukrajinskega episkopata, ki so bili pri njem v Rimu, da je ukrajinska Cerkev sprejeta v katoliško Cerkev, kar je bilo na shodu v Brest-Litovskem, oktobra 1596, slovesno potrjeno. Zaradi notranjih nemirov pa eta že kmalu izstopili škofiji lvovska in przemislka. Toda metropolit Veljamine Rutickij (1614—37) in mučenik-nadškof Jozafat Kunčevič, kakor tudi na novo organizirani bazilijanci, so se potegnili za zvezo z Rimom in so pomagali preko prvih težkoč. Nasprotniki so Jozafata Kunčeviča ubili in papež ga je kmalu prišel k svetnikom. Leta 1620 je patriarh Teofan Jeruzalemski spet vzpostavil razkolno metropolijo. Doživela je najvišjo določ razvoja tedaj, ko je bil za nadškofa Peter Mohila, a je bila s sporazumom v Andrusovu (1667) priključena Rusiji, ki jo je 1686 podvrnila patriarhatu v Moskvi. Metropolija je bila hudo preizkušena v času kozaskih prekulj. Katoliški Ukrajinci-unijati so si venomer želeli, da bi se združile z njimi vse škofije, tudi one na Poljckem. Ko je Peter Veliki na novo organiziral ločene pravoslavce, si je Rusija prilastila pravico, da se je venomer vmešavala v Poljcko, in je to že v veliki meri povzročilo, da je tudi prišlo do delitve te države. S tem se je začelo strašno trpljenje Ukrajincev. Na vse načine se je skušalo zatreti katolištvo. Vendar je bilo leta 1905 še krog 500.000 Ukrajincev, ki so se povrnili v nekdanje škofije katoliške Cerkve.

Dandanes seetoji ukrajinska cerkevna pokrajina Galicija iz nadškofije v Lvovu in škofij v Przemielu in Stanislavovu. Vernikov je 3.600.000, duhovnikov pa 2662. Mimo Jezafatovega kolegija v Rimu, ki ga vodijo bazilijanci, je v Lvovu filozofsko-bogoslovno vseučilišče in so v vseh škofijah eomenišča za duhovski poklic. Ukrajinska Cerkev ima tudi 850 menihov in 1350 redovnic. Meniški redovi so: bazilijanci, studiti, redemptoristi in jezuiti unijatekega obreda. Redovnice pa so: bazilijanke, služabnice brezmadežnega spočetja, sestre sv. Jožefa, studistinke in Vincentinke unijatekega obreda.

Češčenje svetega križa v Spaniji

Dan povišanja sv. Križa (14. septembra) so v vsej Spaniji obhajali kot velik praznik. S tem se je nova Spanija navezala na staro tradicijo, ki je bila prenehala v dobi državljanske vojne. Od onih časov, ko so se Spanci borili zoper nadvlado Mavrov, so še posebno častili dan povišanja sv. Križa. Od slej bodo v Spaniji vsako leto obhajali ta dan kot velik praznik v spomin na velike žrtve nedavne vojne.

Ostrobranska Marija v Vilnu

Za Čenstohovsko Marijo, največja božja pot na Poljckem, je Vilno s svojo Ostrobransko Marijo, ali Marijo v Ostrih vratih, ki je bila glavna božja pot na Litvanskem. Tako bo Ostrobranska Marija zaščitnica Poljakov in katoličanov sploh, ki bodo po novi delitvi Poljske pripadli Rusiji. Čenstohovska pa tistih, ki bodo delili usodo pod Nemčijo. Na obe se je obrnil svojčas pesnik Adam Mickiewicz po navdih, ko je začel pisati svoj in najlepši poljski ep »Pana Tadeusza« z besedami:

Panno święta, co Jasnej bronisz Częstochowy i w Ostrej świecisz Bramie!

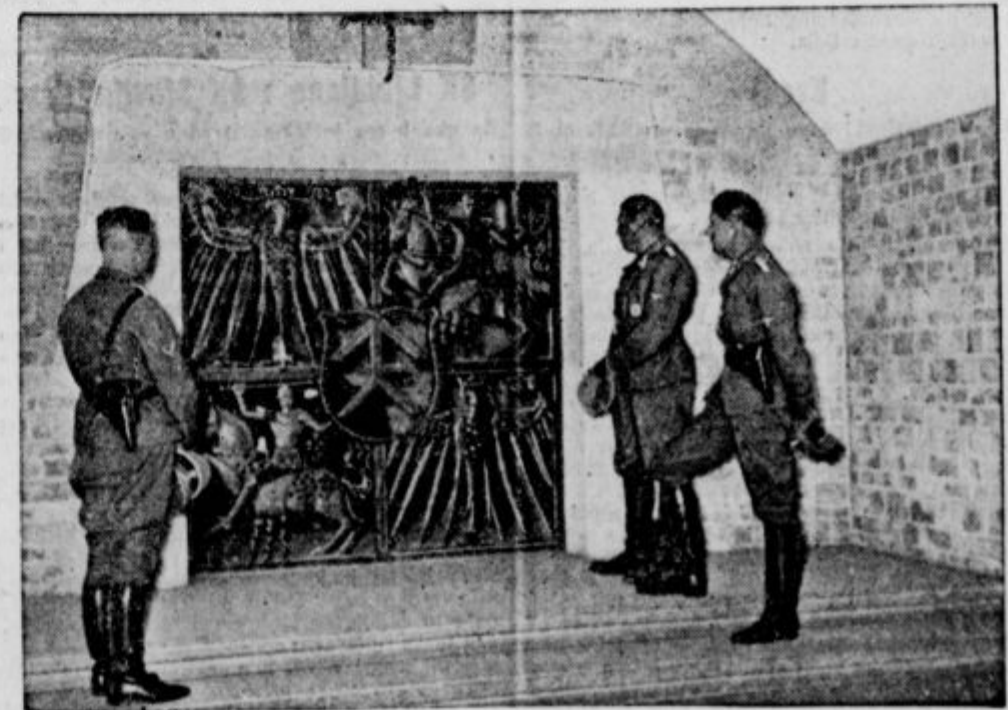
Devica sveta, k' braniš Jasno Čenstohovo in Te časte v Ostrih vratih v Vilnu!

Vilenska Marija v Ostrih vratih ne stoji v kakem velikem svetilišču ali samostanu kakor Čenstohovska na Jasni gori, temveč je navadna podoba Marije Device z Jezusčkom, katero so postavili mestni svetniki v Vilnu nad vrata, ki vodijo v mesto. Začetek te velike poljske in litvanske božje poti je namreč tesno spojen z graditvijo obrambnega trdnjavskega pasu okrog mesta, ki so ga začeli graditi l. 1498. Tedaj so posvetili temeljni kamen mestnega obzidja, katerega je pozneje gradilo 400 delavcev nekaj let, tako da je l. 1503 bilo blagoslovljeno mestno obzidje v celoti in dano v varstvo Angele Varuha. Kot je bila navada tedaj na Poljckem in tudi pri nas, so v odprtino nad vhod v vrata vzdavali Marijino podobo, kar se je

zgodilo tudi v Vilnu nad ulico, ki je imela ime Ostra vrata. Toda kmalu pa se je ta Marijina podoba proslavila s čudeži ter prišla pri ljudeh v veliko češčenje. Zlasti se, ko je bližnji samostan večkrat pogorel, pa se je podoba vedno rešila. L. 1621 so prišli namreč v Vilno avgustinci, ki so sprejeli podobo na vrati v svojo oskrbo. Pozneje, ko so prišli Rusi, so eicer samostan sekvestrirali ter dali cerkev v oblast pravoslavni duhovščini. Pozneje so se menihi vrnili in sezidali nad vrati celo kapelico, v katero so postavili oltar, kjer še sedaj lahko bero mašniki sv. daritev, ljudstvo pa si prisostvuje, klečeč na ulici pod njo. Tako je Ostrobranska Marija kapelica nad ulico, ki ji pomeni cerkev. Vsek, kdorkoli gre po tej ulici po kakršnemkoli opravku, pa naj bo Poljak ali Rus ali Litvanec, katoličan, pravoslaven ali žid, vsak gre pod »velbomo« le z odkrito glavo, da izkaže čast Mariji, ki jo predstavlja čudodelna podoba v vratih.

Ko se je ustanovila samostojna Poljska, so takoj zaprosili Njeni častilci v Rim, da bi jo smeli okronati. To se je zgodilo l. 1927 z velikimi slavnostmi, z dovoljenjem papeža Pija XI., ki je bil sam večkrat v Vilnu, ko je bil še legat na Poljckem. Tako je poljski narod kronal Marijo dne 2. avgusta 1927 in se ji ponovno izročil v varstvo. In danes poje narod pesem že z večjo vero in upanjem, posvečeno Njej:

Marija, bramba Vilna,
Ti, krona Ostrih vrat!
Vsa srca damo Tebi,
ne brani vrat nam k Sebi

Na grobu maršala Pilsudskega.

Iz Gdanska odhaja odvišno vojaštvo

Kardinal Hinsley angleškim vernikom

Westminstreki nadškof, kardinal mgr. Hinsley, je te dni izdal pastirsko pismo, kjer pravi med drugim:

»V tem hipu preizkušenj sem še bliže pri vas. Želim, da bi vse, kar koli se bo zgodilo, so-doživljaj z vami kakor dober pastir, ki biva dan in noč, v nemiru in miru pri svoji čredi.

Sedanji čas zahteva hrabrost in močno vero. Zavedamo se, da je Bog, ki nas je ustvaril, naš Oče in naš najboljši Prijatelj. Kdor koli je, za vsakogar izmed nas skrbi posebej. Vsakterega od nas pozna po imenu. Nadnaravna hrabrost je sad naše katoliške vere.

Božja Previdnost nas vzdržuje in rešuje v vojni kakor v mirnem času. Če Bog zahteva zdaj od nas žrtve in nas preizkuša, se to zgodi, da nas približa križu, to je znamenje v katerem bomo sledili ve zmagali.

»No, Tinček, kaj je dal priac kraljični, ko se iz zbudila?
»Ne vem!
»No, kaj ti pa mama dá, ko se zbudíš?
»Ribjega oljale

Opominjam duhovnike in vernike, da je dolžnost iskrene molitve zdaj še bolj potrebna kot eicer. Spomnite se na moč svete maše in večkratnega svetega obhajila. Zatekajte se h Kraljici miru. Prosite božjo Modrost, da bo vodila našo vlado, prosite vsemogóčnega Boga, da bo dodelil zmago pravičnim. Molite za poglavarja svete Cerkve, ki je storil vse, da bi preprečil vojne grozote. Molite tudi za duše tistih, ki bodo padli kot žrtve strahotnega načina modernega vоеvanja, za moške, ženske in otroke, ki so bili že žrtvovani Molohu.

Vsi verniki so dolžni, da se žrtvujejo v blagor domovine in poslušajo vsa navodila za varnost. Vsi smo dolžni, da se strnemo v enotnost in zaupamo višji gosposki.

Tolaži nas skrb in delo za varstvo otrok in sočustvujemo z bolečino mater, ki so jih ločili od njih najdragocenejših zakladov.

Naj bi vas Bog usmiljenja in Bog vse tolažbe sprejel v svoje mogočno varstvo, zdaj in v vseh dneh temine, dokler nas ne privede k luči in miru svojega nebeskega kraljestva.

Orientalška modrost

V Daytonu. Policaj pripelje pred šerifa berača, ki ga je zalotil na ulici pri beračenju.

»Beračil je, šerife, se uskoči pred evojim predstojnikom.

»Trideset dolarjev globec, hitro šerif izreče kazen.

»Samo dvajset sem jih našel pri njem, šerife, pojasnjuje stražnik.

»Pošljite ga še enkrat na ulico, dokler jih ne bo imel trideset,« odloči šerif.

Naše osrednje ognjišče:

»Slovenski dom«

naloga letošnjega leta!

Razbojnik Rogan ustreljen

Upri se je aretaciji z orožjem, pa so ga policisti ustrelili

Maribor, 23. septembra.

Na koncu Koroške ceste št. 82 se je odigrala danes v prvih popoldanskih urah krvava drama. Pod krogli policijskih stražnikov se je končalo razbojniško življenje znanega vlomilca in razbojnika Alojzija Rogana. Danes je prihitela na policijsko stražnico neka ženska ter je vsa prestrašena javila, da se nahaja v njenem stanovanju Alojzij Rogan, katerega iščejo vse naše varnostne oblasti že nad mesec dni. Povedala je, da je Rogan včasih stanoval pri njej, ko je še bila v Studenci. Danes dopoldne pa je nenadoma spet prišel na njeno stanovanje na Koroško cesto 82 ter zahteval, da mu skuha obed. Sosedo je prosila, naj gre po živila, sama pa je odhitela na stražnico. Povedala je, da je razbojnik oborožen s puško in samokresom. Na stražnici je bilo premalo stražnikov, zato so takoj telefonično javili na policijski komisariat, odkoder je prišlo več stražnikov na pomoč. Nato je odšlo deset policistov v označeno hišo, ki stoji popolnoma na koncu Koroške ceste na južni strani. Hiša je proti cesti pritrjena, proti Dravi pa je enonadstropna. Stražniki so hišo skrbno obkrožili, da bi jim razbojnik ne ušel. Če bi se mu posreželo zbežati proti Dravi, bi lahko pobežnil čez vrtovo po zaraslem bregu, v skrajni sili pa bi skočil v reko ter se skušal rešiti s plavanjem. Ko je bila hiša obkrožena, so stopili štirje stražniki s samokresi v vežo. Ker so vedeli, da je Rogan zelo nevaren in dobro oborožen, so pripravili orožje. Stražniki so se postavili na vsako stran vrat, eden pa je zaklical: »Rogan, stopi ven! Rok kvišku! Orožje stran! Na ta poziv se je žulo iz sove mrmranje, naenkrat pa so se vrata odprla in kakor ris je planil Rogan v vežo, držeč v levici lovsko puško, v desnici pa samokres kalibra 11 mm. Ko je zagledal stražnike, je ustrelil. Streljal je na policista, na srečo pa je strel zgrešil. Streljal je še enkrat, toda tudi ta krogla je zgrešila. Tretjega strela pa ni mogel

več oddati, ker so istočasno počili štirje samokresi in vse štiri krogle so razbojnika zadale. Ena mu je prestrelila sence, tri druge pa prsi. Zgrudil se je na tla in stražniki so se vrgli nanj ter mu odvzeli orožje. Ko so videli, da je nevarno ranjen, so obvestili reševalce, ki so ranjenca naložili na avto in odpeljali v bolnišnico. Med prevozom je Rogan umrl.

Alojzij Rogan, ki so ga prijatelji klicali »Džurs«, je bil star 28 let in doma iz Prekmurja. Nešteto krat je bil kaznovan in je odsedel več let v ječi. Letošnje poletje je ustanovil v mariborski okolici veliko roparsko tolpo, s katero je izvršil več nevarnih ropov in vlomov. Povsod so nastopali zelo nasilno. Glavna pomočnika sta bila neki Peša in čevljar Jazbinšek iz Studencev. Posebno nevarni so postali razbojniki letos konec julija. Strahovali so vsa Dravska dolina ter zagešili nešteto ropov. Konec avgusta se je studenčkim orožnikom posreželo Roganovo tolpo razbiti. V Betnavskem gozdu so prijeli razbojnika, ki je potem še druge izdal. Aretiranih je bilo 12 ljudi, ki so zaprti na okrožnem sodišču. Rogana je takrat izdal njegov tovariš Jazbinšek zaradi ljubosumnosti, ker mu je Rogan prevzel ljubico. Roganu se je posrečilo, da je pobežnil. Pozneje so ga zasačili v Celju v neki gostilni. Tam je streljal na stražnika, potem pa pobežnil. Kmalu za tem je izvršil več vlomov v Apačah. Pred nekaj dnevi so ga videli v mariborski bližnji okolici. Prišel je obiskat v bolnišnico nekega tovariša. Očitno se je zadnje čase držal mariborske okolice, in to ga je pogubilo. Rogan je imel s seboj čisto novo kolo, ki ga je najbrž ukradel. Imel je lovsko puško brez nabojev, ki jo je ukradel kmetu na Pohorju. V samokresu je imel deset nabojev. Pri njem so našli nekaj denarja in steklenico solne kisline. Vedno je pravil znanec, da ima pripravljen strup za slučaj, če bi ga prijeli. Poudarjal je, da se bo s trupom končal in da ne bo živ padel v roke orožnikom.

Likvidacija »Feniksa«

Vprašanje »Feniksa« je pred definitivno likvidacijo. Kot je izjavil minister trgovine dr. Andres je bil te dni sprejet načelni sklep o izplačilu državnih mnic, ki so bile dane dunajskemu »Feniks« v zvezi z graditvijo proge Poljane-Kučev na podlagi dogovora s tvrdko Losinger. Ena teh menic, v znesku 450.000 dolarjev, je bila eskontirana v Švici, menice za znesek 956.461 dolarjev pa so se nahajale v posesti praških bank, ki so jih eskontirale. Sedaj je finančni minister odobril plačilo, odnosno cesijo teh menic, tako da bo to vprašanje, ki je onemogočalo končno rešitev likvidacije »Feniksa«, enkrat rešeno.

Slinavka in parkljevka v Sloveniji

Po najnovejšem štirinajst dnevnem izkazu živalskih kužnih bolezni posnemamo, da obstoja slinavka in parkljevka še v sledečih okrajih:

Okraj Brezice: Brezovica, obč. Bizeljsko; Zlogomsko, obč. Kapele.

Okraj Crnomelj: Adlešiči, obč. ista; Zastava, obč. Crnomelj-okolica; Crešnjevec, obč. Dragatuš; Boršt, obč. Gradac; Bojanjvas, Dol. Suhor, Ravnače, Gabrovce, Krašnji vrh, Radovica, Slamna vas, Soržaki, obč. Metlika-okolica; Brezovica, Drage, Lešče, Malinci, Kunčari, Keseri, Kamenci, Popoviči, Radatoviči, Dragosevič, Kuljaji, Pilatovič, Sekulič, obč. Radatoviči; Sadija vas, obč. Semič; Kovačja vas in Predgrad, obč. Stari trg ob Kolpi; Grdune in Vidine, obč. Vinica.

Okraj Kočevje: Črneč, Kravapčje, Mala Slivnica, Vel. Lašče, obč. Vel. Lašče; Ilva gora, Kompolje, Ponike, Zdenska vas, obč. Videm-Dobrepolje; Hrib, Travnik, obč. Loški potok; Breg, Zimarec, obč. Sodražica.

Okraj Kranj: Planina Koroška nad Sv. Ano, obč. Sv. Ana.

Okraj Litija: Vel. Lese, obč. Krka; Gorenja vas, obč. Stična; Breg, Dob. Grundelj, Pristavlja vas, Radohova vas, Selo, Sobračje, obč. St. Vid pri Stični; Volavljje, obč. Trebeljevo.

Okraj Ljubljana-okolica: Ig, Staje, Iška Loka, Kremenca, obč. Ig; Mali vrh, Sela, Podgorica, Tlake, obč. Šmarje pri Ljubljani; Brest, obč. Tomišelj.

Okraj Logatec: Bezuljak, obč. Begunje; Benete, Gradiška, Glin, Hudi vrh, Mramorovo pri Lužarjih, Mramorovo pri Pakovem, Nemška vas, Nova vas, Polšče, Ravne, Runarsko, Studeno, Storo, Vel. Vrh, Vel. Bloke, obč. Bloke; Cerknica, Dol. vas, Dol. Jezero, Grahovo, Martinjak, Podslivnica, obč. Cerknica; Planina, obč. ista; Babno polje, Bločice, Bloška polica, Lipsen, obč. Stari trg pri Raketi; Kremenica, Štrkljeva vas, obč. Sv. Vid pri Cerknici.

Okraj Novo mesto: Podlipa, obč. Ajdovec; Ambrus, Kal. Kamni vrh, obč. Ambrus; Gaberje, Zgornje, obč. Brusnice; Artmanja vas, Dobrava, Dobričje, Dol. vrh, Knežja vas, Korito, Lokve, Občine, Vrhovec, obč. Dobričje; Zvirče, obč. Hinje; Hrušica, Pangerč grm, Sela pri Zajčjem vrhu, Vel. Cerovec, Vel. Podluben, obč. Šmiloh-Stopiče; Dol. Polje, Gor. Polje, obč. Toplice; Breza, Zidani most, obč. Trebnje; Češnjice, Marinka vas, Vel. Reberca, obč. Zagradec; Reber, obč. Žužemberk.

Okraj Radovljica: Begunje, Poljče, Zgoša, obč. Begunje na Gorenjskem; Leše, obč. Brezje; Starmara, obč. Koroška Bela.

Kranj

Kino Šmartinski dom. Danes se predvaja ob 3 in 7 zvečer Pasturev film »Rešitelj človeštva«, ob 5 in 9 zvečer »Usoda žene«. V ponedeljek, 25. sept. ob pol 9 zvečer »Rešitelj človeštva«. Nepreklicno zadnjikrat! Znižane cene!

Stanovanjska hiša pokojninskega zavoda. Vsa dela na novi stanovanjski hiši PZ bodo tekom nekaj dni končana. Interesno za stanovanja je vsak dan več. Stavba nudi impozanten pogled, zlasti zaradi svoje velikosti in okusne zunanje izdelave.

Delo na novi državni mlekarici. Vsa gradbena dela za zgradbo nove največje mlekarne na Balkanu, je prevzela domača tvrdka Bidovec iz Kranja, ki je že zgradila ogromno stavbo, ki bo služila za uradne prostore nove mlekarne in z njo združene mlekarske šole. Vse skupaj se gradi v Čirčičah, to je v neposredni bližini mesta.

Kranci šole v številkah. Letos je zopet bil velik naval na naše šole. V ljudsko šolo se je vpisalo skupaj 147 učencev in učenec. Vsega skupaj obiskuje ljudsko šolo 581 otrok, od tega 279 dečkov in 302 deklic. Ljudska šola je sedaj nameščena v krasnih novih prostorih s 7 deskami in 8 dekliskimi oddelki. Nenavaden velik je bil letos naval na meščansko šolo, ki gre v svoje drugo šolsko leto. Stari prostori, ki so služili včasih za gimnazijsko šolo, nekoč v Napoleonovih časih celo za gimnazijsko šolo, so danes lepo urejeni in v njih je nameščena meščanska šola. Vsa stavba je bila letos renovirana.

Športniki na delo!

Zadnji dogodki v Evropi so močno prizadeli tudi športnike po vseh državah, ne izjemši onih, ki so se izjavile za strogo nevtralnost. Na mah so bili prekinjeni mednarodni športni etiki in športno življenje je bilo v svojem najlepšem cvetju prekinjeno. Hvala Bogu, da ni bilo popolnoma ukinjeno delovanje športnikov in tudi športne prireditve, celo mednarodnega značaja, se vedno pogostejše pojavljajo. Polagoma se začnejo oživljati na vsej etji športno delovanje in v vrste športnikov prihajajo normalne razmere.

Pogrešno bi bilo, če bi s športnim udejstvom vanjem prekinili. Kajti množestvena mladina, ki je doslej svoj prosti čas uporabljala za razne športe na zelenih igriščih, je naenkrat brez telesnih vaj. Prosti čas, ki ga je doslej prebila na zraku in soncu, pod vodstvom svojih voditeljev in trenerjev, ne ve, kako bi uporabila. S tem postane brezbržna in sovražna vsakemu telesnemu delu, nasprotnica vsakega, celo najmanjšega napora. Pohajkuje po mestnih ulicah in drugod nevedoč kam in zakaj. V takih primerih je največja nevarnost, da zaide na stranpota.

Bolj kot kdaj prej, potrebujemo danes krepko, zdravo in odporno mladino. Te lastnosti pa je najlažje dobiti pri športu, pri pravi telesni vzgoji. Kakor gre naše vsakdanje življenje svojo normalno pot naprej, tako mora iti tudi naše športno udejstvom. V onih državah, kjer cenijo telesne vaje, kjer vedo za veliko vrednost športa, se delo v športnih društvih ni prekinilo, ampak se mladina nemoteno udejstvuje v telesnih vajah, četudi imajo na njenih mejah glavno besedo puške in topovi. Zato je bil samo začasna značaja in zato gredo povsod na delo. Zato bi bilo popolnoma napačno, če bi sedaj naša igrišča, naše telovadnice zaprli. Za to ni prav nobenega povoda; in tudi tedaj, če bi bil morda položaj res neugoden, ne bi smeli opustiti telovadbe in športa.

Lahkoatletiki morajo sedaj porabiti lepe jesenske dneve za treninge in zadnje mitinge v tej sezoni. Ni lepših treningov kot sedaj v jeseni. In isto velja za ostale športe. Smučarji pa morajo tudi že sedaj pripravljati svoje mišice, da jih ne bo našla zima nepripravljen. To velja zlasti za one, ki se tekom poletja niso bavili z nobenim športom. Smučarstvo spada ne le med najlepše zimeke, temveč med najlepše športe sploh in bi bila zato velika škoda, če se ne bi pripravili nanj tako kakor je potrebno. Dandanes ne bi smelo biti med našo mladino nikogar, ki bi ne znal smučati, če ima kolikolič prilike za to. Zatorej se začnite vsi pripravljati, ko zapade prvi sneg, pa takoj na smučke.

Športniki na delo! Naša mladina hoče sprostiti svoje odvisne sile pri lepih telesnih vajah, naša mladina hoče biti zdrava, naša mladina hoče gibanja. Zato je naloga športnih društev in njegovih voditeljev, da skušajo pridobiti vso mladino v športne vrste. To mladino moramo potem vzdržati in jo navduševati za življenje, za borbo, pri čemur nas prav nič ne sme motiti nervoznost okrog nas. Le zdrav, krepak, odporen in razsoden narod bo kos nalogam današnjega časa, le tak narod bo obstal. Poidimo na igrišča ter v telovadnice, kjer je vir zdravja in veselja!

ŠPORT

Prvi dan lahkoatletskega mitinga SK Planine

Ljubljana, 25. sept.

Danes ob 3 popoldne se je vršil na Stadionu lahkoatletski meeting po dolžnosti, ki ga je priredila SK Planina. Udeležba s strani atletov je bila zelo velika. Gledalcev je bilo okoli 400. Kot na vseh naših lahkoatletskih prireditvah, se je tudi tukaj pokazala največja hiba, t. j. obupno slaba udeležba s strani sodnikov. Priporočati bi bilo, da se ta stvar enkrat za vselej uredi, ker je edino pod tem pogojem možno izvesti kakršnokoli prireditev. Tehnični rezultati so naslednji:

Skok v višino (juniorji B): 1. Milanovič (Litija) 165 cm; 2. Furman (Planina) 155 cm; 3. Doganec (PI) 150 cm.

Skok v višino (juniorji C): 1. Zgalin (PI) 165 cm; 2. Milanovič II (II) 155 cm.

Skok v višino (omladinci): Bratovž (II) 170 cm; seniorji: dr. Časny 165 cm.

Tek 5000 m: 1. Kukri (I) 16:35.4, 2. Kien (P) 16:42.8, 3. Glonar (I) 17:04, 4. Tavčar (P) 17:28.6.

Met diska: juniorji B: 1. Vehar (I) 33.93, 2. Rus (PI) 33.48, 3. Klasinc (PI) 29.82 m; juniorji C: 1. Gunde (PI) 35.48, 2. Urbančič (PI) 36, 3. Marinc (PI) 33.18, izven Mausear (PI) 37.20 m.

Met diska: Omladinci: 1. Košar (I) 36.78, 2. Merala (PI) 33.68; seniorji (2 kg): 1. Kosce (P) 37.91, 2. Jeglič (PI) 36.95, 3. Kajfež (PI) 35.76.

Tek na 800 m: Seniorji: 1. Skušek (P) 2:03; omladinci: 1. Košar (PI) 2:02.1, 2. Obršek (I) 2:03.6, 3. Šmiderer (Rapid) Maribor 2:03.9.

Skok v daljavo: Juniorji B: 1. Bratož (PI) 550 cm, 2. Doganec (PI) 531 cm, 3. Wister (Bratstvo, Jeeenice) 515 cm, 4. Klasinc (PI) 501 cm; juniorji C: 1. Gunde (PI) 593 cm, 2. Marinc (P) 585, 3. Končar (Litija) 582, 4. Burja (PI) 565 cm; omladinci: 1. Kompare (PI) 573 cm, 2. Jevšnik (PI) 535 cm, 3. Marček 507 cm.

SK Ljubljana : SK Slavija (Var.)

Za oba bora je tekma izredno važna. Predtekmo igrajo jun. Ljubljane.

Današnja prvenstvena tekma med našo Ljubljano in Varaždinco je smatrati enako važna za oba kluba. Tako Ljubljana kot varaždinska Slavija imata enako število točk. Eden je drugemu na poti v prvenstveni tabeli. Varaždinco so v toliko na boljšem — čeprav se to čudno glasi — da znajo na tujem igrišču zaigrati z večjim elanom kakor doma. Ker so poleg tega izvrstni igralci, posebno njihova napadalna vrsta, kjer igra več reprezentativcev zagrebške podzveze, bodo morali tudi naši napeti vse sile, če bodo hoteli zmagati. V domačem moštvo bosta po dolgem presledku igrala Boncelj in Lah. Zato je upati, da bo napadalna vrsta domačih bolj koristna v sedanjih sestavi kakor je bila preje.

Pred tekmo bodo nastopili juniorji Ljubljane v prvenstveni borbi proti kolegom SK Most. Doslej je juniorsko moštvo Ljubljane pokazalo vedno prav čedno, mnogokrat krasno igro. Zato ni čudno, če mnoge privlačijo na igrišče, ki uživajo v igri teh mladcev. Ker je tudi moštvo iz Most prav dobro, bo nudila tudi predtekma prav gotovo obilo privlačnosti.

Glavna tekma bo pričela ob 16.15, predtekma pa ob 15. Igralo se bo na igrišču Ljubljane ob vsakem vremenu.

Srednješolsko plavalno prvenstvo

bo danes ob 13.30 na Iliriji

Na plavalnem prvenstvu srednjih šol, ki ga vsako leto prireja ljubljanska plavalna podzveza, da propagira plavalni šport med našo srednješolsko mladino, bodo nastopili danes popoldne na kopališču Ilirije vsi mlajši plavalci in plavalke, ki v našem plavalnem gibanju kaj pomenijo, poleg njih pa še cela vrsta novih, ki jih doslej na plavalniših še nismo imeli prilike videti.

Zlasti v štafetah bomo imeli pestro revijo plavalnega naraščanja, saj je prijavljenih kar sedem mešanih štafet 3x100 m in šest štafet prostega stila 4x50 m!

Tekmovanje se bo vršilo v zgodnjih popoldanskih urah, ko je ozračje še toplo — pa tudi zato je tokrat pričetek postavljen na zgodnejši čas, da bodo navdušenost še imeli priliko pravočasno dopet na ligaško nogometno tekmo na igrišču SK Ljubljane.

Vstopnina znaša: za sedež 8 din, za stojišča pa 5, dijaki 3 dinarje. Predprodaje ne bo in sedeži ne bodo numerirani.

Tenis tekmovanje v Mariboru

Danes dopoldne ob pol 11 se začne na igrišču ISSK Maribora četrtfinalno tekmovanje državnega klubskega prvenstva v tenisu med varaždinsko Slavijo in ISSK Mariborom. Pričakujemo zanimivo igro.

Dirka na Večni poti

Motosekcija Avtomobilskega kluba poroča, da priredi tudi letos 15. oktobra svojo motoekskluzivno hitrostno dirko na Večni poti. V primeru slabega vremena bo prireditev naslednjo nedeljo, 22. oktobra.

Kdo bo vodil naše atlete v Atene?

Jugoslov. atletska zveza je odredila naslednje vodstvo za Atene: vodja potovanja podpredsednik zveze dr. M. Milinarič, blagajnik zveze Z. Marian, vodja moštva namestnik tehničnega referenta M. Kovačević, teh. ref. zagreb. podzv. M. Krajačič, teh. ref. belgraj. podzveze B. Jovanović ter namestnik teh. referenta ljublj. podzveze O. Klein.

Hrvatje naprej snujejo svoje zveze

Zdaj osnujejo Hrvatje tudi »Hrvatsko zimskošportno zvezo« in »Hrvatsko kegljaško zvezo«.

Finci so v težkem položaju zaradi olimpijade

Priprave za olimpijske igre leta 1940 so naleteli na nekatere težkoče. Mestna blagajna namreč zavlačuje plačevanje, medtem ko je pa organizacijski odbor trdno sklenil izvesti olimpijske igre in nikakor ne misli na odpustitev kakšnega delavca, katerih je zaposlenih 1700 pri stadionskih delih. Vse delavce plačuje v glavnem mestna blagajna in mestni župan upa, da se bodo tudi v bodoče dobila sredstva za izplačilo teh delavcev.

Pripravljalni odbor v Helsinkih je sklenil v svoji zadnji seji, da bo predvidoma še tri mesece nadaljeval s pripravami za olimpijske igre prihodnjega leta, preden bo napravil kake dalekosejšje sklepe.

Športniki severnih držav so izrazili svoje velike simpatije za Helsinki in hočejo na vsak način, da se olimpijske igre prihodnje leto izvedejo. Pri neki mednarodni atletski prireditvi v Oslo, pri kateri so sodelovali Švedi, Norvežani in Danci, je poslala norveška atletska zveza organizacijskemu odboru za XXII. olimpijske igre v Helsinkih naslednjo brzojavko: Danski, norveški in švedski športniki, zbrani pri mednarodnih tekmah v Oslo, vidijo uresničenje olimpijske ideje v mednarodnem športnem občevarju. Uresničenje olimpijskih iger leta 1940 je torej iskrena želja.

Večkratni svetovni prvak Salchow diskvalificiran

Švedska drsalna zveza je pred kratkim svojo predsednika Salchowa in večkratnega svetovnega prvaka v umetnem drsanju ter poznejšega predsednika mednarodne drsalne zveze izključila iz zveze. Salchow pa je bil zaradi tega uveljavljen in se je neprestano pritoževal ter se je napram svojem nasledniku v mednarodni drsalni zvezi nepovoljno izrazil. Točnejša preiskava pa je povzročila, da je bil Salchow za dobo treh let izključen iz vseh švedskih športnih zvez.

Nova zmaga svetovnega rekorderja Mäkiä

Finski svetovni rekorder Taisto Mäki je neutrudljiv. V stockholmskem stadionu je tekel pred 10.000 gledalci že pri tridesetem tekmoivanju v tej sezoni, to pot na 5000 m. Njegov najhujši nasprotnik je bil švedski prvak Henry Jonsson, ki pa je moral v končnem špurtu nekoliko popustiti in je bil tesno premagan. Mäki je v tej tekmi dosegel čas 14:19.8, Jonsson pa 14:20.6, Takoj za njim je prišel na cilj Finec Kurki s časom 14:21.2.

Belgijski prvak J. Mostert je spet dosegel nov uspeh. V teku na 5000 m je premagal oba Šveda Ake Janssona (3:59.6) in Arne Anderssona (3:59.7) s časom 3:58.6 min. Haakon Lidman (Švedska) pa je postal v teku čez zapreke na 200 m nov državni rekord s časom 24.4.

Borg je postavil nov evropski rekord

Pri tekmah v Norrköpingu je švedski prvak Björn Borg zboljšal evropski rekord, ki ga je postavil 8. februarja preteklega leta nemški evropski prvak Heinz Schlauch (Erfurt) v Kopenhagenu s časom 2:29.2 min. v plavanju 200 m hrbtno. Borg je dosegel čas 2:26.9 min, kar je za 2,9 sek. boljši čas.

ZFO – Občni zbori

Občni zbor Zeeze fantovskih odsekov bo dne 22. oktobra t. l. v Františkanski dvorani v Ljubljani. Pričetek obnega zbora bo ob 10. uri. Takoj po prihodu mariborskega jutranjega vlaka bo za udeležence, ki se pripeljejo s tem vlakom sv. maša v kapeli v Vzajemni zavarovalnici.

Okrožni občni zbori bodo ob priliki okrožnih svetov, ki bodo do 8. oktobra.

Oseki naj imajo svoje občne zbornice med 8. in 22. oktobrom. Natančnejša navodila prejmete v Dopisih, ki izidejo ta teden.

Fantovski odsek St. Vid nad Ljubljano. Redna telovadba članov, mladcev in naraščaja prične s 1. oktobrom t. l. in sicer za člane ob torkih in petkih ob 8., za mladce ob četrtkih ob 6. in za naraščaj ob nedeljah ob 13. Vpisovanje vseh dosežanj in novih mladcev in naraščajnikov bo danes in v nedeljo 1. oktobra od 9.—11.30 v društvenih prostorih v kaplaniji. Zaradi nemotenega poslovanja prosimo vse, ki se za telovadbo in šport resno zanimajo, da se v tem času zgledajo, da jih br. načelnik vpiše v seznam telovadcev.

Fantovski sestanek bo v ponedeljek, 25. t. m. ob 8. v društveni sobi. Sestanek je za vse članstvo strogo obvezen! Novi člani vabljeni! Bog živi!

Pred likvidacijo jako znižane cene

Damski krzneni plašči že od Din 250.— naprej itd. — Trgovci velik popust. — Nudi

Trpinov bazar, Maribor, Vetrinjska 15.

Dekoracija Montiranje zastorov

Franc Jager

tapetništvo Ljubljana

Sv. Petra cesta 17, Telefon 20-42

Velika zaloga najmodernejših Couch-ov, otoman, vseh vrst foteljev in žimnic. V zalogi vedno zima, gradl za modroce ter blago za prevleke pohištva.

Konkurenčne cene! Solidna izdelava!

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Zasluzek

Za senzacionalni artikel za 300.000 odjemalcev se iščejo samoprodajalci in zastopniki. Mesečni zaslužek 10.000 din. Reflektanti z gotovino se javite: Štamcar, Ljubljana, Slapničarjeva 7 (dvor.).

Službe iščejo

Cerkovnik
išče službo. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 15366

Šivilja
išče službo pomočnice. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15394. (a)

Perica
gre prāt na dom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15295.

Hišnik
samski, išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15365.

Upokojenka
želi službo pri eni osebi, tudi izven mesta. Pogoji skromni. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15448.

Trgovski pomočnik
šofer avtovozač — želi službo v večji trgovini. Naslov v upravi »Slovenca« v Mariboru pod št. 1374.

Kuharica
zmožna vseh gospodinskih del, išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15392.

Mlado dekle
poštena in pridna, želi službo. Vajena tudi kuhanja. Ponudbe v podr. »Slov.« v Trbovljah pod »Majhna družina« 15328.

Šofer, ključavničar
in mehanik išče zaposlitve pri osebnem ali tovarnem avtomobilu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15469. (a)

Kmečko dekle
pridno in pošteno, se želi izučiti kuhanja, najraje v Ljubljani ali v okolici. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15454. (b)

Fant
z znanjem strojepisja in pisarniških del išče primerno namestitev. Ponudbe poslati upravištvo »Slovenca« pod »Delaven« št. 15492. (a)

Kuharica
samostojna, vajena vseh kuhinjskih del, stara 31 let, išče stalno mesto. Cenj. ponudbe na podružn. »Slov.« v Celju pod »Poštena« št. 15377.

Gospodinja
srednjih let, varčna, zanesljiva, čiste preteklosti, išče zaposlitev pri boljši samostojni osebi. Ponudbe pod šifro »Zanesljiva« št. 15379 v upr. »Slov.«

Elektromonter
na visoko in nizko napetost, večje vseh ključavničarskih del, išče stalno zaposlitev. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 15421.

Zakonski par*
mlajši, brez otrok, z večletnimi prihodevali — išče službo kravarja ali podobno. — Büdefeld Alojz, Cesta v Mestni log 53, Ljubljana. (a)

Uradnica
carinsko-posredniška, z maturo in večletno prakso, želi zaradi preselitve v Ljubljano primerno zaposlitev. Ponudbe v upr. »Slov.« v Mariboru pod »Ljubljana« št. 15379.

Začetna kuharica
mlada, simpatična dekle z dežele, išče službo v mestu ali na deželi. Nastop 15. oktobra. Ponudbe pod šifro »Marjiva 1363« v upravo »Slov.« v Mariboru.

Vajenci

Čevljarkega vajenca
sprejem. Tyrševa c. 53.

Vajenko
sprejme takoj salon »Fanci«, Komenskega 26.

Krojaškega vajenca
sprejme takoj Triler Josip, Stražišče pri Kranju

Vajenca
močnega, ki ima veselje za mesarja, takoj sprejme Dolničar, Poljanska cesta 51, Ljubljana. (v)

Vajenca
za trgovino špecerijo želimo izučiti. Izobrazba: osnovna šola. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15467. (v)

Službodobe

Mladega hlapca
takoj sprejem. Cirman, št. Vid nad Ljubljano 28.

Dva kleparska pomočnika
takoj sprejem. Gričar, Slov. Javornik. (b)

Izurjeno šiviljo
sprejme takoj pletilnica. F. M. Rozman, Gosposka ulica 4-I. (b)

2 čevljarkega pomočnika
za ženska dela sprejme takoj Grašič, Kranj, Stara cesta. (b)

Služkinjo
sprejem za oktober. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15512. (b)

Mlado dekle

pošteno, iščem k otrokom. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 15451. (b)

Hlapca
h konjem in za vsa kmečka dela, sprejem. Plača 250 din. Zaloška c. 183, Ljubljana.

Avtomehanik
mlajši, dobro podkovani v mehanicnem in nekoliko ključavničarskem poslu — se takoj sprejme. Kalar Franc, mehanik, Stična.

Samostojna kuharica
ki opravlja tudi vsa druga hišna dela, dobi službo pri zakonskem paru brez otrok. Plača 400 d. Natančne informacije v Mariboru, Malistrova 18, vrata 1. (b)

Varilce in brizgače

za emalj iščemo za takoj. Ponudbe z navedbo zahtevane plače in starosti poslati na Zephir, d. d., Beograd, p. pr. 760.

Trgovskega pomočnika
mlajšo moč, po možnosti z dežele, sprejme takoj Vošinek Vasilav, trgovina z usnjem in kožami, Maribor, Koroška 13.

Dekle
staro 16—20 let, sprejem v bufet za gospodinska dela. Ponudbe na upravo »Slovenca« Maribor pod »Poštena« 1352.

Služkinjo
za vsa hišna dela, ki samostojno kuha — takoj sprejme trgovska hiša v trgu. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod št. 15426. (b)

Kam pa kam?

Vse sobote
in nedelje dobite dobre krvavice, piške, pečenice in še dobro kislo zelje, seveda tudi dobro kapljico. — Za cenj. obisk se priporoča Slavko in Marija Pačnik, restavracija »Rožna dolina« Marn.

Pouk
Angleški tečaj [začetni in nadaljevalni] pričetek oktobra: Petrišič, Fugnerjeva 6. (u)

Instruktorja
iščem k četrtolcu proti stanovanju. — Vodnikova št. 165. (u)

Akademik
s šestletno prakso v inženiranju, ki se vzdržuje sam, išče instruktorjo. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Uspehi« 15461.

Oblastv. koncesionirana šoferska šola
za poklicne šoferje in amaterje

I. Gabersček
bivši komisar za šoferske izpite

Kolodvorska ulica št. 43
Telefon 28-28

Denar

Hranilne knjižice
vrednostne papirje kupujemo

stalno po najvišjih cenah in proti takojšnjemu plačilu.

Rudolf Zore
Ljubljana, Gledališka 12.

Kupimo

Kupimo
4 manjše, prostostoječe — event. 2 za vzdržati — jeklene blagajne, tresor 60x40x30 cm. Ponudbe poslati upravi Zdravilišča Slatina Radenci. (k)

Pozor!
Kupujem in prodajam rabljene čevlje in moške obleke. Klavžer, Vošnjakova 4. (r)

Parni kotel
stojšč, 15—20 m³ ogrevalne površine, pritisk 7 atmosfer, v neoporečnem stanju — kupim. Pismene ponudbe na »Publicitas«, Zagreb pod št. 54349.

Pouk harmonike

vseh vrst. Sprejmejo se posamezni začetniki (ce) in skupine pod strokovnim vodstvom glasbene pedagoga in drž. prvaka g. J. Jurman-a. Pričetek tečaja 1. oktobra 1939. Informacije in vpis pri tvrdki **JOS. FLEISS** (prej Lubas), Ljubljana, Pražakova 2.

Posedstva

Šeststanovanjska hiša
z vrtom, napredaj. Naslov: Gostilna Kraner, Studenci pri Mariboru.

Parcelo v Kozelji
celo ali samo polovico za skupno zidavo — prodam. Vrhovci 24, Vič. (p)

Štiristanovanjska vila
napredaj na Šmarski cesti. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15494.

Parcelo
blizu Ljubljane kupim. Naslov pove uprava »Slovenca« št. 15462. (p)

Novo majhno hišico
do 60.000 din, blizu postaje, kupim. — Godec, Šmartno pod Šmarno gor 33. (p)

Parcela
ca. 1600 m², napredaj v št. Vidu, blizu tramvajске postaje. Pojasnila: dr. Urbanc, odvetnik, Tavčarjeva 1-I. (p)

Štiristanovanjsko hišo
novo, v vrtom, prodam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Gotovina ali dogovor 450.000« št. 15498.

Posedstva, hiše, parcele
širok Slovenije kupuje in prodaja Realiteta pisarna, Ljubljana, Gosposvetska 3. (p)

Več parcel
po ugodni ceni napredaj. Sončna lega ob Ljubljani, tri minute od Karlovskega mostu. Polizvo se: Izanska cesta 24.

V Celju v Košnici
je posestvo 13 oralov, travniki, njive, gozd, stanovanjska hiša, gospodarsko poslopje, napredaj oziroma se odda v najem, eventualno delno. Kirbiš, Celje. (p)

Lepo posestvo
arondirano, ca. 60 oralov, poslopja so v dobrem stanju, se z živim in mrtvim inventarjem ugodno prodaja. — Posestvo se nahaja v bližini mesta na Dolenjskem. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Res prilika 40« št. 15410.

Stavbne parcele
v mestu Mariboru, levi breg, 2000 m², napredaj. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 15435. (p)

Imetje v Doboju
100 jutrov, vsa gospodarska poslopja, ob reki in cesti, pripravno za oprekanje, prodam za 200.000 dinarjev. — »Agrarja«, Doboj. (p)

Parcela
suh gramoznat svet, za zidanje eno-, dvo- ali tri-nadstropnih hiš napredaj v Ljubljani. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15512. (p)

REALITETNA PISARNA A. ADAMIČ
Ljubljana, Gosposvetska 7 vis-a-vis Slamiča

posreduje nakup in prodajo vsakovrstnih nepremičnin. Brezplačne informacije.

Razne parcele
prodam v ljubljanski okolici — tudi za knjižice. Mestne ali kmečke hranilnice v Ljubljani. Ponudbe na: Rebolj Franc, solski upravitelj, Trata p. Gorenja vas. (p)

Izivali
Krava s teličkom napredaj v Črni vasi 57. Barje, nasproti cerkve.

Pes bernardinec
črno-rjave barve, z belo liso na prsih, se je izgubil v Savinjski dolini. — Vrnitev proti odkodni na: Jan Štetka, Sv. Pavel pri Prebolu.

POZOR! POZOR!

OTVORITEV

NOVE TRGOVINE USNENIH IZDELKOV

ZORN

Tyrševa cesta

Palača banke Slavije

Tovarniška zaloga kovčegov, aktovk, damskih torbic, denarnic, nahrbtnikov Velika izbira in drugih potovalnih potrebščin Lastni izdelki

Pekovskega vajenca
z vsa oskrbo — sprejme Šuštar Martin, št. Vid n. Ljubljana. (v)

Vajenko za šteparico
sprejme takoj Lovro Mulec, čevljarstvo, Ljubljana, Franciškanska ul. 8.

Mizarskega vajenca
najrajši takega, ki zna tudi nemško, sprejem. Fr. Zaletel, Stanežič 52, št. Vid nad Ljubljano.

Dva mizarska vajenca
iz okolice Ljubljane ali št. Vida sprejme Pangos, pohištveno mizarstvo — Trata št. 15, nad Ljubljano. (v)

16 let star fant
zdrav, močan, se želi izučiti ključavničarske ali mehanike obrti. Ignacij Zupan, Zirovnica št. 25, Gorenjsko.

Učenka
s primerno šolsko izobrazbo, pridna in poštena, se želi izučiti v mešani trgovini, najraje na deželi. Cenj. ponudbe na podružnico »Slovenca« v Celju pod »Poštena« št. 15533. (v)

Ženitbe
Prileten posestnik trezen, veren, nekadilec, lastnik žage in mlina — poročil nad 46 let staro samsko, solidno žensko iz dobre kmečke hiše s primernim premoženjem. — Ponudbe v upravo »SI.« pod šifro »Ob Voglajni« št. 15402.

Gostilničar
lastnik velikega obrata v večjem mestu, srednjih let, želi poročiti gospodično ali vdovo, značajno, resno, z nekaj premoženja. — Ponudbe po možnosti s sliko v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Lepa bodočnost 1364« št. 15381.

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenca«!

Dekle
vajeno kuhe in vseh gospodinskih del — takoj sprejem. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 15430. (b)

Dekle
pošteno, mirno, pridno, sprejme dvočlanska družina v Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15517. (b)

Svetovno velepodjetje
sprejme takoj v stalno službo, možko ali žensko osebo s perfektnim znanjem slovenskega, nemškega in srbohrvatskega jezika, slovenske in nemške stenografije ter strojepisja. — Prednos imajo osebe s pisarn. prakso. Kondicije po dogovoru. — Ponudbe upravi »Slov.« pod zn. »Stalna služba« št. 15441. (b)

Prodajalko
pridno in pošteno, iščem za trgovino z mešanim blagom na deželi. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15449. (b)

Deklo
za kmečka dela, pridno in pošteno, takoj sprejme Dečman Marija, Rašica št. 15, št. Vid nad Ljubljano. (b)

Absolvent
tehniške srednje šole, elektrotehniškega oddelka, se sprejme v službo pri Mestnem električnem podjetju v Mariboru. Interesenti iz Maribora naj osebno vložijo prošnje do 27. septembra. (b)

Krojaški pomočnik
mlajši, se sprejme. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15460. (b)

Mizarskega pomočnika
za stavbna dela sprejme Franc Štefelj, Ježica 70.

Dimnikar, pomočnika
starejšega — sprejme Lapuh Franc, Slovenske Konjice.

Gospodinsko pomočnico
veščo kuhe, sprejem k stiričlanski družini. Lahko tudi začetnica. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15422.

Fant
star 15—17 let, dobi službo v bufetu. Ponudbe na upravo »Slovenca« Maribor pod »Priden 1333«. (b)

Kmečko dekle
samostojno v gospodinskih delih ter delu na vrtu, se sprejme. Ponudbe upravi »Slovenca« »Delavna« 15450. (b)

Tvrdba

RADIO PEGAN

naznanja, da se je preselila iz Tyrševe ceste 12, v novi lokal v Gajevi ulici 2

Palača banke Slavija

* Oglejte si brezobvezno za nakup modele slovite znamke

HORNYPHON

* Prodaja na obroke Solidna posrežba

Vodimo v kakovosti, ceni in izbiri.

Remec-Co.

Kamnik.

Največja tovarna upognjenega pohištva v vzhodni in južni Evropi.

Mizarji poseben popust.

Specijalizirani v opremljanju za hotele in gostilne, kinodvorane, pisarne in šole.

Kolesa Najnovejši otr. vozčki
motorji
trickiji
šivalni
stroji

Igračni vozčki, skiroji, avtomobilčki, kolesa deli

TRIBUNA F. B. L. LJUBLJANA
Podružnica: MARIBOR

Vinogradno posestvo

v bližini Sv. Joderti, postaja Zalec, v izmeri dveh 47.000 m² zemlje, industrijskim tirom, v neposredni bližini Sarajeva — napredaj. — Vprašati: Hrvatska poljedelska banka d. d., podružnica v Sarajevu.

Tovarniški objekt

s tovarniškimi in stanovanjskimi poslopi ter ca. 47.000 m² zemlje, industrijskim tirom, v neposredni bližini Sarajeva — napredaj. — Vprašati: Hrvatska poljedelska banka d. d., podružnica v Sarajevu.

Prodano

Orehova jedra
med in vosek dobite najceneje: Medarna, Ljubljana, Zidovska ulica 6.

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI - Ljubljana, nasproti Nebočičniku.

ŽAGE

original Dominicus
Remscheid
izberete najceneje pri
»Jeklo« - Stari trg

Kislo zelje
novo, prvovrstno, v sodčkih, dobavljajo po naročilu Gustav Erklavec — Ljubljana — Kodeljevo, Povšetova 47, tel. 25-91.

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke
Ivan Legat
Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

Stiskalnice

za sadje in grozdje, lesene, s železnimi vijaki, dobro znane po Dolenjskem, ima v zalogi Franc Udovič, mizar, Novo mesto.

Grozdje

smederevsko, dobro, sladko in poceni dobite pri
GOSPODARSKI ZVEZI
Tyrševa 29.

VINA

za vse prilike naročite pri
Centralni vinarni v Ljubljani.
TELEFON ŠTEV. 25-73

Najugodnejši nakup

moških oblek nudi
Presker, Sv. Petra 6, 14, Ljubljana.

Poročne prstane

ure, verižice, uhane, kakor tudi očala — kupite zelo ugodno pri Josipu Janku, urarju v Kamniku, šutna, nasproti farne cerkve. — Podružnica v Mariboru, Jurčičeva 8.

Več novih štedilnikov

solidno izdelanih, napredaj. — Vprašati: Glinco, Cesta I, št. 6, Ljubljana.

Pozor! Pozor!

Telefon 27-08
Zagana lepa bukova drva 1 m³ Din 100.— dostavljena na dom. **la trb. premog** po najnižji dnevni ceni. Točna in solidna postrežba
VELEPIČ
Ljubljana VII, Jernejeva 25

Pozor! Kupet nepremičnin, ne pozabite obiskati dolgoletne in poznane tvrdke

Triglav-Slovenac v Beogradu

Hartvigova 3/I. — Tel. 26728
Palače in hiše za rento, vile za najem in stavbišča v vseh krajih Beograda.

DOLENJSKE TOPLICE

Radio terma 38° C

Vsi, ki trpite na revmatizmu vseh vrst nevrologijah, išiasu, posledicah zlomljenin, rekonvalescenti i. t. d., obiščite že iz starega veka poznano kopališče, katero je povrnilo zgubljeno zdravje že tisočerm bolnikom. Znižane cene. Penzija z vso oskrbo in kopeljo od 45.— do 65.— din. Zahtevajte prospekte,

Pierre L'Ermitte:

21

Ljubezen - soproj ali Bog?

Iz francoščine s dovoljenjem avtorja

Na skrivaj se je Gilbert vse ponosen veselil svoje zmage. Kajti slednjič je vendar ušakal, da se uresničuje, kar si je zastavil za cilj.

Ni se nam treba čuditi, da se je Lucija končno sprijaznila s stvarmi, katerim bi se še pred dvema mesecema upirala.

V pogovoru je Gilbert uporabljal brezbožne in proslaske besede, ki jih je pobral v časopisu ali na ulici. Če so bile še duhovite, se jim je mlada žena celo smejala, ne da bi opazila, kako po malem izginja mehko njeno dušo. Od norečevanja je le kratek korak do skepticizma!

Soproj je ustvaril, povečal in zgostil atmosfero, polno dvomov, ki ni dala Luciji niti misliti več. V tej atmosferi je izgubljala polagoma svojo vernost, kakor izgublja riba, ki se je zapletla v mrežo, svoje življenje.

Gilbert je Lucijo ujel s poroko v svoje mreže. Toda tedaj Lucija še ni bila žena po njegovi volji.

On še ni bil njen edini gospod, niti absoluten gospodar.

Poleg njega je upravljal njeno dušo še drugi. In temu drugemu je navedel neizprosno vojno. Oholi igralec se je odločil, da ga bo premagal.

V odkritem boju, z obrazom proti obrazu, bi mu ne bil kos. Kajti ta drugi je bil močan, mnogo močnejši, mnogo starejši od njega.

Njegove besede so bile besede večne resnice. Toda najtrdnije utrdbe, ki bi jih sovražnik zaman nasakoval naravnost, padejo, če zmanjka braniteljev hrane, ali če se med njimi najde izdajalec.

Gilbert se je poslužil te taktike. Prestregel je hrano in izdal Resnico.

Zato bo njegova žena kmalu ustrezala njegovim idealom, kmalu bo delala le to, kar bo on hotel. On bo njen gospodar, edini gospodar, absolutni gospodar...

Ze ne bo več duhovnika med njim in ženo. In jutri ju že skoraj ne bo več ločila vera v Kristusa...

20. poglavje.

Vse gre lepo po Gilbertovih načrtih. Druga za drugo se trgajo poslednje vezi, ki še vezje Lucijo na njeno cerkev.

Cesto pride prepozno k maši, poišče si prostor le daleč od prižnice, dasiravno je župnik Paulet ostavil zanj mesto v klopi in klečalnik, na katerem je še vrezano njeno dekliško ime.

Na dan poroke je župnik dal postaviti poleg njenega klečalnika še enega, za soproga.

Poeluzila se jih nista zakonca skoraj nikoli. V teh prilikah nekoč goreča in prijetna župljanka je postala »gospa kot vse druge«. Maši prisostvuje stoji v kakem kotu. Oklicev in oglasov ne posluša več, niti ne obnavlja naročnine na različne revije, ki vzdržujejo žarečo toploto verskega življenja v župniji.

Na božič je Gilbert povabil prav zabavno družbo na domačo gostijo (kakršne prireja Francozi ob svetih večerih; op. prev.). Da bi se lahko dalje pomudili na njej, je poslal sobarico v župnišče z naročilom, da naj mu rezervirajo 15 mest v klopih za polnočnico.

Seveda so mu prošnjo odbili. Zato mu je bilo navidez zaradi gostov zelo žal, zlasti pa se je ljutil na župnika Pauleta:

»Glejte, ta župnik ne izgubi nobene prilike, da bi se mi maščeval!

»Ubogi gospod Paulet, tako dober je. Nikar ne verjemite, da je on tako malenkosten.

»Kdo pa?«

»Cerkovnik.«

»Dober hrbet ima ta cerkovnik!

»Razen tega bi bilo mnogo korektnije, če bi mu pisali, ali če bi sami stopili do njega. Pomislite vendar, 15 prostorov za župljana, ki ga jedva pozna!«

»Torej!«
Gilbert je vzdignil obe roki v zrak, češ, saj se ne izplača, in da ima dosti važnejših opravkov kot obiskovati župnika.

Da bi vstopil misel na polnočnico, se je odločil, da povabi svoje goste v neko veliko restavracijo, ki je slovela po izborni kuhinji. Našli so tam ljudi, ki so bili že v rožbah, in so zbijali prav mastne šale, kot je rekel Rabelais.

Luciji je bilo sprva nerodno. Postala je čmerna. Kmalu pa se je tudi nje polastilo eplošno veselje.

Zdaj s to, zdaj z drugo pretvezo, je Gilbert peljal svojo ženo enkrat na Montmartre, drugič na Montparnasse, izgubil ni nobene prilike, da jo izmodric in razvedri. Kajti uničiti se da le to, čemur je najti nadomestila.

Lucija je torej, kot rečeno, že čisto pokvarjena.

Stanovanje, ki ga je našel župnik Paulet, je ljubko gnezdece, ki ga krasí udobno pohištvo, lepe knjige in umetnine.

Lucija ima svoj avto, redke cvetice, vedno bolj in bolj sijajne zveze. Prireja zakuske, čaj, sestanke.

Soproj jo ljubi, sicer na svoj način, a ljubi jo vendarle, in žena se njegovim ljubeznim privaja, se je veseli. Kaj hočeš! Na nekoga ali na nekaj se človek vendar mora navezati!

Lucija je postala njegova mala »punčka«. Tako jo kliče v urah ljubezni...

Ker je ponosen na njo, hoče, da bi bila vedno lepa, graciozna, na »osvajanje« pripravljena.

Kot umetnik ji tudi ni dovolil, da bi si pristigla svoje krasne lase, ki so obkrožali njen obraz kot zlati sij Devičino glavo in metali v poličasti odsev na njene modre oči.

Dražilo ga je le to, da je imel župnik Paulet

o njenih laseh enako mnenje. To mu je skoraj pokvarilo vse veselje, ki ga je imel z njimi.

»Moja Lucija,« je često govoril, »mora biti vedno lepa, lepa od jutra do večera, še lepša od večera do jutra, lepa od mačkenih čevljev iz kačjega usnja do rožnatih prstov, ki jih tolikokrat poljubljam.«

In ko ji je dopovedoval, da naj počiva, je hotel reči, da naj se ne bavi z verskimi vprašanji, ki nimajo nikake zveze z resničnim svetom.

Zelo mu je bilo všeč, če se je vtpljala v modne kataloge, pomerjala nove obleke, s prijateljicami obletavala modne veletrgovine. Kajti pri tem je bila »očarajoča«.

Ko se je včasih dokaj pozno zvečer vrnila, si jo je posadil nasproti in jo ljubeznivo vpraševal, kaj je delala čez dan. Nato jo je pomirjen obsul s celo vrsto ptičjih in živalskih imen.

»Moj zlati piščanček, moja modra veveričica, moja vila...«

Ker se je Lucija smejala njegovim norčijam, ji je začel razlagati: »Veš, vse dan sem tičal med dolgočasnimi spisi. Poeluzal puste obtožnice, opazoval gole lohanje svečanostnih sodnikov. Mala, sladka, ljubeča žena pa me pozivlja s svojo ljubeznijo, me ovija s svojim kimonom iz kitajske svile ali...«

»... iz holandskega platna!«

»Pa jih vendar ne izdelujejo iz platna?«

»Ne verujem. Ali te to zanima?«

»Nad vse! Ne moreš si predstaviti, koliko raje poslušam tvoje čebljanje, kot dolgocezenje čednega državnega pravdnika.«

»Tore, me vendar ljubiš?«

»Ne le ljubim, celo obožujem te! Ah, Lucija, ljubljena, če bi tebe ne imel!«

»Ali pa me boš tudi vedno ljubil?«

»Vedno!«

»Tako zelo?«

»Še bolj!«

»Ah, vendar...«

oglas

Slovencu - gotov uspeh!

Prodamo

Nov, lep trgov. inventar poceni prodam zaradi selitve. Sl. Javornik 181-96.

Gostilniški štedilnik

dobro ohranjen, ugodno napredaj. Gostilna Novak, Štepanja vas, Ljubljana.

Semensko pšenico

resnico — garantirano zdravo, čisto seme, oddaja A. Volk, Ljubljana.

Otroške vozičke

v veliki izbiri najugodnejše kupite pri Banjal, Ljubljana — Miklošičeva cesta 20.

Prodajam trgovino s sadjem

na zelo prometni točki zaradi potovanja. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.522.

Nova stružnica

[Drehbank], 1.90 m dolga, za 12.000 din napredaj. Poizve se: Müller, Jurčičev trg 2-III.

Več vagonov lepih, zdravih bukovih drv

cepanic se prodaj. Cena franko vagon Litija Din 13.—

Ponudbe na oglasni oddelek Slovenca pod 100 kg

Mostna tehničar

teža 2000 kg, v dobrem stanju, ter pet delnic gostilniške pivovarne Lasko napredaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod 15.458.

Novi la orehi

50 kg 250 din, 10 kg jedre 200 din, 50 kg la suhih čespej 210 din franko voznina — razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Ako iščete službo,

prečitate prej knjigo: »Kako si poiščem boljšo službo.« Knjigo dobite, če pošljete za ceno 30 din na: Lojze Klančnik — Stražišče.

Mizarji!

Okovje za pohištvo in vse vrste orodje izberete pri »Jeklo« - Stari trg

Radio

Pošiljka radioaparata »Blaupunkt«, »Mediator« itd. ravno kar prispela! Oglejte si brezobvezno! »Tehnik« Banjal, Ljubljana, Miklošičeva cesta 20.

[Pohištvo]

Mreže za postelje izdeluje in sprejema rabljene v popravilo najceneje Alojz Andlovic, Gregorčičeva ulica št. 5 (pri Gradišču).

MODROCE

otomane, kauče itd. dobite poceni in solidno pri Ivan Habič-u

Objave

A. — 26. 9.

Obrt

Mreže za postelje najceneje pri Andlovicu, Komenskega ulica 34. 1

Dijaki

Nižešolca sprejem na stanovanje. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.487.

Ali

ste že naročili na Slovenca?

Vsak

naročnik zavarovan

Vnajem

ISČEJO:

Prevzela bi

majhno spec. trgovino. — Starejša samska gospodinja. Plača gotovino. — Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Takoj« št. 15331.

Hišo z vrtom

primerno za trgovino ali gostilno, vzamem v najem v prometnem kraju na deželi. Ponudbe poslati na: Lovro Miklavčič, trgov., Fužine, pošta Gorenja vas. (in

ODDAJO:

Delavnico

v centru takoj oddam. — Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Delavnica« 15400.

Lokal

oddaja takoj Pokojniški zavod za nameščence v Ljubljani. — Poizve se: Gajeva ulica 5-II.

V lokal s telefonom

na Miklošičevi cesti vzamem sonajemnika. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.455.

Poslovni prostori

v pritličju palače na najprometnejši cesti v centru, se oddajo v najem za pisarno ev. tudi s pisarniškim pohištvo. Dopise na: Ljubljana, poštni predal 303.

Pohorski dom

znano letovišče, se odda v najem. — Informacije: Maribor, Franciskanska ulica 8.

Lokal

s skladiščem, na periferiji Ljubljane, ob glavni cesti, oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.495.

Trgovina mešanega blaga

s stanovanjem in vsem inventarjem, se takoj odda v najem. Eksistenca z jamčena. Naslov v upr. »Slov.« v Mariboru pod št. 1330.

Del poslovnega lokala

[pisarne], v centru Ljubljane, modern, 1. nadst. [ena soba na ulico, postr. prostori, telefon, ev. del pohištva] se ugodno odda — ev. kot enosobno prazno stanovanje. Vprašati poštni predal 219, Ljubljana I, Šeme.

Lokale

in dvosobna stanovanja s pritlikinami, v Kranju, v novozgrajenem poslopiju, oddaja za vselitveni termin 1. oktobra 1939 ali kasneje Pokojniški zavod za nameščence v Ljubljani. Informacije v zavodu, Ljubljana, Gajeva 5-II.

Čitaite in širite

»Slovenca«

SOBE

ISČEJO:

Gospodična

išče s 15. oktobrom sobico z vso oskrbo ali delno. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Uradnica« št. 15.499.

Prazno sobo

s skuparbo kopalnice, 15 minut od centra, isčem za dve osebi s 1. ali s 15. oktobrom ali s 1. novembrom. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Poseben vhod« 15.452.

Opremljeno sobo

s posebnim vvhodom isčem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Akademik« št. 15.483.

ODDAJO:

Lepo opremljeno sobico

oddaja z oskrbo ali brez Rožič, Vegova 8-I.

Eno ali dve prazni sobi

veliki, prenovljeni, oddam. Krizevniška ulica 8.

Opremljeno sobico

s posebnim vvhodom, oddam ženski osebi. Hrovat, Herbersteinova 23.

Opremljeno sobo

oddam enemu ali dvema gospodoma ali gospodičnam. Ljubljana, Čopova cesta 1-I, vrata 18, Delavska zbornica.

Jože Oražem, ml., Ljubljana - Moste, Ciglarjeva 22a

zastopnik za Slovenijo

MODERNE TRGOVINE PISARNIŠKIH STROJEV

J. GLAD - MERCEDES

ZAGREB

NIKOLIČEVA 14 / TELEFON 22-614

MERCEDES PRIMA, SUPERBA, SELECTA

potni pisalni stroji

MERCEDES EXPRESS in FAVORIT normalni pisalni stroji

MERCEDES ELEKTRA električni stroji

POLEG TEGA VSE VRSTE RAČUNSKIH STROJEV

ZAHTEVAJTE PONUDBE IN BREZOBVEZNI OGLED STROJEV

Soba se takoj odda. Vodovodna 77.

Sostanovalec

se sprejme. Moste, Ribniška ulica 22.

Lepo sobo

oddam v centru dvema osebama. — Pred škofijo št. 1-IV., M. Jurjec.

Lepo opremljena soba

se odda solidnemu gospodu na Aleksandrovi cesti. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.468.

Dva gospoda

ali gospodični se sprejme z vso oskrbo v sobo s posebnim vvhodom. Hradečkova 37.

Lepo sončno sobo

z 1 ali 2 posteljama oddam. Trzaska cesta 26/I. levo.

Opremljeno sobo oddam

takoj v središču mesta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.497.

V centru mesta

oddam sončno sobo gospodu odnosno dvema dijakoma. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.520.

Lepo sobo

oddam takoj boljšemu gospodu, čez dan zaposlenemu. Center, moderna zgradba, mirna stran. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.521.

Stanovanja

ISČEJO:

Sobo in kuhinjo

išče učiteljica za november. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Točna plačnica« št. 15.519.

Dvosobno stanovanje

ali večjo sobo, isčem v prijaznem kraju Dolenjske ali Štajerske. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Dober plačnik« št. 15194.

Dvosobno stanovanje

s kuhinjo in pritlikinami ali celo hišico, isče stranaka brez otrok takoj v najem v bližini kakega mesta ali na deželi. Ponudbe na Stocker, Bled, Ročica 97.

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje

s kopalnico, se takoj odda. Domobranska 21.

Stanovanja in lokale

oddaja Realiteta pisarna, Ljubljana, Gosposvetska 3.

Majhno sobico s kuhinjo

oddam uradnici. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.446.

Oddam

sončno enosobno stanovanje za 1. oktober. Cena 225 din. Klunova ulica 8.

Dve stanovanji

dvo- in trisobno, z vsem komfortom odda s 1. novembrom Pokojniški zavod za nameščence v Ljubljani. — Poizve se: Gajeva ulica 5-II.

Dvosobno stanovanje

se odda za november. Terasa in pritlikina. Cena 500 din. Rožna dolina c. VIII-27.

Glasba

Harmonij

v dobrem stanju, kupim: Zabavnik Franc, Gajeva ulica 14.

Brezplačen pouk v igračah

za otroke do 6 let. — Poizve se: Gajeva ulica 14.

Meinel-Herold

Maribor 102

Koncertne citre

prodaj na 170 din. Bitez, Jan, Glince, C. VII. št. 21

Tega ne more nikdo

Pojubne najnovije plošče samo po Din 307. Razen tega vzamemo tudi stare v računu. Zadržite se!

elektroton

»Slovenca«

Diatonično harmoniko

prodajam ali zamenjam za stricovski radio aparat. — Ivan Potočnik, Šmarje-Sap 36.

Specialna izdelovalnica

HARMONIK

JOS. FLEISS (prej F. Luba in sin) LJUBLJANA, Tyrševa 30

Klavirsko harmoniko

novi model, ugodno prodaj. Tyrševa cesta 37b.

Pozor šole in društva!

Več različnih harmonijev prodajam po nizki ceni. — Tramte, Medvode.

KUPUJTE PRI NASIH

INSERENTIH!

Klavirje

vijoline

saksofone - trompete - harmonike in druga glasbila od šolskih do prvovrstnih instrumentov - strune in vse potrebščine v veliki izbiri in najceneje kupite pri

WARBINEK

Ljubljana, Miklošičeva 4 telefon 35-59

Štirje aparati letnika 1940 zopet dokazujejo, da je

znamka svetovnega slovesa

RADIONE 740 SUPER

Osemelektronski veliki razkošni super Radione 740 ima predstopnjo, 7 krogov, 3 valovna območja, moderne jeklene elektronke, magično oko z dvojno občutljivostjo, zvočno kompenzacijo, regulator za selektivnost in barvo glasu, zmanjšano občutljivost za motnje, zaporo zoper kratkovalovne motnje. Tipa 740 W za izmenični tok rabi le 50 wattov. Cena Din 5600.—

Tipa 740 GW za istosmerni in izmenični tok rabi 70 wattov. Cena Din 5800.—

RADIONE 540 SUPER

Petelektronski razkošni super Radione 540 ima 7 krogov, 3 valovna območja, moderne jeklene elektronke, magično oko, zvočno kompenzacijo, regulator za selektivnost in barvo glasu. Tipa 540 W za izmenični tok rabi le 40 wattov. Cena Din 4200.—

Tipa 540 GW za istosmerni in izmenični tok rabi 58 wattov. Cena Din 4400.—

RADIONE 440 B SUPER

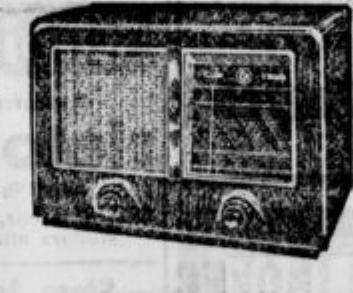
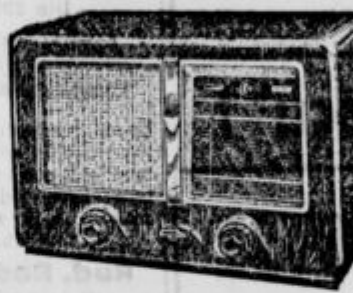
Štiri-elektronski baterijski super Radione 440 B ima: 7 krogov, 3 valovna območja, 2 voltne štedljive elektronke, regulator za selektivnost in barvo glasu, odklopljivo razsvetljavo skale. Poraba toka (brez razsvetljave): 2 Volt, 0.42 A, 135 Volt, 13 ma. Cena Din 3700.—

RADIONE R 2 SUPER

Šestelektronski avto- in potni super Radione R 2 ima: predstopnjo, 7 krogov, 3 valovne dolžine; delan je za 6 ali 12 voltni akumulator in za vse napetosti izmeničnega toka; ima regulator za barvo glasu, zmanjšano občutljivost za motnje in zaporo zoper kratkovalovne motnje ter kovinsko kaselo. Poraba toka je neverjetno majhna, in sicer: za izmenični tok le 24 wattov, za 6 voltni akumulator le 3.5 A. Cena Din 4800.—

„Radio“ d. z. o. z. v Ljubljani, Miklošičeva c. 7

Telefon 31-50

Preproge, zastori, odeje, linoleum, žimnice, ptiči, garniture, obrisače

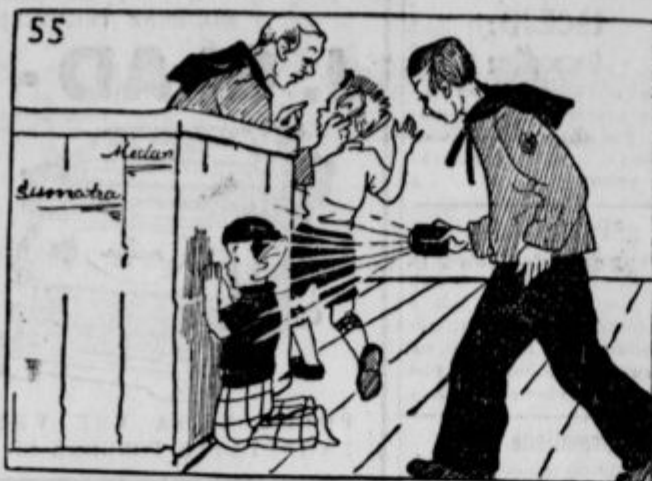
V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH
NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

STALNO
Sternecki
CELJE 18
CENIK ZASTONJ

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(55) Ni trajalo dolgo, ko so pomorščaki zapazili, kako nekaj ku-ka izza zaboja. To sta bila velika uhja dolgega Jana. »Kaj delaš tu?« je pomorščak nahlulil Jana in ga prijel za ušesa. Filip se je pritisnil k zaboji, da ga ni bilo nikjer nič, a že nekaj hipov je pomorščak tudi njega iztaknil z žepno svetilko.

(56) »Halo! — zdaj pa h kapi-tanu!« so zaukazali pomorščaki. Jan je moral iti prvi, sledil mu je jokajoči Filip. »Tak nikar se ne déri, nazaj naju itak ne morejo več poslati!«

FRANC PIRC

Dravje - Ljubljana

strojno
sodartstvo

Kletni sodi, Bukovi sodi za eksport sadnih sokov, barve in olja. Kadi za namakanje, specialne kadi za mlekarne in kemično industrijo. IMPREGNIRANJE sodov. Strokovna popravila. Nizke cene. — Točna in solidna postrežba.

[Pohištvo]

Lesena zložljiva postelja s tapetiranim madrocom Din 220—

Specijalne posteljne mreže »Patent«, in »primitivno« modroce, otomane, in vse tapetniške izdelke nudi solidno in po nizki ceni trdka

Rud. Radovan
Mestni trg 13.

Kupimo

Vaskovrstne

zlatu kupuje
po najvišjih cenah

CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Staro železo

in druge kovine plačuje
po najvišjih cenah

Fr. Stupica, železnina
Ljubljana, Gosposvetska 1

Staro zlato,

zlate zobovje
in srebrne krone
kupujem po najvišjih cenah

A. KAJFEŽ
Irgovina z urami in slatino
precizna delavnica za
popravila vaskovrstnih ur
Ljubljana, Miklošičeva 14

Cunje

krojaške odrezke, star
papir, tekstilne odpadke
ter ovčjo volno, govejo
dlako (arovec) — kupi
vsako množino Arbeiter,
Maribor, Dravska 15. (k)

Auto-motor

Avto Chevrolet

močan, primeren za pre-delavo v tovarnega, po-ceni prodam. Jeraj Jer-nej, Zapoge, p. Smlednik.

Mal tovarni avtomobil
TEMPO nosilnosti 750 do 1000 kg
tri in štirikolesni, skromni
v uporabi goriva in trpežni
so idealno prevozno sredstvo
za vsako podjetje. Informa-cije pri zastopstvu
TEMPO-avtomobilov „LUSTRA“

V. LAZNIK

LJUBLJANA, Gosposvetska 2

STROJI

Sejalni stroj »Umikum«
14 vrstni, brezhiben, malo
rabljen, prodam. Štrukelj
Anton, Trata, p. št. Vid
nad Ljubljano.

Skobelni stroj

kombiniran, z vdelanimi
motorji, šir. 60 cm, s kom-
pletnim orodjem, prodam.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 15389.

Razno

Gumblance, gume, plise,
monogrami, entel, ažur
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Frančiškanska ulica

Vezanje perila, krasna
predtiskana žen. roč. dela

KUPUJTE PRI NAŠIH
INSERENTIH

Denar

Posojilo

80.000—100.000 din tačem
proti prvomestni vknjižbi
na hišo v sredini Ljub-
ljane. Ponudbe v upravo
»Slov.« pod »Posojilo« št.
15320.

Hranilne knjižice

3% obveznice

in druge vrednostne
papirje kupuje in plača
najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD

MARIBOR

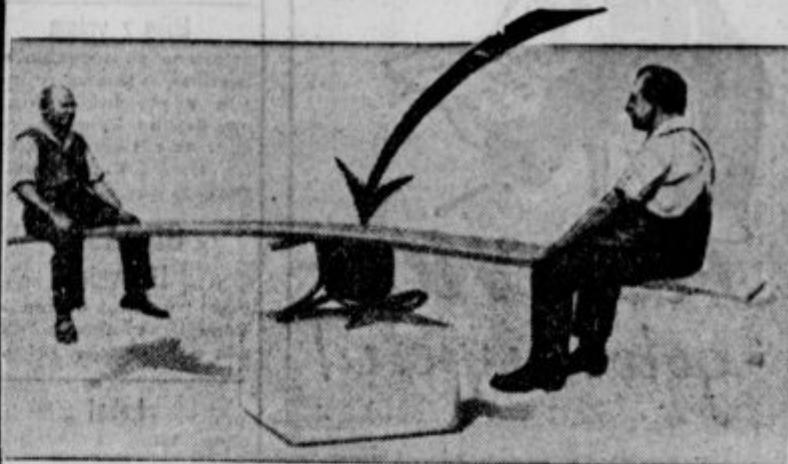
Aleksandrova cesta 40.

Ureditev premoženja

Poravnave, konkurzne za-
deve, odkup in inkaso
terjatev, (tudi kmetijskih!)
nabavo posojil in družbe
nikov, dobičkanosno in
varno naložitev kapitala,
ureditev uprave in knji-
govodstva, bilance, kal-
kulacije, upravo nepre-
mičnin, nadzorovanje so-
udeležb, — sploh vse
trgovsko-obrtniške zadeve
poverite zaupno strokovni
pisarni

ZAJC LOJZE

Ljubljana, Gledališka ul. 7

STOLI
tako-le trdni

in ostala oprava SAMO pri špeci-
jalni tvornici upognjenega pohištva

THONET-MUNDUS
d. d. Varaždin

ZA: KAVARNE, GOSTILNE, HOTELE, TE-
RASE, KINOMATOGRAFE, PISARNE,
SOLE IN PRIVATNA STANOVANJA

Zahtevajte v vseh trgovinah pohištva izključno samo
Original „THONET“ stole

OGLASI

v najbolj razširjenem dnevniku
imajo
največji uspeh!

Zato oglašujte v „SLOVENCU“!

Zahvala

Prav vsem, ki ste nam v žalostnih urah izgube našega
nepozabnega

Vitomira

dijaka

tako prijateljsko stali ob strani, ki ste izrekli sočutje, obsuli
kreto s cvetjem in ga spremili k zadnjemu počitku, najodkriti-
srčnejša zahvala. Posebno Bog plačaj preč. oo. frančiškanom
na Viču, stari mami in atu, stricu Jožetu Justinu in bratrancu
pokojnega: malemu Jošku, Milošu in predobremu Tončku.

Prosimo, molite za njegovo dušo.

Zagreb, Rožna dolina, dne 20. septembra 1939.

Družine: Kržič, Pristov, Justin.

Zahvala

Ob prebriski izgubi, ki nas je zadela ob priliki smrti našega predobrega soproga,
očeta, brata, strica in svaka, gospoda

Karla Ferjana

šefa gl. pisarne kr. banske uprave Dravske banovine v pokoju

smo prejeli toliko izrazov iskrenega sočustvovanja, da nam je bilo v resnično uteho.
Zato bodi tem potom izrečena vsem prav prirčna zahvala. Zlasti se pa moramo
zahvaliti g. primariju dr. Rakovcu ter zdravniku dr. Janežu za vso skrb in požrtvo-
valnost, ki sta mu jo posvečala za časa njegove bolezni, kakor tudi vsemu strežniškemu
osebju. Nadalje se zahvaljujemo kr. banski upravi za častno spremstvo na poslednji
poti in za poklonjeni krasni venec. Enako bodi izrečena prirčna zahvala za krasne
vence, poklonjene s strani uradništva prosvetnega in upravnega oddelka kr. banske
uprave, ter pevcem za ganljive žalostinke. Končno naj bo izrečena prirčna zahvala
vsem ostalim, ki so tako lepo obsipali njegov grob s cvetjem in ki so ga v tako
častnem številu spremili na poslednji poti.

Ljubljana, dne 22. septembra 1939.

Žalujoči ostali.

Zahvala

Ob prebriski izgubi dragega soproga, očeta, brata, strica, svaka, gospoda

Zvonimirja Turnška

trgovca

se iskreno zahvaljujem za trud g. šefu primariju Splošne bolnišnice dr. B.
Lavriču, nadalje vsem gg. zdravnikom in asistentom, čč. sestram za lju-
beznivo skrb in tolažbo v bolezni. Srčno zahvalo izrekam preč. duhovščini,
domači gasilski četi in gasilski četi KID za njihovo častno spremstvo, dalje
gg. stanovskim tovarišem trgovcem in obrtnikom, gg. učiteljem s spremstvom
mladine osnovne šole, Kolu Jugoslovanskih sester, ter vsem ostalim, ki so
dragega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti. Iskreno se zahvaljujem
vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja.

Ohranite dragega pokojnika v lepem spominu!

Jesenice, dne 24. septembra 1939.

Žalujoča žena, otroci in ostalo sorodstvo.